

Voorwoord begroting 2010

Voor u ligt de Programmabegroting voor het jaar 2010; een cruciaal jaar. Het komend jaar is niet alleen cruciaal omdat voor veel ambities uit ons Hoofdlijnenakkoord 2011 het 'oogstjaar' moet zijn. Wat vooral uniek is, is de onzekerheid over onze financiële toekomst. Het komende jaar moet de financiële onzekerheid worden omgezet in duidelijkheid. Op het moment van opstellen van deze begroting is nog niet bekend tot welk bedrag het kabinet de provincies zal korten of hoe deze korting over de provincies zal worden verdeeld. De beide commissies die hierover een advies voorbereiden zullen niet vóór het eind van dit jaar verslag uitbrengen.

Deze situatie was al de reden om in de Kadernota 2010-2013 een aantal keuzemogelijkheden te presenteren die naar gelang van de latere financiële ruimte zouden kunnen worden ingevuld. Uit deze mogelijkheden is nog geen keuze bepaald.

Flevoland bekleedt als jongste en sterkst groeiende provincie van Nederland een bijzondere positie. De sterke groei vraagt om een actieve rol van de provincie. Wij zijn van oordeel dat deze positie en de vooruitzichten voor de komende jaren een hogere bijdrage uit het Provinciefonds alleszins rechtvaardigen. Willen wij het wezenlijke en actieve aandeel in de schaa sprong kunnen hebben dat de gemeente Almere en het Rijk van ons mogen verwachten, dan is zeer zeker een financiële versterking nodig. Het advies van de Raad voor de financiële verhoudingen van april 2009 en de resultaten van een onderzoek dat Cebeon in onze opdracht daarnaar heeft verricht, bevestigen ons in dit standpunt. Wij verwachten derhalve dat onze inkomstenpositie zich in de komende jaren zal verbeteren.

In afwachting daarvan hebben we de begroting voor het jaar 2010 dekkend gemaakt, onder meer door tijdelijk af te zien van stortingen in de reserves waarvoor wij dit verantwoord achten. Voor de jaren 2011 en verder zijn de voorziene tekorten voorlopig afgedekt door een stel post 'inkomsten/ombuigingen'.

In afwachting van meer duidelijkheid over het financieel perspectief en onze rol en positie n.a.v. de discussie rondom de bestuurskrachtmeting, zal begin 2010 een afweging worden gemaakt voor het sluitend maken van de begrotingsjaren 2011 en verder.

College van Gedeputeerde Staten van Flevoland

Inhoudsopgave

I	INLEIDING PROGRAMMABEGROTING	5
II	JAARPLAN 2010	15
A.	Programmaplan	17
1	Jongeren	19
1.1	Inleiding	19
1.2	Doelstellingen uit het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011	19
1.3	Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans	20
1.4	Themaonderdelen	21
1.5	Relatietabel andere thema's, speerpunten en p-MJP	23
1.6	Totale lasten en baten thema Jongeren	24
2	Verkeer van mensen, producten en diensten	25
2.1	Inleiding	25
2.2	Doelstellingen uit het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011	25
2.3	Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans	25
2.4	Themaonderdelen	26
2.5	Relatietabel andere thema's, speerpunten en p-MJP	30
2.6	Totale lasten en baten thema Verkeer van Mensen, Producten en Diensten	32
3	Economie en arbeidsmarkt	33
3.1	Inleiding	33
3.2	Doelstellingen uit het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011	33
3.3	Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans	34
3.4	Themaonderdelen	34
3.5	Relatietabel andere thema's, speerpunten en p-MJP	43
3.6	Totale lasten en baten thema Economie en Arbeidsmarkt	46
4	Flevolandse samenleving	47
4.1	Inleiding	47
4.2	Doelstellingen uit het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011	48
4.3	Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans	48
4.4	Themaonderdelen	49
4.5	Relatietabel andere thema's, speerpunten en p-MJP	56
4.6	Totale lasten en baten thema Flevolandse Samenleving	58
5	Duurzaamheid, klimaat, water en natuur	60
5.1	Inleiding	60
5.2	Doelstellingen uit het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011	60
5.3	Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans	61
5.4	Themaonderdelen	61
5.5	Relatietabel andere thema's, speerpunten en p-MJP	68
5.6	Totale lasten en baten thema Duurzaamheid, Klimaat, Water en Natuur	71
6	Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	72
6.1	Inleiding	72
6.2	Doelstellingen uit het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011	72
6.3	Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans	73
6.4	Themaonderdelen	73
6.5	Totale lasten en baten thema Bestuur en Algemene Dekkingsmiddelen	82
B.	Speerpunten en p-MJP	85
1	Algemeen	87
1.0	Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans	87
1.1	Speerpunt Markermeer/IJmeer	88
1.2	Speerpunt Oostvaarderswold	89
1.3	Speerpunt Luchthaven Lelystad	91

1.4	Project Schaalsprong / Speerpunt IFA.....	92
1.5	Speerpunt Noordelijk Flevoland.....	94
2	p-MJP.....	96
2.1	Algemeen.....	96
2.2	Natuur.....	97
2.3	Recreatie en toerisme.....	100
2.4	Landschap.....	101
2.5	Landbouw.....	104
2.6	Water.....	105
2.7	Leefbaarheid.....	107
2.8	Milieu.....	108
2.9	Leader.....	109
2.10	POP Technische bijstand.....	109
C.	Relatietabellen speerpunten onderling.....	111
D.	Relatietabel themaonderdelen en speerpunten Omgevingsplan en p-MJP.....	112
III	PARAGRAFEN	113
1	LOKALE HEFFINGEN.....	115
2	WEERSTANDSVERMOGEN.....	118
3	ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN.....	125
4	FINANCIERING.....	129
5	BEDRIJFSVOERING.....	132
6	VERBONDEN PARTIJEN.....	138
7	GRONDBELEID.....	146
IV	FINANCIËLE BEGROTING	149
1	Overzicht baten en lasten.....	151
2	Uiteenzetting financiële positie.....	156
V	BIJLAGEN	165
A.	Aanvaarde moties algemene beschouwingen juni 2009.....	167
B.	Overzicht reserves.....	168
C.	Overzicht voorzieningen.....	169
D.	Lijst gebruikte afkortingen.....	170

INLEIDING PROGRAMMABEGROTING

Inleiding programmabegroting

Doelstelling programmabegroting

De programmabegroting is een belangrijk instrument voor Provinciale Staten. Hierin worden de keuzes vastgelegd voor de inzet van de financiële middelen die de provincie ter beschikking staan. Deze keuzes worden op grond van het budgetrecht gemaakt door Provinciale Staten. De keuzes houden verband met de doelstellingen en activiteiten van de provincie. De programmabegroting is daarmee ook een belangrijk instrument om inhoud te geven aan de kaderstellende rol van Provinciale Staten.

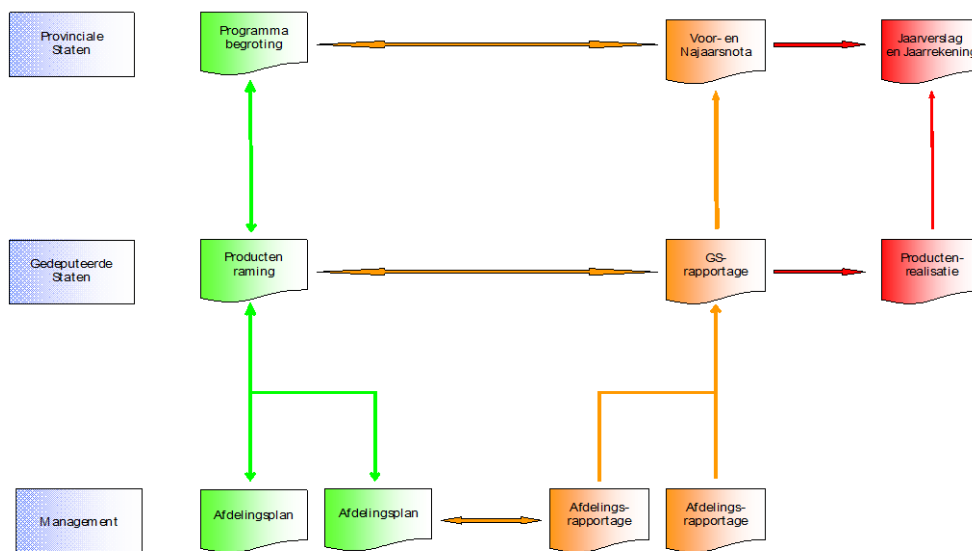
Plaats programmabegroting in de planning & control cyclus

In de *programmabegroting* wordt vastgelegd wat de Provincie wil bereiken, wat daarvoor wordt gedaan en welke financiële middelen daarvoor beschikbaar worden gesteld. Dit document wordt door Provinciale Staten vastgesteld. Een en ander wordt in financiële zin verder uitgewerkt in de *productenraming*, die door Gedeputeerde Staten wordt vastgesteld. Het management werkt vervolgens de organisatie van de uitvoering, inzet van medewerkers, enz., verder uit in de *afdelingsplannen*.

Tussentijds kunnen plannen worden bijgesteld aan actuele ontwikkelingen. Dat kan als onderdeel van de reguliere cyclus gebeuren via de *voor-* en *najaarsnota*, maar ook incidenteel op basis van door Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten genomen besluiten. Deze bijstellingen krijgen hun financieel beslag via begrotingswijzigingen die periodiek aan Provinciale Staten worden voorgelegd.

In de *jaarstukken* wordt uiteindelijk eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de ambities, zoals verwoord in de programmabegroting en eventueel bijgesteld bij de voor- of najaarsnota. Er wordt aangegeven in welke mate de doelstellingen zijn gerealiseerd en verantwoording wordt afgelegd over de inzet van de financiële middelen. Dit document vormt de basis voor de controlerende rol van Provinciale Staten.

Hieronder is de hierboven beschreven cyclus schematisch weergegeven.

Structuur programmabegroting

De structuur van de programmabegroting wordt bepaald door wettelijke en niet wettelijke vormeisen.

Wettelijke vormeisen: de BBV

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat vormeisen voor de programmabegroting. Deze dient de volgende onderdelen te bevatten:

- een *programmaplan*, waarin per beleidsprogramma¹ expliciet wordt ingegaan op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop zal worden getracht deze te verwezenlijken. Dat wordt gedaan aan de hand van de drie vragen: ‘Wat willen we bereiken?’, ‘Wat gaan we daarvoor doen?’ en ‘Wat mag het kosten?’. Een programma is het geheel van activiteiten om de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. De vertaling van deze activiteiten in termen van producten vindt plaats in de productenraming, die is gericht op de uitvoering van de programma’s;
- de *paragrafen*, bedoeld als nadere toelichting op onderwerpen die van wezenlijk belang zijn voor het inzicht in de financiële positie. Zij geven de beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en lokale heffingen weer. De wettelijk verplichte paragrafen zijn: Lokale heffingen, Weerstandvermogen, Onderhoud kapitaalgoederen, Financiering, Bedrijfsvoering, Verbonden partijen, Grondbeleid, een en ander voor zover van toepassing. Daarnaast kunnen Provinciale Staten besluiten additionele paragrafen op te nemen;
- een *overzicht van baten en lasten*, dat alle baten en lasten van de in het programmaplan opgenomen activiteiten bevat, ter ondersteuning van de autorisatiefunctie van Provinciale Staten;
- *uiteenzetting van de financiële positie*, waarin speciale aandacht wordt geschonken aan investeringen, financiering, reserves en voorzieningen. Naast de voorgeschreven thema’s wordt ook ingegaan op de uitgangspunten en uitkomsten van de begrotingsvoorbereiding. Dit onderdeel wordt afgesloten met het in beeld brengen van de financiële meerjarenraming 2010-2013.

De beide laatste onderdelen vormen samen de ‘financiële begroting’. Deze ondersteunt niet alleen de autorisatiefunctie van Provinciale Staten, maar vormt ook de basis voor de verantwoording, inclusief de controle van de rechtmatigheid en het getrouwe beeld van de jaarrekening, door de accountant.

Niet-wettelijke vormeisen: de matrixbenadering

De begroting 2010 kent dezelfde opzet als de begroting 2009, de matrixbenadering. De term matrixbegroting wordt gebruikt omdat de informatie via twee verschillende invalshoeken weergegeven is. Ten eerste via de lijnen van de themaonderdelen, deze informatie sluit grotendeels aan op de organisatorische indeling met inhoudelijke afdelingen. Deze informatie staat in hoofdstuk A Programmaplan en omvat de totale middelen van de provincie. Ten tweede via een presentatie van de integrale projecten en het p-MJP in het hoofdstuk B. Deze informatie is een dwarsdoorsnede van een aantal integrale activiteiten. Dit is een informatief hoofdstuk, de hierin weergegeven middelen maken ook al onderdeel uit van hoofdstuk A en kunnen dus niet daarbij worden opgeteld.

De matrixbegroting is grotendeels gebaseerd op de volgende drie overwegingen:

1. het autorisatieniveau van Provinciale Staten ligt op het niveau van themaonderdeel zoals opgenomen in het Programmaplan;
2. in de hoofdstukindeling van de begroting worden de thema’s uit het Hoofdlijnenakkoord zichtbaar. Deze thema’s zijn speciale (beleids)accenten waarmee het college specifieke doelstellingen wil bereiken; het zijn geen organisatorische eenheden.
3. naast de lijnorganisatie wordt er meer en meer integraal gewerkt en zijn er organisatiebrede projecten. Door een matrixbenadering te kiezen wordt zichtbaar a) welke themaonderdelen binnen een thema (indirect) bijdragen aan de realisatie van de andere themadoelstellingen en b) de relaties en verbanden tussen de themaonderdelen binnen een thema en de Speerpunten uit het Omgevingsplan en het p-MJP. Aan het eind van ieder hoofdstuk is dit zichtbaar gemaakt en toegelicht. Verder is er een apart hoofdstuk waarin een toelichting gegeven wordt op de Speerpunten uit het Omgevingsplan en op het p-MJP.

---

¹ Als gevolg van de koppeling die is aangebracht tussen de programmabegroting en de thema’s uit het Hoofdlijnenakkoord, wordt verder in de begroting gesproken over thema’s (en themaonderdelen) in plaats van beleidsprogramma’s (en programmaonderdelen).

Nieuw in de programmabegroting 2010

In vergelijking met de vorige begroting is getracht de kwaliteit van de weergegeven stuurinformatie te verbeteren. De hierop betrekking hebbende wijzigingen zijn in juni 2009 besproken met de Statenwerkgroep Planning & Control. Het gaat om de volgende wijzigingen:

1. Lay-out sluit aan met andere P&C-documenten

De Programmabegroting sluit qua lay-out aan bij het Jaarverslag 2008 en de Voor- en Najaarsnota 2009. Dit draagt bij aan herkenbaarheid en uniformiteit van sturingsinformatie binnen de P&C-cyclus van Flevoland. De komende jaren wordt voortgeborduurd op deze lay-out.

2. Invulling Programmabegroting en Productenraming volgens de BBV-functie

In het kader van het dualisme binnen het provinciebestuur schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) voor, dat er twee begrotingsdocumenten zijn, de Programmabegroting (allocatie en autorisatie) voor Provinciale Staten en de Productenraming (beheertechisch en bedrijfseconomisch) voor Gedeputeerde Staten.

Deze begrotingen worden ook door de provincie Flevoland jaarlijks gemaakt. In de huidige Programmabegroting is tevens de informatie opgenomen die eigenlijk in de Productenraming behoort te zitten. Vanaf 2010 zijn beide begrotingen meer ingericht naar de functie die deze volgens de BBV behoren te hebben. Dit geeft o.a. als resultaat dat het aantal doelstellingen in de Programmabegroting is teruggebracht van circa 200 naar 100. Idealiter wordt in de Programmabegroting outcome en bestuurlijk relevante output opgenomen waaraan de middelen worden gerelateerd. Dit sluit meer aan bij het duale stelsel, waarbij Provinciale Staten de kaders stellen en toetsen. In de Productenraming worden dan per product de prestaties en de output weergegeven die nodig zijn voor de realisatie van de in de Programmabegroting opgenomen doelen.

De Programmabegroting 2010 bevat informatie op hoofdlijnen, de Productenraming 2010 bestaat uit overige (detail)informatie. Het verbindend element tussen de Programmabegroting en de Productenraming wordt gegeven door de tabel 'Begrotingsstructuur 2010' die na deze inleiding is opgenomen.

3. Samenhang binnen de w-vragen

De weergave van de informatie in de Programmabegroting 2010 is ten opzichte van 2009 gewijzigd met als doel verbetering van de integraliteit. Tot nu toe startte ieder themaonderdeel eerst met de 1^e w-vraag 'Wat willen we bereiken', zoals vastgelegd in de BBV verordening. Vervolgens kwam de 2^e w-vraag aan de orde 'Wat gaan we daarvoor doen'. Niet altijd was er samenhang en integrale aansluiting tussen de antwoorden op beide vragen. De Randstedelijke Rekenkamer constateerde in haar onderzoek naar de begroting in 2008 al het ontbreken van de integraliteit tussen de w-vragen.

In plaats van het weergeven van opsommingen van antwoorden op elke 2-vraag is in deze begroting ieder themaonderdeel onderverdeeld in één of meer doelstellingen. Per doelstelling komen de w-vragen aan de orde.

Met ingang van de Programmabegroting 2010 is ook per doelstelling inzicht gegeven in de middelen. Hierbij is onderscheid gemaakt in lasten (bijvoorbeeld verstrekte subsidies, uitvoeringsopdrachten, kapitaallasten, e.d.), baten (financiering van derden) en saldo (provinciaal aandeel). In de voorgaande begrotingen was al wel op het niveau van themaonderdeel de 3^e w-vraag ('wat willen we bereiken') ingevuld, dit jaar is ook hierin de verfijning naar doelstelling(-en) aangebracht. Op deze manier wil de provincie het inzicht en integraliteit tussen de w-vragen (inhoud versus middelen) vergroten.

Het ideaalbeeld is nog niet bereikt. In dit ideaalbeeld komt de optelsom van alle doelstellingen overeen met de bedragen op themaonderdeel niveau (autorisatieniveau Provinciale Staten). Dit is nog niet het geval. De totaalsom van de doelstellingen (alle 3^e w-vragen bij elkaar opgeteld) sluit niet volledig aan met de door Provinciale Staten te autoriseren bedragen per themaonderdeel. Dit komt omdat bij de verschillende doelstellingen (nog) geen rekening is gehouden met toe te rekenen apparaatlasten. Zo kan het voorkomen dat bij een enkele doelstelling de uitkomst van de 3^e w-vraag € 0 bedraagt, omdat het hier inzet van ambtelijke capaciteit betreft. Tevens zijn een aantal doelstellingen -en dus middelen- opgenomen in de Productenraming, maar niet in de Programmabegroting. In het komende jaar wordt aandacht besteed aan de verfijning van de integrale lasten naar doelstelling.

4. Doelstellingen op 1 plek

In de Programmabegroting 2010 zijn per thema alle doelen die de provincie in 2010 wenst te bereiken opgenomen bij het onderdeel 'Themaonderdelen'. In voorgaande begrotingen (2008 en 2009) werd bij het onderdeel 'beschrijven van de doelstellingen uit het Hoofdlijnenakkoord' ook ingegaan op de daarvan afgeleide doelstellingen voor het betreffende begrotingsjaar. Het gevolg hiervan was dat doelstellingen dubbel

in de begroting werden opgenomen, zowel bij de beschrijving van het Hoofdlijnenakkoord als bij de themaonderdelen; een bijkomend gevolg was dat deze dubbeling ook in de Voor- en Najaarsnota en in het Jaarverslag zich manifesteerde. Vanaf 2010 is deze dubbeling verholpen. Dit komt de lesbaarheid ten goede.

5. Uitbreiding van de w-vragen

De BBV schrijft voor om binnen de themaonderdelen onderscheid te maken in de eerder genoemde 3 w-vragen. Met ingang van 2010 zijn deze w-vragen uitgebreid met 3 extra w-vragen. Met deze extra informatie wil de provincie inzicht geven in de omgeving waarbinnen de doelstellingen moeten worden gerealiseerd. Het gaat om de volgende extra w-vragen:

- Wat zijn de risico's;
- Wat is onze rol;
- Met wie werken we samen (maatschappelijke partners).

Bij de vraag, wat de rol is van de provincie bij de betreffende doelstellingen, is aansluiting gezocht bij de in het Omgevingsplan geïdentificeerde rollen, aangevuld met andere (*). Dit zijn:

• Aanjager;	• Facilitator;	• Projectuitvoerder *;
• Adviseur en ondersteuner;	• Financierder *;	• Regisseur;
• Beheerder;	• Handhaver;	• Stimulator *;
• Beoordelaar;	• Initiator *;	• Subsidiënt *;
• Bevoegd gezag *;	• Kadersteller *;	• Toetser;
• Communicator;	• (beleids-)Ontwikkelaar;	• Trekker *;
• Coördinator;	• Opdrachtgever;	• Vergunningverlener.

6. Andere beleidsdocumenten

In deze begroting is bij de inleiding van ieder thema aangegeven welke relevante beleidsnota's bij het betreffende onderwerp aan de orde zijn.

7. Meerjaren doelen

In de vorige Programmabegroting 2009 zijn bij de doelstellingen voor het eerst meerjaren doelstellingen opgenomen. In deze begroting wordt deze lijn doorgezet met dien verstande dat vele doelstellingen in 2010 een doorloop kennen naar 2011 en volgende jaren. Daar waar doelstellingen in het meerjarenperspectief daadwerkelijk benoembaar zijn, zijn deze expliciet zichtbaar gemaakt binnen de themaonderdelen.

8. Ontwikkeling doelen en indicatoren

In de voorgaande begrotingen waren op vijf beleidsvelden indicatoren benoemd en als aparte bijlage opgenomen. Deze bijlage is in de begroting 2010 -net als in het Jaarverslag 2008- niet meer opgenomen.

Autorisatie programmabegroting

Provinciale Staten hebben een kaderstellende en controlerende taak. In de Provinciewet wordt aangegeven dat Provinciale Staten de begroting vaststellen. Gedeputeerde Staten hebben bestuursbevoegdheden en leggen verantwoording af over de uitvoering van het beleid. De bestuurlijke planning & control bestaat dientengevolge uit: kaderstellen, besturen, verantwoording afleggen en controleren. De twee belangrijkste instrumenten in het kader van 'planning & control' zijn:

1. De begroting ten behoeve van de autorisatiefunctie en allocatiefunctie (kaderstellen door Provinciale Staten) met behulp van de programmabegroting;
2. De jaarrekening (en tussentijdse managementrapportages) ten behoeve van de controlerende functie (controleren door Provinciale Staten) en het geven van een goed inzicht in de financiële positie (aan belanghebbende externe instanties zoals het Rijk) met behulp van het jaarverslag (inclusief jaarrekening op hoofdlijnen).

De programmabegroting (inclusief programmaplan, paragrafen en financiële begroting) wordt vastgesteld door Provinciale Staten. Als financieel autorisatieniveau van de begroting door Provinciale Staten is gekozen voor de totalen (baten, lasten en saldi) van de onderscheiden themaonderdelen, die onder de thema's staan vermeld. Bovendien autoriseren Provinciale Staten door de vaststelling van de begroting de volumes van de raamkredieten voor investeringen en het niet-jaarlijks onderhoud voor zover deze voor die thema's aan de orde zijn. De jaarlijkse kapitaallasten - als gevolg van investeringen - zijn geïntegreerd in de thema's. De themaonderdelen zijn verder opgesplitst in producten, die zijn uitgewerkt in de productenraming. Binnen de totale lasten respectievelijk de totale baten van een themaonderdeel kunnen Gedeputeerde Staten finan-

ciële middelen verschuiven tussen of binnen de verschillende producten van hetzelfde themaonderdeel. Bij politiek relevant geachte wijzigingen (wordt door de portefeuillehouder beoordeeld), worden de leden van de betreffende Statencommissie in de eerstvolgende vergadering mondeling geïnformeerd. De afdelingen werken de activiteiten en projecten verder uit in de afdelingsplannen.

Begrotingsstructuur 2010

Thema		Themaonderdeel (autorisatie PS)		Product (autorisatie GS)		Portefeuille houder
1	Jongeren	1.1	Jeugdzorg	7.1.2	Jeugdzorg	Bos
		1.2	Jongerenbeleid	7.1.3	Jongerenbeleid	Bos
		1.3	Onderwijs	7.2.1	Onderwijs	Bos/Greiner
2	Verkeer van mensen, producten en diensten	2.1	Mobiliteit, verkeersveiligheid en openbaar vervoer	2.1.1	Mobiliteit	Dijksma
				2.1.2	Verkeersveiligheid	
				2.1.3	Openbaar vervoer	
		2.2	Wegen en vaarwegen	2.2.1	Onderhoud provinciale landwegen	
				2.2.2	Onderhoud provinciale vaarwegen	
				2.2.3	Investing provinciale landwegen	
2.2.4	Investing provinciale vaarwegen					
3	Economie en arbeidsmarkt	3.1	Werken en Ondernemen	6.1.1	Voorwaardenscheppend beleid	Greiner
				6.1.2	Technologie, Innovatie en Clusters	
				6.1.3	Arbeidsmarkt en Starters	
				6.1.4	Acquisitie, economische gebiedspromotie en handelsbevordering	
				6.1.5	IFA	
		6.1.6	Internationale oriëntatie	Greiner		
		3.2	Toerisme en recreatie	6.2.1	Toeristische- en recreatiefaciliteiten	Greiner
		3.3	Landbouw en visserij	6.3.1	Landbouw en visserij-aangelegenheden	Greiner
3.4	Europese programma's	1.3.1	Europese programma's	Dijksma/ Greiner/Bliek		
4	Flevolandse samenleving	4.1	Zorg en sociale kwaliteit	7.3.2	Zorg en sociale kwaliteit	Bos
		4.2	Sport	7.3.1	Sportdeelname	Bos
		4.3	Cultuur	8.1.1	Cultureel erfgoed	Dijksma
				8.2.1	Kunstuitingen	
				8.4.1	Bibliotheekstelsel	
		4.4	Omroep Flevoland	8.3.1	Regionale nieuwsvoorziening	Dijksma
		4.5	Wonen	9.1.1	Woonbeleid en stedelijke vernieuwing	Bos
		4.6	Ruimtelijke planning	10.1.1	Ruimtelijk beleid	Bliek
				10.1.2	Doorwerking beleid in gemeentelijke plannen	
10.1.3	Markermeer/IJmeer			Greiner		
10.1.4	Luchthaven Lelystad			Dijksma		
5	Duurzaamheid, klimaat, water en natuur	5.1	Water	3.1.1	Water	Bos
		5.2	Milieu	4.1.1	Milieu	Bliek
		5.3	Afronding SGB-regeling	4.2.1	Strategische aandachtsgebieden	
		5.4	Duurzame ontwikkeling	4.3.1	Duurzaamheid	
		5.5	Natuur- en landschapsbeleid	5.1.1	Natuur- en landschapsbeleid	Bliek
5.1.2	Oostvaarderswold			Bliek		
6	Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	6.1	Bestuur	1.1.1	Provinciale Staten	Verbeek
				1.1.2	Gedeputeerde Staten	Verbeek
				1.1.3	Kabinetszaken	Verbeek
				1.1.4	Financieel toezicht gemeenten	Dijksma
				1.1.5	Rechtsbescherming burgers	Verbeek
				1.1.6	In- en externe communicatie	Verbeek

Thema		Themaonderdeel (autorisatie PS)		Product (autorisatie GS)		Portefeuille houder
				1.1.7	Bestuurlijke organisatie en samenwerking	Verbeek
				1.1.8	Vriendschapsrelatie Dmitrov-Flevoland	Verbeek
				1.1.9	Toezicht en reglementering waterschappen	Bos
				1.1.10	Toezicht nutsbedrijven	Bliek
		6.2	Openbare orde en veiligheid	1.2.1	Openbare orde en veiligheid	Verbeek
		6.3	Omgevingsplan	1.4.1	Omgevingsbeleid	Bliek
		6.4	Algemene dekkingsmiddelen	11.1.1	Rente	Dijksma
				11.1.2	Algemene dekkingsmiddelen	Dijksma
				11.1.3	Dividend	Dijksma
		6.5	Onvoorzien en stelposten	11.2.1	Onvoorzien/stelposten	Dijksma
		6.6	Reserves	11.3.1	Mutaties reserves	Dijksma

		Speerpunten en Grote projecten	Portefeuille houder
Omgevingsplan / Grote projecten		Markermeer/IJmeer	Greiner
		OostvaardersWold	Bliek
		Luchthaven Lelystad	Dijksma
		Investeringsprogramma Flevoland	Verbeek
		Schaalsprong Almere	Bliek
		Noordelijk Flevoland	Greiner
		Provinciaal Meerjarenprogramma (p-MJP)	Bliek

Paragraaf		Aspect		Portefeuille houder	
1	Lokale heffingen	1	Opcenten Motorrijtuigenbelasting	Dijksma	
		2	Leges		
		3	Grondwaterheffingen		Bos
		4	Nazorgheffing		Bliek
2	Weerstandvermogen			Dijksma	
3	Onderhoud kapitaalgoederen	1	Wegen en vaarwegen	Dijksma	
		2	Provinciehuis	Bos	
4	Financiering			Dijksma	
5	Bedrijfsvoering	1	Verbindend sturen	Bliek	
		2	Werken in de matrix organisatie	Bliek	
		3	Investeren in goed werkgeverschap	Bliek	
		4	Waarborgen van kwaliteit	Bliek	
		5	Auditfunctie	Dijksma	
		6	Rekenkamer en accountant	Dijksma	
6	Verbonden partijen			Verbeek	
7	Grondbeleid			Bliek	

Wijzigingen 2009-2010

Thema		Themaonderdeel (autorisatie PS)		Was in begroting 2009		Portefeuille houder
5	Duurzaamheid, klimaat, water en natuur	5.1	Water	3.1	Algemeen waterbeleid	Bos
				3.2	Bescherming tegen overstromingen	
				3.3	Grondwaterbeheer	
		5.2	Milieu	4.1	(Fysieke) omgevingskwaliteit	Bliek

JAARPLAN 2010

A. Programmaplan

1 Jongeren

1.1 Inleiding

Met de meeste Flevolandse jongeren gaat het goed. Door aandacht voor goede voorzieningen op cultureel, sportief en educatief gebied blijft het met die groep goed gaan. Met een kleine groep gaat het minder vooruit. Zij verdienen extra aandacht door het inzetten op preventieve maatregelen om te voorkomen dat een toenemend beroep op zorg wordt gedaan. De economische crisis maakt deze aandacht acuter.

We willen jongeren in Flevoland toekomst bieden. Kwalitatief goed onderwijs moet de Flevolandse jongeren naar aantrekkelijke banen leiden. Doorlopende leerlijnen verdienen alle aandacht. Ook is meer hoger onderwijs in Flevoland onmisbaar, evenals een goede afstemming tussen arbeidsmarkt (bedrijfsleven) en onderwijs. De jonge opbouw van Flevoland vraagt om een goed vangnet voor de jongeren en gezinnen die het niet alleen redden, in de vorm van adequate en goed georganiseerde jeugdzorg.

Dit thema omvat de themaonderdelen Jeugdzorg, Jongerenbeleid en Onderwijs. Ook in andere documenten is beleid uitgewerkt en zijn doelstellingen geformuleerd. Deze zijn hieronder per themaonderdeel genoemd.

Jeugdzorg	Provinciaal beleidkader jeugdzorg 2009 - 2010 Meerjarenbeleidkader jeugdzorg 2009-2012 (landelijk)
Jongerenbeleid en Onderwijs	Stagenota Convenant Hoger Onderwijs Uitwerkingsovereenkomst Convenant Hoger Onderwijs

1.2 Doelstellingen uit het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011

1) Alle Flevolandse jongeren beschikken in 2010 over een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt <i>Doel is bij Voorjaarsnota 2009 gewijzigd in:</i> De provincie streeft ernaar dat alle Flevolandse jongeren een startkwalificatie halen voor de arbeidsmarkt	In lijn met het kabinetsbeleid onderschrijft de provincie dat een startkwalificatie het minimale onderwijsniveau is dat nodig is voor een jongere om na de schoolperiode kans te maken op duurzaam werk. Een diploma op Havo, VWO of minimaal MBO niveau 2 biedt deze kwalificatie. Veel jongeren doorlopen hun schoolcarrière zonder problemen. Voor twee groepen jongeren is het halen van een startkwalificatie echter een opgave. Ten eerste jongeren die het intellectuele vermogen niet hebben om dit niveau te halen; daarop is het beleid van het speciaal onderwijs van toepassing. Ten tweede jongeren die door diverse omstandigheden het niet opbrengen om hun schoolcarrière adequaat af te ronden. Voor deze laatste groep heeft de provincie zich ten doel gesteld om deze jongeren toch te brengen tot het niveau van een startkwalificatie. Inmiddels is de landelijke wetgeving bijgesteld en is er sprake van een verlengde leerplicht tot uiterlijk 27 jaar. De inzet van de provincie is daarbij sterk gericht op het realiseren van voldoende goede stageplaatsen.
2) De provincie verbetert de aansluiting tussen het Flevolandse beroeps- onderwijs en de Flevolandse arbeidsmarkt	Om de motor van de Flevolandse economie te laten draaien en te vernieuwen, moeten ondernemingen passend opgeleid personeel kunnen aantrekken. Dit vraagt om een nauwe aansluiting en wisselwerking tussen de arbeidsmarkt en de sector (beroeps)onderwijs. Een goede aansluiting is belangrijk voor jongeren bij het zoeken naar een geschikte baan. Het is van belang jongeren in een vroege fase van het onderwijs wegwijs te maken in de realiteit van de arbeidsmarkt. De provincie ambieert en stimuleert dat elke jongere een passende stage kan lopen. De provinciale stagenota bevat acties ter bevordering van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, zowel op het gebied van stageplaatsen als in meer brede zin.
3) De provincie vermindert wachtlijsten in de	In de jeugdzorg zijn wachtlijsten ontstaan voor zorgverlening. De kans is groot dat de wachttijd er toe bijdraagt dat de problemen van de jongere en pro-

<p>jeugdzorg door middel van bevordering van preventieve maatregelen om de instroom naar zorg terug te brengen</p>	<p>blemen in het gezin escaleren, of zich uitbreiden naar andere levenssferen. Deze worden daardoor moeilijker behandelbaar en oplosbaar.</p> <p>Om dit te voorkomen wil de provincie inzetten op maatregelen die voorkomen dat jongeren op de weg richting jeugdzorg terecht komen. Dat doet de provincie al enige tijd door middel van afspraken met gemeenten en partners in het jeugdbeleid. Deze inspanningen sluiten aan op het rijksbeleid tot het inrichten van Centra voor Jeugd en Gezin. Het accent komt daarmee te liggen op preventief jeugdbeleid, lichte vormen van ambulante hulp.</p> <p>De provincie richt zich tevens op de verbetering van doelmatigheid en doeltreffendheid van het huidige aanbod aan jeugdzorg. Daardoor wordt er meer aanbod en een betere doorstroming bereikt.</p> <p>Sturing en bijsturing op deze doelstelling staat of valt met goede en betrouwbare sturingsinformatie; deze zal nog verder verbeterd worden en zal periodiek worden verstrekt aan de bestuurlijke organen.</p>
<p>4) De provincie biedt jongeren meer kansen om onder andere via sport en cultuur in de samenleving te participeren</p>	<p>De provincie vindt het belangrijk dat jongeren de mogelijkheid hebben en de bagage krijgen om volwaardig in de maatschappij te participeren. De mogelijkheid om volwaardig te participeren wordt grotendeels bepaald door scholing en door werk, maar ook door individuele ontwikkeling en vrijetijdsbesteding. Het deelnemen aan sport en het beleven en creëren van kunst en cultuur draagt in grote mate daaraan bij. Een groot deel van de jongeren verwerft tijdens de ontwikkeling voldoende bagage. Een kleine, maar groeiende groep jongeren heeft hier meer moeite mee. Deze groep heeft extra aandacht nodig.</p> <p>De gemeenten en provinciale steunfunctie organisaties hebben een grote rol bij het stimuleren van participatie en het creëren van de benodigde voorzieningen hiervoor. De provinciale meerwaarde ligt daar waar het bijzondere en regionale initiatieven betreft.</p>
<p>5) De provincie wil een volledige onderwijskolom in Flevoland</p> <p><i>Doel is bij Voorjaarsnota 2009 gewijzigd in:</i> De provincie wil een breed aanbod aan HBO-opleidingen realiseren en streeft naar verhoging van het algemeen onderwijspeil in de provincie om op termijn minimaal op hetzelfde niveau te komen als Nederland</p>	<p>De provincie streeft naar een kwantitatieve en kwalitatieve uitbreiding van het aanbod aan Hoger Onderwijs in Flevoland. De convenantpartners Hoger Onderwijs werken aan de realisatie van een businesscase die ervoor moeten zorgen dat in 2023 een groot en aantrekkelijk aanbod van Hoger Onderwijs tot stand is gebracht. Provinciale Staten hebben het college een onderhandelingsmandaat meegegeven om met andere partners de financiering rond te maken</p> <p>Naast de versterking van het Hoger Onderwijs wil de provincie bijdragen aan de verbetering van het onderwijsniveau in Flevoland. Voor de realisering van deze doelstelling is de provincie in grote mate afhankelijk van partners die de wettelijke bevoegdheid en middelen hebben. De rol van de provincie is in deze vooral agenderen en verbinden. Een plan van aanpak wordt opgesteld.</p> <p>Tot slot blijft de provincie een volledig aanbod van goed gespreid en bereikbaar speciaal onderwijs stimuleren.</p>

1.3 Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans

Startkwalificatie & Aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt

De leerplichtige leeftijd is verhoogd met het doel dat alle jongeren een startkwalificatie halen. Nu is het van het allergrootste belang dat er goede stageplaatsen beschikbaar zijn voor alle jongeren die een beroepsopleiding volgen. Voor de regio betekent dit een forse opgave waarmee we de komende periode flink aan de slag moeten.

Wachlijsten

Wij hebben flink geïnvesteerd in de jeugdzorg. In samenwerking met alle betrokkenen richten wij ons op het verkorten en zo mogelijk wegwerken van de wachtlijst. Dit betekent een grote inspanning omdat de vraag

naar (ambulante) zorg stijgt. Wij werken aan de verbetering van de kwaliteit van de jeugdzorgketen, van preventie tot nazorg.

Omdat wij ons al maximaal inspanden, zijn wij van mening dat het Rijk voor extra financiering moet zorgen. Door de grote dynamiek in de jeugdzorg kan dit beeld de komende twee jaar wijzigen.

Participatie sport en cultuur

Door sport en cultuur doen jongeren mee aan de Flevolandse samenleving. In ons nieuwe sport- en cultuurbeleid zijn jongeren een belangrijke doelgroep.

Onderwijskolom

Wij werken verder aan de doelstelling doorlopende leerlijn in het beroepsonderwijs. Het businessplan voor hoger onderwijs wordt uitgevoerd. De komst van een volwaardige hogere beroepsopleiding is een flinke impuls voor het onderwijs in onze provincie. Wij vinden dat het onderwijsniveau van leerlingen in Flevoland op hetzelfde niveau als het Nederlandse gemiddelde moet komen.

1.4 Themaonderdelen

1.4.1 Jeugdzorg

<i>Wat willen we bereiken</i>	Alle kinderen die recht op jeugdzorg hebben krijgen de jeugdzorg tijdig, doelmatig en doeltreffend.
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<p>Het centraal stellen van de cliënt in het aanbod van zorg. Vanaf 2009 kunnen zorgaanbieders - binnen de grenzen van wat in de indicatie is gesteld - zelf bepalen welke hulpvorm wordt ingezet. Deze hulp gaat zoveel mogelijk uit van de eigen kracht van het kind en het gezin, is op tijd en op maat.</p> <p>De rechten van de minderjarige onder Wet op de Jeugdzorg zijn geborgd en cliëntenparticipatie wordt bevorderd.</p> <p>Het financieren en sturen van de jeugdzorg zodat optimaal bij de vraag wordt aangesloten. Leidend hierbij is het door Bureau Jeugdzorg opgestelde inkoopadvies, dat aangeeft welke zorgvormen uitbreiding of betere spreiding over de Provincie behoeven.</p> <p>Het stimuleren van vernieuwingen in de jeugdzorg met als doel de duur en het verblijf in de jeugdzorg te verkorten. Besluitvorming over inzet jeugdbescherming zal worden versneld en doorlooptijden verkort. Voor jongeren, of groepen jongeren (o.a. tienermoeders, minderjarige wetsovertreders) die voor een langere periode zorg nodig hebben, bestaat speciale aandacht, waarbij ook andere instellingen dan de provinciale jeugdzorg worden betrokken.</p> <p>Het bewaken en verder verbeteren van de kwaliteit van de zorg. Hierbij past het uitvoeren in Flevoland van het landelijke actieplan professionalisering, en landelijke opleidingstrajecten op het gebied van kindermishandeling, indicatiestelling en jeugdreclassering, het stimuleren van het gebruik van evidence based programma's en de invoering van de prestatie-indicatoren.</p> <p>Het gefaseerd invoeren van de sturingsvisie jeugdzorg Flevoland. Uitgangspunt is het sturen op resultaat. Om vergelijking tussen zorgaanbieders en tussen provincies op termijn mogelijk te maken is invoering van het uniforme bekostigingsmodel noodzakelijk. De invoering van een uniform bekostigingsmodel is een cruciaal onderdeel van het nieuwe financieringsstelsel in de jeugdzorg (model Kaiser). In 2010 moeten de kostprijzen van de verschillende bekostigingseenheden realistisch en betrouwbaar in beeld worden gebracht.</p>

	Het verder verbeteren van beleidsinformatie. Beleidsrapportage uitbreiden met instroom, doorstroom en uitstroomgegevens, en informatie over de prestaties. Het verminderen van de ervaren regeldruk bij professionals (doelstelling is 25% vermindering in 2011).				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	40.967	41.027	40.027	40.027
	Baten	-38.419	-38.419	-38.419	-38.419
	Saldo	2.548	2.608	1.608	1.608
<i>Wat zijn de risico's</i>	De provincie riskeert het niet volledig kunnen nakomen van de verplichting volgend uit de Wet op de jeugdzorg indien de vraag groter is dan het aanbod dat gefinancierd kan met de doeluitkeringen van het Rijk en Provinciale middelen. De realisatie van de doelstelling vereist een adequate financiering van de jeugdzorg door het Rijk. De commissie Financiering Jeugdzorg krijgt haar advisering voor 2010 niet rond. Dat betekent dat de provincie hier een risico loopt van € 6 mln. Met name de recent gerealiseerde residentiële plaatsen (€ 1 mln.) moeten worden behouden.				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, financierder, stimulator (van innovaties en ketensamenwerking).				
<i>Met wie werken we samen</i>	Instellingen van Jeugdzorg, geestelijke gezondheidszorg en zorg voor LVG jongeren.				

1.4.2 Jongerenbeleid

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Optimale jeugdzorg door een correcte in- en uitstroom jeugdzorg; 2 Een betere maatschappelijke participatie door Flevolandse jongeren. 				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Het verder stimuleren van de samenwerking tussen de provinciale jeugdzorg, gemeentes, de GGD, welzijnsinstellingen, jeugd GGZ, politie en justitie, zoals door de provincie in het GAAF (gemeentelijke actieprogramma aansluiting Flevoland) programma ontwikkeld; • Ervoor zorgen dat er voor ieder kind bij de start van de hulpverlening één plan is, waarbij partners samenwerken voor optimale hulp. Het bevorderen van sociale vaardigheidstrainingen in zorginstellingen (Leef met Stijl afronding); • Mogelijk maken dat jongeren meedoen en hun mening kunnen geven: de projecten 'Op weg naar het Lagerhuis', de voorrondes van het Nationaal Jeugddebate; • Het participatieproject 'Straatzeep' (voorheen Flevosoap) verder ontwikkelen; • Een monitor speciaal onderwijs opstellen. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	859	799	804	804
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	859	799	804	804
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het succes van de samenwerking is afhankelijk van inspanningen andere partijen. Te weinig animo bij jongeren om mee te doen met een door de Provincie opgezet evenement. Onvoldoende rijks- en gemeentelijke middelen voor voorzieningen speciaal onderwijs.				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, stimulator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten en gemeentelijke instanties, Onderwijs, Politie en justitie,				

<i>samen</i>	Gezondheidszorg, Instellingen jeugdzorg, woningcorporaties, Jongerenorganisaties, Jeugd- en jongerenwerk, Omroepvereniging VARA, Nationale Jeugd Raad, Eduvier.
--------------	---

1.4.3 Onderwijs

<i>Wat willen we bereiken</i>	Een breed aanbod aan hoger onderwijs in Flevoland.																				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Eén wetenschappelijke connectie realiseren per bedrijven cluster. Gedacht wordt aan de volgende clusters: geomatica, medische technologie, life sciences, ICT, water/duurzame energie, composieten; • Bijdragen aan het idee van het bedrijfsleven om samen met (buitenlandse) universiteiten uitbreiding van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek in Flevoland te realiseren; • Realisatie businesscase Windesheim en in het verlengde daarvan uitwerking geven aan de structuur en randvoorwaarden waaronder de Hogeschool Flevoland gerealiseerd kan worden; • Het Provinciaal Platform Arbeidsmarkt (PPA) richt zich o.a. door uitvoering van de Stagenota op een betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en het realiseren van meer goede stageplaatsen. Onder thema 3 'Economie en Arbeidsmarkt' wordt hier nader op ingegaan. 																				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasten</td> <td>172</td> <td>101</td> <td>20</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Baten</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Saldo</td> <td>172</td> <td>101</td> <td>20</td> <td>20</td> </tr> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013	Lasten	172	101	20	20	Baten	0	0	0	0	Saldo	172	101	20	20
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013																	
Lasten	172	101	20	20																	
Baten	0	0	0	0																	
Saldo	172	101	20	20																	
<i>Wat zijn de risico's</i>	Voor de opbouw en uitvoering van de Hogeschool Flevoland wordt een risico-paragraaf nader uitgewerkt.																				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur																				
<i>Met wie werken we samen</i>	Overheid, (internationale) wetenschappelijke instellingen, bedrijfsleven, Convenantpartijen Hoger onderwijs Flevoland																				

1.5 Relatietabel andere thema's, speerpunten en p-MJP

Bijdragen aan doelstellingen van andere thema's

Thema's	Themaonderdelen		
	Jeugdzorg	Jongerenbeleid	Onderwijs
Verkeer van mensen, producten en diensten			
Economie en arbeidsmarkt	1	1	2
Flevolandse samenleving	1	1	2
Duurzaamheid, klimaat, water en natuur			
Speerpunten	Jeugdzorg	Jongerenbeleid	Onderwijs
IFA	3		3
Noordelijk Flevoland			
Provinciaal MJP (p-MJP)			
Markermeer / IJmeer			
Luchthaven			
Oostvaarderswold			
Schaalsprong Almere	3	3	3

Toelichting bij de nummers in de tabel

Thema's

1. Uitbreiding van voorzieningen voor jeugdzorg, jongeren en onderwijs dragen bij aan de doelstelling van het thema Flevolandse samenleving, namelijk het terugbrengen van het tekort aan voorzieningen en een betere balans in de samenleving; tevens dragen zij bij aan werkgelegenheid.
2. Goed en voldoende onderwijs draagt bij aan een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Bovendien heeft het creëren van onderwijs een positieve invloed op de werkgelegenheid.

Speerpunten

3. De uitbreiding van hoger onderwijs en (residentiele) jeugdzorg met een voorziening voor gesloten jeugdzorg (voorheen JJ) in Almere draagt bij aan de doelstellingen van het IFA gericht op het realiseren van specifiek grootstedelijke voorzieningen. Door de sterke groei van Almere dient de samenhangende problematiek op deze beleidsterreinen en de financiering ervan bij andere overheden onder de aandacht gebracht te worden.

1.6 Totale lasten en baten thema Jongeren

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van themaonderdelen. Hieronder zijn per themaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen alsmede het totaal van dit thema. De voornaamste afwijkingen zijn hieronder toegelicht; meer informatie is opgenomen in de Productenraming.

Themaonderdeel		Rekening 2008	Begroting 2009 na wijziging	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
1.1 Jeugdzorg	Lasten	39.645	42.470	41.983	42.043	41.043	41.043
	Baten	35.819-	37.668-	38.419-	38.419-	38.419-	38.419-
	Saldo	3.826	4.802	3.564	3.624	2.624	2.624
1.2 Jongerenbeleid	Lasten	1.044	1.528	1.151	1.091	1.096	1.096
	Baten	26-	-	-	-	-	-
	Saldo	1.018	1.528	1.151	1.091	1.096	1.096
1.3 Onderwijs	Lasten	567	865	356	286	204	204
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	567	865	356	286	204	204
1 Jongeren	Lasten	41.256	44.863	43.490	43.419	42.343	42.343
	Baten	35.846-	37.668-	38.419-	38.419-	38.419-	38.419-
	Saldo	5.411	7.195	5.071	5.000	3.924	3.924

(Bedragen x € 1.000, door afrondingen kunnen kleine verschillen ontstaan)

Relatie met § 1.4

Zoals in de inleiding van deze begroting opgenomen, sluit de totaalsom van de middelen in § 1.4 niet aan met de bovenstaande bedragen; onder § 1.4 zijn namelijk de beheerslasten en -baten (zoals subsidies, goederen en diensten) opgenomen en niet de kosten van het ambtelijk apparaat.

Toelichting voornaamste afwijkingen

1.1 Jeugdzorg

Het saldooverschil tussen 2009 en 2010 wordt veroorzaakt door de extra middelen die Provinciale Staten in 2009 beschikbaar stelde voor het wegwerken van wachtlijsten. Vanaf 2012 wordt in de begroting -conform de Kadernota 2010-2013- geen rekening meer gehouden met de € 1 mln. extra middelen voor residentiele zorg.

2 Verkeer van mensen, producten en diensten

2.1 Inleiding

Een intensief verkeer van mensen, producten en diensten is onlosmakelijk verbonden met Flevoland: Centraal in Nederland gelegen, levensader voor de Noordvleugel van de Randstad, schakel naar het Noorden en Oosten van ons land. Het is zaak al dit verkeer, inclusief openbaar vervoer, in beweging te houden. Daarbij dient de druk op de leefomgeving niet toe te nemen en moet het aantal verkeersslachtoffers worden terug gedrongen.

Het thema Verkeer van mensen, producten en diensten omvat de themaonderdelen Mobiliteit, Verkeersveiligheid en Openbaar vervoer alsmede Wegen en Vaarwegen. Ook in andere documenten is beleid uitgewerkt en zijn doelstellingen geformuleerd. Deze zijn hieronder per themaonderdeel genoemd.

Mobiliteit ...	Nota Mobiliteit Flevoland
Wegen en Vaarwegen	Nota Mobiliteit Flevoland Uitvoeringsprogramma PMIT (Provinciaal Meerjaren programma Infrastructuur en Transport) 2010-2014

2.2 Doelstellingen uit het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011

1) Ontsluiting Flevoland	Een betere ontsluiting van Almere vanuit Flevoland en de Randstad over de weg en met het openbaar vervoer. Het beoogde resultaat is dat het Rijk, in samenwerking met de provincie Flevoland en de gemeente Almere, volgens een afgesproken planning een onherroepelijk besluit heeft genomen over het schaa sprong programma Almere, onderdeel mobiliteit (A6, Flevolijn en IJmeerverbinding (OV-SAAL), A27, stedelijke infrastructuur Almere).
2) Betere vervoersinfrastructuur binnen Flevoland	De provincie wil de doorstroming op de provinciale wegen en in de vaarwegen verbeteren. En tegelijkertijd de verkeersveiligheid waarborgen.
3) Adequaate OV-systeem, mede om extra groei automobilititeit te beperken	De provincie is eindverantwoordelijk voor al het openbaar streekvervoer in Flevoland en de Regiotaxi in de gemeenten Lelystad, Dronten, Zeewolde en Noordoostpolder. De provincie heeft het stadsvervoer in Almere en Lelystad aan deze steden gedelegeerd. De provinciale verantwoordelijkheid voor dit stadsvervoer beperkt zich tot het toezicht op de juiste naleving van de rijksregels voor de besteding en verantwoording van de aan de gemeenten toegekende brede doeluitkering (BDU). De provincie is niet verantwoordelijk voor de treinverbindingen.

2.3 Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans

Ontsluiting Flevoland

Onze doelstellingen voor mobiliteit zijn geconcretiseerd in meerjarige uitvoeringsplannen (PMIT). Wij vinden het noodzakelijk de activiteiten waarmee naar deze doelstelling wordt toegewerkt te intensiveren. Hiertoe zullen wij een aantal projecten eerder uitvoeren dan gepland (overcommitting). Wij passen overcommitting toe om ervoor te zorgen dat de gereserveerde middelen daadwerkelijk worden gebruikt voor het bijbehorende doel.

Omdat wij willen dat Flevoland tot de drie veiligste provincies van Nederland behoort, is veiligheid een belangrijk uitgangspunt bij het ontwerp en de uitvoering.

Vervoersinfrastructuur

Extra aandacht is nodig voor het beïnvloeden van de besluitvorming. Vooral met het oog op de Schaalsprong Almere (A6/A1/A9) en het noordelijke gedeelte (N23/N50) zijn (onherroepelijke) besluiten nodig voor infrastructurele projecten die goed zijn voor Flevoland. Voor het uitvoeren van deze besluiten zijn middelen nodig. Onderhandelingen, strategie en planontwikkeling moeten leiden tot de juiste keuzen. Er is sprake van een intensivering van de doelstelling, mede omdat de Schaalsprong Almere invloed heeft op de gehele provinciale samenleving.

OV-systeem

In het openbaar vervoer is een aantal aanbestedingen te verwachten van concessies die het gebruik van het openbaar vervoer moeten verbeteren. Het provinciaal beheer van het openbaar vervoer is intensief. Er heeft een tweede pilotproject gratis openbaar vervoer plaatsgevonden. Nog steeds vraagt de invoering van de OV-chipkaart om aandacht.

2.4 Themaonderdelen

2.4.1 Mobiliteit, verkeersveiligheid en openbaar vervoer

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het Rijk heeft voor de korte termijn (2010) een tracébesluit genomen over de uitbreiding van de Flevolijn (OV-SAAL) en is voor de middellange termijn een planstudie gestart voor maatregelen op de Flevolijn; 2. Het Rijk is een Verkenning gestart voor de corridor Almere-Gooi-Utrecht (AGU); 3. Een betere interne ontsluiting van de gemeente Almere door afspraken te maken met het Rijk en de gemeente Almere in samenhang met het proces van de schaalsprong Almere. 																				
<i>Wat willen we volgend jaar bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Het Rijk heeft een besluit genomen over te nemen maatregelen voor de AGU-corridor. 																				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Om de ontsluiting van de provincie Flevoland te verbeteren wordt gelobbyd tijdens diverse overlegstructuren op lokaal, regionaal en nationaal niveau om de voortgang van projecten positief te beïnvloeden. Dit gebeurt door onderwerpen die de bereikbaarheid positief beïnvloeden op de agenda te krijgen en te houden. Daarnaast werkt de provincie, als volwaardig partner, mee aan projecten door een financiële - en inhoudelijke bijdrage te leveren; 2. Naast lobby activiteiten is Flevoland namens regionale overheden, de duo partij naast het Rijk in deze te starten Verkenning; 3. Uitvoering geven aan het vervolg van de verkenning Stedelijke Bereikbaarheid Almere. 																				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasten</td> <td>398</td> <td>398</td> <td>331</td> <td>331</td> </tr> <tr> <td>Baten</td> <td>-337</td> <td>-337</td> <td>-256</td> <td>-256</td> </tr> <tr> <td>Saldo</td> <td>61</td> <td>61</td> <td>75</td> <td>75</td> </tr> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013	Lasten	398	398	331	331	Baten	-337	-337	-256	-256	Saldo	61	61	75	75
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013																	
Lasten	398	398	331	331																	
Baten	-337	-337	-256	-256																	
Saldo	61	61	75	75																	
<i>Wat zijn de risico's</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. en 2. Door geen uitvoering te geven aan genoemde maatregelen zal de bereikbaarheid verslechteren door meer stagnatie van autoverkeer en zal een goed OV-alternatief ontbreken; 3. Stagnatie van de ontwikkeling van Zuidelijk Flevoland dat een negatief effect heeft op de ambities van de provincie (luchthaven Lelystad, Oostvaarderswold). 																				
<i>Wat is onze rol</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aanjager; 2. Aanjager, coördinator; 3. Coördinator. 																				
<i>Met wie werken we</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rijk, Prorail, Nederlandse Spoorwegen, Metropoolregio, gemeenten Almere 																				

<i>samen</i>	<ul style="list-style-type: none"> en Lelystad; 2. Rijk, Prorail, Nederlandse Spoorwegen, Metropoolregio, Provincie Utrecht, gemeenten Almere en Zeewolde, Gooi- en Vechtstreek; 3. Rijk en gemeente Almere. 																				
<i>Wat willen we bereiken</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. Het Rijk neemt een besluit over korte termijn maatregelen om de capaciteit van de A27 Almere-Eemnes te vergroten en om een hoogwaardige openbaar vervoervoorziening (HOV) tot stand te brengen tussen Almere en 't Gooi (in het kader van het RAAM-besluit Schaalsprong); 2. Het Rijk heeft een realisatiebesluit genomen om de ontsluiting van de N50 te verbeteren (onderdeel van het Regio Specifiek Pakket). 																				
<i>Wat willen we volgend jaar bereiken</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. Het Rijk geeft uitvoering aan de genoemde maatregelen waarover in 2010 is besloten. 																				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. Lobbyactiviteiten om de aanpak van verkeersproblematiek in deze corridor op de agenda te zetten en het Rijk te steunen in de ontwikkeling van de korte termijnmaatregelen; 2. Lobby activiteiten; het project wordt voorbereid, met Flevoland als regisseur, voor het deel N50 Emmeloord-Ens. 																				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">(x € 1.000)</th> <th style="text-align: center;">2010</th> <th style="text-align: center;">2011</th> <th style="text-align: center;">2012</th> <th style="text-align: center;">2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasten</td> <td style="text-align: center;">208</td> <td style="text-align: center;">208</td> <td style="text-align: center;">162</td> <td style="text-align: center;">162</td> </tr> <tr> <td>Baten</td> <td style="text-align: center;">-224</td> <td style="text-align: center;">-224</td> <td style="text-align: center;">-171</td> <td style="text-align: center;">-171</td> </tr> <tr> <td>Saldo</td> <td style="text-align: center;">-16</td> <td style="text-align: center;">-16</td> <td style="text-align: center;">-9</td> <td style="text-align: center;">-9</td> </tr> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013	Lasten	208	208	162	162	Baten	-224	-224	-171	-171	Saldo	-16	-16	-9	-9
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013																	
Lasten	208	208	162	162																	
Baten	-224	-224	-171	-171																	
Saldo	-16	-16	-9	-9																	
<i>Wat zijn de risico's</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. Negatief effect op de bereikbaarheid als dit project onvoldoende prioriteit krijgt; 2. De bereikbaarheid van dit tracé verslechtert als er geen invulling wordt gegeven aan deze maatregel. Tevens wordt de toegezegde geormerkte rijksbijdrage van € 10 mln. niet besteed. 																				
<i>Wat is onze rol</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. Aanjager; 2. Regisseur. 																				
<i>Met wie werken we samen</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1. Rijk, Prorail, Nederlandse Spoorwegen, Metropoolregio, Provincie Utrecht, gemeenten Almere en Zeewolde, Gooi- en Vechtstreek; 2. Rijk, gemeente Noordoostpolder. 																				

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1 Een kostendekkend openbaar vervoernetwerk, dat voorziet in een basismobiliteit voor iedereen en een belangrijke bijdrage levert aan de bereikbaarheid van de steden, voorzieningen en werklocaties; 2 Streefcijfer Sociale veiligheid openbaar vervoer op basis van de Kpvv klantenbarometer bedraagt voor de concessie Almere Streek en IJsselmond 7,8 en voor de concessie Almere-Stad en Lelystad 7,5.
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> 1.1 Tot stand brengen aanbesteding en gunning van de concessies IJsselmond (incl. stadsvervoer Lelystad) en 315; 1.2 Implementeren nieuw contract Regiotaxi Flevoland, in samenwerking met de gemeenten Lelystad, Dronten, NOP en Zeewolde. Tevens het beheren van het nieuwe contract Regiotaxi door o.a. het meten van de klanttevredenheid en inrichten van een onafhankelijk klachtenportaal; 1.3 Voltooien invoering OV-chipkaart in heel Flevoland, inclusief nieuwe tarieven structuur; 1.4 Voortzetten van de pilot gratis OV Oostrand (verlengde Walibi Express) door

	<p>de pilot te faciliteren en stimuleren door een financiële en inhoudelijke bijdrage, te lobbyen dat de pilot wordt opgenomen in het subsidieprogramma 'experimenten gratis OV' van het Ministerie V&W en het realiseren van tijdelijke halte voorzieningen;</p> <p>2 Maatregelen (monitoren en bijsturen) zodat de beoogde streefcijfers worden behaald.</p>				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	29.948	25.705	27.038	25.981
	Baten	-29.988	-25.745	-27.078	-26.021
	Saldo	-40	-40	-40	-40
<i>Wat zijn de risico's</i>	<p>1.1 Het aanbesteding resultaat overschrijdt het OV budget. Risico is dat er dan minder OV (kwalitatief en kwantitatief) wordt aangeboden dan beoogd;</p> <p>1.2 Achterblijvende kwaliteit van nieuwe vervoerder waardoor afnemend gebruik en lage klanttevredenheid. Risico is imago schade provincie;</p> <p>1.3 Risico is dat het chipkaart systeem onvoldoende betrouwbaar is, met als gevolg uitstel, lage klantacceptatie en tegenvallende opbrengsten. Ander risico is dat het distributienetwerk niet tijdig op orde is;</p> <p>1.4 Risico is dat pilot mislukt door te weinig extra reizigers of te weinig informatie oplevert om in de toekomst invulling te geven aan (structureel) gratis OV in de provincie Flevoland.</p> <p>2 Onvoldoende sociale veiligheid in het OV heeft een navenant effect op de beleving van de klant. Risico is een afnemend gebruik, lage klanttevredenheid en eventuele imago schade provincie.</p>				
<i>Wat is onze rol</i>	<p>1 Opdrachtgever, beheerder, coördinator, ontwikkelaar en aanjager;</p> <p>2 Toetsers, adviseur en ondersteuner.</p>				
<i>Met wie werken we samen</i>	<p>1.1 Vervoerders, provincies Overijssel en Friesland, gemeente Lelystad en OV-bureau Groningen&Drenthe;</p> <p>1.2 Vervoerder en de gemeenten Lelystad, Dronten, NOP en Zeewolde;</p> <p>1.3 Vervoerder, gemeenten Almere en Lelystad, landelijke overlegpartners;</p> <p>1.4 Vervoerder, ondernemers Flevoboulevard en Ministerie V&W;</p> <p>2 Vervoerder, politie, OM en gemeenten Almere en Lelystad.</p>				

2.4.2 Wegen en vaarwegen

<i>Wat willen we bereiken</i>	<p>1 De reistijd op de provinciale wegen is van deur tot deur in de spits niet langer dan 1,25 keer de reistijd buiten de spits;</p> <p>2 Een vaarwegennet dat voldoende bereikbaar is voor de beroeps- en recreatievaart. Dit vaarwegennet moet aan de veiligheidseisen voldoen en aantrekkelijk zijn voor toerisme, recreatie en natuur.</p>
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<p>De werkzaamheden die de provincie aan het provinciale wegen en vaarwegennet verricht om de vervoersinfrastructuur te verbeteren, waarbij rekening wordt gehouden met staat van onderhoud, verkeersveiligheid, bereikbaarheid en duurzaamheid, bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • investeringen, zoals de aanleg van nieuwe wegen (landzijdige ontsluiting van luchthaven Lelystad), kruispunten en natuurvriendelijke oevers (PMJP); • niet-jaarlijks onderhoud, zoals het groot onderhoud aan de provinciale wegen, kunstwerken, sluisobjecten en oeverinrichting; • jaarlijks onderhoud, zoals kleine reparaties aan de provinciale wegen, maaien van bermen en sloten, snoeien en vervangen van wegbeplanting (bomen en struiken), gladheidsbestrijding, bedienen van sluizen en bruggen en de dagelijkse inspectie van de vaarten. <p>De exacte programmering van werken is verwerkt in het PMIT 2010-2014.</p>

	Naar aanleiding van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer uit 2009 zal in 2010 extra aandacht worden besteed aan het verbeteren van het planmatig beheer en onderhoud van o.a. kunstwerken.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	34.902	36.875	32.406	28.741
	Baten	-16.382	-17.198	-13.977	-9.725
	Saldo	18.520	19.677	18.429	19.016
<i>Wat zijn de risico's</i>	<p>Onvoldoende onderhoud en aanpassingen aan de infrastructuur heeft de volgende gevolgen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • meer verkeersslachtoffers; • meer schadeclaims en aansprakelijkheid stellingen; • op termijn hogere kosten voor noodzakelijk herstel; • bereikbaarheid zal verslechteren waardoor of bedrijven weggaan uit Flevoland of niet komen. Dit heeft een nadelig effect op de economische ontwikkeling van de provincie; • minder aantrekkelijk gebied voor de recreatievaart. Dit heeft gevolgen voor de economische ontwikkeling van aan recreatie gelieerde bedrijven en op het imago van de provincie. <p>Bereikbaarheid voor de beroepsvaart zal verslechteren waardoor meer transporten over de weg plaatsvinden met een nadelig effect op de verkeersveiligheid, milieu en bereikbaarheid (1 schip = 60 vrachtauto's).</p>				
<i>Wat is onze rol</i>	Ontwikkelaar, opdrachtgever, beheerder				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, RWS, belangenverenigingen, bedrijfsleven, KvK, Rijk en Waterschap ZZL.				

<i>Wat willen we bereiken</i>	De provincie wil in 2010 behoren tot de top 3 van de veiligste provincies in Nederland. Het streefbeeld voor 2010 is maximaal 94 ernstige slachtoffers (doden en ziekenhuisgewonden) per 100.000 inwoners en in 2020 maximaal 66 ernstige slachtoffers per 100.000 inwoners.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	De provincie wil dit bereiken door het vergroten van de veiligheid van de infrastructuur (uitvoering geven aan de PMIT-projecten) en door een verbetering van het verkeersgedrag middels educatie, voorlichting (thema's landelijke meerjaren campagnes zijn: alcohol, landbouwverkeer, snelheid en onaangepast rijgedrag) en handhaving.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	591	591	591	591
	Baten	-619	-619	-619	-619
	Saldo	-28	-28	-28	-28
<i>Wat zijn de risico's</i>	Stagnatie bij de uitvoering heeft een negatief effect op verkeersveiligheid,				
<i>Wat is onze rol</i>	Initiator (naar gemeenten) en uitvoerder.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Ministerie V&W, gemeenten, maatschappelijke organisaties (VVN, wijkraden, fietsersbond, ANWB, CBR, etc.), politie, OM, basis- en voortgezet onderwijs.				

2.5 Relatietabel andere thema's, speerpunten en p-MJP

Bijdragen aan doelstellingen van andere thema's

Thema's	Themaonderdelen	
	Mobiliteit c.a.	Wegen/Vaarwegen
Jongeren		
Verkeer van mensen, producten en diensten		
Economie en arbeidsmarkt	1 2	3 4
Flevolandse samenleving	5	5
Duurzaamheid, klimaat, water en natuur	6	7 8 9 10
Speerpunten	Mobiliteit c.a.	Wegen/Vaarwegen
IFA	11	
Noordelijk Flevoland		
Provinciaal MJP (p-MJP)	13 14 19	12 15
Markermeer / IJmeer	16	17
Luchthaven Lelystad	18	
Oostvaarderswold	13 14	15
Schaalsprong Almere	11 16 18	12

Toelichting bij de nummers in de tabel

Thema's

1. Een betere infrastructurele ontsluiting van Flevoland stimuleert de economie en draagt bij aan de doelstelling van het thema Economie en arbeidsmarkt. Een betere infrastructurele corridor Almere, Schiphol, West-Oost as en naar Noord Nederland stimuleert de economische schakelfunctie van de provincie Flevoland.
2. Bereikbaar maken van toeristische trekpleisters (Walibi Flevoland) door gratis en/of beter Openbaar Vervoer.
3. Goede bereikbaarheid van bedrijventerreinen en industrie, recreatie- en woongebieden in Flevoland bevordert het thema Economie en arbeidsmarkt. Een goed provinciaal wegennet moet het reistijdverlies door stagnatie van het verkeer beperken.
4. Vergroten van recreatieve aantrekkelijkheid van Flevoland door realisatie van provinciale recreatieve fietspaden (inclusief aankleding zoals borden, zitbanken etc).
5. Planvorming en realisering van belangrijke verbindingen van weg en openbaar vervoer dragen bij aan de ruimtelijke ontwikkeling binnen de Noordvleugel en overige delen van de provincie.
6. Het stimuleren van recreatief en functioneel gebruik van de fiets draagt bij aan de doelstelling van het thema Duurzaamheid, klimaat, water en natuur voor de reductie van CO2 uitstoot.
7. Het versterken van de ecologie langs provinciale wegen en vaarwegen bevordert de doelstelling van het thema Duurzaamheid, klimaat, water en natuur voor het behouden van de waterkwaliteit (biodiversiteit) en CO2-reductie.
8. Het groenbeleid t.a.v. provinciale bermen wordt uitgewerkt en gerealiseerd. Bij de aanleg en het onderhoud krijgen de provinciale vaarwegen waar mogelijk natuurvriendelijke oevers. Tevens wordt rekening gehouden met natuur waarden en beschermde soorten (zoals weidevogels).
9. Het gebruiken van 'duurzame' materialen draagt bij aan de doelstelling van het thema Duurzaamheid, klimaat, water en natuur. Bij aanleg en / of onderhoud aan de wegen en vaarwegen wordt gebruik gemaakt van duurzame materialen en gebruik van LED verlichting die o.a. de CO2 uitstoot en het geluid- en lichtniveau reduceert. Wildreflectoren worden langs de provinciale wegen geplaatst om de confrontatie tussen wild en weggebruikers te minimaliseren.
10. Versterken beleving landschapscultuur en -archeologie door aantrekkelijk wegennet (zoals N23).

Speerpunten

11. Voor de ontwikkeling en groei van Almere (Schaalsprong) wordt met het oog op een verwachte toename van de vraag naar mobiliteit per bus de openbaar vervoer infrastructuur uitgebreid en geoptimaliseerd door de ontwikkeling en aanleg van busbanen. In de verkenning van de Stedelijke Bereikbaarheid Almere (SBA) is dit een onderdeel van de investeringsimpuls (IFA).
12. Verruimen openingstijden van bruggen en sluizen t.b.v. recreatie en beroepsvaart door op afstand gaan bedienen (glasvezel is nodig om de bruggen en sluizen met elkaar te verbinden).
13. Om het Oostvaarderswold te verbinden met het Horsterwold wordt een ecoduct aangelegd over de Gooiseweg (ontsnippering). De verdubbeling van de Gooiseweg is nodig vanwege de ontwikkeling van zuidelijk Flevoland en de luchthaven. De verdubbeling van de Gooiseweg en de voorbereiding en de aanleg van het ecoduct kunnen gelijktijdig plaatsvinden (efficiencywinst en een beperking van de overlast voor de weggebruiker).
14. De aan te leggen infrastructuur binnen het OostvaardersWold (met name fietspaden) dient te worden aangesloten op bestaande provinciale wegen en fietspaden.
15. De aan te leggen natuurvriendelijke oever in de Lage Vaart ligt in het plangebied van het OostvaardersWold.
16. Almere groeit op termijn naar 350.000 inwoners. De OV-verbinding door het IJmeer is van groot belang voor de groei en ontwikkeling van Almere. Tegelijkertijd is de natuurontwikkeling van het IJmeer en Markermeer belangrijk voor geheel Noord-West Nederland. Om buitendijkse ontwikkelingen, zowel stedelijk als infrastructureel, mogelijk te maken moet in natuur worden geïnvesteerd volgens de randvoorwaarden van het TMIJ. Door het Rijk wordt een besluit genomen, gebaseerd op zowel de studie naar de infrastructuur (OV-SAAL), de studie naar de ontwikkeling van IJmeer en Markermeer (TMIJ) als de studie naar de schaalsprong. De uitkomsten hiervan bepalen de samenhang tussen de woningbouw-, infrastructuur- en natuurprojecten in het vervolgproces. Hierdoor is een gecoördineerde integrale inbreng vanuit de provincie in rijksplannen nodig.
17. Bij het plannen en uitvoeren van wegen wordt rekening gehouden met een eventuele koppeling met de uitvoering van natuur- en ontsnipperingsmaatregelen (onder andere Oostvaardersdijk en Markerwaarddijk).
18. De uitvoering van de OV-SAAL studie (ontsluiting OV), de baanverdubbeling Gooiseweg en de aanleg van de N23 (Alkmaar-Zwolle) zijn medevoorwaarden voor de ontwikkeling van het speerpunt Luchthaven. Door deze maatregelen wordt de landzijdige ontsluiting van de luchthaven verbeterd.
19. Door de aanleg van natuurvriendelijke oevers, het toepassen van natuurvriendelijke maatregelen (faunapassages) in nieuwe wegen en een kwaliteitsimpuls voor de beplanting langs provinciale wegen wordt invulling gegeven aan de doelstellingen van het provinciaal gebiedsgericht beleid.

2.6 Totale lasten en baten thema Verkeer van Mensen, Producten en Diensten

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van themaonderdelen. Hieronder zijn per themaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen alsmede het totaal van dit thema. De voornaamste afwijkingen zijn hieronder toegelicht; meer informatie is opgenomen in de Productenraming.

Themaonderdeel		Rekening 2008	Begroting 2009 na wijziging	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
2.1 Mobiliteit, verkeer en vervoer	Lasten	26.824	31.403	32.917	28.673	29.894	28.820
	Baten	24.871-	29.054-	31.168-	26.924-	28.123-	27.067-
	Saldo	1.953	2.349	1.749	1.749	1.770	1.754
2.2 Wegen en vaar- wegen	Lasten	32.846	42.801	42.698	45.976	41.413	37.676
	Baten	7.373-	16.558-	16.382-	19.172-	15.632-	10.876-
	Saldo	25.474	26.244	26.316	26.804	25.782	26.800
2 Verkeer mensen, producten, diensten	Lasten	59.671	74.205	75.616	74.649	71.307	66.496
	Baten	32.244-	45.612-	47.551-	46.097-	43.755-	37.943-
	Saldo	27.427	28.593	28.065	28.553	27.552	28.553

(Bedragen x € 1.000, door afrondingen kunnen kleine verschillen ontstaan)

Relatie met § 2.4

Zoals in de inleiding van deze begroting opgenomen, sluit de totaalsom van de middelen in § 2.4 niet aan met de bovenstaande bedragen; onder § 2.4 zijn namelijk de beheerslasten en -baten (zoals subsidies, goederen en diensten) opgenomen en niet de kosten van het ambtelijk apparaat.

Toelichting voornaamste afwijkingen

2.2 Wegen en vaarwegen

- De verschillen in de saldi tussen de jaren 2010 t/m 2013 worden veroorzaakt door enkele factoren:
- De versnelde aanleg van natuurvriendelijke oevers leidt tot hogere investeringen in de eerstkomende jaren;
- Investeringen in de infrastructuur fluctueren doordat in het uitvoeringsprogramma (PMIT) in het ene jaar meer wordt gerealiseerd dan in andere jaren;
- Besloten is over te gaan tot overcommitting en het versnellen van investeringen wegen naar met name 2011 en 2012 in verband met de economische crisis.

3 Economie en arbeidsmarkt

3.1 Inleiding

Flevoland is een jonge, dynamische provincie. Het aantal ondernemingen, de werkgelegenheid en de bevolking zijn de afgelopen tien jaar sterk gegroeid. Ondanks de forse groei is de kloof tussen het aantal banen in Flevoland en de omvang van de beroepsbevolking nog steeds groot. Het hebben van een baan is voor een ieder belangrijk, het is de beste garantie voor sociale integratie en ontwikkeling. Het hebben van voldoende bedrijvigheid en werkgelegenheid is uiteindelijk van belang voor het niveau van de welvaart in onze regio.

Het thema Economie & arbeidsmarkt omvat de themaonderdelen Werken en ondernemen, Toerisme en recreatie, Landbouw en visserij alsmede de Europese programma's. Ook in andere documenten is beleid uitgewerkt en zijn doelstellingen geformuleerd. Deze zijn hieronder per themaonderdeel genoemd.

Werken en ondernemen	Uitvoeringsprogramma Economie '25.000' & Beleidsplan Starters
Toerisme en recreatie	Uitv.progr. Economie '25.000' & Beleids- en Actieplan Recreatie en Toerisme
Landbouw en visserij	Uitvoeringsprogramma Economie '25.000' & Nota Landbouwontwikkeling in Flevoland
Europese programma's	Operationeel programma landsdeel West 2007-2013 "Kansen voor Flevoland" Operationeel programma Europese Visserijfonds "Duurzame ontwikkeling visserijgebieden Flevoland" Provinciaal Meerjaren Programma Landelijk Gebied Flevoland Operationeel programma Interreg IV

3.2 Doelstellingen uit het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011

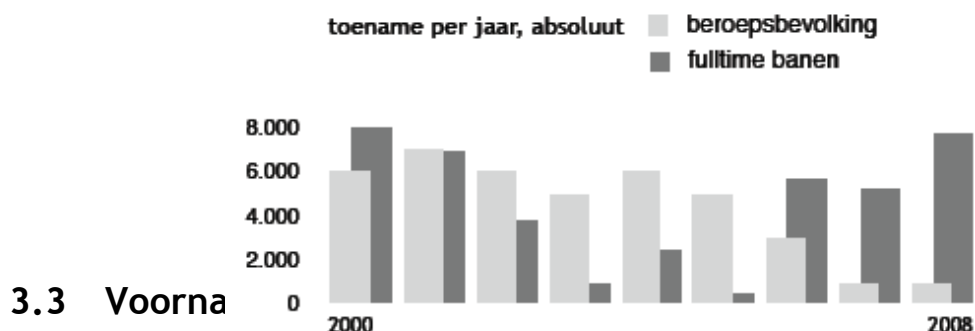
In de periode 2007-2011 25000 banen erbij	<p>Het aantal ondernemingen, de werkgelegenheid en de bevolking zijn in Flevoland de afgelopen tien jaren sterk gegroeid. Ondanks de forse groei is de kloof tussen het aantal banen in Flevoland en de omvang van de beroepsbevolking nog steeds groot. Dit leidt tot een bijzonder hoge uitgaande pendel, met alle problemen van dien. Het hebben van een baan is belangrijk, het is de beste garantie voor sociale integratie en ontwikkeling. Zoals aangegeven in het Omgevingsplan Flevoland 2006 en het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011, willen wij deze kloof dichten. Ons concrete doel is het verhogen van de werkgelegenheidsgraad tot 90 procent in 2010 en het in deze collegeperiode creëren van 25.000 arbeidsplaatsen.</p> <p>Om de woon-werkbalans te herstellen is het zaak de juiste voorwaarden te scheppen voor economische ontwikkeling. Ook is het nodig actief in te zetten op kansrijke ontwikkelingen (kansen zien en pakken) die substantieel en structureel bijdragen aan het herstel van de woon-werkbalans.</p> <p>De doelstelling '25.000 arbeidsplaatsen' is ambitieus. Het is goed om te merken dat er vele processen en actoren zijn die allemaal in meer of mindere mate invloed uitoefenen op de realisatie van deze doelstelling. Dit betekent ook dat het met provinciaal beleid slechts beperkt mogelijk is te sturen en invloed uit te oefenen op de uiteindelijke groei van de werkgelegenheid. Het is gewenst de themadoelstelling '25.000 banen erbij in deze collegeperiode' in dit perspectief te bekijken. In het door ons vastgestelde Uitvoeringsprogramma Economie met de titel '25.000' staat wat wij de komende drie jaar (2009-2012) gaan doen om deze themadoelstelling samen met onze partners te realiseren.</p>
---	---

De onderstaande grafiek geeft de ontwikkeling van de werkgelegenheidsgraad Flevoland weer.

% 90 ————— doel 2030

75 ————— doel 2015

De onderstaande grafiek geeft de toename van de beroepsbevolking en de fulltime banen in Flevoland weer.

3.3 Voorna

We liggen op schema voor het realiseren van 20.000 arbeidsplaatsen in de periode 2007-2011. In 2007 bedroeg de netto groei 7.500 arbeidsplaatsen en in 2008 zelfs 9.400. Vertaald naar 2010 betekent deze doelstelling uit het Hoofdlijnenakkoord een groei van de werkgelegenheid met ca. 6.250 banen. Door de huidige economische crisis moeten we toch rekening houden met een tegenvallende economische groei. In 2010 zal daarom naast onze inspanningen gericht op groei en ontwikkeling ook de nodige inspanning geleverd moeten worden om bestaande werkgelegenheid te behouden.

Daarom richten wij ons op het provinciebreed opzetten van een Regionaal Mobiliteitscentrum en gaan aan de slag met een Scholingsoffensief Flevoland. Onze regierol komt tot uiting in het verwerven van draagvlak voor de te voeren strategie en lobby. In een daarop volgende fase bundelen we de krachten en middelen. Wij doen dit door de middelen uit het programma *Kansen voor Flevoland* versneld te besteden. De internationalisering van het Flevolandse bedrijfsleven krijgt een impuls door het IFA-project internationalisering Almeerse Economie. Dit project voorziet in een intensief bewustwordings- en opleidingsprogramma voor ondernemers.

3.4 Themaonderdelen

Gelet op het relatief beperkte provinciale budget zal bijzondere aandacht uitgaan naar het onderbrengen van ideeën/projecten in externe financieringsprogramma's. Voor het programmaonderdeel 'Werken en ondernemen' wordt o.a. gekeken naar Pieken in de Delta, Operationeel Programma Landsdeel West, Investeringsimpuls Flevoland-Almere, Fonds Economische Structuurversterking e.d.. Voor de onderdelen Toerisme & Recreatie en Landbouw zal een belangrijk deel van de financiering uit het Provinciaal Meerjarenprogramma Flevoland Landelijk Gebied moeten komen. Financiering voor de visserij komt uit het Europees Visserij Fonds.

3.4.1 Werken en ondernemen

Hoofddoelstelling uitvoeringsprogramma Economie 2008 - 2012: Optimaliseren vestigingsklimaat

<i>Wat willen we bereiken</i>	Een op de vraag afgestemd aanbod van werklocaties.
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<i>Provinciaal beleid bedrijventerreinen</i> De laatste inzichten uit de Ruimtelijk Economische Visie Zuidelijk en Oostelijk

	<p>Flevoland laten zien dat de Visie Werklocaties uit 2004, als beleidskader, toe is aan een actualisatie. Tegelijkertijd zal een goed monitoringsysteem en een strakke regie op de ontwikkeling van werklocaties ervoor moeten zorgen dat er geen overschotsituatie ontstaat. Ook zal een plan van aanpak voor de overigens beperkte herstructureringsopgave worden opgezet (regisseur en ontwikkelaar).</p> <p><i>Glasvezel</i> Vraagbundeling glasvezel 'fiber to the business' buitengebied Zeewolde en Lelystad. Via de OMFL wordt met behulp van de inzet van stagiaires door een hogeschool een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd (facilitator).</p> <p><i>PRES</i> Vertegenwoordiging in het Platform Regionaal Economische Samenwerking (PRES). De provincie Flevoland is vertegenwoordigd in het PRES, het overleg binnen de Metropoolregio Amsterdam dat verantwoordelijk is voor het gezamenlijk economisch beleid en in dat verband ook voor de afstemming en planning van werklocaties (adviseur).</p> <p><i>Multimodale overslag</i> Wij sturen aan op besluitvorming vóór 2012 over tenminste twee definitieve overslagmogelijkheden in Flevoland: 'Flevokust' in Lelystad (2010) en 'Stichtse Kant' in Almere. Met name het initiëren van een overslagmogelijkheid in Almere zal in 2010 de nodige inspanning vergen (regisseur en adviseur).</p> <p><i>Lelystad Airport</i> Bijdragen aan de ontwikkeling Lelystad Airport / OMALA. Regionale coördinatie van de ontwikkeling van een bovenregionale bedrijventerrein gerelateerd aan de luchthaven (coördinator, adviseur en ondersteuner).</p> <p><i>Schaalsprong Almere</i> Bijdragen aan de Schaalsprong Almere. Ondersteunen Almere, mede vanuit provinciale visie en belang, bij opzet economisch programma ten behoeve van de 'Economische schaalsprong / 100.000 banen' (adviseur en ondersteuner).</p>				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	1.691	1.691	1.691	1.691
	Baten	-70	-70	-70	-70
	Saldo	1.621	1.621	1.621	1.621
<i>Wat zijn de risico's</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitstelt of vertraging besluitvorming Rijk toekomst Lelystad Airport; • Onvoldoende bereidheid Schiphol Groep tot investeren in Lelystad; • Uitstel of vertraging besluitvorming Rijk over randvoorwaarden Schaalsprong Almere. 				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, coördinator, ontwikkelaar, adviseur, ondersteuner en facilitator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Betrokken gemeenten en provincies, Ministeries EZ en VROM, organisaties bedrijfsleven, OMFL, Havenautoriteiten				

Hoofddoelstelling uitvoeringsprogramma Economie 2008 - 2012: Verbetering functioneren arbeidsmarkt

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Optimale inzet van ons arbeidspotentieel; 2 Verhogen participatie (moeilijke groepen) op de arbeidsmarkt; 3 Afname moeilijk in te vullen vacatures; 4 Behoud van bestaande werkgelegenheid. 																				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<p><i>Arbeidsmarktbeleid Provinciaal Platform Arbeidsmarkt (PPA)</i> Verzamelen en ordenen arbeidsmarktinformatie, ontwikkeling en afstemming regionaal arbeidsmarktbeleid, uitvoeren Stagenota, vervolg project Flevotalent 'Leren & Werken', het initiëren van arbeidsmarktprojecten (initiator).</p> <p><i>Flevolands Mobiliteitscentrum</i> Centrum om snelle acties mogelijk te maken bij personele problemen bij bedrijven die een gevolg zijn van de economische crisis. De activiteiten richten zich op het voorkomen van werkloosheid door bij werkloosheidsbedreigingen te begeleiden naar nieuw werk. Van werk naar werk dus. Het centrum bespreekt met werkgevers mogelijkheden als detachering of scholing, als ze door de crisis gedwongen worden medewerkers te ontslaan of daarvoor tijdelijk geen werk hebben. Binnen het centrum is op korte termijn meer capaciteit nodig, mede om het werkterrein te verbreden tot geheel Flevoland (facilitator).</p> <p><i>Scholingsoffensief/Versterking beroepsonderwijs</i> Activiteiten o.a. door bijdrage aan kort-cyclische opleidingen gericht op de invulling van vacatures, activiteiten gericht op het tegengaan van voortijdig schoolverlaten (V)MBO, participatie in landelijke projecten gericht op kwaliteits- en rendementsverbetering MBO (adviseur, ondersteuner, ontwikkelaar).</p>																				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasten</td> <td>741</td> <td>691</td> <td>341</td> <td>341</td> </tr> <tr> <td>Baten</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Saldo</td> <td>741</td> <td>691</td> <td>341</td> <td>341</td> </tr> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013	Lasten	741	691	341	341	Baten	0	0	0	0	Saldo	741	691	341	341
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013																	
Lasten	741	691	341	341																	
Baten	0	0	0	0																	
Saldo	741	691	341	341																	
<i>Wat zijn de risico's</i>	Mate van cofinanciering derden, animo kwetsbare groepen, animo bedrijven, medewerking ondernemers.																				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, ontwikkelaar, adviseur en ondersteuner, facilitator, aanjager																				
<i>Met wie werken we samen</i>	Flevolandse gemeenten, werkgevers(organisaties), UWV werkbedrijf, ROC's, PPA, RMC Flevoland, Bedrijfstak- opleidingsfondsen, Ministerie SZW, voortgezet onderwijs.																				

Hoofddoelstelling uitvoeringsprogramma Economie 2008 - 2012: Ondernemerschap starters

<i>Wat willen we bereiken</i>	Stimuleren en begeleiden van startende ondernemers door het aanbieden van een 'rugzakje' gevuld met coaching, training, opleiding, netwerkvorming e.d. (conform een Statenbreed aanvaarde motie over dit onderwerp tijdens de Algemene Beschouwingen dd 18 juni 09).
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<p>Opzet en implementatie van een nieuw uitvoeringsprogramma starters voor de periode 2010-2012 (2013) waarin uitwerking wordt gegeven aan o.a. de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren ondernemerschap binnen het onderwijs; • Begeleiding starters met coaching, training, opleiding en netwerkvorming; • Een cliëntvolgsysteem; • Promotie ondernemerschap & starters; • Één loket functie.

<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	300	300	300	300
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	300	300	300	300
<i>Wat zijn de risico's</i>	n.v.t.				
<i>Wat is onze rol</i>	Ontwikkelaar				
<i>Met wie werken we samen</i>	KvK, Stichting Flevopenningen, ROC's, Min. EZ, bedrijfsleven				

Hoofddoelstelling uitvoeringsprogramma Economie 2008 - 2012: Versterken regionale innovatiekracht

<i>Wat willen we bereiken</i>	In 2010 groeit het percentage innoverende bedrijven met 2%. In 2005 lag het percentage innoverende bedrijven in onze provincie op 35%. In 2012 moet dit percentage op 50% liggen.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning ontwikkeling van kennisclusters (o.a. geomatica, life sciences, Zorg, Creatieve industrie, composieten) met inzet gelden van OP West, Pieken in de Delta, IFA en FES (aanjagen, faciliteren); • In samenhang met de ontwikkeling van deze kennisclusters worden minimaal 3 innovatieve projecten geïnitieerd vanuit c.q. met het MKB die bijdragen aan de groei van de werkgelegenheid en het profiel van de economische structuur, projecten die op zichzelf inspirerend zijn voor andere innovaties in en door het MKB (aanjagen, faciliteren); • Inzet TMI regeling en Technofonds Flevoland; • Regiegroep Accelereren door Innovatie (RADI). Als voorzitter en secretaris van deze Regiegroep brengen wij de stakeholders uit onze regio bij elkaar die een rol spelen bij het stimuleren van innovatie. In 2010 wordt in samenspraak met deze stakeholders een inspirerende actie- en uitvoeringsgerichte agenda opgesteld, analoog aan de aanpak van het landelijke Innovatieplatform (Regisseur, aanjagen). 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	74	74	109	109
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	74	74	109	109
<i>Wat zijn de risico's</i>	Beschikbaarheid co-financiering projecten.				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, facilitator, aanjager				
<i>Met wie werken we samen</i>	Bedrijven, Ministerie EZ, partners Metropoolregio Amsterdam, VNG, VNO/NCW MKB Flevoland, Gemeenten, Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium, Technocentrum Flevoland, Syntens Noordoost Nederland, KvK, Christelijke Hogeschool Windesheim Flevoland, Wageningen University/Animal Sciences Group (WUR), Wageningen University/Plant Research, Accres, Christelijk Agrarische Hogeschool Dronten, Stichting Almere Kennisstad, Ontwikkelings Maatschappij Flevoland, Nederlandse Algemene Keuringsdienst. ExSer, Waterdienst (V&W/RWS), aantal 'captains of industry', Stichting Innovator, GBP, CVI, BAN.				

Hoofddoelstelling uitvoeringsprogramma Economie 2008 - 2012: Vergroten internationale oriëntatie

<i>Wat willen we bereiken</i>	In 2010 zal een vergroting van de internationale oriëntatie leiden tot een groei van 500 banen. In de periode tot 2013 moet het aandeel exporterende bedrijven in Flevoland gegroeid zijn van 15 naar 18%, het aandeel van de export in de omzet zal zich moeten handhaven op het huidige niveau (8%) ruim boven het
-------------------------------	--

	Nederlands gemiddelde (3%). Dit zal dienen te resulteren in een groei van de werkgelegenheid met ruim 3000 banen in 6 jaar.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<p>Als voorzitter van de Regiegroep Internationalisering wordt sturing gegeven aan de uitvoering van een gezamenlijk plan van aanpak tot 2013 langs drie actielijnen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Exportbevordering, • Het aantrekken van buitenlandse bedrijven en • Grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten. <p>Deels zijn deze activiteiten ondergebracht binnen de Investeringsimpuls Almere - Flevoland (IFA), deels worden activiteiten direct samen met het WTC, de KvK en/of de OMFL opgepakt. Het betreft hier de organisatie van handelsmissies, buitenlandse acquisitie inspanningen samen met CBIN, OMFL en gemeenten maar ook het initiëren van projecten gericht op kennisuitwisseling en samenwerking binnen het MKB en acquisitie van buitenlandse bedrijven (Mini Europe, Hansepassage II (Interreg)).</p> <p>In 2010 zal onze inzet vooral gericht zijn op de voorbereiding World Expo Shanghai 2010, de uitvoering van het project Mini Europe en de monitoring en sturing van het gezamenlijk plan van aanpak Internationalisering (incl. IFA-project met WTC, uit te bouwen via OP West) via een op te zetten Raad van Advies (Regisseur en ontwikkelen).</p>				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	69	69	69	69
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	69	69	69	69
<i>Wat zijn de risico's</i>	Effecten van recessie.				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, aanjager en ontwikkelaar				
<i>Met wie werken we samen</i>	Provincie, gemeente Almere, KvK, WTC, OMFL, ROC, CAH				

Hoofddoelstelling uitvoeringsprogramma Economie 2008 - 2012: Gebiedspromotie

<i>Wat willen we bereiken</i>	Grotere bekendheid Flevoland als vestigingsplaats, versterking Flevolands imago bij niet-Flevolandse bedrijven en instellingen.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Campagne gebiedspromotie 'Flevoland omdat je wilt groeien'. Door een slimme opzet wordt zoveel als mogelijk ingespeeld op bestaande initiatieven om zo gezamenlijk meer effect te bereiken. In 2010 wordt o.a. ingespeeld op het landelijk jaarcongres van de Junior Kamer, de Provada, Het Zakenfestival Almere (Regisseur, ontwikkelen) e.d.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	258	258	258	258
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	258	258	258	258
<i>Wat zijn de risico's</i>	Beperkte bereidheid bij potentiële partners tot samenwerken. Daarnaast effecten van recessie.				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur en ontwikkelaar				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, bedrijfskringen, individuele bedrijven, city promotie-instellingen.				

3.4.2 Toerisme en recreatie

<i>Wat willen we bereiken</i>	Verhoudingsgewijs zal de sector toerisme & recreatie ca. 4 - 5 % van de beoogde 25.000 banen moeten leveren. Dit betekent ruim 1000 banen in 5 jaar. Voor 2010 komt dit neer op een werkgelegenheidsdoelstelling van ca. 200 banen.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<p>Verbeteren van de basiscondities door vergroting van de hotelcapaciteit, uitbouw fietspadenstructuur, wandelroutes en vaarroutes, realisering van attractieve stranden, bossen en toegankelijke natuurgebieden (regisseur, ontwikkelaar).</p> <p>Versterking van de productontwikkeling door de introductie van nieuwe wellness- en leisureconcepten, organisatie van congressen en outdoor-activiteiten. Hierbij wordt in 2010 het accent gelegd op de ontwikkeling van mogelijkheden om grotere gebiedsgerichte projecten als Oostvaardersland, IJmeer/Markermeer maar ook de Randmeren te 'economiseren' (regisseur, ontwikkelaar).</p> <p>Versterken van de regiopromotie en marketing. Onder aansturing van de provincie is de business-unit Toerisme Flevoland van de OMFL belast met de uitvoering van de regiopromotie en marketing. Hierbij dient ook een link te worden gelegd met het thema Gebiedspromotie (opdracht gever, facilitator).</p> <p>Vanuit Toerisme & Recreatie wordt in 2010 een evenredige bijdrage geleverd aan de uitvoering van de in het PMJP tot 2013 opgenomen maatregelen 'recreatie uitloopgebied', 'landelijke routestructuren' en 'regionale routestructuren' (opdracht gever, facilitator, adviseur en ondersteuner). Er is een stelpost opgenomen van - € 200.000,- per jaar (i.v.m. nadere besluitvorming).</p>				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	3.546	2.699	1.859	596
	Baten	-2.641	-1.477	-635	-30
	Saldo	905	1.222	1.224	566
<i>Wat zijn de risico's</i>	Effecten recessie, bijv. tijdelijk verminderde planontwikkeling vanuit markt-sector (en vanuit gemeenten).				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, ontwikkelaar, adviseur en facilitator.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, Recron, Hiswa, ANWB, bedrijven, Nort, OMFL/Toerisme Flevoland				

3.4.3 Landbouw en visserij

<i>Wat willen we bereiken</i>	Initiëren van nieuwe vormen van werkgelegenheid die zich in latere jaren kunnen vertalen in een substantiële bijdrage aan de werkgelegenheidsdoelstelling.
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen 'Beleidsbrief Landbouw' als actualisering, herijking van de Nota Landbouw; • Uitvoering geven aan de samenwerkingsovereenkomst met de Wageningen UR: oprichten kennisnetwerk, voorbereidingen pilotbedrijf Groenland (ontwikkelaar, regisseur); • Energiebesparing Glastuinbouw Noordoostpolder (ondersteuner); • Als onderdeel van de P-MJP doelstelling om in de periode tot 2013 te komen tot ca. 7.000 ha agrarische structuurversterking wordt hierin in 2010 voor 300 ha. voorzien (opdracht gever, facilitator, adviseur en ondersteuner); • Stimuleren en ondersteunen van projecten gericht op samenwerking, innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht in de agro- en de visserijsector. Ook zal hierbij aandacht worden geschonken aan stimulering van de

	biologisch landbouw en veehouderij (conform een aanvaarde motie over dit onderwerp tijdens de Algemene Beschouwingen dd 18 juni 09).				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	2.015	2.808	1.985	1.892
	Baten	-1.627	-2.441	-1.642	-1.610
	Saldo	388	367	343	282
<i>Wat zijn de risico's</i>	P-MJP/agrarische structuurversterking: grote afhankelijk van de interesse vanuit de agrarische sector, de mate waarin gronden worden ingebracht.				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, ontwikkelaar, opdrachtgever, adviseur en ondersteuner en aanjager.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Wageningen UR, Stichting Nieuwland. LTO, DLG, Domeinen, Kadaster en agrarische ondernemers.				

3.4.4 Europese programma's

De Europese programma's die in de provincie Flevoland worden uitgevoerd, dragen bij aan de realisering van de diverse (thema)doelstellingen uit het Hoofdlijnenakkoord en de doelstellingen van het p-MJP. De Europese programma's zijn - in brede zin - gericht op economische componenten en zijn om die reden ondergebracht bij het thema Economie & arbeidsmarkt. Met behulp van Europese fondsen worden onder (gedeeltelijke) verantwoordelijkheid van de provincie de meerjarenprogramma's 'Operationeel Programma Landsdeel West Nederland' (OP-West) en 'Leader' uitgevoerd. Ook is Flevoland in meer of mindere mate betrokken bij de door het Rijk gecoördineerde Europese programma's 'Interreg IV' en 'Operationeel Programma Visserij'.

Operationeel programma West-Regio 2007-2013 "Kansen voor Flevoland" (OP-west)

Hoofddoelstelling van het programma:

Het OP-West heeft als centrale doelstelling het versterken van de internationale concurrentiekracht van de Randstad en het stimuleren van een economisch sterke Randstad. Het versterken van de innovatiekracht en het ondernemerschap leveren hieraan een belangrijke bijdrage. Het OP-West kent drie prioriteiten:

- Kennis, innovatie en ondernemerschap;
- attractieve regio's;
- attractieve steden.

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Stimuleren van de economie onder andere door de ondersteuning van het bedrijfsleven en toerisme met investeringen; 2 Realiseren van verbeteringen op gebied van leefbaarheid, milieu en natuur; 3 Stimuleren en ontwikkelen van de kenniseconomie. 				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Projecten initiëren; • Aanvragen beoordelen; • Bewaken van de voortgang, naar aanleiding van voortgangsverslagen en eindverslagen; • Externe communicatie. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	2.247	2.247	2.247	497
	Baten	-1.529	-1.529	-1.529	-279
	Saldo	718	718	718	218
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het niet volledig benutten van de beschikbaar gestelde budgetten.				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, ontwikkelaar, aanjager, communicator, initiator.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, Intermediare organisaties (KvK, Syntens, OMFL), andere (non-profit) organisaties, MA Gemeente Rotterdam, Steunpunten, 3 provincies en G4.				

Interreg programma

Hoofddoelstelling van het programma:

Door interregionale of transnationale samenwerking in Europa op het brede terrein van ruimtelijke ontwikkeling en economie van elkaar te leren en de regio's te versterken. De belangrijkste thema's zijn innovatie en milieu. Binnen het Interreg programma doen zich drie projecten voor:

- Project MINI-Europe;
- Project MORE4NRG;
- Project SAWA.

Project MINI-Europe

Hoofddoelstelling van het project: Versterken van de dienstverlening aan en vergroten van de marktpositie van MKB-bedrijven in 8 Europese regio's

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 De uitwisseling en implementatie van 16 good practices op het gebied van innovatie en ondernemerschap; 2 Ontwikkelen en in 2011 afronden project en plan voor integreren van de resultaten in de hoofdprogramma's. 				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Grensoverschrijdende samenwerking aangaan; • Transnationale samenwerking organiseren; • Interregionale samenwerking organiseren; • Uitvoeren programma secretariaat; • Contracten sluiten met de deelnemende partners. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	138	96	0	0
	Baten	-104	-72	0	0
	Saldo	34	24	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het project komt onvoldoende tot ontwikkeling				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, ontwikkelaar, aanjager, coördinator, communicator, initiator.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Buitenlandse regio's, Bedrijven, Gemeenten, Intermediaire organisaties in Flevoland.				

Project MORE4NRG

Hoofddoelstelling van het project: Aanscherpen van het energiebeleid in 11 Europese regio's

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Ontwikkelen 5 regionale actieplannen voor duurzame energie en toolkit met o.a. monitoringtool om effect van beleid te meten; 2 Ontwikkelen en in 2011 afronden project en plan voor integreren van de resultaten in de hoofdprogramma's. 				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Grensoverschrijdende samenwerking aangaan; • Transnationale samenwerking organiseren; • Interregionale samenwerking organiseren; • Uitvoeren programma secretariaat; • Contracten sluiten met de deelnemende partners. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	76	75	0	0
	Baten	-57	-56	0	0
	Saldo	19	19	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Mate van ontwikkeling en voortgang van project.				

<i>Wat is onze rol</i>	Initiator, regisseur, ontwikkelaar, aanjager, coördinator, communicator.
<i>Met wie werken we samen</i>	Buitenlandse regio's, Gemeenten.

Project SAWA

Hoofddoelstelling van het project: Versterken van het waterbeheer en watermanagement in 22 Europese regio's

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Geïntegreerde flexibele watermanagement plannen zijn ontwikkeld; 2 Nieuwe methoden voor educatie en communicatie zijn ontwikkeld voor overstromingsrisico's en maatregelen daartegen; 3 Ontwikkelen en in 2011 afronden project en plan voor integreren van de resultaten in de hoofdprogramma's. 				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Meewerken en samenwerking tussen de verschillende regio's tot stand brengen; • Coördineren activiteiten uitvoeren als vertegenwoordiger van Nederland. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	75	75	0	0
	Baten	-38	-38	0	0
	Saldo	37	37	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	De mate van ontwikkeling en voortgang van het project.				
<i>Wat is onze rol</i>	Coördinator, ontwikkelaar, communicator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Buitenlandse regio's, Gemeenten, Interne organisatie, Waterschap.				

Operationeel Programma Visserij 2007 - 2013 (OP VIS)

Hoofddoelstelling van het programma: Bijdrage leveren aan het realiseren van de doelstellingen creëren arbeidsplaatsen, aantrekken van bedrijven, stimuleren van toerisme en recreatie, stimuleren van starters en versterken concurrentiekracht.

<i>Wat willen we bereiken</i>	Door derden uitvoeren van projecten om in programma op te nemen indicatoren en outcome te halen.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Starten van het programma per 1 januari 2010; • Initiëren van projecten voor duurzame ontwikkeling van visserijgebieden (gemeente Urk). 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	95	95	95	95
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	95	95	95	95
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het niet volledig benutten van de beschikbaar gestelde budgetten				
<i>Wat is onze rol</i>	Initiator, regisseur, ontwikkelaar, aanjager, communicator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeente Urk, Bedrijfsleven van Urk.				

Assemble Europese Regio's (AER)

Hoofddoelstelling van het programma:

Deelnemen aan het promoten van de regionale democratie in Europa, het beïnvloeden van de Europese besluitvorming ten gunste van de regio's en het ondersteunen van de regio's bij het streven om door middel van de samenwerking de regionale ontwikkeling te verbeteren.

<i>Wat willen we bereiken</i>	In 2010 besluit AER om de Summerschool in 2011 in Flevoland te mogen organiseren.				
<i>Wat willen we volgend jaar bereiken</i>	Organiseren van de Summerschool.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Presentatie verzorgen om ervoor te zorgen dat Flevoland de Summer school in 2011 mag organiseren; • Voorbereiden van de AER-vergaderingen voor de betreffende portefeuillehouders; • Informeren van andere vakafdelingen binnen de provincie over mogelijke belangrijke AER zaken. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	6	6	6	6
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	6	6	6	6
<i>Wat zijn de risico's</i>	Niet doorgaan van de Summerschool				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, ontwikkelaar, aanjager, initiator.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Buitenlandse regio's				

3.5 Relatietabel andere thema's, speerpunten en p-MJP

Bijdragen aan doelstellingen van andere thema's

Thema's	Themaonderdelen					
	Werken en onder-nemen	Toerisme en recreatie	Landbouw en visserij	Europese progr. 2007-2013		
				OP West	OP Visserij	Interreg IV
Jongeren	1 2 13 14			15		
Verkeer van mensen, producten en diensten	3 5 11					
Flevolandse samenleving	3 4 6 12	7		17		
Duurzaamheid, klimaat, water en natuur	5 6 13	8	9 10	18 19		16
Speerpunten	Werken en onder-nemen	Toerisme en recreatie	Landbouw en visserij	Europese progr. 2007-2013		
				OP West	OP Visserij	Interreg IV
IFA	20 21			30		
Noordelijk Flevoland						
Provinciaal MJP (p-MJP)		26	27	31 32		
Markermeer / IJmeer	25	25	29			33
Luchthaven	22					
Oostvaarderswold		23 24				
Schaalsprong Almere	28	23 25				

Toelichting bij de nummers in de tabel

Thema's

1. Met onze inzet via het PPA wordt niet alleen bijgedragen aan de groei van de werkgelegenheid maar wordt ook in algemene zin de arbeidsmarktpositie van jongeren versterkt met speciale aandacht voor kwetsbare jongeren met een zwakke positie.
2. Het aanbieden van starterstrajecten draagt niet alleen bij aan de groei van de werkgelegenheid maar stimuleert ook jong ondernemerschap.
3. Projecten rond Breedband (vraagbundeling, open netwerk, Digitale Marktplaatsen), dragen bij aan de verbetering van "verbindingen" tussen mensen, bedrijven en instellingen, aan vestiging van nieuwe voorzieningen en daarmee aan de versterking van het voorzieningenniveau.
4. Projecten rond de slimme campagne leveren een bijdrage aan het ondernemersklimaat.
5. De vestiging van multimodale (container)overslaglocaties in Lelystad en Almere zal naast een werkgelegenheidseffect ook de weginfrastructuur ontlasten, tot minder uitstoot leiden en zo bijdragen aan een duurzamere leefomgeving. Dit geldt ook voor het project 'Pieken in bereikbaarheid' wat in Noordvleugelverband beoogt een slim netwerk van 'pick-up en delivery' punten op te zetten.
6. Een sterke, vitale economie vormt ook een sterk draagvlak voor voorzieningen in de sfeer van bijvoorbeeld cultuur en sport en zorg.
7. Projecten gericht op het uitbouwen van de toeristisch voorzieningenstructuur kunnen gelijktijdig een belangrijke recreatieve faciliteit opleveren voor de eigen bevolking en dus een bijdrage leveren aan het voorzieningenniveau. Dit geldt bijvoorbeeld voor de vestiging van grootschalige sportfaciliteiten met nationale allure.
8. Natuur voor mensen, mensen voor natuur: Een aantrekkelijke gebruiks- en belevingswaarde van natuur voor toeristen en recreanten kan het maatschappelijke draagvlak voor natuur en natuurontwikkeling vergroten. Via natuurgerichte T&R arrangementen maar ook via arrangementen "duurzaam toerisme" in het algemeen is indirect aan een duurzame samenleving bij te dragen (kwaliteit leefomgeving).
9. Activiteiten gericht op de vestiging van productiefaciliteiten voor duurzame energie dragen bij aan verduurzaming. Ook het Waterclusterproject kan bijdragen omdat veel bedrijven en instellingen die actief zijn op het gebied van water, oplossingen kunnen bieden voor milieuproblemen.
10. Een evenwichtig en integraal landbouwbeleid speelt via concrete projecten in op en houdt rekening met ontwikkelingen rond waterkwaliteit en -peil alsmede beschikbaarheid water.
11. Afstemming en planning van werklocaties binnen de Noordvleugel (PRES) en binnen Flevoland dragen er toe bij dat op het juiste moment het juiste bedrijf zich vestigt op de juiste plek. Dit levert indirect een bijdrage aan een beperking van de automobiliteit.
12. Het stimuleren van kennisclusters leidt tot een versterking van het netwerk van bedrijven en kennisinstellingen en draagt derhalve niet alleen bij aan de groei van de werkgelegenheid maar verhoogt ook het voorzieningenniveau. De komst van kennisinstututen kan ook een stimulans betekenen voor de ontwikkeling van het hoger onderwijs.
13. Aandacht voor duurzaam ondernemen via de Technologische Milieu-Innovatieregeling (TMI) draagt bij aan de doelstelling van het thema Duurzaamheid, klimaat, water en natuur.
14. Het stimuleren van creatieve industrie kan juist kansen voor jongeren c.q. jonge ondernemers bieden. Jongeren zijn gericht te betrekken bij te entameren projecten.
15. OP-West draagt bij aan het thema 'Jongeren' met uitzondering van jeugdzorg, sport en cultuur.
16. Het Interreg I.V.B. project SAWA (Strategic Alliance for integrated Watermanagement Actions) en het Interreg IV.C project MORE4NRG dragen bij aan het realiseren van de doelstellingen van het thema 'Duurzaamheid, klimaat, water en natuur'.
17. Het wegwerken van achterstanden in Almere en Lelystad op het gebied van stedelijke sociaal-culturele voorzieningen versterken de sociale cohesie in de wijken (onderwijs, welzijn, sport) en dragen daarmee bij aan de doelstellingen van het thema Flevolandse samenleving. (zie voor toelichting doelstelling 3.2 'Verbeteren leefklimaat' van OP-West Flevoland).
18. Het opzetten en benutten van een Toepassingscentrum Duurzame Energie draagt bij aan de doelstelling van het thema Duurzaamheid, klimaat, water, natuur en economie. De mogelijkheden hiertoe worden onderzocht. (zie voor toelichting doelstelling 1.3 'Milieu innovaties' van OP-West Flevoland).
19. De Technologische Milieu-Innovatieregeling (TMI) draagt bij aan de doelstelling van het thema Duurzaamheid, klimaat, water en natuur. In OP West Flevoland doelstelling 1.3 wordt een vervolg op de TMI-regeling voorbereid. De nieuwe regeling krijgt een zwaarder accent op milieu-innovatie dan de huidige TMI-regeling.

Speerpunten

20. Wij geven vorm aan innovatieve projecten en de ontwikkeling van nieuwe kennisinstututen, o.a. binnen het kader van de Investeringsimpuls Flevoland-Almere (IFA).
21. Internationalisering MKB, via meerjarenprogramma WTC (in samenwerking met KvK en andere) idem als 1.
22. Door het goed benutten van de beschikbare ruimte voor bedrijvigheid rondom de luchthaven kan de impact van de luchthavenontwikkeling op de groei van de werkgelegenheid worden vergroot.
23. EZ werkt het onderzoek naar economische kansen van het OostvaardersWold/Oostvaardersland uit in concrete recreatievoorzieningen, of ruimtelijke reserveringen daarvoor.
24. Er wordt onderzocht hoe de fiets- en wandelpaden in het OostvaardersWold een aanvulling kunnen vormen op de langeafstandsfiets- en wandelpaden.
25. Binnen de ontwikkelingsvisie voor het IJmeer/Markermeer wordt gezocht naar mogelijkheden om de beoogde natuurontwikkeling te koppelen aan mogelijkheden voor toeristisch-recreatieve (kust)ontwikkeling, metropolitane vestigingsmilieus en overslaghavens.
26. In het p-MJP zijn projecten opgenomen die bijdragen aan een vitale en duurzame recreatie sector.
27. Projecten die bijdragen aan de verduurzaming van de landbouw en verbetering van de ruimtelijke structuur (kavelruil) zijn opgenomen in het p-MJP.
28. Om Almere te ontwikkelen als volwaardige stad zal er voor de huidige en voor de toekomstige bewoners voldoende werkgelegenheid in de nabijheid van de stad noodzakelijk zijn. De nabijheid van werkgelegenheid voorkomt het dichtslippen van het regionale wegensstelsels en versterkt de economische en sociale infrastructuur van Almere. Het economisch thema voor Almere zal gericht zijn op het 100.000 banen plan welke komende 20 jaar vorm zal moeten krijgen.
29. Tussen speerpunt Markermeer/IJmeer en EZ worden (re)acties m.b.t. visstandbeheer afgestemd.
30. Bijna alle doelstellingen uit OP-West Flevoland hebben een mogelijke relatie met IFA.
31. Via het pMJP is bestuurlijk afgesproken 3,0 miljoen euro te programmeren om in de gehele programma-periode recreatieve doelstellingen in OP-West prioriteit 2 'Attractieve regio's' (mede) te realiseren.
32. In aansluiting op de doelstellingen genoemd in het pMJP zal binnen het OP West Flevoland ongeveer driekwart van de EFRO-middelen worden ingezet ten behoeve van doelstelling 2.1 'Versterken economische vitaliteit met behoud van milieukwaliteit en landschappelijke waarden'.
33. Het Interreg IV.B project SAWA (Strategic Alliance for integrated Watermanagement Actions) draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen van het speerpunt 'Markermeer/IJmeer'.

3.6 Totale lasten en baten thema Economie en Arbeidsmarkt

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van themaonderdelen. Hieronder zijn per themaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen alsmede het totaal van dit thema. De voornaamste afwijkingen zijn hieronder toegelicht; meer informatie is opgenomen in de Productenraming.

Themaonderdeel		Rekening 2008	Begroting 2009 na wijziging	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
3.1 Werken en onderne- men	Lasten	11.498	12.031	10.706	5.558	5.243	5.193
	Baten	994-	159-	70-	70-	70-	70-
	Saldo	10.504	11.872	10.635	5.487	5.172	5.122
3.2 Toerisme en recreatie	Lasten	4.803	11.491	3.839	2.992	2.152	889
	Baten	3.913-	10.158-	2.641-	1.477-	635-	30-
	Saldo	889	1.333	1.198	1.515	1.517	859
3.3 Landbouw en visserij	Lasten	1.875	1.943	2.196	2.989	2.166	2.073
	Baten	1.164-	1.586-	1.627-	2.441-	1.642-	1.610-
	Saldo	711	357	569	548	524	464
3.4 Europese programma's	Lasten	23.963	13.128	6.401	6.325	6.060	6.176
	Baten	18.904-	6.373-	1.871-	1.841-	1.548-	1.606-
	Saldo	5.059	6.755	4.730	4.684	4.712	4.770
3 Economie en arbeidsmarkt	Lasten	42.138	38.593	23.141	17.863	15.621	14.331
	Baten	24.976-	18.277-	6.209-	5.829-	3.896-	3.316-
	Saldo	17.163	20.315	16.932	12.034	11.725	11.015

(Bedragen x € 1.000, door afrondingen kunnen kleine verschillen ontstaan)

Relatie met § 3.4

Zoals in de inleiding van deze begroting opgenomen, sluit de totaalsom van de middelen in § 3.4 niet aan met de bovenstaande bedragen; onder § 3.4 zijn namelijk de beheerslasten en -baten (zoals subsidies, goederen en diensten) opgenomen en niet de kosten van het ambtelijk apparaat.

Toelichting voornaamste afwijkingen

3.1 Werken en Ondernemen

De lasten lopen in 2010 en verdere jaren terug. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de lagere raming van de uitgaven voor het IFA (na 2010 vervalt € 5,1 mln). Daarnaast is vanaf 2012 minder geld beschikbaar voor het mobiliteitscentrum en het scholingsoffensief. De baten lopen eveneens terug, wat een gevolg is van de raming in 2009 van (éénmalige) inkomsten van derden voor enkele projecten.

3.2 Toerisme en Recreatie

De schommelingen in de meerjarenramingen worden veroorzaakt door de uitgaven voor toerisme en recreatie welke gedekt worden uit de p-MJP budgetten.

3.4 Europese Programma's

De baten in 2010 lopen verder terug ten opzichte van 2008 en 2009. Dit wordt veroorzaakt door het aflopen van de Europese programma's over de periode 2000-2006, waarvan de laatste EU-bijdragen in 2009 worden verwacht. Aan de lastenkant doen zich dezelfde effecten voor; een daling van de lasten door de afloop van het EPD 2000-2006.

4 Flevolandse samenleving

4.1 Inleiding

Het motto in het Hoofdlijnenakkoord 2007-2011 is “niet groeien om de groei zelf, maar groei ter versterking van de kwaliteit en balans in Flevoland”. Een goede ruimtelijke inpassing van de groei is daarom voorwaarde, gericht op behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteit, een goede balans tussen wonen, werken en voorzieningen, recreatie, natuur, water en landbouw en een (boven)regionale samenhang.

De balans in de samenleving en de samenhang tussen stad en platteland moeten meegroeien met het aantal inwoners. Veiligheid, gezonde woonwijken, een volwassen zorgsector; het zijn zaken die in kwaliteit en kwantiteit beter in balans moeten komen. We investeren in de ontwikkeling van de stad Almere. In de minder dichtbevolkte delen van Flevoland betekent sociale kwaliteit investeren in een aantrekkelijk platteland.

De collegedoelstelling ‘De provincie wil bijdragen aan een betere balans in de Flevolandse samenleving’ had ook een doelstelling voor de hele programmabegroting kunnen zijn. In hoofdstuk 1 en hoofdstuk 4 is deze doelstelling nader ingevuld met een focus op vergroting van participatie van jeugd, jongeren en kwetsbare groepen.

De (aangepaste) collegedoelstelling ‘over de hele linie blijft de provincie streven naar een groei van het voorzieningenniveau die minimaal gelijke tred houdt met de bevolkingsgroei’ heeft een focus op de versterking van het voorzieningenniveau (de infrastructuur) voor jeugdzorg (hoofdstuk 1), onderwijs (hoofdstuk 1 en hoofdstuk 3), zorg, cultuur en sport (hoofdstuk 4).

Onder het thema Flevolandse samenleving zijn de themaonderdelen Zorg en sociale kwaliteit, Sport, Cultuur, Omroep Flevoland, Wonen alsmede Ruimtelijke planning opgenomen. Ook in andere documenten is beleid uitgewerkt en zijn doelstellingen geformuleerd. Deze zijn hieronder per themaonderdeel genoemd.

Zorg en Sociale kwaliteit	Beleidskaders Sociale Agenda
Sport	Sportnota 2010 - 2013
Cultuur	Cultuurnota 2009-2012 Programma Cultuurparticipatie Beleidsregels: <ul style="list-style-type: none"> • Beeldende kunst en vormgeving excl. Almere en Lelystad • 1-jarige projecten podiumkunst • 3-jarige projecten podiumkunst
Wonen	Verordening en Beleidskader stedelijke vernieuwing Beleidsregel stimulering Collectief Particulier Opdrachtgeverschap Woningbouw
Ruimtelijke planning	Provinciaal Omgevingsplan Flevoland 2006, incl. partiele herzieningen en uitwerkingen Verordening groenblauwe zone Beleidsregels: <ul style="list-style-type: none"> • Kleinschalige ontwikkelingen in het landelijke gebied 2008 • Locatiebeleid stedelijk gebied 2008 • Archeologie en ruimtelijke ordening 2008 • Windmolens 2008 • Beleidsregels voor de beoordeling van geurhinder 2008

4.2 Doelstellingen uit het Hoofdlijnenakkoord 2007-2011

<p>1) De provincie wil bijdragen aan een betere balans in de Flevolandse samenleving</p>	<p>Balans in de samenleving is een breed begrip waar de provincie op veel manieren aan werkt. Onderdeel hiervan is de sociale kwaliteit van de samenleving. Om te bepalen hoe invulling gegeven kan worden aan deze doelstelling is een Sociale Atlas en een meerjarige Sociale Agenda voor Flevoland opgesteld en vindt ook een Bestuurskrachtmeting plaats,</p> <ul style="list-style-type: none"> • die een helder kader schept voor het sociale beleid van de provincie en een opdracht-kader biedt voor met name de ondersteuningsorganisatie CMO Flevoland (nieuwe naam na fusie Axion en Zorgbelang); • die duidelijk maakt welke rol de provincie wil spelen en welke niet (waarbij het uitgangspunt is: complementariteit t.o.v. gemeenten en andere maatschappelijke partners); • waarin afspraken worden gemaakt met gemeenten over uit te voeren acties om de gezamenlijk geformuleerde doelen te bereiken; • welke taken de provincie daartoe op zich neemt.
<p>2) De achterstand in het voorzieningenniveau is in 2011 met een derde teruggebracht (van 32 procent ten opzichte van Nederland in 2005 naar 21 procent in 2011)</p>	<p>De provinciale aandacht voor het voorzieningen niveau wordt ingegeven door een met gemeenten, Rijk en andere partners gedeelde verantwoordelijkheid voor de maatschappelijke basisinfrastructuur in Flevoland . De aanwezigheid van een goed voorzieningenniveau biedt de inwoners kansen op maatschappelijke deelname en is van groot belang voor een goed vestigingsklimaat. De snelle groei van Flevoland heeft op een aantal punten geleid tot achterstanden. Wanneer de beoogde groei over de hele breedte van het voorzieningenniveau wordt gerealiseerd, levert dat een bijdrage aan de werkgelegenheid op van circa 9.000 banen in 4 jaar.</p>
<p>3) Sport en cultuur dragen in belangrijke mate bij aan de deelname van jongeren in de Flevolandse samenleving</p>	<p>De provincie vindt het belangrijk dat jongeren de mogelijkheid hebben en de bagage krijgen om volwaardig in de maatschappij te participeren. De mogelijkheid om volwaardig te participeren wordt grotendeels bepaald door scholing en door werk, maar ook door persoonlijke vormgeving en zinvolle vrijetijdsbesteding</p> <p>Het deelnemen aan sport en het beleven en scheppen van kunst en cultuur dragen in grote mate daaraan bij. Een groot deel van de jongeren verwerft tijdens de ontwikkeling voldoende bagage. Een kleine maar groeiende groep jongeren heeft hier meer moeite mee. Deze groep heeft extra aandacht nodig. De gemeenten, culturele organisaties, sportverenigingen en provinciale steunfunctie-instellingen hebben een grote rol bij het stimuleren van participatie en het creëren van de benodigde voorzieningen hiervoor. De provinciale meerwaarde ligt daar waar het bijzondere en regionale initiatieven betreft.</p>

4.3 Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans

Balans in de samenleving

Werken aan de balans in de Flevolandse samenleving hangt nauw samen met andere thema's, waaronder ruimte en economie. De komende jaren staat de uitvoering van de Sociale Agenda voorop. De participatiegraad van Flevolandse burgers zal toenemen, vooral op het gebied van opleiding, werk, zorg en sociale cohesie. Om dit doel te bereiken, gebruiken we innovatieve methoden . Wij verwachten dat er nieuwe maatschappelijke coalities zullen ontstaan waarin provincie en gemeenten belangrijke partners zijn. De economische crisis kan leiden tot andere accenten in de Agenda.

Achterstanden voorzieningenniveau

Het volledig en snel inlopen van de achterstanden in het voorzieningenniveau ten opzichte van de rest van Nederland blijkt een te ambitieuze doelstelling, maar blijft wel onze belangrijke opgave. Vanwege de groei van Almere blijft het noodzakelijk een flinke impuls te geven aan het voorzieningenniveau.

Sport en cultuur

De groei van het voorzieningenniveau heeft de grootste werkgelegenheidseffecten in de sectoren zorg (met name de intensieve zorg), onderwijs en semi-overheid. Cultuur en sport zijn vooral van belang voor het vestigingsklimaat in Flevoland. De rol van de provincie bij voorzieningen is bijna altijd een afgeleide. Dit betekent dat de provincie zich soms moet bezighouden met lobby en soms met het verleiden van organisaties om zich in Flevoland te vestigen.

4.4 Themaonderdelen

4.4.1 Zorg en sociale kwaliteit

<i>Wat willen we bereiken</i>	1 Hogere maatschappelijke participatie kwetsbare groepen; 2 Een sterke zorg-infrastructuur.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Project initiëren t.b.v. verhogen maatschappelijke participatie van kwetsbare jongvolwassenen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt als onderdeel van de Sociale Agenda; • Sturing geven aan de activiteiten van CMO Flevoland (nieuwe naam na fusie Axion en Zorgbelang); • Bijdragen aan de realisatie van wonen, welzijn en zorgprojecten, zodat mensen met een zorgvraag in staat worden gesteld hun leven zo zelfstandig mogelijk in te richten; • Toezien op beschikbaarheid en kwaliteit ziekenhuiszorg en ambulancezorg; • Stimuleren van zorginnovatie bijvoorbeeld in het kader van Almere Health City (IFA).				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	4.394	4.259	4.334	4.252
	Baten	-1.210	-1.250	-1.400	-1.383
	Saldo	3.184	3.009	2.934	2.869
<i>Wat zijn de risico's</i>	Onvoldoende afstemming en synergie met de inspanningen van andere partijen op dit terrein. Grote afhankelijkheid van zelfstandige zorgaanbieders.				
<i>Wat is onze rol</i>	Stimulator, facilitator, opdrachtgever				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, CMO Flevoland (nieuwe naam na fusie Axion en Zorgbelang) en overige maatschappelijke organisaties op het gebied van zorg en sociale kwaliteit (wonen, welzijn, onderwijs, arbeid)				

4.4.2 Sport

<i>Wat willen we bereiken</i>	Een versnelling in de groei van het sportvoorzieningenniveau.
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Een breed gedragen en goed verankerde keuze voor een beperkt aantal kernsporten, waarmee Flevoland zich onderscheidt en op de kaart zet; • Hoogwaardige faciliteiten en begeleiding voor de beste talenten uit de provincie Flevoland, zodat zij zich verder kunnen ontwikkelen en de stap kunnen maken naar de (inter)nationale top; • Optimaal geïntegreerde gehandicaptensport binnen de reguliere sport in Flevoland op diverse terreinen, waarbij de sportparticipatie van gehandicapten stijgt; • Aansprekende internationale en nationale topsportevenementen in Flevoland; • Bijdragen aan uitvoering van lokale jeugdsportfondsen door Sport Service

	Flevoland om sporten voor alle Flevolandse jongeren mogelijk te maken; <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering van programma's om deelname van jongeren aan sport te stimuleren. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	1.344	1.344	1.144	1.144
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	1.344	1.344	1.144	1.144
<i>Wat zijn de risico's</i>	Samenwerking met andere partijen komt onvoldoende van de grond.				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, stimulator, opdrachtgever				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, Sportservice Flevoland, Sportinstellingen, andere provincies, sportbonden, bedrijfsleven, onderwijs.				

4.4.3 Cultuur

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Een sterke culturele infrastructuur; 2 Verhoogde culturele participatie van jongeren. 				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Realiseren archeologische opgraving N23; • Beleefbaar maken van het culturele erfgoed en de archeologie via het pMJP; • Uitbreiding van het aantal landschapskunstwerken en vergroting van de bekendheid van de Flevolandse landschapskunst; • Uitvoering geven aan de voorgestelde driedeling voor podiumkunsten: <ul style="list-style-type: none"> - meerjarige subsidiering van organisaties die ook landelijk subsidie krijgen; - 3-jarige subsidiering van organisaties van bewezen regionaal belang; - subsidiering van innovatieve projecten; • Introductie van flitssubsidies voor podiumkunst door jeugd en jongeren; • Een efficiënte organisatievorm en helder takenpakket voor de provinciale steunfuncties (dit betreft een bredere focus dan alleen cultuureducatie en amateurkunst); • Zorg dragen voor een goede en efficiënte ondersteuningsstructuur op het gebied van cultuureducatie in het primair onderwijs; • Zorg dragen voor de organisatorische versterking van het Servicebureau Flevolandse Bibliotheken; • Opstellen en uitvoeren werkplan cultuurmarketing; • Uitvoering geven aan het Programma Cultuurparticipatie. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	5.817	5.877	5.871	5.850
	Baten	0	-40	-40	-40
	Saldo	5.817	5.837	5.831	5.810
<i>Wat zijn de risico's</i>	Eventueel tegengestelde belangen van provincie-gemeenten-steunfuncties kunnen het proces bemoeilijken.				
<i>Wat is onze rol</i>	Stimulator, facilitator en ondersteuner, opdrachtgever				
<i>Met wie werken we samen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Erfgoedinstellingen: NieuwLand, Steunpunt archeologie en monumenten, Monumentenwacht; • Gemeenten; • Beeldende kunst instellingen: Museum De Paviljoens. Stichting Kunst in Openbare Ruimte (SKOR), Corrosia; • Omroep Flevoland; • Suburbia, Vis a Vis, BonteHond en vele andere podiumkunstinstellingen; • SFB, Flevomeerbibliotheek. Bibliotheek Almere; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • De steunfuncties cultuureducatie PO: de Kubus, de Kunstlinie, het Muzisch Centrum en de Meerpaal; • CAF; • Flevolands bureau voor Toerisme.
--	---

4.4.4 Omroep Flevoland

<i>Wat willen we bereiken</i>	Uitvoering geven aan onze wettelijke taak om een regionale omroep in stand te houden.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Subsidiering van Omroep Flevoland				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	7.489	7.489	7.489	7.489
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	7.489	7.489	7.489	7.489
<i>Wat zijn de risico's</i>	Geen				
<i>Wat is onze rol</i>	Financier (rijksbijdrage via Provinciefonds)				
<i>Met wie werken we samen</i>	Omroep Flevoland				

4.4.5 Wonen

<i>Wat willen we bereiken</i>	Goede afspraken met het Rijk voor de periode 2010 e.v. over verdere verstedelijking in directe relatie met de aanleg en verbetering van infrastructuur en expliciete aandacht voor duurzaamheid.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	In afstemming met gemeenten en op basis van de uitkomsten van het overleg over de schaa sprong Almere, overleg voeren en onderhandelen met het rijk, in relatie met het MIRT, over bouwvolumes, infrastructurele en duurzaamheidsaspecten.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	20	20	20	20
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	20	20	20	20
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het Rijk bepaalt. Het is de vraag in hoeverre de brede verstedelijkingsproblematiek aandacht krijgt bij de koppeling met het MIRT. Daarom tevens een apart traject voor de Flevolandse verstedelijkingsproblematiek. Medewerking / deelname departementen en maatschappelijke organisaties.				
<i>Wat is onze rol</i>	Coördinator en communicator				
<i>Met wie werken we samen</i>	MRA; corporaties, maatschappelijke organisaties.				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Woningvoorraad en woonomgeving kwalitatief op peil
-------------------------------	--

<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> De provincie geeft uitvoering aan de verordening Stedelijke Vernieuwing Flevoland 2004, monitoren de voortgang van projecten waaraan middelen zijn toegekend en gaan over tot subsidievaststelling als de projecten zijn uitgevoerd; Gezamenlijk onderzoek naar verbetering woonimago Flevoland. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	145	140	140	140
	Baten	-125	-120	-120	-120
	Saldo	20	20	20	20
<i>Wat zijn de risico's</i>	Vertraging in de uitvoering van de projecten leidt tot latere afwikkeling van de subsidietoekenningen. Effect is mede afhankelijk van de vraag naar woningen. Hierop moet worden ingespeeld.				
<i>Wat is onze rol</i>	Communicator, adviseur en ondersteuner, aanjager en verdeler rijksmiddelen.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, Woningcorporaties en (eventueel) makelaars.				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Meer woningbouw in opdracht van (collectieven van) particulieren. Met het door het Rijk in 2008 beschikbaar gestelde budget (ruim € 300.000) kan een bijdrage worden verstrekt voor ruim 100 woningen.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Uitvoering geven aan de beleidsregel Stimulering collectief particulier opdrachtgeverschap in de woningbouw, die subsidie aan gemeenten mogelijk maakt voor projecten van collectief opdrachtgeverschap.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	nmb	nmb	nmb	nmb
	Baten	nmb	nmb	nmb	nmb
	Saldo	nmb	nmb	nmb	nmb
<i>Wat zijn de risico's</i>	De vastgestelde verdeelsleutel om de middelen over de gemeenten te verdelen kan afwijken van de mate waarin gemeenten aanvragen doen. De provincie kan dan overgaan tot het wijzigen van de verdeelsleutel.				
<i>Wat is onze rol</i>	Beoordelaar en aanjager				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten en CPO-groepen				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Alle Flevolandse gemeenten voldoen volledig aan de taakstelling voor de huisvesting van statushouders.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Uitvoering geven aan de wettelijke taak toezicht te houden op het huisvesten van statushouders door gemeenten. De voortgang bewaken door het opstellen van maandelijkse rapportages over de realisering van de taakstelling per gemeente.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Aantallen te huisvesten statushouders zijn afhankelijk van (inter)nationale ontwikkelingen. Huisvestingsmogelijkheden zijn afhankelijk van				

	marktontwikkelingen.
<i>Wat is onze rol</i>	Handhaver
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, woningcorporaties, Vluchtelingenwerk

4.4.6 Ruimtelijke planning

<i>Wat willen we bereiken</i>	Correcte vertaling van de rijks AMvB Ruimte naar provinciaal en gemeentelijk ruimtelijk beleid zodat wordt aangesloten op de Flevolandse werkwijze en beleid.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	In het overleg met het Rijk wordt ingezet op behoud van de Flevolandse werkwijze en beleidsinhoud. Reageren op voorstellen en overleg voeren met het rijk over de invulling en later de uitwerkingen van de AmvB Ruimte.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	15	15	15	15
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	15	15	15	15
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het Rijk bepaalt wat er in de AMvB komt te staan en daarmee de mogelijkheden om vast te houden aan de Flevolandse werkwijze en beleid.				
<i>Wat is onze rol</i>	Coördinator, implementeren, communicator, ontwikkelaar, ontheffingen verlener.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, IPO				

<i>Wat willen we bereiken</i>	In 2013 dient minimaal 60% van de totale Flevolandse energiebehoefte uit duurzame bronnen te komen. Windenergie draagt hier voor ca. 90% aan bij. Het doel voor duurzame energie uit wind in 2013 is 750 MW windenergie. Het einddoel voor 2015 is 1200MW. In 2010 zijn de planprocessen voor windenergie in Zeewolde en Noordoostpolder in vergevorderd stadium richting uitvoering gebracht (formele ontwerpplannen/MER). Tevens zijn concrete initiatieven voor opschaling en sanering op gang gebracht. Naast de geschetste kwantitatieve opgave wordt ingezet op een kwalitatieve ambitie volgens het beleidsadagium 'opschalen en saneren'. Het herstel van het oorspronkelijke open Flevolandse landschap wordt bevorderd door met minder molens meer duurzame energie op te wekken.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Faciliteren van realisatie testveld windmolens bij Lelystad. In het verlengde daarvan bijdragen aan de ontwikkeling van een kenniscentrum voor duurzame energie en grondstoffen; • De provincie ontwikkelt windparken niet zelf maar faciliteert de initiatiefnemers van nieuwe parken bij hun planvorming. Een project dat meer dan 100 MW omvat valt onder de rijkscoördinatie-regeling, zodat het Rijk (EZ) trekker van de procedure is; • In samenwerking met ontwikkelaars en medeoverheden wordt ingezet op het maken van stappen die leiden tot een project(en) conform opschalen en saneren. 				
<i>Welke middelen zijn</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013

<i>hiermee gemoeid</i>	Lasten	130	0	0	0
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	130	0	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Om te komen tot succesvolle planontwikkeling is intensieve samenwerking tussen marktpartijen en overheden noodzakelijk. Als deze samenwerking onvoldoende tot stand komt of hapert dan is dit direct van invloed op het behalen van de gestelde doelen.				
<i>Wat is onze rol</i>	Coördinator, communicator, beleidsontwikkelaar, adviseur en ondersteuner, regisseur, aanjager				
<i>Met wie werken we samen</i>	Windmoleneigenaren, Gemeenten, Energiemaatschappijen Rijk, OMFL.				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Provincieoverstijgende ontwikkelingen zoals de opwaardering van het Nederlandse hoogspanningsnet en het aardgasleidingennet in het kader van de Structuurvisie Elektriciteitsvoorziening (SEVIII) en de Structuurvisie buisleidingen worden mogelijk gemaakt via het ruimtelijk spoor, waarbij gekozen is deze te verwezenlijken via 'het ruimtelijke spoor', dienen aan te sluiten bij ontwikkelingen en ambities zoals bijvoorbeeld opgenomen in het Omgevingsplan 2006.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	De Flevolandse doelen en belangen worden in een vroeg stadium ingebracht bij rijkstrajecten over de uitbreiding van het elektriciteitstransport (op basis van het nieuwe Structuurvisie Elektriciteitsvoorziening (SEVIII)) en over de uitbreiding van het buisleidingennet (op basis van de nieuwe Structuurvisie Buisleidingen). Naast de inbreng van de Flevolandse belangen zorgt de provincie voor afstemming van de inbreng van medeoverheden en partijen binnen de provincie met betrekking tot deze onderwerpen. Tevens vervult zij daarbij een faciliterende en coördinerende rol. De Flevolandse doelen en belangen worden integraal (o.a. water, natuur en recreatie) ingebracht bij het door het Rijk geëntameerde beleidsproject van 'klimaatadaptie'. De provincie draagt zorg voor de afstemming met de medeoverheden en partijen binnen de provincie.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	7	7	7	7
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	7	7	7	7
<i>Wat zijn de risico's</i>	Wijze van inpassing en uiteindelijke verschijningsvorm heeft invloed op landschapsbeeld en gebruiksmogelijkheden gronden in de nabijheid van de traces.				
<i>Wat is onze rol</i>	Communicator, adviseur en ondersteuner				
<i>Met wie werken we samen</i>	Tennet, Eindgebruikers en energietoeleveranciers.				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Verhoging van de ruimtelijke kwaliteit en vitaliteit van het platteland met ruimte voor nieuwe functies en functieverweving.
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Indien zich ten behoeve van de verhoging van de vitaliteit van het landelijk gebied, binnen of buiten de speerpuntgebieden gewenste ontwikkelingen van gemeenten of (markt)partijen aandienen die niet mogelijk zijn binnen het huidige ruimtelijk beleid, wordt op experimentele basis actief geparticipeerd in het proces om realisatie toch mogelijk te maken. Indien nodig worden gemeenten en initiatiefnemers ondersteund bij een ruimte-

	lijke verkenning van locaties voor andere vormen van duurzame energie dan windenergie.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	9	9	9	9
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	9	9	9	9
<i>Wat zijn de risico's</i>	Mogelijke precedentwerking die van de toepassing van het experimentenkader uit kan gaan.				
<i>Wat is onze rol</i>	Coördinator, communicator en beoordelaar				
<i>Met wie werken we samen</i>	Initiatiefnemers				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Helderheid over de kaders voor intensieve veehouderij in Flevoland.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Nieuw beleid voor intensieve veehouderij vaststellen en verankeren in het provinciale omgevingsbeleid				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	2	2	2	2
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	2	2	2	2
<i>Wat zijn de risico's</i>	Niet van toepassing				
<i>Wat is onze rol</i>	Beleidsontwikkelaar, toetser				
<i>Met wie werken we samen</i>	NLTO				

4.5 Relatietabel andere thema's, speerpunten en p-MJP

Bijdragen aan doelstellingen van andere thema's

Thema's	Themaonderdelen					
	Zorg en sociale kwaliteit	Sport	Cultuur	Omroep Flevoland	Wonen	Ruimtelijke planning
Jongeren	1 2	1 2	1 2		6	8
Verkeer van mensen, producten en diensten			4		16	8, 11, 13, 15
Economie en arbeidsmarkt	2	2	2		5	9, 10, 13, 15
Duurzaamheid, klimaat, water en natuur	3				7	3, 9, 12, 14, 15
Speerpunten	Zorg en sociale kwaliteit	Sport	Cultuur	Omroep Flevoland	Wonen	Ruimtelijke planning
IFA	17	17	17		27	
Noordelijk Flevoland			24		25	26
Provinciaal MJP (p-MJP)	16		16			
Markermeer/IJmeer						22
Luchthaven						23
Oostvaarderswold						18, 19, 20, 21
Schaalsprong Almere	17	17	17			27

Toelichting bij de nummers in de tabel

Thema's

1. Meer balans in de Flevolandse samenleving heeft een relatie met het thema Jongeren; de komende jaren is daarvoor de Sociale Agenda leidend; jongerenparticipatie is een belangrijk thema. Als concreet project voor het komende jaar kan "Straatzeep" (voorheen Flevosoap) worden genoemd. Ook cultuur en sport hebben programma's en projecten die specifiek op jongeren zijn gericht.
2. Uitbreiding van het voorzieningenniveau leidt direct en indirect tot meer banen. De ambitie om het aantal banen met 25.000 te laten groeien kan voor ca. 25% gerealiseerd worden door uitbreiding van het voorzieningenniveau
3. Beter bereikbare voorzieningen verminderen het woon-werkverkeer en het reizen naar voorzieningen. Dit draagt bij aan de doelstelling van het thema Duurzaamheid, klimaat, water en natuur.
4. De archeologie heeft een relatie met het thema Verkeer van mensen, diensten en producten. Bij infrastructuurprojecten (N23) dient onderzoek plaats te vinden op archeologische waarden in de bodem.
5. Een belangrijke vestigingsfactor voor bedrijven is dat er een aantrekkelijk woon- en leefklimaat is voor de werknemers.
6. De uitstroom uit de jeugdzorg stagneert onder andere omdat het lastig is om een integraal aanbod te realiseren voor jongeren die zelfstandig worden. Per jongere is zorg op maat nodig wat betreft wonen, begeleiding, dagbesteding en inkomen. De provincie voert overleg met jeugdzorginstellingen, gemeenten en corporaties om tot passende oplossingen te komen
7. Een goede balans in aantallen woningen en een goede kwaliteit van diverse woonmilieus draagt bij aan een duurzame samenleving met oog voor toekomstige generaties in Flevoland. De Provincie Flevoland heeft met Nieuw Flevolands Peil een instrument ontwikkeld om duurzaamheid in wonen te bevorderen. Met overheden, nutsbedrijven, woningcorporaties, bouwnijverheid, ontwerpers, vertegenwoordigers bewoners, maatschappelijke en kennisinstellingen zijn afspraken gemaakt om te kunnen sturen op duurzaamheid in energie-, materialen-, watergebruik, en op betaalbaarheid, comfort, gezondheid en architectuur. Door een goede herstructurering wordt hier ook aan bijgedragen en worden woningen aangepast aan moderne normen op het gebied van energiezuinigheid en gezondheid.

8. Bij de planvorming in de Noordvleugel worden de onderwerpen onderwijs, werk en voorzieningen ingebracht. Dit ondersteunt het behalen van de doelstellingen binnen het thema Jongeren.
9. De windturbines in Flevoland zijn goed voor 310 arbeidsplaatsen. In 2010 zijn dat er naar verwachting 550. Dit verbetert de balans tussen wonen en werken en vermindert de behoefte aan mobiliteit. Uitgaande van geambieerde doorgroei naar 1200 MW zal windenergie meer dan 90% van de gestelde DE ambitie voor zijn rekening gaan nemen. Afgeleid resultaat van Opschalen en Saneren is een gebiedsgebonden bijdrage (max. 20% opbrengst). Deze bijdrage wordt ingezet voor het vergroten van de aantrekkelijkheid van het platteland. Ten slotte zal het opschalen en saneren van windturbineparken tot een landschappelijke kwaliteits-slag in het landelijk gebied leiden.
10. De verbetering en uitbreiding van de recreatieve voorzieningen en evenementen en de benutting van het cultureel erfgoed dragen bij aan een goed woon en werkklimaat.
11. De beoogde bundeling van werklocaties draagt bij aan een bundeling van de mobiliteitsvraag en daarmee aan de doelstelling binnen het thema Verkeer van mensen, producten en diensten.
12. Een zorgvuldig locatiebeleid voor werklocaties zorgt voor efficiënt ruimtegebruik, goede milieuzonering en tegengaan van verrommeling van het landschap.
13. De inbreng van economische aspecten in ruimtelijke processen komt de ruimtelijke kwaliteit ten goede. Bij de planvorming in de Noordvleugel dragen de onderwerpen werk en woon-werkbalans en voorzieningen bij aan de doelstelling binnen het thema Economie en Arbeidsmarkt. Dit geldt ook voor het ruimtelijk mogelijk maken van en op experimentele basis participeren in ontwikkelingen in het landelijk gebied ter versterking van de economische vitaliteit.
14. Het experimentenkader landelijk gebied, zoals omschreven in het OPFII, levert een bijdrage aan de leefbaarheid van het landelijk gebied, aan de verweving van functies (via natuurinclusief ontwerpen, saldo-benadering EHS), de waterkwaliteit en het landschap.
15. Met het instrumentarium en het overleg met externe partijen rond procedures in het kader van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening draagt de provincie bij aan de thema doelstellingen van in tabel aangegeven thema's.

Speerpunten

16. Het thema Leefbaarheid binnen het p-MJP wordt (deels) ingevuld vanuit de programmaonderdelen Sociale kwaliteit en cultuur. Het realiseren van multifunctionele centra (MFC) wordt gestimuleerd vanuit dit programmaonderdeel. Vanuit Leader wordt ook geïnvesteerd in bewonersparticipatie in het landelijke gebied en in stimulering van projecten. In het pMJP zijn plannen opgenomen in relatie tot cultureel erfgoed en archeologie.
17. Het IFA programma voorzieningen biedt kansen om ook op het gebied van zorg, sport en cultuur initiatieven te ondersteunen; een voorbeeld daarvan is Almere Health City.
18. Het themaonderdeel Ruimtelijke planning draagt bij aan het OostvaardersWold, niet alleen voor wat betreft ruimtelijke planning in algemene zin, maar ook wat betreft de vergroting van de ruimtelijke kwaliteit in de provincie.
19. De sanering en opschaling van windenergie binnen OostvaardersWold draagt eveneens bij aan vergroting van de ruimtelijke kwaliteit.
20. OostvaardersWold verwerft ruilbedrijven om boeren in het plangebied een alternatief te kunnen bieden voor hun huidige bedrijf.
21. De realisatie van OostvaardersWold heeft effecten op de directe omgeving (landbouwgebied en woon-omgeving).
22. Voor het speerpunt Markermeer/IJmeer wordt vanuit het programmaonderdeel Ruimtelijke planning bijgedragen aan de integrale ruimtelijke planning en het proces van het speerpunt; daarbij wordt rekening gehouden met het RAAM-besluit van najaar 2009.
23. Voor het speerpunt Luchthaven wordt vanuit het programmaonderdeel Ruimtelijke planning bijgedragen in de integrale ruimtelijke planning en het proces van het speerpunt. Ook wordt gestreefd naar bundeling van werklocaties rond de luchthaven (regionaal bedrijventerrein Larserpoort en overig).
24. In dit gebied is veel cultureel erfgoed aanwezig dat voor toeristische doeleinden wordt gebruikt. Dit wordt verder ontwikkeld.
25. Voor Noordelijk Flevoland kunnen diverse gebiedsgerichte projecten zoals de Zuiderzeerland worden genoemd.
26. Belangrijke ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken zijn de Corridor, de plannen voor een tweede haven op Urk, de wenselijkheid van uitbreiding van het areaal glastuinbouw.
27. De Schaalsprong beoogt de doorgroei van Almere als complete stad met 60.000 woningen en een toereikend programma op het gebied van voorzieningen, infrastructuur en economie. De Schaalsprong moet

worden vertaald in een ruimtelijk programma waarbij voor de provincie het provinciale omgevingsplan leidend is. Daarbij moet rekening worden gehouden met ruimtelijke beleidsstukken zoals de Nota Ruimte, de UPR-projecten en Randstad 2040.

4.6 Totale lasten en baten thema Flevolandse Samenleving

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van themaonderdelen. Hieronder zijn per themaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen alsmede het totaal van dit thema. De voornaamste afwijkingen zijn hieronder toegelicht; meer informatie is opgenomen in de Productenraming.

Themaonderdeel		Rekening 2008	Begroting 2009 na wijziging	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
4.1 Zorg en Sociale kwaliteit	Lasten	2.862	4.643	4.829	4.694	4.769	4.688
	Baten	1-	1.309-	1.210-	1.250-	1.400-	1.383-
	Saldo	2.861	3.334	3.619	3.444	3.369	3.304
4.2 Sport	Lasten	1.228	1.409	1.567	1.567	1.367	1.367
	Baten	113-	-	-	-	-	-
	Saldo	1.114	1.409	1.567	1.567	1.367	1.367
4.3 Cultuur	Lasten	6.179	8.201	6.463	6.523	6.517	6.497
	Baten	875-	309-	-	40-	40-	40-
	Saldo	5.304	7.892	6.463	6.483	6.477	6.457
4.4 Omroep Flevoland	Lasten	7.083	7.342	7.519	7.519	7.519	7.519
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	7.083	7.342	7.519	7.519	7.519	7.519
4.5 Wonen	Lasten	896	682	286	281	281	281
	Baten	772-	230-	126-	120-	120-	120-
	Saldo	125	451	161	161	161	161
4.6 Ruimtelijke planning	Lasten	4.150	5.285	2.940	2.820	2.820	2.820
	Baten	518-	942-	-	-	-	-
	Saldo	3.632	4.343	2.940	2.820	2.820	2.820
4 Flevolandse samenleving	Lasten	22.397	27.562	23.605	23.404	23.273	23.171
	Baten	2.279-	2.790-	1.336-	1.410-	1.560-	1.543-
	Saldo	20.119	24.772	22.269	21.994	21.713	21.628

(Bedragen x € 1.000, door afrondingen kunnen kleine verschillen ontstaan)

Relatie met § 4.4

Zoals in de inleiding van deze begroting opgenomen, sluit de totaalsom van de middelen in § 4.4 niet aan met de bovenstaande bedragen; onder § 4.4 zijn namelijk de beheerslasten en -baten (zoals subsidies, goederen en diensten) opgenomen en niet de kosten van het ambtelijk apparaat.

Toelichting voornaamste afwijkingen

4.1 Zorg en Sociale kwaliteit

De schommelingen in de meerjarenramingen worden veroorzaakt door de uitgaven voor het versterken van de leefbaarheid op het platteland en de leefomgeving, welke gedekt worden uit de p-MJP budgetten.

4.2 Sport

Vanaf 2012 vervallen de middelen uit de Kadernota 2010-2013 voor sportstimulering en jeugdsportfonds.

4.3 Cultuur

Het verschil t.o.v. de begroting 2009 wordt m.n. veroorzaakt door het feit dat in 2009 €1,5 mln is toegevoegd aan de begroting bij de Voorjaarsnota 2009 t.b.v. de archeologische opgraving bij de N23.

4.5 Wonen

De verschillen 2009-2010 worden veroorzaakt door een lagere rijksbijdrage vanuit de Wet op de ISV (baten) en de eenmalige ophoging van het budget in 2009 ivm Collectief Particulier Ondernemerschap.

4.6 Ruimtelijke planning

De budgetten voor diverse speerpunten zijn in 2010 nog niet toegedeeld en staan derhalve nog op de stelpost "kosten omgevingsplan". Dit verklaart de daling van lasten ten opzichte van 2009.

Vanaf 2011 vervallen de middelen (€ 130.000) voor windenergiebeleid.

5 Duurzaamheid, klimaat, water en natuur

5.1 Inleiding

Flevoland wil een duurzame samenleving zijn. Een samenleving die bouwt voor toekomstige generaties, die oog heeft voor een gezond leefmilieu en die investeert in kwaliteit. Dit betekent dat bij het nemen van beslissingen een integrale afweging plaatsvindt tussen People en Planet, zowel voor de korte als de lange termijn. Een duurzame samenleving vergt meer dan het stimuleren van de opwekking van duurzame energie en het beperken van het energieverbruik. Het gaat ook om een gezond leefmilieu, behoud en ontwikkeling van natuur, voorkomen van wateroverlast, duurzame gebiedsontwikkeling en zorgen voor een goede omgevingskwaliteit (lucht, geluid, bodem, veiligheid, water en natuur). Het op lange termijn klimaatproof maken van Nederland - en Flevoland - vraagt om extra inzet en maatregelen. Deze maatregelen richten zich niet alleen op wateroverschotten en -tekorten, maar onder andere ook op stedenbouw (voorkomen van zogenaamde 'hitte-eilanden'), natuur(beheer), landbouw en toerisme en recreatie. Een integrale gebiedsgerichte benadering is wenselijk om kansrijke combinaties van functies te ontwikkelen, zoals water met natuur, water met wonen, water met recreatie, naast een goede landschappelijke inpassing van maatregelen.

Het thema duurzaamheid, klimaat, water en natuur omvat de themaonderdelen verbeter waterkwaliteit en beperk wateroverlast, beperk milieubelasting, afronding SGB-regeling, duurzame ontwikkeling en natuur- en landschapsbeleid. Ook in andere documenten is beleid uitgewerkt en zijn doelstellingen geformuleerd. Deze zijn hieronder per themaonderdeel genoemd.

Water	Omgevingsplan, onderdeel Waterhuishoudingplan
Milieu	Omgevingsplan, onderdeel Milieubeleidsplan
SGB & Duurzame ontwikkeling	Geen
Natuur- en Landschapsbeleid	Omgevingsplan, onderdeel Natuur Gebiedsplan natuur en landschap Gebiedsplan agrarisch natuurbeheer (wordt vervangen door natuurbeheerplan) Nota flora en fauna Faunabeheerplan Beleidsregels bescherming landschap 2008

5.2 Doelstellingen uit het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011

1) De hoeveelheid in Flevoland opgewekte duurzame energie moet in 2013 voorzien in minimaal 60 procent van de totale Flevolandse energiebehoefte (exclusief het energiegebruik voor transport)	<p>De grootste bijdrage aan de duurzame energie doelstelling wordt geleverd door windenergie. In 2013 zal, na realisatie van het windpark Zeewolde, ongeveer 750 MW aan windenergie opgewekt worden. Daarmee wordt de doelstelling 60% duurzame energie behaald. Wanneer in 2015 het windpark Noordoostpolder gerealiseerd wordt zal de hoeveelheid in Flevoland opgewekte duurzame energie ongeveer 80-90% van de totale Flevolandse energiebehoefte bedragen (1050-1200 MW). De Provincie Flevoland heeft hierin vooral een regisserende en stimulerende rol, de windparken worden aangelegd door samenwerkingsverbanden van agrariërs en energiebedrijven.</p> <p>Naast windenergie dragen ook de productie van bio-energie en energiebesparing in de bouw bij aan de doelstelling. De Provincie Flevoland zal vanaf 2010 nadrukkelijk aandacht besteden aan de bijdrage van zonne-energie aan de verdere verduurzaming van Flevoland.</p>
--	---

2) Waterkwaliteit behouden en waterkwantiteit bewaken	<p>De doelstelling voor waterkwaliteit is om in 2021 te voldoen aan chemische en ecologische doelen zoals gesteld in de Europese Kaderrichtlijn Water. De doelstelling voor waterkwantiteit is om in 2015 te voldoen aan de norm voor wateroverlast zoals gesteld in het Nationaal Bestuursakkoord Water-actueel.</p> <p>In december 2009 wordt door de Provincie Flevoland de daarvoor benodigde kaders vastgesteld in het Omgevingsplan. Het Waterschap Zuiderzeeland voert de maatregelen uit die tot het behalen van de doelstelling leiden. De Provincie Flevoland zal begin 2010 het Waterbeheersplan van het Waterschap Zuiderzeeland, waarin deze maatregelen zijn genoemd, goedkeuren. Er zijn geen tussentijdse mijlpalen benoemd in het Omgevingsplan en het Waterbeheersplan.</p>
---	---

5.3 Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans

Duurzame energie

De doelstelling voor duurzame energie ligt op schema. Om dit doel te bereiken, moet de inzet tenminste op het huidige niveau blijven. Duurzaamheid in de gebouwde omgeving heeft de afgelopen jaren vorm gekregen met Nieuw Flevolands Peil. De beoogde doelen zijn gehaald. Gebleken is dat er geen draagvlak voor een afzonderlijke NFP-organisatie bestaat. Almere bezint zich op haar eigen koers omtrent duurzaamheid in de gebouwde omgeving (Duurzaamheidslab). De komende tijd houden wij ons bezig met een eigen duurzaam energie- en ontwikkelingsbedrijf (DE-on) waarvoor een haalbaarheidsstudie wordt uitgevoerd en een businessplan wordt geschreven.

Waterkwaliteit en waterkwantiteit

De provincie ligt op schema voor het halen van de waterkwaliteitsdoelstellingen. Op het gebied van de waterveiligheid zijn nieuwe ontwikkelingen te verwachten. Onderzoeken die voortvloeien uit het advies van de Deltacommissie vragen om extra inspanning van de provincie.

Over de wateropgave voeren wij op bestuurlijk en ambtelijk niveau overleg met het waterschap. Een belangrijk ijkmoment is de vaststelling van de partiële herziening van het Omgevingsplan eind 2009. Naast de rol van partner heeft de provincie een toezichthoudende positie. Een deel van de wateropgave moet in diverse gebiedsontwikkelingen integraal worden opgelost. Voor het halen van de doelstelling is samenwerking belangrijk. Er is extra inspanning nodig, ook van onze partners. De wateropgave moet een rol spelen in de speerpunten Schaalsprong Almere en Noordelijk Flevoland. De provincie Flevoland werkt aan het vorm geven van de nieuwe toezichtsrol conform de Waterwet.

5.4 Themaonderdelen

5.4.1 Water

In de voorgaande begrotingen waren op het gebied van water drie afzonderlijke themaonderdelen opgenomen: Algemeen Waterbeleid, Bescherming tegen overstromingen respectievelijk Grondwaterbeheer. Met ingang van de begroting 2010 zijn deze drie afzonderlijke themaonderdelen samengevoegd tot één themaonderdeel. De reden hiervan is dat eind 2009 de provincie alle kaders voor het waterbeleid zal vastgesteld hebben in het Omgevingsplan. Dit zijn kaders op het gebied van waterkwaliteit, waterkwantiteit, waterkeringen en grondwater. Het Waterschap Zuiderzeeland voert het grootste deel van de integrale maatregelen uit die tot het behalen van de provinciale doelstellingen leiden. De provincie houdt toezicht en stuurt op de uitvoering van de maatregelen. Vanwege de integraliteit bij zowel de uitvoering als het toezicht is daarom gekozen voor één integraal themaonderdeel.

<i>Wat willen we bereiken</i>	Het doel is in 2021 de waterkwaliteitsdoelen en in 2015 de waterkwantiteitsdoelen te behalen. Dit zijn doelstellingen op lange termijn. Vooral het Waterschap Zuiderzeeland staat aan de lat om activiteiten uit te voeren om de doelstellingen te behalen, de Provincie Flevoland heeft vooral een toezichthoudende rol.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Toezicht houden en sturen op de uitvoering van maatregelen door het Waterschap Zuiderzeeland (waterkwaliteit, waterkwantiteit, waterkeringen, grondwater) conform de beleidsregel toezicht; • Concrete regels voor duurzaam waterbeheer: de gestelde kaders samen met het Waterschap nader uitwerken; • Gezamenlijke voortgangsrapportages opstellen met het Waterschap. <p>Wettelijke taak: Waterwet, Europese Kaderrichtlijn Water, Nationaal Bestuursakkoord Water-actueel.</p>				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	460	460	460	460
	Baten	-487	-487	-487	-487
	Saldo	-27	-27	-27	-27
<i>Wat zijn de risico's</i>	Jaarlijkse mijlpalen in Omgevingsplan en Waterbeheersplan ontbreken.				
<i>Wat is onze rol</i>	Communicator, handhaver, toetser, beoordelaar, adviseur en ondersteuner, aanjager				
<i>Met wie werken we samen</i>	Waterschap Zuiderzeeland.				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Beschermen tegen overstromingen: beleid voor waterveiligheid actualiseren en in overeenstemming met de nieuwe Waterwet maken.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Vertalen van de Waterwet naar kaders voor buitendijks beleid en een evaluatie van het bestaand buitendijks beleid.				
	Uitvoering wettelijke taak: Waterwet.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	368	368	368	368
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	368	368	368	368
<i>Wat zijn de risico's</i>	Geen				
<i>Wat is onze rol</i>	Communicator, handhaver, adviseur, ondersteuner, toetser, beoordelaar, aanjager				
<i>Met wie werken we samen</i>	Waterschap Zuiderzeeland.				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Regionale belangen inzake peilbesluit IJsselmeer-Markermeer (commissie Veerman) zijn doorgewerkt in het Rijksbeleid.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Zienswijzen inbrengen en meedenken inzake het vaststellen van 1,5 meter verhoogd waterpeil IJsselmeer (besluitvorming Rijk in 2015).				
<i>Welke middelen zijn</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013

<i>hiermee gemoeid</i>	Lasten	368	368	368	368
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	368	368	368	368
<i>Wat zijn de risico's</i>	Geen.				
<i>Wat is onze rol</i>	Communicator, adviseur, ondersteuner, aanjager				
<i>Met wie werken we samen</i>	Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen grenzend aan IJsselmeer en Markermeer.				

5.4.2 Milieu

<i>Wat willen we bereiken</i>	Milieubelasting beperken tot de wettelijke kaders en provinciale beleidsdoelstellingen, waardoor dit geen belemmering is voor ruimtelijke en infra-structurele ontwikkelingen.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Uitvoering wettelijke taken: Wet Milieubeheer, Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht, Wet Bodembescherming, Flora- en Faunawet, Natuurbeschermingswet, Ontgrondingenwet, Boswet, Wet Hygiëne en Veiligheid Zwemwater. Structuurvisie Externe Veiligheid opnemen in de herziening van het Omgevingsplan.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	1.316	903	673	333
	Baten	-1.546	-1.118	-892	-892
	Saldo	-230	-215	-219	-559
<i>Wat zijn de risico's</i>	Vergunningverlening en handhaving: schadeclaims van bedrijven. Bodemsanering: niet kunnen uitvoeren van de bodemsanering. Luchtkwaliteit: ontbreken van financiering voor aardgastankstation bij de ondernemer.				
<i>Wat is onze rol</i>	Toetsers, vergunningverlener, handhaver, stimulator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Burgers, bedrijven, gemeenten.				
<i>Wat willen we bereiken</i>	Ondertekende bestuurlijke overeenkomst regionale uitvoeringsorganisatie. Klaar zijn voor de samenwerking in regionale uitvoeringsorganisatie.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Ondertekende bestuurlijke overeenkomst voor de regionale uitvoeringsorganisatie vergunningverlening en handhaving. Hierin is de inrichting van de uitvoeringsorganisatie vastgesteld (gebiedsgrenzen, organisatievorm, deelnemende partijen, takenpakket).				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Te weinig samenwerkingspartners vinden betekent te weinig kritische massa voor de uitvoeringsorganisatie. Gevolg is hoge kosten om toch aan de door het Rijk gestelde kwaliteitscriteria te kunnen voldoen				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, coördinator, communicator, ontwikkelaar, aanjager				

<i>Met wie werken we samen</i>	Flevolandse gemeenten, samenwerkingspartners buiten de provinciegrenzen zoals andere provincies, gemeenten, milieudiensten
--------------------------------	--

5.4.3 Afronding SGB-regeling

In 2009 is de SGB-regeling afgerond. Voor 2010 zijn geen doelstellingen en activiteiten meer geformuleerd. Wel worden in het kader van het p-MJP doelen en activiteiten opgesteld en zijn de lasten en baten ervan verantwoord binnen dit themaonderdeel. Dit is toegelicht bij deel B. p-MJP, hoofdstuk 2.2 Natuur, ad 4. verdrogingbestrijding.

5.4.4 Duurzame ontwikkeling

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> Het doel is in 2013 60% duurzame energie te behalen. Dit is een doel op lange termijn, om hiervoor op schema te liggen moeten de onderstaande processtappen in 2010 zijn genomen; Zicht op de meest kosteneffectieve opties naar een klimaatneutraal Flevoland (100% duurzame energie). 																				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<p>Klimaatprogramma:</p> <ul style="list-style-type: none"> Realisatie van windparken: In 2013 realisatie windpark Zuidlob en Sternweg Zeewolde (ongeveer 100 MW). In 2015 realisatie windpark Noordoostpolder. Om hiervoor op schema te liggen moeten in 2010 de formele ontwerpplannen klaar zijn en de Milieu Effect Rapportage uitgevoerd; Opschalen & saneren van windmolens faciliteren; Afspraken met gemeenten over ruimtelijke inpassing van grootschalige initiatieven en mogelijk herziene kaderstelling bio-energie en groene grondstoffen; Afspraken met noodzakelijke partners om energiezuinige bouw te realiseren; Klimaatneutraal ondernemen: Afspraken met glastuinders over concrete projectvoorstellen voor verduurzaming energievoorziening. <p>Uitbreiding Klimaatprogramma:</p> <ul style="list-style-type: none"> Businessplan uitbreiding klimaatprogramma met nadrukkelijke aandacht voor zonne-energie, waarin de meest kosteneffectieve besteding van de Nuon-Essent gelden is opgenomen om een verdere verduurzaming naar een klimaatneutraal Flevoland te bewerkstelligen. Het plan bevat de financiële en technische haalbaarheid van de verschillende mogelijkheden. Het businessplan gaat in op hoe kennis en ervaring met zonne-energie kan worden opgedaan. <p>Programma Leren voor Duurzame Ontwikkeling:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opgebouwd netwerk: kennispartners en uitvoeringspartners zoals bouw-bedrijven bij elkaar brengen en aan initiatieven verbinden; Kennisverbreding: ervaringen met en resultaten van projecten vastleggen en verspreiden. 																				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoed</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasten</td> <td>408</td> <td>408</td> <td>408</td> <td>408</td> </tr> <tr> <td>Baten</td> <td>-187</td> <td>-187</td> <td>-187</td> <td>-187</td> </tr> <tr> <td>Saldo</td> <td>221</td> <td>221</td> <td>221</td> <td>221</td> </tr> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013	Lasten	408	408	408	408	Baten	-187	-187	-187	-187	Saldo	221	221	221	221
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013																	
Lasten	408	408	408	408																	
Baten	-187	-187	-187	-187																	
Saldo	221	221	221	221																	
<i>Wat zijn de risico's</i>	<ul style="list-style-type: none"> Ontbreken van financiering bij agrariërs en energiebedrijven; Ontbreken van vergunningen voor windparken vanwege overschrijding geluid-contouren stiltegebied, bescherming natuurwaarden, defensie e.d.; Nadruk op korte termijn besparingen tijdens economische crisis, minder aan- 																				

	dacht voor duurdere duurzame opties bij partners.				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, coördinator, communicator, adviseur en ondersteuner, facilitator en aanjager, toetsers, vergunningverlener.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Wind- en bio-energie: gemeenten (bestemmingsplan aanpassen, bouwvergunning verlenen), samenwerkingsverbanden agrariërs en energiebedrijven (financiering, realisatie). Energiezuinige bouw: gemeenten, bouwbedrijven, kennisinstellingen.				
<i>Wat willen we bereiken</i>	Optimaal gebruik van het grondwater voor duurzame energie opslag.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Het beleid voor Warmte Koude Opslag (optimaal werkende WKO-systemen waarbij geen verontreiniging van het grondwater ontstaat) opnemen in de Verordening voor de Fysieke Leefomgeving.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	50	50	50	50
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	50	50	50	50
<i>Wat zijn de risico's</i>	Geen				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, communicator, ontwikkelaar				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten (doorvertaling van het beleid in ondergrondse bestemmingsplannen).				

5.4.5 Natuur- en landschapsbeleid

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> In 2018 is de Ecologische Hoofdstructuur gereed. Dit is een ruimtelijk stelsel van met elkaar verbonden natuurgebieden (EHS en Natura 2000). Het stelsel is robuust, duurzaam en de natuurwaarden zijn kenmerkend voor Flevoland. In 2010 en 2011 is de begrenzing op detailniveau en digitaal beschikbaar, waarbij ook duidelijkheid wordt gegeven over de aanwezige kenmerken en waarden en het bijbehorend beschermingsniveau; In 2010 zullen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS worden bepaald en het beschermingsniveau vastgelegd. Hierbij wordt aangesloten op de systematiek van de ruimtelijke ordening en de vereisten die voortkomen uit de AMvB ruimte. 				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> Duidelijkheid wordt gegeven over de ruimtelijk begrenzing, de aanwezige kenmerken en waarden en het bijbehorende beschermingsniveau. Hierbij wordt aangesloten op de systematiek van de ruimtelijke ordening en de vereisten die voortkomen uit de amvb ruimte; In samenspraak met de gemeenten gaan we een compensatieboekhouding uitwerken voor die gebieden waar spanning is tussen ruimtelijke ontwikkelingen en de natuur; Bijdragen aan kennisontwikkeling inzake klimaatadaptatie (zie 4.4.6 ruimtelijke planning). 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	72	68	66	66
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	72	68	66	66
<i>Wat zijn de risico's</i>	De Flevolandse uitwerking moet passen binnen de landelijke beleidlijnen. Het Rijk is bezig met de voorbereiding van een amvb ruimte die doorwerking krijgt				

	voor de provincie. Ontwikkelingen ten aanzien van de amvb kunnen consequenties hebben voor de provinciale uitwerking.
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, kadersteller
<i>Met wie werken we samen</i>	Terreinbeheerders, gemeenten, LNV/RWS.

<i>Wat willen we bereiken</i>	De inrichting en het beheer van de natuurgebieden is van goede kwaliteit en leidt tot een gevarieerde en waardevolle natuur. Knelpunten worden opgelost.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • De provincie gaat op basis van een landelijk ontwikkelde systematiek vastleggen wat de huidige en gewenste kwaliteit is voor inrichting en beheer van de natuurgebieden. Dit wordt een toetsingskader voor het subsidiestelsel voor beheer en inrichting; • De provincie heeft een adviserende en deels coördinerende rol voor de beheerplannen Natura 2000; • p-MJP-projecten die een bijdrage leveren aan gewenste kwaliteitsverbetering, zoals het oplossen van verdroging, of het vergroten van de diversiteit, worden gestimuleerd en tot uitvoering gebracht. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	697	693	691	691
	Baten	-12	-5	0	0
	Saldo	685	688	691	691
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het is nog onduidelijk of het Rijk voldoende middelen ter beschikking stelt aan de provincies om het nieuwe stelsel natuurbeheer te kunnen financieren. Grote afhankelijkheid van de betrokken gebiedpartners.				
<i>Wat is onze rol</i>	Stimulator, subsidiënt				
<i>Met wie werken we samen</i>	Terreinbeheerders, LNV/RWS.				

<i>Wat willen we bereiken</i>	De informatie over de natuurwaarden is beschikbaar en toegankelijk voor een breed publiek.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • In het kader van 25 jaar Flevoland wordt een publieksvriendelijke uitgave gemaakt over de ontwikkeling van de natuur in Flevoland, gebaseerd op de inventarisaties en monitoringsgegevens die de provincie de afgelopen jaren verzameld heeft; • De afspraken met de gegevensautoriteit natuur worden voortgezet in de vorm van een regulier abonnement; • Het groenloket Flevoland wordt verder gevuld en gebruiksvriendelijk gemaakt • specifiek voor akkernatuur wordt een nieuw meetnet akkernatuur opgezet dat beter aansluit bij de beleidsmatige vragen. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	99	99	99	99
	Baten	-33	-33	-33	-33
	Saldo	66	66	66	66
<i>Wat zijn de risico's</i>	Grote afhankelijkheid van de betrokken gebiedspartners				
<i>Wat is onze rol</i>	Coördinator, communicator				
<i>Met wie werken we samen</i>	PGO's (particuliere gegevensverzamelende organisaties)				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Extra aandacht wordt besteed aan de belevingswaarde voor een breed publiek				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt uitvoering gegeven aan de statenmotie “groene leefomgeving”; • Bekendheid van de bevolking met natuurgebieden wordt bevorderd via communicatie en via p-MJP-projecten die gericht zijn op beleving. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Grote afhankelijkheid van betrokkenheid en ambitie van de gebiedspartners.				
<i>Wat is onze rol</i>	Stimulator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Terreinbeheerders, recreatiesector				

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 De provinciale werkwijze wordt in lijn gebracht met de uitkomst van het rijks-traject om natuurwetgeving te vereenvoudigen door het samenvoegen van meerdere wetten tot één natuurwet; 2 De wettelijke bescherming voor soorten is duidelijk, wordt consequent toegepast met oog voor oplossingen die ook in de praktijk uitvoerbaar zijn. 				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • In overleg met de AID en andere handhavingdiensten wordt een handhaving-programma groene regelgeving opgezet; • In IPO-verband worden afspraken gemaakt over de decentralisatie van het faunafonds; • De provincie levert een bijdrage aan het rijksproject “samenvoegen natuurwetten”. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	44	44	44	44
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	44	44	44	44
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het tijdspad van het rijkstraject om de natuurwetgeving te vereenvoudigen is onduidelijk. Dit betekent dat de besluitvorming 2010 zoals dit gesteld is in het bestuursakkoord waarschijnlijk niet gehaald gaat worden.				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, bevoegd gezag				
<i>Met wie werken we samen</i>	LNV, AID, Faunabeheereenheid				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Een beleidslijn wordt ontwikkeld hoe om te gaan met tijdelijke natuur.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Inventarisatie van natuurwaarden op braakliggende terreinen; • Intentie is een bestuursovereenkomst met LNV voor pilots in Flevoland. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	39	39	39	39
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	39	39	39	39
<i>Wat zijn de risico's</i>	n.v.t.				
<i>Wat is onze rol</i>	Bevoegd gezag				

<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, LNV				
<i>Wat willen we bereiken</i>	Natuurinclusief ontwerpen is een standaard werkwijze bij uitvoeringsprojecten.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Een handreiking natuurinclusief ontwerpen wordt opgesteld voor ondernemers en gemeenten • Het instrument “habitatbanking” wordt geconcretiseerd tot een in de praktijk uitvoerbare pilot 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Geen				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur				
<i>Met wie werken we samen</i>	KvK, Gemeenten				

5.5 Relatietabel andere thema's, speerpunten en p-MJP

Bijdragen aan doelstellingen van andere thema's

Thema's	Themaonderdelen			
	Duurzame ontwikkeling	Verbeter waterkwaliteit en beperk wateroverlast	Omgevingskwaliteit	Natuur- en landschapsbeleid
Jongeren				
Verkeer van mensen, producten en diensten		1		
Economie en arbeidsmarkt	2 8	2 4 6	2	2
Flevolandse samenleving	7	3 5 6	3	3
Speerpunten	Duurzame ontwikkeling	Verbeter waterkwaliteit en beperk wateroverlast	Omgevingskwaliteit	Natuur- en landschapsbeleid
IFA	17	12		28
Noordelijk Flevoland	19	30		30
Provinciaal MJP (p-MJP)	18 19	9 14	16	26
Markermeer/IJmeer	18	11 27	29	24
Luchthaven				25
Oostvaarderswold		10 13		20 21 22 23
Schaalsprong Almere	17 18	9 11 12	15	20 24

Toelichting bij de nummers in de tabel

Thema's

1. Natuurvriendelijke oevers worden in de provinciale vaarweginfrastructuur aangelegd en onderhouden. Zij hebben enerzijds een kwalitatieve functie (water schoonhouden) en anderzijds een kwantitatieve functie (waterberging).
2. Bij alle nieuwe uitbreidingen, zowel woningbouw als bedrijventerreinen, vindt een toets op de ruimtelijke plannen plaats op het gebied van water, milieu, externe veiligheid, geluid etcetera. Eenzelfde toets vindt plaats bij de afgifte van vergunningen. Hierdoor wordt een hoge kwaliteit van de leefomgeving gewaarborgd. Dit draagt bij aan een goed vestigingsklimaat, onderdeel van de doelstelling van het thema Economie en arbeidsmarkt.
3. De uitvoering van maatregelen (zie 2) voor milieu- en waterkwaliteit waarborgt een hoge kwaliteit van de leefomgeving, wat bijdraagt bij aan het thema Flevolandse Samenleving (prettig wonen en recreëren). Realisatie van de EHS draagt bij aan een robuuste natuurlijke omgeving die goed is voor de kwaliteit van leven.
4. De provincie streeft naar het verbeteren van het vestigingsklimaat en leefomgeving door het hanteren van een adequaat beschermingsniveau tegen overstromingen.
5. De kwetsbaarheid van het grondwater heeft gevolgen voor ruimtelijke ordening, bijvoorbeeld het weren van vervuilende bedrijven in grondwaterbeschermingsgebieden.
6. Het beleid voor warmte-koude opslag heeft een relatie met economische ontwikkelingen vanwege de (on)mogelijkheden voor een bepaalde manier van energievoorziening. Ook is er een relatie met ruimtelijke ordening omdat de verdeling van het grondwater voor energie, oftewel de ondergrondse ruimte, samenhangt met de ontwikkelingen boven maaiveld. Andersom zijn grootschalige agrarische ontwikkelingen zoals glastuinbouw en de uitbreiding van Almere mede de aanleiding om WKO beleid te ontwikkelen zodat de mogelijkheden die het grondwater biedt voor energieopslag, optimaal benut kunnen worden.
7. Duurzame ontwikkeling binnen stedelijk gebied richt zich op vele aspecten. Voorbeelden zijn: leefbaarheid en veiligheid in de wijk, de bewoner als particulier opdrachtgever en sociale diversiteit als kwaliteit van de stad. Milieubelasting beperken waardoor dit geen belemmering is voor ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen. Het beperken van geluidshinder en het verbeteren van de luchtkwaliteit.
8. Het actieprogramma Werk maken van duurzame energie moet een economische impuls met zich meebrengen. Door het produceren van windenergie, bodemenergie, zonneenergie en bio-energie een belangrijke inkomstenbron. Daarnaast stijgt de werkgelegenheid als gevolg van productie en onderhoud van deze energiebronnen. In het kader van OP-West is de zgn. TMI-regeling van kracht, gericht op technologische en milieu innovaties.

Speerpunten

9. Het p-MJP streeft naar een integrale oplossing van de wateropgave; waterberging (bijv. Corridor NOP) en waterkwaliteit (natuurvriendelijke oevers).
10. Besluiten t.a.v. de waterhuishouding die genomen worden in het kader van het OostvaardersWold worden afgestemd op het algemene waterbeleid van de provincie Flevoland.
11. De uitbreiding van Almere en Lelystad vraagt expliciete aandacht voor stedelijke en kapitaalsintensieve ontwikkelingen in een gebied waar in geval van overstroming grote gevolgen zijn. Indien Almere en/of Lelystad buitendijks uitbreidt, moeten waterveiligheidsaspecten tijdig in de planontwikkeling worden meegenomen.
12. De uitbreiding van Almere is een voorbeeld waar warmte oude opslag naar verwachting veelvuldig toegepast zal worden. Zonder aanvullend beleid zal deze ontwikkeling naar verwachting tot rendements- en milieuproblemen leiden en/of een niet-optimale benutting van het grondwater tot gevolg hebben.
13. De effecten van de realisatie van OostvaardersWold op de waterhuishouding in de omgeving worden onderzocht middels monitoring van grond- en oppervlaktewater.
14. Verdrogingsbestrijding is een pMJP-project.
15. Bij de aanpak van infrastructurele knelpunten is de luchtkwaliteitsproblematiek mede richtinggevend
16. Binnen het pMJP worden o.a. projecten uitgevoerd m.b.t. bodemkwaliteit, landschap en cultuurhistorie.
17. Vanuit Klimaat en Duurzame ontwikkeling worden impulsen gegeven die bijdragen aan de IFA-doelen; de versterking economische structuur in een groen-blauwe stad.
18. Duurzame ontwikkelingskansen en relevante milieu-informatie (bodem, lucht, geluid, externe veiligheid, licht, geur) brengen de provincie actief naar voren in de speerpunten en aandachtsgebieden alsmede expertise op het gebied van effectrapportages.
19. Het stimuleren van wind- en bio-energie vindt plaats in het landelijk gebied. Daarnaast is de duurzame ontwikkeling van het glastuinbouwgebied Luttelgeest een pMJP-project.
20. Het speerpunt OostvaardersWold is een voorbeeld van integrale gebiedsontwikkeling waarin doelstellingen op het gebied van natuur, water en recreatie in samenhang worden uitgevoerd. De realisatie van een robuuste verbinding is onderdeel van de ecologische hoofdstructuur en dus van het netwerk aan natuurgebieden in Nederland.

21. Doelstellingen voor internationaal beschermde soorten (vooral foerageergebied kiekendieven) en boscompensatie kunnen een plek krijgen in het OostvaardersWold.
22. De realisatie van OostvaardersWold is een belangrijke toevoeging aan de totaal beschikbare natuur in Flevoland.
23. De realisatie van ecopassages in het OostvaardersWold draagt bij aan ontsnippering van de natuur.
24. Het Markermeer en IJmeer zijn beide Natura 2000 gebieden waar eveneens natuur, recreatie en verstedelijking samenkomen. De juridische Europese kaders sturen sterk de ontwikkelingsmogelijkheden. De toepasbaarheid van grootschalige saldering zal vooral in dit gebied een belangrijk uitwerkingpunt zijn. Daarnaast zullen zowel de inhoudelijke ambities voor natuur, water en landschappelijke waarden een belangrijke onderlegger vormen voor de richting van nieuwe ontwikkelingen.
25. In het speerpunt luchthaven is de afweging ten opzichte van de natuurbelangen een continu aandachtspunt. De externe werking van de Europese richtlijnen vraagt van ons een toetsende rol waarbij wij zowel de natuurbelangen inhoudelijk als procedureel meewegen. Ook zullen wij de kennis van landschapskarakteristieken inzetten voor versterking van de ruimtelijke kwaliteit in dit speerpunt.
26. Door decentralisatie van taken, vooral op het gebied van natuurwetgeving en natuurontwikkeling, hebben wij een steeds sterkere regierol gekregen voor alle ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied. Door deze rol op een pro-actieve wijze in het kader van het pMJP op te pakken, geven wij actief sturing op samenhang, kwaliteit en duurzaamheid door het stimuleren van de realisatie van natuurinclusieve ruimtelijke projecten van derden .
27. De voorbereidingen voor het nieuwe peilbesluit en andere projecten uit advies Daltacie en nationaal Waterplan voor het Markermeer en IJmeer coördineren.
28. Inzet in de Schaalsprong vanuit het programma IFA met als doelstelling de versterking van de groen blauwe infrastructuur op het schaalniveau van de ecologische hoofdstructuur in en rondom Almere.
29. Behoud en verbetering van ecologische kwaliteit, ruimtelijke kwaliteit, belevingswaarde en toekomstwaarde zijn onderdelen van het TMIJ.
30. In het kader van het Zuyderzeerandproject wordt veel nadruk gelegd op omgevingskwaliteit, op natuurontwikkeling in relatie tot economische ontwikkeling en op eventuele (positieve dan wel negatieve) effecten op waterbeheer en kwaliteit.

5.6 Totale lasten en baten thema Duurzaamheid, Klimaat, Water en Natuur

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van themaonderdelen. Hieronder zijn per themaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen alsmede het totaal van dit thema. De voornaamste afwijkingen zijn hieronder toegelicht; meer informatie is opgenomen in de Productenraming.

Themaonderdeel		Rekening 2008	Begroting 2009 na wijziging	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
5.1 Water	Lasten	2.785	6.524	3.063	3.063	3.063	3.063
	Baten	703-	4.645-	487-	487-	487-	487-
	Saldo	2.082	1.879	2.577	2.577	2.577	2.577
5.2 Milieu	Lasten	6.949	8.430	7.711	7.321	7.102	6.761
	Baten	1.070-	2.612-	1.861-	1.433-	1.207-	906-
	Saldo	5.879	5.818	5.850	5.888	5.895	5.855
5.3 Afronding SGB-regeling	Lasten	1.691	3.552	2.090	2.157	700	845
	Baten	1.493-	3.034-	1.827-	1.712-	527-	608-
	Saldo	198	518	263	445	173	236
5.4 Duurzame ontwikkeling	Lasten	2.302	2.923	2.218	2.193	2.193	2.193
	Baten	682-	1.177-	716-	716-	716-	716-
	Saldo	1.620	1.746	1.502	1.477	1.477	1.477
5.5 Natuur- en landschapsbeleid	Lasten	9.935	17.923	9.420	10.889	11.237	9.777
	Baten	6.074-	12.662-	5.570-	7.237-	7.585-	6.134-
	Saldo	3.861	5.260	3.850	3.652	3.652	3.644
5 Duurzaamheid, klimaat, water, natuur	Lasten	23.662	39.352	24.502	25.623	24.294	22.639
	Baten	10.021-	24.130-	10.461-	11.584-	10.521-	8.850-
	Saldo	13.640	15.222	14.041	14.039	13.773	13.789

(Bedragen x € 1.000, door afrondingen kunnen kleine verschillen ontstaan)

Relatie met § 5.4

Zoals in de inleiding van deze begroting opgenomen, sluit de totaalsom van de middelen in § 5.4 niet aan met de bovenstaande bedragen; onder § 5.4 zijn namelijk de beheerslasten en -baten (zoals subsidies, goederen en diensten) opgenomen en niet de kosten van het ambtelijk apparaat.

Toelichting voornaamste afwijkingen

5.3 Afronding SGB-regeling

De mutaties in de meerjarenramingen houden verband met uitgaven voor het landelijk erfgoed welke worden gedekt uit de p-MJP gelden.

5.5 Natuur- en Landschapsbeleid

De mutaties van 2009 t/m 2011 houden verband met uitgaven voor het de ecologische hoofdstructuur welke worden gedekt uit de p-MJP gelden.

6 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen

6.1 Inleiding

Deze bestuursperiode staat de uitvoering van het Omgevingsplan centraal. Dit betekent een omslag van beleid naar uitvoering. Onze doelstellingen worden in samenwerking met onze partners gerealiseerd: de gemeenten, het bedrijfsleven en de maatschappelijke instellingen in onze regio. De provincie maakt haar belangen en doelen duidelijk kenbaar aan het Rijk. De rijkspartners worden zo nodig aangesproken op het nakomen van gemaakte afspraken en het nemen van verantwoordelijkheid. De lobby in Den Haag en Brussel wordt versterkt.

Dit hoofdstuk bestaat uit de themaonderdelen Bestuur, Openbare orde en veiligheid, Omgevingsplan, Algemene dekkingsmiddelen, Onvoorzien en stelposten. Daarnaast worden de mutaties in de reserves op hoofdlijnen beschreven. Ook in andere documenten is beleid uitgewerkt en zijn doelstellingen geformuleerd. Deze zijn hieronder per themaonderdeel genoemd.

Bestuur	Bestuursakkoord Rijk - IPO
Openbare orde en veiligheid	Provinciaal Coördinatieplan crisisbeheersing en rampenbestrijding
Algemene dekkingsmiddelen	Circulaires van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

6.2 Doelstellingen uit het Hoofdpijnenakkoord 2007-2011

1) De invloed en sturingsmogelijkheden van Provinciale Staten willen we vergroten	De omslag naar uitvoering en de focus op concrete resultaten hebben betekenis voor de relatie tussen het college van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten. Zo wordt Provinciale Staten zodanig gepositioneerd om tijdig bij te kunnen sturen op de resultaatafspraken die zijn gemaakt.
2) Transparante en zichtbare provincie	We moeten als provincie zichtbaarder worden.
3) Omslag in de ambtelijke organisatie van beleid naar uitvoering	De organisatie ontwikkelt een aanpak die erop gericht is de reeds bereikte transitieresultaten vast te houden en de missende elementen toe te voegen. Een integrale aanpak is hierbij van belang.
4) De provincie vervult een actieve rol bij gebiedsontwikkeling	Voor een actieve rol bij gebiedsontwikkeling hoort een adequaat instrumentarium. Dit is in eerste instantie gericht op het bij elkaar brengen van relevante publieke en private partijen.
5) Bestendiging van de samenwerking met Dmitrov	Tijdens het kennismakingsgesprek van een delegatie van de Staten van Flevoland in februari 2008 werd een samenwerkingsmemorandum voor de periode 2008-2011 ondertekend. Daarmede is het richtingsgevend beleidskader bepaald voor de vriendschaps- en samenwerkingsrelatie met Dmitrov, die wordt geconcretiseerd in de jaarlijkse Terug- en Vooruitblikken. De samenwerking is vraag gestuurd en gebaseerd op wederzijds respect; beide partners streven een gelijkwaardige relatie na. Kennis en ervaringsuitwisseling vindt plaats door middel van projecten, activiteiten en uitwisselingen van professionals, studenten en leerlingen van Flevolandse organisaties en bedrijven.
6) Samenwerking in	De provincie vormt samen met de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en

Randstadverband	Utrecht, de P4. De P4 werken nauw samen op belangrijke dossiers. Op verzoek van de andere provincies draagt Flevoland zorg voor de coördinatie van de inzet van P4 in Europa. Voor wat betreft de Randstadproblematiek is vooral de samenwerking met de Noordvleugel voor ons relevant. Gezien de centrale ligging van Flevoland, zijn ook de partners van ten oosten en ten noorden van Flevoland wezenlijk belangrijk.
-----------------	--

6.3 Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans

De doelstellingen voor het thema bestuursstijl liggen grotendeels op schema. Voor doelstelling 6.3, van beleid naar uitvoering, zijn de afgelopen jaren de eerste grote stappen gezet. Er zijn aanvullende maatregelen nodig. Een intensief organisatieontwikkelingstraject zal de komende twee jaar tot de gewenste resultaten moeten leiden. Het doel is om te komen 'van een organisatie van professionals naar een professionele organisatie'. Een omvangrijk en noodzakelijk onderdeel is de verschuiving van beleid naar meer resultaatgerichtheid.

Financiën

De provincie is actief bezig met zichtbaarheid, samenwerking en het aangaan van maatschappelijke coalities. Door de financiële crisis en de discussie over de herverdeling van het provinciefonds is de financiële toekomst van Flevoland onzeker. Wij maken ons sterk voor het verkleinen van de financiële achterstand ten opzichte van andere provincies. De recente erkenning van de achterstand van Flevoland ten opzichte van de andere provincies is een steun in onze rug. Op de korte termijn moet bij de uitvoering van het Hoofdlijnenakkoord in 2010 en 2011 rekening gehouden worden met het maken van keuzen en het stellen van prioriteiten.

Om op dit punt resultaten te kunnen halen, is een goede zichtbaarheid van Flevoland onontbeerlijk. Het is dan ook van groot belang de rollen en kwaliteiten van Flevoland te etaleren. De komende twee jaar willen wij ons meer bezighouden met externe oriëntatie en ons imago. Wij willen zelfbewust naar buiten opereren en de juiste rol als regisseur of actieve partner, bijvoorbeeld bij gebiedsontwikkeling, oppakken. Onze organisatie zal zich de komende twee jaar moeten profileren in de gewenste actieve rol bij gebiedsontwikkeling.

Uitvoering bestuursakkoord

Naar aanleiding van het bestuursakkoord Rijk - provincies zullen we de komende twee jaar een aantal activiteiten uitvoeren die niet in het Hoofdlijnenakkoord staat. Eén daarvan is de bestuurskrachtmeting die een sterke relatie heeft met transparantie, samenwerking en het sluiten van maatschappelijke coalities. Ook zullen wij ons zowel intern als extern beraden op onze rol in het middenbestuur. Een provincie heeft een scharnierpositie die voortdurend vraagt om scherpe keuzen: wat doet we wel en wat niet?

Wij willen in deze discussie, die ook gerelateerd is aan de financiële positie van de provincie, scherp aantonen welke rollen de provincie heeft en welke meerwaarde zij heeft in het behartigen van het bovenlokale belang. Uiteraard betrekken wij Provinciale Staten in deze discussie.

6.4 Themaonderdelen

6.4.1 Bestuur

<i>Wat willen we bereiken</i>	De invloed en sturingsmogelijkheden van Provinciale Staten willen we vergroten.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Om tijdig en aan de voorkant te kunnen sturen op de resultaatafspraken worden de invloed en sturingsmogelijkheden van Provinciale Staten vergroot door: <ul style="list-style-type: none"> • Strategisch gebruik van de lange termijn agenda; • Bepalen van de positie van de provincie in het middenbestuur (incl. bepalen van taken van de provincie); • Periodiek organiseren van vergaderingen van de Statenwerkgroep Planning en Control. 				
<i>Welke middelen zijn</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013

<i>hiermee gemoeid</i>	Lasten	339	339	339	339
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	339	339	339	339
<i>Wat zijn de risico's</i>	Onvoldoende kaderstelling en sturing op strategisch niveau				
<i>Wat is onze rol</i>	Kaders bepalen, ontwikkelaar, beoordelaar, controle, initiator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Andere overheden, maatschappelijke instellingen, bedrijfsleven				

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> De zichtbaarheid van de provincie binnen en buiten de provincie vergroten; De betrokkenheid van burgers bij provincie vergroten. 				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<p>Ad 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> De organisatie van "open huis" (Dag van Flevoland); Bijdragen worden geleverd aan het verbeteren van het imago; doelstellingen worden geformuleerd in het kader van organisatieontwikkeling: gewenst imago - kernwaarden - corporate credo; Communicatie intensiveren door gebruik van digitale media; nieuwsbrieven en live via internet volgen van staten- en commissievergaderingen; Live uitzendingen van statenvergaderingen en commissievergaderingen via website omroep Flevoland en corporate website; De ontwikkeling en uitvoering van het communicatieplan Provinciale Staten. <p>Ad 2.</p> <ul style="list-style-type: none"> De nieuwe 'interactieve' website + Flevoportaal is operationeel en wordt verder uitgewerkt; het Flevopanel wordt hier aan toegevoegd; Bevorderen van het recht van inspreken tijdens commissievergaderingen en specifieke groepen uitnodigen om een dagje met de Staten mee te lopen; De inwoners meer en intensiever als medevormgevers van onze provincie betrekken bij het bepalen van doelen en resultaten; organiseren van hoorzittingen en enquêtes. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	187	142	187	187
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	187	142	187	187
<i>Wat zijn de risico's</i>	Onvoldoende draagvlak voor de provincie				
<i>Wat is onze rol</i>	Kaders bepalen, communicator, facilitator, coördinator, aanjager				
<i>Met wie werken we samen</i>	Andere overheden, maatschappelijke instellingen, burgers, bedrijfsleven				

<i>Wat willen we bereiken</i>	<ol style="list-style-type: none"> Vergroten en borgen van effectiviteit, zichtbaarheid en kwaliteit van het provinciaal bestuur in zijn provinciale en (inter)nationale omgeving; De commissaris is zichtbaar en herkenbaar als bestuurlijk vertegenwoordiger van de provincie. 				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<p>Ad 1.</p> <ul style="list-style-type: none"> Het zelfstandig en in samenwerking met andere provincies en buitenlandse regio's in Brussel (P4,IPO/HNP, internationale netwerken) behartigen van de provinciale belangen op Europees gebied; Bestuurlijke belangenbehartiging van de provinciale belangen in het Comité van de Regio's; Het bevorderen van een gezond en evenwichtig financieel beleid bij gemeenten, waterschap en gemeenschappelijke regelingen in de provincie 				

	<ul style="list-style-type: none"> • Het beleggen van vergaderingen van Provinciale Staten, statencommissies, brainstormbijeenkomsten en dergelijke; • Uitvoering van het bestuursakkoord Rijk - provincies; • In samenwerking met andere overheden en maatschappelijke instellingen bereiken van de provinciale doelen, zoals de verdere uitbouw van Flevoland. <p>Ad 2. Onze Commissaris van de Koningin functioneert als boegbeeld van de provincie, maar ook als rijksheer door op te treden namens de provincie, op rijksniveau deel te nemen aan overleggen en contacten te onderhouden, en actief te rapporteren en adviseren over de ontwikkeling van Flevoland.</p>																				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasten</td> <td>146</td> <td>146</td> <td>146</td> <td>146</td> </tr> <tr> <td>Baten</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Saldo</td> <td>146</td> <td>146</td> <td>146</td> <td>146</td> </tr> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013	Lasten	146	146	146	146	Baten	0	0	0	0	Saldo	146	146	146	146
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013																	
Lasten	146	146	146	146																	
Baten	0	0	0	0																	
Saldo	146	146	146	146																	
<i>Wat zijn de risico's</i>	Structureel achterblijvend voorzieningenniveau																				
<i>Wat is onze rol</i>	Facilitator, aanjager, aanspreekpunt																				
<i>Met wie werken we samen</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1 Randstadprovincies P4 en G5, IPO, andere overheden, Comité van de Regio's; 2 Maatschappelijke instellingen en bedrijfsleven. 																				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Vergroten en borgen van effectiviteit, zichtbaarheid en kwaliteit van het provinciaal bestuur in zijn provinciale en (inter)nationale omgeving																				
<i>Wat gaan we daarvoor doen in 2010</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Een organisatie die denkt in termen van ketens en samenwerking, die klantbewust en omgevingsbewust invulling geeft aan de regierol van de provincie en waar goede digitale basisvoorzieningen zijn; • Verzoeken om goedkeuring, advies en/of ingediende bezwaren worden afgehandeld zoals vastgelegd in het Kwaliteitshandvest 2006. 																				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasten</td> <td>52</td> <td>52</td> <td>52</td> <td>52</td> </tr> <tr> <td>Baten</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Saldo</td> <td>52</td> <td>52</td> <td>52</td> <td>52</td> </tr> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013	Lasten	52	52	52	52	Baten	0	0	0	0	Saldo	52	52	52	52
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013																	
Lasten	52	52	52	52																	
Baten	0	0	0	0																	
Saldo	52	52	52	52																	
<i>Wat zijn de risico's</i>	Onvoldoende kwaliteit en integraliteit in dienstverlening en achterblijven bij de ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en informatievoorziening.																				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, coördinator, facilitator, ontwikkelaar, vergunningverlener, handhaver, adviseur en ondersteuner.																				
<i>Met wie werken we samen</i>	Andere overheden en maatschappelijke organisaties.																				

<i>Wat willen we bereiken</i>	De uitwisseling met Dmitrov bestendigen.																				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	De uitwisseling met Dmitrov bestaat uit een vervolg op de eerste conferentie over good governance (februari 2008). De ervaringsuitwisseling tussen de Doema van Dmitrov en de Staten van Flevoland wordt voortgezet; een tegenbezoek aan Flevoland en een bestuurlijke conferentie in Flevoland worden georganiseerd.																				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasten</td> <td>91</td> <td>91</td> <td>91</td> <td>91</td> </tr> <tr> <td>Baten</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Saldo</td> <td>91</td> <td>91</td> <td>91</td> <td>91</td> </tr> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013	Lasten	91	91	91	91	Baten	0	0	0	0	Saldo	91	91	91	91
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013																	
Lasten	91	91	91	91																	
Baten	0	0	0	0																	
Saldo	91	91	91	91																	
<i>Wat zijn de risico's</i>	Onvoldoende draagvlak																				

<i>Wat is onze rol</i>	Coördinator en regisseur
<i>Met wie werken we samen</i>	Andere overheden, maatschappelijke instellingen, bedrijfsleven, Dmitrov

<i>Wat willen we bereiken</i>	1. De samenwerking interprovinciaal en in Randstadverband verbeteren; 2. De lobby richting Den Haag en Brussel versterken.																				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Ad 1. <ul style="list-style-type: none"> De provincie werkt nauw samen op belangrijke dossiers met de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht: de P4; Binnen de Randstadproblematiek is vooral de samenwerking met de Noordvleugel voor Flevoland belangrijk; Gezien de centrale ligging van Flevoland wordt intensieve samenwerking gezocht met de partners ten oosten en ten noorden van Flevoland; Op verzoek van de andere provincies draagt Flevoland zorg voor de coördinatie van de inzet van de P4 in Europa. <p>De verbetering van de samenwerking in Randstadverband geven we vorm door:</p> <ul style="list-style-type: none"> bijdragen aan het uitvoeren van het programma Randstad Urgent; versterking en borging van de samenwerking en coördinatie tussen de P4 in Europa. <p>Ad 2. De lobby richting Den Haag en Brussel wordt versterkt door het vaststellen en uitvoeren van het "lobbyplan" en de "lobbyagenda".</p>																				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasten</td> <td>583</td> <td>583</td> <td>583</td> <td>583</td> </tr> <tr> <td>Baten</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Saldo</td> <td>583</td> <td>583</td> <td>583</td> <td>583</td> </tr> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013	Lasten	583	583	583	583	Baten	0	0	0	0	Saldo	583	583	583	583
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013																	
Lasten	583	583	583	583																	
Baten	0	0	0	0																	
Saldo	583	583	583	583																	
<i>Wat zijn de risico's</i>	Structureel verder achterblijvend voorzieningenniveau.																				
<i>Wat is onze rol</i>	Facilitator, aanjager																				
<i>Met wie werken we samen</i>	Andere overheden, onder andere Randstadprovincies, P4 en G5; maatschappelijke instellingen.																				

6.4.2 Openbare orde en veiligheid

<i>Wat willen we bereiken</i>	1 Vergroten en borgen van effectiviteit, zichtbaarheid en kwaliteit van het provinciaal bestuur op het terrein van open bare orde en veiligheid; 2 Versterkte bestuurlijke coördinatie en inhoudelijke samenwerking met netwerkpartners.					
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> Het permanent beschikken over een effectieve en geprepareerde provinciale crisisorganisatie "nieuwe stijl", waarbij wordt aangesloten op de nieuwe - meer toezichhoudende - rol van de Commissaris van de Koningin conform de Wet op de veiligheidsregio; Versterkte bestuurlijke coördinatie en inhoudelijke samenwerking met netwerkpartners; Bevorderen van de bestuurlijke ondersteuning en advisering van bestuur en organisatie op het terrein van veiligheid en crisisbeheersing; Het houden van toezicht op de veiligheidsregio en de politie en gerelateerde beleidsterreinen conform de geldende wetgeving. 					
<i>Welke middelen zijn</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013		

<i>hiermee gemoeid</i>	Lasten	93	93	93	93
	Baten	-13	-13	-13	-13
	Saldo	80	80	80	80
<i>Wat zijn de risico's</i>	Onvoldoende beschikbaarheid kan leiden tot aansprakelijkstelling achteraf, waarbij de overgang van het 'oude' regime WRZO naar het 'nieuwe' Wvr door overgangsprikelen tot risico's kan leiden.				
<i>Wat is onze rol</i>	Adviseur, stimulator, toezicht houder.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Andere overheden, m.n. Veiligheidsregio Flevoland, rijksheren, politieregio, gemeenten, BZK				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Vergroten en borgen van de informatievoorziening aan burgers en de operationele hulpverleningsdiensten in de provincie.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Doorontwikkeling van de geïmplementeerde landelijke risicokaart met aanvullende risicogegevens				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	16	16	16	16
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	16	16	16	16
<i>Wat zijn de risico's</i>	Onvoldoende actuele informatie en niet tijdige aanlevering van gegevens.				
<i>Wat is onze rol</i>	Adviseur, toezicht houder, aanjager, ontwikkelaar (bevoegd gezag)				
<i>Met wie werken we samen</i>	Andere overheden, m.n. veiligheidsregio, gemeenten, IPO.				

6.4.3 Omgevingsplan

Eind 2006 is het 2e Omgevingsplan vastgesteld (OPF2). Dit plan heeft een belangrijke kaderstellende functie voor het provinciaal handelen op vele beleidsterreinen op korte en middellange termijn. Met het vaststellen ervan is het grootste deel van het provinciale beleid op voldoende abstractieniveau vastgelegd voor de periode tot 2015. In het plan zelf is aangegeven waar nog uitwerkingen nodig zijn of verwacht kunnen worden. Deze uitwerkingen zijn op de betreffende beleidshoofdstukken en in het aparte hoofdstuk speerpunten en p-MJP van deze begroting nader toegelicht en geprogrammeerd, voor zover ze in 2009 of later in de periode tot 2010 aan de orde komen.

Naast de in het OPF aangegeven speerpunten heeft zich, in eerste instantie onafhankelijk van speerpunt IFA, het project Schaalsprong Almere ontwikkeld. Daarin wordt bepaald welke rol de provincie speelt bij voorbereiding, besluitvorming en financiering van onderdelen van de Schaalsprong.

Het plan is sterk gericht op het formuleren van haalbare doelen, die vervolgens in een uitvoeringsprogramma gekoppeld worden aan beschikbare middelen, afhankelijk van de prioriteiten die er bestuurlijk gesteld worden. Deze begroting is een vertaling daarvan. De realisatie van de OPF doelen zijn enerzijds te vinden in het programmaplan gedeelte, voor zover het thematische doelen betreft, anderzijds in het specifieke OPF programmadeel, waar het integrale projecten en programma's betreft. Uitzondering hierop is het Europese programma West, dat in het programmaplan gedeelte is opgenomen.

Het integrale uitvoeringsdeel van het OPF2 richt zich op de speerpunten voor gebiedsontwikkeling zoals in het plan onderscheiden en op het provinciaal meerjarenprogramma voor het landelijk gebied (p-MJP). Er is bewust voor gekozen deze programma's zoveel mogelijk met behulp van de bestaande organisatie uit te voeren.

De aansturing vindt wel centraal plaats met directieleden als ambtelijk opdrachtgever, en een viertal programmamanagers als ambtelijk opdrachtnemers. Zij worden ondersteund door een beknopte eenheid ten behoeve van procesvoering en secretariaat. De inhoudelijke bijdragen komen van de beleidsafdelingen, die hiervoor speciaal capaciteit hebben vrijgemaakt. Op terreinen waar deze afdelingen geen of onvoldoende expertise of capaciteit kunnen bieden wordt capaciteit van buiten de organisatie ingehuurd. Daarvoor, en voor de proceskosten zijn budgetten gekoppeld aan de uitvoering voor speerpunten en p-MJP. De programmamiddelen zijn voor p-MJP verspreid over de hoofdstukken van het programmaplan, een totaal overzicht staat in het integrerende OPF deel. De overige programmamiddelen voor de speerpunten gebiedsontwikkeling worden uit de daartoe bestemde reserves gegenereerd.

Naast de in het OPF aangegeven speerpunten heeft zich, in eerste instantie onafhankelijk van IFA, het project Schaalsprong Almere ontwikkeld. Daarin wordt bepaald welke rol de provincie speelt bij voorbereiding, besluitvorming en financiering van onderdelen van de schaalsprong.

6.4.4 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn baten die vooraf geen directe bestedingsverplichting kennen.

Algemene dekkingsmiddelen (X € 1.000)	Rekening 2008	Begroting 2009 na wijziging	Begroting 2010	Meerjarenraming		
				2011	2012	2013
Provinciefonds	48.231	50.562	55.000	54.319	54.419	54.519
Opcenten motorrijtuigenbelasting	43.745	47.500	50.000	51.750	53.820	55.970
Dividend	3.782	2.950	530	530	530	530
Saldo financieringsfunctie	7.727	6.538	4.189	4.428	4.428	4.435
Totaal algemene dekkingsmiddelen	103.485	107.550	109.719	111.027	113.197	115.454

Provinciefonds

De uitkering Provinciefonds (€ 55,0 mln.) is gebaseerd op de junicirculaire 2009 en op de afspraak in IPO-verband om Flevoland vooruitlopend op de herziening van het Provinciefonds tijdelijk te compenseren met een bedrag van € 5 mln. per jaar.

In de junicirculaire 2009 is onder meer rekening gehouden met de afspraken die op 1 april 2009 zijn gemaakt tussen het Rijk en de medeoverheden met betrekking tot de normeringssystematiek; deze zal tot en met 2011 buiten werking worden gesteld in verband met de economische crisis en de daarmee samenhangende rijksmaatregelen. In plaats daarvan is een reeks nominale uitkeringen voor die periode overeengekomen.

Bij de berekening van de uitkering uit het Provinciefonds voor de meerjarenraming, is voor 2011 rekening gehouden met het overeengekomen nominale accres; voor de jaren daarna is het accres p.m. geraamd, een en ander conform de junicirculaire 2009. Dat betekent dat er geen accres voor de jaren 2012 en 2013 is meegenomen in de begroting.

Gegevens junicirculaire 2010	2009	2010	2011	2012	2013
Nominaal accres (in %)	5,88%	0,48%	0,48%	p.m.	p.m.

Herziening Provinciefonds

In opdracht van de fondsbeheerders (staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en de minister van Financiën) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) is door de Raad voor de Financiële Verhoudingen (Rfv) een onderzoek gedaan naar het verdeelmodel provinciefonds. In maart 2009 heeft de Raad gerapporteerd. De belangrijkste conclusies van de Raad zijn:

- er is aanleiding het verdeelmodel te herzien, omdat het huidige verdeelmodel onvoldoende rekening houdt met de kosten die provincies maken en de eigen inkomsten die provincies kunnen genereren;
- mede door de sterk toegenomen eigen inkomsten van provincies zou de omvang van het provinciefonds kunnen worden teruggebracht met bijna € 600 mln.

In de berekeningen van de Raad was er, ondanks de voorgestelde verlaging van het Provinciefonds, voor Flevoland als enige provincie sprake van een hogere uitkering (+ € 13,9 mln.). Al snel bleek echter dat het rapport een aantal fouten bevatte waardoor er, na correctie, voor Flevoland nog slechts een verhoging van € 2,3 mln. resteerde.

Naar aanleiding van het rapport hebben de provincies een contra-expertise laten uitvoeren. Daarbij is geconstateerd dat het rapport van de Raad een aantal onjuistheden bevat, als gevolg waarvan een verlaging van het Provinciefonds met maximaal € 155 mln. verdedigbaar zou zijn. Vooralsnog heeft de minister van Financiën een korting op het Provinciefonds ingeboekt van € 300 mln., met ingang van 2011. Over de definitieve omvang van de korting en de verdeling over de provincies zal nog overleg plaatsvinden. Voorlopig is in de meerjarenraming het effect hiervan voor Flevoland p.m. opgenomen.

Voorts is met de beheerders van het Provinciefonds afgesproken dat het IPO zelf een voorstel zal voorbereiden voor de herziening van het Provinciefonds. Dit voorstel zal uiterlijk 1 januari 2010 gereed zijn en zal door de beheerders worden getoetst. Het nieuwe verdeelmodel zou uiterlijk 1 januari 2012 moeten worden ingevoerd. Inmiddels is Mw S. Stuiveling, president van de Algemene Rekenkamer, door het IPO bereid gevonden een onafhankelijke commissie te leiden die het voorstel voor een nieuw verdeelmodel zal ontwikkelen. In de adviesaanvraag aan de commissie is opgenomen dat het advies gebaseerd moet zijn op draagvlak, 'zodanig dat het advies naar de inschatting van de commissie voor alle provincie bestuurlijk aanvaardbaar is'.

In IPO verband is erkenning voor de financiële achterstand van Flevoland ten opzichte van de overige provincies. Deze achterstand wordt vooral veroorzaakt door de beperkte mogelijkheden die Flevoland heeft (gehad) om eigen inkomsten te verwerven uit nutsbedrijven. Dit heeft er toe geleid dat is besloten om Flevoland vanaf 2010 tegemoet te komen met een extra bedrag van € 5 mln. per jaar, dat wordt opgebracht door (een aantal van) de overige provincies. Deze afspraak geldt tot het moment van invoering van een nieuw verdeelmodel. In de meerjarenraming is het bedrag van € 5 mln. per jaar meegenomen tot en met 2013. Daarbij is de aanname dat een eerdere herziening van het verdeelmodel minimaal eenzelfde effect voor Flevoland zal (moeten) hebben.

Opcenten Motorrijtuigenbelasting

Op grond van de Provinciewet heft de provincies een opslag (opcenten) op de motorrijtuigenbelasting (MRB). Het Rijk stelt hiervoor de maximale hoogte vast, die jaarlijks wordt aangepast in verband met loon- en prijsontwikkelingen. Daarbinnen bepaalt de provincie zelf het tarief. Hieronder is de verwachte meerjarenontwikkeling voor het belastingtarief in Flevoland weergegeven. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen

Accres	2010	2011	2012	2013
Verwachte tariefstijging	5,7 %	2 %	2%	2%
Hoogte opcenten	75,7	77,2	78,7	80,3

Dividend

De provincie ontvangt jaarlijks dividend (over het vorige boekjaar van de onderneming) als gevolg van een beperkt aandelenbezit. De dividenduitkeringen voor de boekjaren 2009 tot en met 2013 zijn nog niet bekend. Verondersteld is dat die in de meeste gevallen minimaal gelijk zullen zijn aan de dividenduitkering over voorgaande jaren (exclusief incidentele extra dividenden).

Bij het afvalverwerkingsbedrijf Friese Pad is uitgegaan van verhoogde uitkeringen in 2008 en 2009 in verband met de verwachte liquidatie. Hierdoor wordt vanaf 2010 geen dividend meer verwacht.

Door zowel de aandelen verkoop van Essent N.V. en Nuon N.V. zijn er nog geen definitieve voorstellen m.b.t. de opbrengsten bij verkoop ingediend. De middelen worden na ontvangst opgenomen in de Algemene Reserve, voorzien van een 'politiek' oormerk, hangende een besluit tot aanwending. We zijn er nu van uitgegaan dat de begrote dividendstromen over 2009 t/m 2013 opgevangen worden door het uitzetten van gelden. De rente die hierbij ontvangen wordt zal naar verwachting minimaal gelijk zijn aan de begrote dividenden voor Essent N.V. en Nuon N.V. We verwijzen u verder naar de paragraaf verbonden partijen voor dit onderdeel.

Bij de Afvalzorg Holding NV wordt een lager dividend voorzien met ingang van 2009 omdat minder wordt gestort.

Opbrengsten uit deelnemingen (X € 1.000)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Essent N.V. Dividend	176	34	-	-	-	-
Essent N.V. opbrengsten rente	0	-	34	34	34	34
NUON N.V. Dividend	212	36	-	-	-	-
NUON N.V. Opbrengsten rente	0	-	36	36	36	36
Afvalverwerkingsbedrijf het Friese Pad N.V.	2.550	2.220	-	-	-	-
Afvalzorg Holding N.V.	700	516	316	316	316	316
Bank Nederlandse Gemeenten	132	144	144	144	144	144
Vitens	13	0	0	0	0	0
Totaal	3.783	2.950	530	530	530	530

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit twee componenten.

Enerzijds is dit het totaal van te ontvangen en/of te betalen rente over beschikbare en/of benodigde liquiditeiten (de *Rente provincie*). Omdat de provincie beschikt over eigen liquide middelen is dit een batig saldo. Vanuit deze eigen middelen worden investeringen (zoals bijvoorbeeld het provinciehuis en de wegen) en verstrekte geldleningen aan derden gefinancierd. Deze investeringen behoeven derhalve niet met vreemd vermogen te worden gefinancierd hetgeen leidt tot de *Bespaarde rente*. Dit is de tweede component. Deze bespaarde rente wordt inzichtelijk gemaakt om een zuiver beeld te schetsen van de met de investeringen gepaard gaande lasten.

De verwachte rentebaten voor 2010 over de uitstaande middelen zijn fors lager dan begroot over 2009. Dit is het gevolg van een aanzienlijke daling van de rentestand. Ten opzichte van 2009 is de verwachte gemiddelde rente gedaald met ongeveer 3%.

Saldo financieringsfunctie (X € 1.000)	Rekening 2008	Begroting 2009 na wijziging	Begroting 2010	Meerjarenraming		
				2011	2012	2013
Rente provincie	4.586	3.420	1.014	1.218	1.212	1.309
Rente Europa	0	pm	pm	pm	pm	pm
Rente groenfondsen	334	pm	pm	pm	pm	pm
Bespaarde rente	2.806	3.118	3.175	3.210	3.216	3.127
Saldo financieringsfunctie	7.728	6.538	4.189	4.428	4.428	4.436

De eventuele rentebaten over vooruitontvangen EU-voorschotten wordt aan het programma toegevoegd. De eventuele rente over de Groenfondsenrekening ILG wordt toegevoegd aan het programma p-MJP.

Soms is het wettelijk voorgeschreven dat een deel van de rentebaten worden toegevoegd aan ontvangen maar nog niet bestede rijksbijdragen.

De vrij besteedbare overige rentebaten behoren tot de algemene dekkingsmiddelen en worden mede gebruikt ter versterking van de bestemmingsreserves.

6.4.5 Onvoorzien en stelposten

Het betreft hier de lasten die vooraf moeilijk zijn in te schatten. De post onvoorzien is bedoeld om in de loop van het jaar in te kunnen spelen op onvoorziene omstandigheden en nog enige flexibiliteit in de besteding van middelen te behouden. Naast de onvoorziene lasten worden stelposten opgenomen op de begroting voor uitgaven waarvan de omvang nog niet exact bekend is of die nog nader moet worden ingevuld.

Onvoorzien (X € 1.000)	Begroting	Begroting	Meerjarenraming
------------------------	-----------	-----------	-----------------

	2009 na wijziging	2010	2011	2012	2013
Onvoorzien	391	600	600	600	600
Loon- en prijsontwikkeling	555	606	1.901	2.988	4.129
Nog te verdelen apparaatskosten	2.903	0	-253	-566	-604
Stelpost nieuw beleid	82	0	0	4.500	4.500
Stelpost inhuur naar formatie	0	-500	-500	-500	-500
Stelpost onderzoek/advies	0	-450	-450	-450	-450
Storting voorziening dubieuze debiteuren	210	0	0	0	0
Bijdrage i.h.k.v. Bestuursakkoord	3.000	3.000	3.000	0	0
Proceskosten Omgevingsplan	636	3.515	2.305	2.305	2.305
Bedrijfsinformatieplan (BIP)	650	500	500	500	500
Stelpost inkomsten/ombuigingen	0	0	-1.954	-2.699	-1.789
Totaal onvoorzien en stelposten	8.427	7.271	5.150	6.678	8.690

(Bedragen x € 1.000, door afrondingen kunnen kleine verschillen ontstaan)

In het op 4 juni 2008 afgesloten Bestuursakkoord met het Rijk is afgesproken dat het Rijk afziet van een korting van € 600 mln. op het Provinciefonds. De provincies zullen eenzelfde bedrag inzetten voor projecten die de rijksbegroting ontlasten in de jaren 2009 t/m 2011. Voor Flevoland bedraagt de bijdrage tot en met 2011 jaarlijks € 3 mln.

Voor de uitvoering van de speerpunten uit het Omgevingsplan zijn tot en met 2008 in de (meerjaren) begroting afzonderlijke bedragen per speerpunt opgenomen. Omdat de snelle ontwikkelingen vaak leiden tot gewijzigde inzichten in de loop van het jaar is ervoor gekozen om in de ontwerpbegroting in eerste instantie één totaal-budget (in 2009 € 2,9 mln.) op te nemen dat in de loop van het jaar op basis van voortgang en urgentie van de afzonderlijke speerpunten kan worden toegedeeld.

Voor de jaren 2011 en verder wordt eerst de uitkomst van het advies van de Commissie Stuivering over de herverdeling van het Provinciefonds afgewacht; dit advies wordt eind 2009 verwacht. Gelet op het eerdere advies van de Raad voor de financiële verhoudingen van april 2009 mag verondersteld worden dat deze herverdeling voor Flevoland positief zal uitpakken. Vooruitlopend op de herverdeling is € 5 miljoen extra opgenomen voor 2010 en 2011 conform de harde afspraken in IPO-verband. Deze meeropbrengst is doorgetrokken naar 2012 en 2013. Afhankelijk van de mate en het tempo waarin een herverdeling van het Provinciefonds zal plaatsvinden, zal begin 2010 een afweging worden gemaakt voor het sluitend maken van de begrotingsjaren 2011 en verder. Op dit moment is volstaan met een stelpost nog te genereren middelen/te realiseren ombuigingen ter grootte van de geraamde tekorten in die jaren.

Volledigheidshalve wordt in dit verband nog opgemerkt dat in de begroting vanaf 2010 ook reeds rekening is gehouden met stelposten voor nog te realiseren structurele besparingen op inhuur (€ 500.000) en onderzoek en advies (€ 450.000).

6.4.6 Reserves

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten worden de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves niet rechtstreeks verantwoord op de themaonderdelen. Het begrotingsresultaat wordt eerst bepaald zonder deze mutaties (het resultaat voor bestemming). Vervolgens vinden toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves plaats waarna het resultaat na bestemming wordt bepaald.

In 2010 wordt naar verwachting circa € 20,7 mln. toegevoegd aan reserves en circa € 18,7 mln. onttrokken. Per saldo nemen de reserves dus toe met circa € 2 mln. (zie verder het onderdeel uiteenzetting financiële positie in de financiële begroting).

6.5 Totale lasten en baten thema Bestuur en Algemene Dekkingsmiddelen

De budgetautorisatie door Provinciale Staten vindt plaats op het niveau van themaonderdelen. Hieronder zijn per themaonderdeel de lasten, baten en saldi opgenomen alsmede het totaal van dit thema. De voornaamste afwijkingen zijn hieronder toegelicht; meer informatie is opgenomen in de Productenraming.

Themaonderdeel		Rekening 2008	Begroting 2009 na wijziging	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
6.1 Bestuur	Lasten	10.853	10.995	12.390	12.514	12.103	12.053
	Baten	61-	74-	66-	66-	66-	66-
	Saldo	10.792	10.921	12.325	12.449	12.037	11.987
6.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	508	458	473	473	473	473
	Baten	13-	13-	13-	13-	13-	13-
	Saldo	494	444	460	460	460	460
6.3 Omgevingsplan	Lasten	2.084	1.392	1.162	1.162	1.162	1.162
	Baten	74-	-	-	-	-	-
	Saldo	2.011	1.392	1.162	1.162	1.162	1.162
6.4 Algemene dekkingsmiddelen	Lasten	124	113	126	126	126	126
	Baten	103.486-	107.550-	109.719-	111.027-	113.197-	115.455-
	Saldo	103.361-	107.437-	109.593-	110.902-	113.071-	115.329-
6.5 Onvoorzien /Stelposten	Lasten	4.766	8.427	7.271	5.150	6.678	8.690
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	4.766	8.427	7.271	5.150	6.678	8.690
6.7 Rekeningresultaat	Lasten	3.538	-	-	-	-	-
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	3.538	-	-	-	-	-
6 Bestuur en algemene dekkings- middelen	Lasten	21.873	21.385	21.422	19.425	20.542	22.505
	Baten	103.634-	107.638-	109.798-	111.107-	113.276-	115.534-
	Saldo	81.761-	86.253-	88.376-	91.681-	92.735-	93.029-

(Bedragen x € 1.000, door afrondingen kunnen kleine verschillen ontstaan)

Relatie met § 6.4

Zoals in de inleiding van deze begroting opgenomen, sluit de totaalsom van de middelen in § 6.4 niet aan met de bovenstaande bedragen; onder § 6.4 zijn namelijk de beheerslasten en -baten (zoals subsidies, goederen en diensten) opgenomen en niet de kosten van het ambtelijk apparaat.

Toelichting voornaamste afwijkingen

6.1 Bestuur

De mutaties van 2009 t/m 2011 houden verband met extra uitgaven in verband met het 25-jarig bestaan van de provincie Flevoland alsmede voor de verkiezingen voor Provinciale Staten in 2011.

6.4 Algemene dekkingsmiddelen

Voor een toelichting op de ontwikkeling van de algemene dekkingsmiddelen wordt verwezen naar hetgeen hierboven onder § 6.4.4 is vermeld.

6.5 Onvoorzien/Stelposten

Voor een toelichting op de mutaties in de (meerjaren-)ramingen wordt verwezen naar hetgeen hierboven onder § 6.4.5 is vermeld.

B. Speerpunten en p-MJP

1 Algemeen

1.0 Voornaamste ontwikkelingen vanuit Tussenbalans

De speerpunten hebben raakvlakken met elkaar en met de thema's. Die integraliteit vraagt in aanpak, organisatie en besluitvorming om verbetering. Externen zorgen voor aanvulling op de terreinen waarvoor wijzelf onvoldoende kennis en kwaliteit in huis hebben. Het met het Rijk gesloten bestuursakkoord vraagt om een actieve rol van de provincie. Hiervoor zijn andere kwaliteiten nodig dan voor onze huidige rol. Dit geldt ook voor het sluiten en onderhouden van maatschappelijke coalities. De doelstellingen blijven ongewijzigd, maar we moeten de aanpak van enkele speerpunten intensiveren.

1.1 TMIJ

Het speerpunt TMIJ ligt op schema en bevindt zich in de fase van samenhangende besluitvorming over Almere. Wij willen het Ontwikkelingsperspectief realiseren en met de doelstellingen voor natuurontwikkeling aansluiten bij de Randstad Urgent-projecten (Schaalsprong, OV-SAAL en Luchthaven Lelystad). Flevoland treedt op als regisseur, mede namens Noord-Holland. In 2011 moet het mogelijk zijn op basis van varianten definitieve keuzen te maken.

1.2 OostvaardersWold

In de komende jaren wordt het natuur- en recreatiegebied OostvaardersWold (ook groenblauwe zone) gerealiseerd. In de zomer van 2009 heeft besluitvorming plaatsgevonden over de structuurvisie en de samenwerkingsovereenkomst met gebiedspartijen. Daarmee is de planvormingsfase afgerond. In de volgende projectfase wordt het bestemmingsplan opgesteld en wordt de uitvoering voorbereid. In de samenwerkingsovereenkomst heeft Flevoland zich garantgesteld voor de projectkosten voor deze fase. Daarnaast is Flevoland in de samenwerkingsovereenkomst een inspanningsverplichting aangegaan die moet leiden tot financiële afspraken over kunstwerken, fietspaden en voorzieningen

1.3 Luchthaven

Doel is dat in deze collegeperiode Lelystad Airport mogelijk wordt gemaakt. Het aanwijzingsbesluit verwachten wij binnenkort zodat een duurzame en innovatieve invulling verder kan worden uitgewerkt. Op grond van de luchtvaartregulering moet een regionaal adviesorgaan in het leven worden geroepen. Tegelijk met de uitbreiding van de luchthaven vinden ruimtelijke ontwikkelingen plaats in de omgeving ervan. Deze plannen zijn uitgewerkt in de ruimtelijk-economische visie Zuidelijk en Oostelijk Flevoland. De deelname aan OMALA helpt ons de regionale doelstellingen te bewerkstelligen. Belangrijke onzekerheden zijn de economische ontwikkeling en de bereidheid strategisch te investeren. In deze voorbereidende fase is een intensieve inspanning van de provincie noodzakelijk.

1.4 IFA / Schaalsprong

Het speerpunt IFA moet een impuls geven aan een uniek stedelijk klimaat in Almere en de economische positie van de stad in de Noordvleugel (Metropool Regio Amsterdam) versterken. Er worden diverse projecten uitgevoerd. De Schaalsprong Almere wordt uitgewerkt in het Integraal Afsprakenkader (IAK) waardoor het mogelijk is nieuwe investeringsprojecten te definiëren en voor te bereiden. Wij willen een ondersteunende, adviserende en aanjagende rol vervullen in dit proces en groeien naar de rol van volwaardig partner; hiervoor is de notitie *Schaalsprong Almere: duurzaam en bereikbaar* opgesteld. Ook deze taak vergt een extra inspanning.

Het IAK wordt in het najaar van 2009 bestuurlijk vastgesteld. Dit afsprakenkader geeft vorm aan de rol van de provincie in de Schaalsprong. Het IAK bevat een palet aan structuurversterkende maatregelen met name op de volgende gebieden:

- Infrastructuur;
- Voorzieningenstructuur / hoogwaardige voorzieningen;
- Economische ontwikkeling / werkgelegenheid;
- Onderwijs: Opbouw dan wel versterking van hoger en universitair onderwijs;
- Natuur- en recreatieontwikkeling in en om de stad.

1.5 Aandachtsgebied Noordelijk Flevoland

In Noordelijk Flevoland vraagt de versterking van de regionale economie en werkgelegenheid om aandacht. De in dit gebied aanwezige mogelijkheden en kwaliteiten moet we benutten en ondersteunen. Onze partners zijn vooral de gemeenten en het regionale bedrijfsleven. Uitvoering van het actieprogramma en het oppakken van nieuwe initiatieven vragen om coördinatie door de provincie. Bij enkele onderwerpen zal de provincie als trekker optreden.

1.1 Speerpunt Markermeer/IJmeer

<i>Wat willen we bereiken</i>	Afspraken met Rijk en regio over het oppakken van het vervolgproces richting realisatie van het Toekomstbestendig ecologisch systeem n.a.v. de besluitvorming door het Rijk in oktober 2009.				
<i>Wat willen we volgend jaar bereiken</i>	In 2011 geven wij uitvoering aan het vervolgproces richting realisatie van het Toekomstbestendig ecologisch systeem.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Opzetten en uitvoeren van gebiedsprocessen in relatie tot formele planprocedures n.a.v. besluitvorming door het Rijk in oktober 2009. Inbreng in Rijks integrale planvorming. Mogelijke producten hierbij zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Start Masterplan Natuur (gereed 2013), leidend tot gebiedsovereenkomst; • Start MER (gereed 2013); • Start voortoets/passende beoordeling Natuurbeschermingswet (gereed 2013). 				
<i>Toelichting</i>	In oktober 2009 neemt het kabinet een principe besluit over TMIJ. Dit besluit heeft betrekking op het vervolg van TMIJ en fasering in de aanpak. Het vervolg zal betrekking hebben op formele planprocedures en gebiedsontwikkeling. De provincie heeft daarin in ieder geval een rol. Wat de rol in het vervolg zal zijn, is sterk afhankelijk van deze besluitvorming en van de rol die het Rijk voor zichzelf ziet. Het kan dus variëren van een rol als trekker/gebiedsregisseur tot het leveren van een (inhoudelijke of procesmatige) bijdrage. Het ligt in de rede om ook voor 2010-2013 op de begroting uit te gaan van continuering van huidige inzet en middelen.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	nmb	nmb	nmb	nmb
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	nmb	nmb	nmb	nmb
<i>Wat zijn de risico's</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Datum van besluitvorming over RAAM-brief (wordt 9 oktober gehaald); • Inhoud van RAAM besluiten door kabinet (bevat het afspraken voor vervolg, over financiering eerste fase TBES maatregelen); • Termijn waarop afspraken worden gemaakt tussen Rijk en regio over rolverdeling in het vervolgproces. <p>De belangrijkste beheersmaatregel voor al deze risico's is een door middel van gesprekken, lobby, eigen onderzoeken en andere acties invloed proberen uit te oefenen.</p>				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur of adviseur en ondersteuner/coördinator (afhankelijk van besluitvorming)				
<i>Met wie werken we samen</i>	Provincie Noord-Holland, Rijk, gemeenten Lelystad, Almere, Amsterdam, overige noord Hollandse gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en private partijen.				

1.2 Speerpunt Oostvaarderswold

Voor het eerst in de nog jonge geschiedenis van de provincie Flevoland verandert een grootschalig gebied van functie. 1820 hectare landbouwgrond in het open middengebied van Zuidelijk Flevoland wordt omgevormd tot het natuur- en recreatiegebied OostvaardersWold (ook groenblauwe zone genoemd).

Het OostvaardersWold vormt binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) de robuuste ecologische verbinding tussen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold, met als doelsoort het edelhert. De totale opgave voor de robuuste verbinding binnen het OostvaardersWold bedraagt 1125 hectare. In 2009 is de structuurvisie voor OostvaardersWold vastgesteld door Provinciale Staten van Flevoland.

Voor het in het OostvaardersWold te realiseren gedeelte van de robuuste verbinding is de afspraak gemaakt dat deze in 2014 aangelegd moet zijn. Om dit te kunnen garanderen zullen in 2010 bestemmingsplannen of een inpassingplan moeten worden vastgesteld op basis waarvan de inrichtingswerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. Ook moet in 2010 een realisatieovereenkomst worden gesloten waarin de betrokken partijen zich garant stellen voor de noodzakelijke middelen.

Het college zal om de uitvoering van het OostvaardersWold te bespoedigen de aankoop van gronden voorfinancieren. Deze aankopen zullen gefaseerd plaatsvinden.

Relatie met het p-MJP

In deze programmabegroting is een apart hoofdstuk voor het p-MJP opgenomen. Een deel van het OostvaardersWold is opgenomen in het p-MJP. Omdat het OostvaardersWold in deze begroting als speerpunt is vermeld, wordt bij het p-MJP volstaan met een verwijzing naar deze paragraaf, om dubbelingen te voorkomen.

Van de genoemde 1125 hectare robuuste verbinding binnen het OostvaardersWold is 409 hectare opgenomen in het p-MJP, voor de huidige ILG-periode (2007-2013). Bij de Mid Term Review in 2010 wordt dit getal in de Bestuursovereenkomst ILG aangepast naar 1125 hectare.

<i>Wat willen we bereiken</i>	<p><i>Hoofddoelstelling:</i> Realisatie van een robuuste ecologische verbinding met als doelsoort het edelhert.</p> <p><i>Randvoorwaarden:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Duurzame inrichting van het watersysteem binnen het OostvaardersWold; • 85% is beleefbaar voor recreanten. <p><i>Overige projectdoelstellingen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bijdrage aan de waterberging van Zuidelijk en Oostelijk Flevoland; • Gebruik van de zone door hekrunderen en konikpaarden; • Het creëren van topnatuur; • Het ervaren van een Unique Selling Point (USP) op het gebied van natuurgerichte recreatie. <p><i>Doelstellingen vanuit overige projecten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruimte scheppen voor foerageergebied voor bruine en blauwe kiekendieven; • Ruimte scheppen voor boscompensatie; • Creëren van een recreatief uitloopgebied voor Almere. <p><i>Afgeleide doelstellingen voor 2010:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Besluitvorming over nadere uitwerking van de structuurvisie in de vorm van een bestemmingsplan; • Verwerving van gronden die voor verkoop beschikbaar komen; • Voorbereiding van delen van de inrichting van het OostvaardersWold (vervroegde uitvoering); • Bestekvoorbereiding.
--------------------------------------	---

<p><i>Wat willen we volgend jaar bereiken</i></p>	<p><i>Afgeleide doelstellingen voor 2011-2012:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Verwerving van gronden in het plangebied middels onteigening (na vaststelling van het bestemmingsplan); • Europese aanbesteding uitvoering; • Aanvang van de uitvoering. 				
<p><i>Wat gaan we daarvoor doen</i></p>	<p><i>Inhoudelijke producten:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt een bestemmingsplan gemaakt op basis van de in 2009 vastgestelde structuurvisie, die is onderbouwd met een ProjectMER; • Het Natuurbeheerplan Flevoland 2010 wordt vastgesteld. In dit plan worden de kaders voor het toekomstig beheer van OostvaardersWold geformuleerd; • Er wordt een beeldkwaliteitplan opgesteld waarin de kwaliteitsnormen voor de inrichting van het OostvaardersWold zijn beschreven. <p><i>Grondverwerving:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Signaleren en stimuleren van (mogelijke) wensen tot verkoop van gronden, en daadwerkelijk aankopen van gronden, waarbij gestreefd wordt naar minnelijke verwerving van 660 hectare ultimo 2010. Dit getal is gebaseerd op een aantal van 12 verworven bedrijven in het plangebied, met een gemiddelde omvang van 55 hectare. Van deze 12 bedrijven zijn er vijf verworven in de periode vóór 2010; de overige zeven worden naar verwachting verworven in 2010; • De fase van onteigening van gronden wordt voorbereid middels dossiervorming en het opstellen van een ontwerpbesluit tot Onteigening. <p><i>Afspraken met derde partijen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De realisatieovereenkomst, waarin afspraken t.a.v. de financiering worden vastgelegd, wordt opgesteld. <p><i>Producten communicatie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt een communicatieplan en een marketingplan opgesteld voor het vervolg van het project. 				
<p><i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i></p>	<p>(x € 1.000)</p>	<p>2010</p>	<p>2011</p>	<p>2012</p>	<p>2013</p>
	<p>Lasten</p>	<p>n nb</p>	<p>n nb</p>	<p>n nb</p>	<p>n nb</p>
	<p>Baten</p>	<p>0</p>	<p>0</p>	<p>0</p>	<p>0</p>
	<p>Saldo</p>	<p>n nb</p>	<p>n nb</p>	<p>n nb</p>	<p>n nb</p>
<p><i>Wat zijn de risico's</i></p>	<p>Zie risicomatrix Flevoland. Belangrijkste risico's in de komende projectfase:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De financieringsafspraken met één of meerdere partijen kunnen niet volledig worden vastgelegd in de realisatieovereenkomst. Dit kan consequenties hebben voor de fasering van het project; • Gronden worden niet (tijdig) verworven; • Het bestemmingsplan, of een ander gepland product, is niet tijdig gereed. 				
<p><i>Wat is onze rol</i></p>	<p>Regisseur</p>				
<p><i>Met wie werken we samen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Waterschap Zuiderzeeland (ZZL); • Gemeenten: Almere; Zeewolde; Lelystad; • Ministerie LNV; • Staatsbosbeheer (SBB); • Stichting FlevoLandschap (FL); • Land- en Tuinbouw Organisatie (LTO). 				

1.3 Speerpunt Luchthaven Lelystad

<i>Wat willen we bereiken</i>	<p>Aan de randvoorwaarden voor uitbreiding van de luchthaven en ontwikkeling van de gronden van OMALA, voor zover beïnvloedbaar door de provincie, is voldaan.</p> <p>In 2010:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zijn de procedurele voorwaarden voor een positieve investeringsbeslissing van de Schiphol Group binnen de PKB zijn afgerond; • Is de planvorming voor de ruimtelijke inbedding, waaronder ook de bereikbaarheid, van de luchthaven verloopt volgens planning; • Is voor de maatschappelijke inbedding van de luchthaven is een goede organisatie opgezet. 				
<i>Wat willen we volgend jaar bereiken</i>	<p>In 2011:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is de luchthaven uitgebreid binnen de grenzen van de PKB; • wordt de bereikbaarheid van de luchthaven via weg en openbaar vervoer volgens planning verbeterd; • Is de omgeving op een goede wijze betrokken bij de ontwikkeling van de luchthaven. 				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • De aanwijzingsprocedure zodanig beïnvloeden dat de risico's op de vernietiging van een besluit bij de Raad van State worden beperkt; • In 2007 is met de gemeente Lelystad, de Schiphol Group (SG) en de exploitant van de luchthaven een convenant afgesloten. Partijen komen gemaakte afspraken na, w.o. milieu- en r.o. procedures gereed en leiden tot een positief investeringsbesluit van de SG; • Uitwerken PMIT ten behoeve van bereikbaarheid luchthaven; • Verrichten van lobby en PR werk om te komen tot een voor de regionale economie zo optimaal mogelijke invulling van de luchtvaart; • Het verankeren van de CROL in de provinciale organisatie. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	nmb	nmb	nmb	nmb
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	nmb	nmb	nmb	nmb
<i>Wat zijn de risico's</i>	<p>De mogelijkheid bestaat dat procedures vertraging oplopen. Deze kans wordt geschat op 50%. Gevolg zijn imagoschade, een vertraging van het totale project en een kostenstijging. Een goede risico-inschatting kan dit voorkomen. Daarnaast wordt geprobeerd de 'bevoegde gezagen' te beïnvloeden (onder andere ministerie van Verkeer & Waterstaat en gemeente(n)) met het oog op het beperken van die risico's.</p> <p>De kans bestaat dat de Schiphol Group (SG) niet investeert. Deze kans wordt geschat op 50%. Een dergelijke ontwikkeling leidt er toe dat diverse beleidsterreinen moeten worden herzien: het banenplan schaa sprong, de gebiedsontwikkeling Larserknoop, OMALA, de infrastructuur inclusief het openbaar vervoer. Daarnaast ontstaat imagoschade. De actie die de provincie onderneemt is met name een intensivering van overleg en lobby.</p>				
<i>Wat is onze rol</i>	Aanjager, regisseur, beheerder, opdrachtgever				
<i>Met wie werken we samen</i>	SG, exploitant luchthaven, KvK (bedrijfsleven), omwonenden, belangenorganisaties.				

Omala

<i>Wat willen we bereiken</i>	De eerste gronden zijn aangekocht en worden bouwrijp gemaakt				
<i>Wat willen we volgend jaar bereiken</i>	7,5 hectare gronduitgifte per jaar. Nieuwe gronden worden aangekocht.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Op basis van een businessplan is een uitvoeringsorganisatie opgezet. De financiering van OMALA dient nog uitgekristalliseerd te worden (in de vorm van aandelenkapitaal en leningen).				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	70	80	80	80
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	70	80	80	80
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het uitblijven van de investeringsbeslissing door de Schiphol Group. De ontwikkeling van de luchthaven is van wezenlijk belang voor de ontwikkeling van het OMALA gebied.				
<i>Wat is onze rol</i>	Beheerder, ontwikkelaar, opdrachtgever en regisseur				
<i>Met wie werken we samen</i>	Zie Luchthaven Lelystad				

1.4 Project Schaalsprong / Speerpunt IFA

1.4.1 Project Schaalsprong

De provincie heeft een aantal directe belangen als het gaat om de schaalsprong Almere. Het gaat dan om de verbindingen, ecologie, bovenlokale werklocaties en de afstemming van de provinciale projecten en speerpunten. Bij dit laatste onderdeel gaat het er om een goede samenhang te bewerkstelligen tussen projecten TMIJ, mobiliteitsprojecten OV SAAL en SAA, OostvaardersWold en de Luchthaven Lelystad.

De Schaalsprong vormt een complex programma waarin nagenoeg alle beleidsterreinen en taken van de provincie terugkomen. Om de verschillende provinciale doelstellingen goed te borgen zal de organisatie Schaalsprong Almere voor een centrale aansturing van de ontwikkelingsprogramma's versterkt worden. De provincie is geen directe contractpartner als het gaat om de Schaalsprong Almere, maar is wel nauw betrokken bij het gehele proces. De provincie heeft toegezegd haar instrumentarium zo veel als mogelijk of nodig is te benutten om de Schaalsprong mogelijk te maken. Als beleidskader hanteert ons college voor de schaalsprong het Omgevingsplan Flevoland en de 10-puntenvisie als uitvoeringskader. Deze lijken vooralsnog toereikend. Bij afwijking van de beleidskaders en begroting wordt aan Provinciale Staten zoals gebruikelijk een aanvullend besluit gevraagd.

De hoofddoelstellingen zijn:

1. Almere moet zich kunnen ontwikkelen tot een aantrekkelijke en vitale stad in de Noordvleugel van de Randstad, met een breed aanbod aan woonmilieus;
2. Meerzijdige ontwikkeling blijft het uitgangspunt en is ook noodzakelijk voor de voorziene opvangtaak van Almere.

<i>Wat willen we bereiken</i>	<p>Na de vaststelling van de RAAM-brief en het Integraal Afsprakenkader (IAK) in oktober 2009 is de provinciale inzet in 2010 gericht op het uitwerken van de verschillende (ruimtelijke) ontwikkelings- en investeringsprogramma's.</p> <p>De provinciale inzet zal met name gericht zijn op de programma's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groenblauw; • Infrastructuur; • Economie en (regionale) topvoorzieningen. <p>De uitwerking van deze onderwerpen zal plaatsvinden met onze regionale partners. Vanuit de centrale programmaorganisatie SSA zal de samenhang tussen de programma's en het proces gemanaged worden.</p>																				
<i>Wat willen we volgend jaar bereiken</i>	Het verder uitwerken van de programma's op het gebied van groenblauw, economie, voorzieningen en infrastructuur. Daar waar het opportuun is zal uitvoering van projecten ter hand genomen worden.																				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Het uitwerken en opstellen van de programmering voor het provinciale gedeelte van het IAK; • Het uitwerken van een financieel- ruimtelijk/inhoudelijk kader; • Onderhouden en coördineren van de interne en externe organisatie. 																				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasten</td> <td>250</td> <td>250</td> <td>250</td> <td>250</td> </tr> <tr> <td>Baten</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Saldo</td> <td>250</td> <td>250</td> <td>250</td> <td>250</td> </tr> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013	Lasten	250	250	250	250	Baten	0	0	0	0	Saldo	250	250	250	250
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013																	
Lasten	250	250	250	250																	
Baten	0	0	0	0																	
Saldo	250	250	250	250																	
<i>Wat zijn de risico's</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Kans op, door het ontbreken van centrale sturing, fragmentarisch en daardoor inefficiënt werken; • De wijze waarop de provincie haar wettelijke taken als ondertekenende partij van de Schaalsprong Almere in kan- en moet vullen. 																				
<i>Wat is onze rol</i>	Alle																				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeente Almere en het Rijk																				

1.4.2 Project IFA

Algemeen

Hoofddoelstelling van het IFA is het realiseren van de doelen uit het Investeringsprogramma om te komen tot:

- Het realiseren van krachtige impulsen van een uniek stedelijk klimaat in Almere;
- Het versterken van de economische positie van Almere binnen de Noordvleugel van de Randstad.

Het IFA richt zich op ideeën, ondernemingen en mensen en wil via investeringen in de sociale, culturele en economische infrastructuur bijdragen aan een duurzaam aantrekkelijk Almere. De projecten van het IFA moeten passen in een of meer van de 5 programmalijnen. Voor 2011 hangen de doelstellingen af van de inhoud van het besluit van de Staten over het vervolg van IFA.

<i>Wat willen we bereiken</i>	<p><i>Versterking economische structuur</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen van een zeer hoogwaardige en innovatieve data-infrastructuur voor bedrijventerreinen en daarmee stimuleren van ontwikkeling van data-intensieve bedrijvigheid; • Investeren in een datainfrastructuur waarmee zowel huishoudens als MKB-bedrijven worden ontsloten; • Stimuleren van de ontwikkeling of vestiging van kennisinstututen; • Het stimuleren van (werkgelegenheid) in de zorgeconomie;
-------------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Het stimuleren van de realisatie van een of meer grootschalige leisure-voorzieningen; • Het stimuleren van internationale bedrijvigheid in zuidelijk Flevoland. <p><i>Kwaliteitslag groen blauwe stad</i> Integratie van groenblauwe doelstelling uit IAK met doelstellingen IFA.</p> <p><i>Versterking voorzieningenstructuur</i> Het (ten minste) gelijk trekken van het voorzieningenniveau met het Nederlandse gemiddelde.</p> <p><i>Versterking hoger onderwijs en mbo</i> Uitgroeien van Almere tot een innovatieve kennisstad met een eigen gezicht, aantrekkelijk voor student en bedrijfsleven.</p> <p><i>Infrastructurele knelpunten</i> Het oplossen van bestaande en in de nabije toekomst te verwachten bereikbaarheidsproblemen op lokaal en bovenlokaal niveau voor auto, fiets en OV als gevolg van de stedelijke ontwikkeling en groei van Almere.</p>																				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • In overleg met Almere zoeken naar geschikte projectvoorstellen; • Goedgekeurde projectvoorstellen een afgesproken financiële bijdrage geven; • Evaluatie 1e tranche opzetten; • Besluit voorbereiden voor het vervolg van IFA vanaf 2011; • Zoveel mogelijk aansluiting zoeken bij IAK-projecten 																				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x € 1.000)</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Lasten</td> <td>5.098</td> <td>nbn</td> <td>nbn</td> <td>nbn</td> </tr> <tr> <td>Baten</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Saldo</td> <td>5.098</td> <td>nbn</td> <td>nbn</td> <td>nbn</td> </tr> </tbody> </table>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013	Lasten	5.098	nbn	nbn	nbn	Baten	0	0	0	0	Saldo	5.098	nbn	nbn	nbn
(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013																	
Lasten	5.098	nbn	nbn	nbn																	
Baten	0	0	0	0																	
Saldo	5.098	nbn	nbn	nbn																	
<i>Wat zijn de risico's</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Gebrek aan professionaliteit bij aansturing en uitvoering van projecten. Beheersmaatregel: kritisch volgen van aansturing en uitvoering en zonodig ondersteuning bieden; • Niet doorgaan van aansprekende projecten; • Projecten leveren onvoldoende resultaat; • Provincie heeft onvoldoende middelen om IFA reserve op voldoende niveau te krijgen; • Uitkomst IAK nog niet helder. 																				
<i>Wat is onze rol</i>	Aanjager, beoordelaar en toetsers.																				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeente Almere en subsidieaanvragende partijen.																				

1.5 Speerpunt Noordelijk Flevoland

<i>Wat willen we bereiken</i>	Identificeren van kansen gericht op economische versterking en creëren van hoogwaardige werkgelegenheid (Economisch Ontwikkelingspakket 2007 - 2010).
<i>Wat willen we volgend jaar bereiken</i>	1500 meer banen
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<p>Centraal staat de uitvoering van het Economisch Ontwikkelingspakket Noordelijk Flevoland en de opzet van een programmatische aanpak van het gebied.</p> <p>In 2010 wordt prioriteit gegeven aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> • programmering van de aanwending van de compensatiegelden Zuiderzeelijn

	(ZZL) (Regisseur, coördineren); <ul style="list-style-type: none"> • gebiedsontwikkeling Zuyderzeerland (Regisseur, ontwikkelen); • ontwikkeling Agro Park Noordoostpolder (faciliteren); • ontwikkeling 2^e haven Urk (faciliteren); • ontwikkeling glastuinbouw (faciliteren); • implementatie clusteraanpak voor maakindustrie (Regisseur); • ontwikkeling windenergie (Windkoepel). 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	nmb	nmb	nmb	nmb
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	nmb	nmb	nmb	nmb
<i>Wat zijn de risico's</i>	Draagvlak, haalbaarheid initiatieven				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur, coördinator, ontwikkelaar, facilitator.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten NOP, Urk, Lemsterland, Steenwijkerland, Provincies Overijssel, Friesland, Waterschap Zuiderzeeland, Bedrijven Actief Noordoostpolder (BAN), Bedrijfskring Urk, VNO-NCW/MKB Flevoland, particuliere initiatiefnemers, OMFL, Metaalunie.				

Toelichting: Budgetten 2010-2013 'nmb'

Voor een aantal speerpunten geldt dat de begrotingsbedragen voor 2010 en verder bij het opstellen van de primitieve begroting nog niet bekend zijn. Deze zijn daarom als 'nmb' weergegeven. Binnen het themaonderdeel 6.5 'Onvoorzien/stelposten' is een stelpost opgenomen voor de dekking van de speerpunten en aandachtsgebieden. Aan de hand van projectplannen zal deze stelpost verdeeld worden.

2 p-MJP

2.1 Algemeen

Algemeen

Op 1 januari 2007 is de Wet op de inrichting van het Landelijk Gebied (WILG) en daarmee ook het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) in werking getreden. Het Rijk heeft het realiseren van de rijksdoelstellingen voor het landelijk gebied gedecentraliseerd naar de provincies. De provincies gaan in samenwerking met gemeenten, waterschappen, andere overheidsorganisaties en maatschappelijke organisaties de regie voeren over de programmering en uitvoering van het rijksbeleid voor het landelijk gebied. Regie voeren houdt ook in, dat de provincies voortaan eindverantwoordelijk zijn voor de realisatie van de afgesproken doelen. In het ILG zijn de verschillende subsidieregelingen voor het landelijke gebied en de daarbij behorende financiële middelen samengevoegd. Er is sprake van één ontschot budget. In december 2006 hebben de minister van LNV en de provincie Flevoland een bestuursovereenkomst voor de periode 2007 - 2013 gesloten. Daarin zijn opgenomen de financiële middelen die het Rijk beschikbaar stelt en de prestaties die de provincie dient te realiseren.

Tegen deze achtergrond hebben eind 2006 het Provinciaal Meerjarenprogramma Flevoland Landelijk Gebied 2007 - 2013 met als subtitel "Volop kansen in Flevoland" vastgesteld.

Tussenbalans

Naar aanleiding van de tussenbalans is een rapportage over de voortgang van het p-MJP opgesteld voor het College van GS en de Commissie ruimte (HB 843366). Uit deze rapportage komt naar voren dat de uitvoering van het p-MJP na een niet vlekkeloos verlopen start in 2009 sterk versneld is. Voor de voortgang van het p-MJP is een voorspoedige uitvoering van het project OostvaardersWold en de nieuwe subsidieregeling voor Programmabeheer cruciaal. Ook een goede samenwerking met externe partners is van belang omdat zij projecten moeten ontwikkelen en uitvoeren. In 2010 wordt de midterm review uitgevoerd. Indien dan blijkt dat onderdelen onvoldoende voortgang hebben geboekt, dient het programma aangepast te worden. Dat is het moment om (bij) te sturen.

p-MJP

Het provinciaal Meerjarenprogramma (p-MJP) is gebaseerd op het Omgevingsplan en richt zich tevens op de doelen van de gebiedspartners, het Rijk en de EU. Het p-MJP beschrijft voor de periode 2007-2013 de uitvoering van het gebiedsgerichte beleid van Flevoland: Een samenhangende verwerving, inrichting en beheer van het landelijk gebied ten behoeve van water, landbouw, natuur, plattelandseconomie, recreatie en toerisme, landschap, cultuurhistorie, milieu en bodem. Het stedelijk gebied (woningbouw), het hoofdwegenet en het spoor vallen buiten dit programma. De uitvoering van het p-MJP wordt gefinancierd door het Rijk, de EU, de provincie. De gebiedspartners stellen financiële middelen ter beschikking op projectniveau. Voor de periode 2007-2013 heeft het Rijk circa € 68 miljoen beschikbaar gesteld, EU circa € 26 miljoen en de provincie circa € 20 miljoen. Totaal is er circa € 114 miljoen beschikbaar waarvoor de provincie verantwoordelijk is.

Wat we willen bereiken

Een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied waar wonen, werken, natuur, water, milieu en recreëren zijn afgestemd op de maatschappelijke behoefte. Het p-MJP draagt bij aan diverse doelstellingen zoals die zijn opgenomen onder de thema's van deel A. In de navolgende paragrafen wordt meer specifiek beschreven wat we willen bereiken in 2010.

Oostvaarderswold

Een belangrijk onderdeel van het p-MJP betreft het verwerven en inrichten van gronden ten behoeve van het Oostvaarderswold. Het Oostvaarderswold is als speerpunt opgenomen in deze begroting. Hier wordt volstaan met een verwijzing naar het speerpunt Oostvaarderswold.

POP (Plattelands ontwikkelingsprogramma, inclusief Leader)

Pop is onderdeel van het provinciaal Meerjaren Programma landelijk gebied (p-MJP) en richt zich op het (kwalitatief) ontwikkelen en vernieuwen van het landelijk gebied in sociaal en economische zin. De middelen van dit programma kunnen worden ingezet voor de volgende doelstellingen:

- Verbetering van het concurrentievermogen van de land- en bosbouwsector;
- Verbetering van het milieu en het platteland;
- De leefkwaliteit op het platteland en diversificatie van de plattelandseconomie;
- Uitvoering van de Leader-aanpak.

Wat we daarvoor gaan doen

Het verbeteren van de fysieke kwaliteit van het landelijk gebied in Flevoland door het uitvoeren van projecten. In de navolgende paragrafen wordt dit nader gespecificeerd.

Begrotingssystematiek en Jaarprogramma

Het p-MJP kent provinciale doelen en rijksdoelen. Deze worden gefinancierd met verschillende geldstromen, te weten: Rijks gelden (ILG), EU-gelden en provinciale gelden. Ten aanzien van de Rijks- en EU-gelden mag tussen de jaren geschoven worden met het budget en de prestaties. Aan het eind van de periode moeten de prestaties gerealiseerd zijn. Uit oogpunt van flexibiliteit is deze mogelijkheid tot schuiven van belang. Voor EU-gelden geldt dat deze tijdig moeten zijn besteed (n+2) en hier sturen wij op.

Naar aanleiding van de gesprekken, die de Commissie Hendriks (visitatie ILG) in december 2008 had met betrokken partners in Flevoland, heeft het college besloten het gebiedsgericht werken anders vorm te geven. De volgende maatregelen met betrekking tot de externe organisatie zijn genomen.

1. Met name de gemeenten waren van mening dat de samenwerking in drie gebieden onvoldoende succesvol was. Vandaar dat, in overleg met gebiedspartners, is besloten deze overlegstructuur te beëindigen. Hiervoor is in de plaats gekomen het tweemaal per jaar bestuurlijk overleg (zie 2.);
2. Om het partnerschap met en tussen partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van het p-MJP in Flevoland te versterken, is besloten twee maal per jaar een bestuurlijk overleg te entameren. Voorzitter van het overleg is de coördinerend portefeuillehouder p-MJP. Via dit overleg wordt gekomen tot heldere afspraken met alle betrokken partijen, inclusief het Ministerie van LNV;
3. Naast dit bestuurlijk overleg zal de provincie actief betrokken zijn bij een aantal integrale opgaven die via een gebiedsgerichte aanpak worden uitgevoerd. Op deze wijze worden gelden gericht ingezet. Dit betekent niet dat de beschikbare gelden alleen worden ingezet binnen deze integrale opgaven. Ook in de overige gebieden kunnen projecten financieel worden ondersteund vanuit het p-MJP. De integrale opgaven hebben betrekking op de volgende gebieden:
  - OostvaardersWold (trekker provincie Flevoland);
  - Corridor Emmeloord-Kuinderbos (trekker gemeente Noordoostpolder);
  - Schokland (trekker gemeente Noordoostpolder);
  - Voorsterbos/Zwartemeer (trekker gemeente Noordoostpolder);
  - Oostrand (trekker gemeente Dronten);
4. Ten aanzien van het programma Leader blijft de Lokale Actiegroep (LAG) haar adviserende rol vervullen;
5. Als laatste zijn wij met de terreinbeherende organisaties (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Flevolandschap) overeengekomen om meerjarige overeenkomsten af te sluiten met betrekking tot de projecten die zij tot en met 2013 zullen uitvoeren en gefinancierd worden vanuit het p-MJP. Op dit moment vinden gesprekken plaats met gemeenten en terreinbeherende organisaties over de precieze invulling van de samenwerking.

Om de flexibelere werkwijze te bewerkstelligen is het nodig om de begrotingssystematiek aan te passen. Deze werkwijze is doorgevoerd in het najaar van 2009, waarbij de financiële tabel van het p-MJP gewijzigd is. Deze wijzigingen zijn voor de jaren 2010 tot en met 2013 in deze begroting verwerkt.

De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op:

- De gelden van derden (gelden van gemeenten, Waterschap, terreinbeherende organisaties, etc.). Deze zijn niet meer opgenomen in deze begroting, omdat deze gelden niet ter beschikking worden gesteld van de provincie;
- Een andere manier van presenteren van de Europese gelden, deze worden bij elkaar gepositioneerd in een nieuw onderdeel POP;
- Het onderdeel Attractieve Regio's uit de p-MJP tabel schrappen. Dit is een onderdeel van het EU-programma Kansen voor West en wordt door de afdeling PME uitgevoerd en binnen hun thema/ product EU programma's verantwoord;
- Andere fasering in tijd over de jaren heen in de programmaperiode 2007-2013;
- De uitvoering van de motie Groene Leefomgeving is vanaf 2010 in het p-MJP opgenomen.

2.2 Natuur

Hoofddoelstellingen

Een robuuste en samenhangende structuur van natuurgebieden, waarin de Flevolandse waarden in relatie tot natte natuur, grootschalige natuur en belevingsnatuur kunnen worden behouden en versterkt.

Binnen deze doelstellingen worden onderscheiden:

1. Het verwerven gronden t.b.v. de EHS (Ecologische Hoofdstructuur);
2. Het inrichten van gronden binnen de EHS;
3. Het beheren van gronden binnen de EHS;
4. Verdrogingsbestrijding;
5. Leefgebieden incl. soortenbeleid;
6. Opheffing versnippering en verstoring Oostrand.

Een belangrijk deel van de verwerving en inrichting EHS heeft betrekking op het speerpunt Oostvaarderswold. Om dubbelingen te voorkomen wordt verwezen naar dit onderdeel van de programmabegroting.

Ad 1. Het verwerven van gronden

<i>Wat willen we bereiken</i>	Het verwerven gronden t.b.v. de EHS (Ecologische Hoofdstructuur).				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	In 2009 worden alle mogelijkheden benut tot verwerving EHS binnen de kaders van dit aankoopstrategieplan. Daarvoor is een aankoopstrategieplan opgesteld dat streeft naar realisatie Oostvaarderswold 2014 (zie aldaar) en overige EHS 2018.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	1.051	1.136	1.136	136
	Baten	-915	-1.000	-1.000	0
	Saldo	136	136	136	136
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het tempo is afhankelijk van de bereidheid tot het verkopen van grond door de grondeigenaren.				
<i>Wat is onze rol</i>	Trekker				
<i>Met wie werken we samen</i>	Terreinbeheerders, landbouworganisaties, eigenaren.				

Ad 2. Het inrichten van gronden binnen de EHS

<i>Wat willen we bereiken</i>	Het uiteindelijke doel is dat alle verworven gronden ook worden ingericht. Welke afgeleide doelen en prestaties in 2010 en de jaren daarna kunnen worden behaald, is afhankelijk van de voortgang van de minnelijke grondverwerving.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Uitvoeren van de kwaliteitsimpuls voor nieuwe en bestaande natuurterreinen op basis van de aangepaste subsidieregeling Inrichting Landelijk Gebied Flevoland.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	514	2.131	2.484	1.984
	Baten	-514	-2.131	-2.484	-1.984
	Saldo	0	0	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	De voortgang is afhankelijk van het tempo van de grondverwerving.				
<i>Wat is onze rol</i>	Trekker				
<i>Met wie werken we samen</i>	Terreinbeheerders, recreatie sector.				

Ad 3. Het beheren van gronden binnen de EHS

<i>Wat willen we bereiken</i>	Een efficiënt en duurzaam beheer van in het Natuurbeheerplan Flevoland opgenomen terreinen.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren nieuwe in 2009 vastgestelde Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer Flevoland; <ul style="list-style-type: none"> ○ d.w.z verlenen van subsidies voor agrarisch natuurbeheer overwegend op basis van collectieve beheerplannen; ○ d.w.z afsluiten meerjarenovereenkomsten met terreinbeherende organisaties; • Uitvoeren van de kwaliteitsimpuls voor nieuwe en bestaande natuurterreinen op basis van de aangepaste subsidieregeling Inrichting Landelijk Gebied Flevoland. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	4.098	3.870	3.870	3.919
	Baten	-3.878	-3.850	-3.850	-3.899
	Saldo	220	20	20	20
<i>Wat zijn de risico's</i>	Uit onderzoek blijken de beheerkosten hoger dan tot nu toe is aangenomen. Nagegaan moet worden wat hiervan de consequentie is voor de provincie.				
<i>Wat is onze rol</i>	Subsidiënt				
<i>Met wie werken we samen</i>	Terreinbeheerders, agrarische natuurverenigingen, andere particuliere grondeigenaren.				

Ad 4. Verdrogingsbestrijding

<i>Wat willen we bereiken</i>	In 2010 is 1100 en in 2011 is 1300 hectare niet meer verdroogd zodat bedreigde dier- en plantensoorten beter kunnen overleven (via p-MJP en overig).				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Op basis van uitgevoerde quickscan uitvoeren van een aantal pilotprojecten. I.s.m. waterschap en terreinbeheerders opstellen uitvoeringsprogramma vergdrogingsbestrijding t/m 2013.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	661	661	661	661
	Baten	-496	-496	-496	-496
	Saldo	165	165	165	165
<i>Wat zijn de risico's</i>	Politieke discussie met het waterschap over financiering verdroging.				
<i>Wat is onze rol</i>	Coördinator, financierder, kadersteller (richting Waterschap).				
<i>Met wie werken we samen</i>	Waterschap - terreinbeheerders.				

Ad 5. Leefgebieden inclusief soortenbeleid

<i>Wat willen we bereiken</i>	Het realiseren van duurzame leefgebieden voor soorten conform de 'uitwerking leefgebiedenbenadering Flevoland voor soorten'.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • voortzetten lopende projecten; • i.s.m. terreinbeheerders, initiatiefnemers opstarten van 3-4 projecten die invulling geven aan de leefgebiedenbenadering met inzet van de gelden die bij motie "Stimuleringsbudget Groene Leefomgeving" beschikbaar zijn gesteld; • uitwerken rugstreeppadmanagementplan in uitvoeringsprogramma. 				

<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	198	200	200	192
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	198	200	200	192
<i>Wat zijn de risico's</i>	De bij motie beschikbaar gestelde gelden worden niet automatisch verdubbeld door het rijk. Dit punt moet bij de Midterm review aan de orde komen.				
<i>Wat is onze rol</i>	Coördinator, financierder, kadersteller.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Terreinbeheerder, Landbouw, gemeenten, waterschap, projectontwikkelaars, landschapbeheerders.				

Ad 6. Opheffing versnippering en versterking Oostrand

<i>Wat willen we bereiken</i>	Het bij aanleg, reconstructie en groot onderhoud uitvoeren van maatregelen voor het ontsnipperen van natuur in de Oostrand.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Opstarten van een grote of enkele kleine ontsnipperingsproject(en) in de Oostrand. Basis voor de keuze is de in 2009 opgestelde Inventarisatie 'Ontsnippering provinciale wegen Flevoland' gekoppeld aan niet jaarlijks onderhoud van wegen en vaarwegen volgens het PMIT.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	0	756	0	0
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	0	756	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Vertraging in het niet jaarlijks onderhoud van wegen en vaarwegen.				
<i>Wat is onze rol</i>	Initiator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Wegbeheerders (gemeente, provincie), terreinbeheerders.				

2.3 Recreatie en toerisme

Hoofddoelstellingen

De concurrentiekracht van Flevoland als vakantiebestemming wordt versterkt door de ontwikkeling van goede en veilige routes, aantrekkelijk en veilig vaarwater, attractieve stranden en bossen, toegankelijke natuurgebieden, versterking van de belevingswaarde van Flevoland voor de recreant en ontwikkeling van niche-markten op het gebied van archeologie en cultuurhistorie.

De twee onderdelen die worden onderscheiden binnen dit thema zijn:

1. Toeristische voorzieningen;
2. Fiets-, wandel- en vaarroutes.

Ad 1. Toeristische voorzieningen

<i>Wat willen we bereiken</i>	Verbetering van de toeristische aantrekkelijkheid.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Enerzijds wordt de voortgang bewaakt van de projecten die onder regie van derden worden uitgevoerd. Anderzijds staan de activiteiten in het teken van projectverwerving. We stimuleren initiatieven van derden die leiden tot verblijfstermijnverlenging en realisatie van dagrecreatieve voorzieningen. Daarnaast wordt gewerkt aan productontwikkeling, regiopromotie en marketing.				
<i>Welke middelen zijn</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013

<i>hiermee gemoeid</i>	Lasten	2.450	1.934	1.286	0
	Baten	-2.000	-1.262	-546	0
	Saldo	450	672	740	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het risico dat de gebiedspartners de ontwikkeling van toeristische voorzieningen als gevolg van de economische crisis uitstellen.				
<i>Wat is onze rol</i>	Subsidiënt, stimulator.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, landschapsbeherende organisaties.				

Ad 2. Fiets-, wandel- en vaarroutes

<i>Wat willen we bereiken</i>	Verbetering van de fiets-, wandel- en vaarroutes.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Varen: uitvoering van deelprojecten de Blauwe Diamant, waaronder de ophoging van een aantal bruggen; • Fietsen: uitvoering van ten minste 7 fietspadenprojecten, die nog deels geacquireerd moeten worden; • Wandelen: uitvoering van het meerjarige project Wandelen over boerenland; • Uitvoering gegeven aan projecten die in het kader van het Fietsplan Flevoland. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	0	191	118	141
	Baten	0	-96	-90	-30
	Saldo	0	95	28	111
<i>Wat zijn de risico's</i>	Fasering van projecten door gebiedspartners onder invloed van economische crisis.				
<i>Wat is onze rol</i>	Subsidiënt, soms projectuitvoerder				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, landschapbeherende organisaties.				

2.4 Landschap

Hoofddoelstellingen

Provincie Flevoland wil het 'man-made' landschap van de polder bewaren door de essentiële elementen en karakteristieken te behouden en te herstellen, door voort te bouwen op het unieke landschapsconcept en door nieuwe ontwikkelingen in te passen. Agendapunten uit de in 2008 opgestelde uitvoeringsagenda Landschap worden in het p-MJP concreet opgepakt en uitgevoerd.

Het landgebruik in Flevoland verandert in hoog tempo. Nieuwe functies vragen om een aangepast landschapsontwerp, passend bij de bestaande kernkwaliteiten en voortbouwend op het huidige ontwerp. Zo kunnen vooraf de kaders vastgelegd worden waarbinnen ontwikkeling mogelijk is. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de bescherming van akker- en weidevogels.

Provincie Flevoland wil het karakter van het Flevolandse landschap, waarin de beplanting een belangrijke rol speelt, herstellen behouden en verbeteren. Samen met het herstel van landschappelijke elementen (Strekdam Kraggenburg), de werkzaamheden van de Stichting Landschapsbeheer Flevoland en inspanningen op het gebied van voorlichting en educatie, leidt dit tot het versterken van de landschappelijke kwaliteit. Doel is om in 2030 de voor het Flevolandse landschap kenmerkende belijning voor 80% hersteld te hebben en dat deze duurzaam wordt beheerd en onderhouden. Voor erfbeplanting willen wij in 2013 bij 400 erven de erfbeplanting te hebben hersteld. Het belang van het behoud en versterken van het landschap wordt aan bewoners en toeristen kenbaar gemaakt middels stimulering van voorlichtings- en educatieprojecten.

Belangrijke doelstellingen vanuit cultuur en cultuurhistorie, waaronder archeologie, zijn het behoud en herstel van het culturele erfgoed van Flevoland alsmede het zichtbaar, inzichtelijk en beleefbaar maken van dit erfgoed. Op deze manier zal worden getracht de bewoners en bezoekers van Flevoland bewust te maken van het unieke cultuurhistorische karakter van de drie polders. Tevens zal hierdoor recreatie en toerisme gestimuleerd worden.

Stichting Landschapsbeheer Flevoland (LBF) wordt middels een subsidie ondersteund door de provincie. De doelstelling van LBF is het ontwikkelen van activiteiten ten behoeve van behoud, beheer en ontwikkeling van natuur en landschap in Flevoland, inclusief de cultuurhistorische waarden, met name buiten de eigenlijke natuurgebieden. De organisatie van het vrijwilligersnetwerk voor akker- en weidevogelbescherming maakt hier onderdeel van uit.

De vijf belangrijkste onderdelen die worden onderscheiden binnen dit thema zijn:

1. Beplanting wegen, erven, dorpen en bedrijven;
2. Stimuleren voorlichting en educatie landschap;
3. Landschappelijke elementen;
4. Ondersteuning Stichting Landschapsbeheer Flevoland;
5. Cultuurhistorie en archeologie.

Ad 1. Beplanting wegen, erven, dorpen en bedrijven

<i>Wat willen we bereiken</i>	Herstellen, behouden en verbeteren van beplanting langs wegen, op erven in dorpen en bij bedrijven.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Afronden uitvoeringsprogramma beplanting langs provinciale wegen; • Voorbereiden projecten aanleg beplanting langs wegen met als doel 2011 te starten met de uitvoering; • Voor niet provinciale wegen wordt overleg gevoerd met gemeenten en andere wegbeheerders over aanleg beplanting langs wegen; • Herstellen erfbeplanting op 400 erven door LBF op basis van meerjaren project 'erven in het groen'. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	295	516	19	92
	Baten	-271	-401	-15	-56
	Saldo	24	115	4	36
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het is onzeker of er projecten komen van derden.				
<i>Wat is onze rol</i>	Initiator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, provincie, terreinbeheerders, landschapsbeheerders.				

Ad 2. Stimuleren voorlichting en educatie landschap

<i>Wat willen we bereiken</i>	Het belang van behoud en versterking van het landschap onder de aandacht brengen door stimulering van voorlichting- en educatieprojecten.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Eén project uit te voeren; financiering beschikbaar .				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	0	60	60	60
	Baten	0	-40	-40	-40
	Saldo	0	20	20	20
<i>Wat zijn de risico's</i>	Het is onzeker of er projecten komen van derden.				
<i>Wat is onze rol</i>	Subsidiënt				

<i>Met wie werken we samen</i>	NLE, IVN, landschapsbeheerders, gemeenten.
--------------------------------	--

Ad 3. Landschappelijke elementen

<i>Wat willen we bereiken</i>	Voormalig Zwolsche Diep beleefbaar maken door de aanleg van een leidam, fietspad en natuurvriendelijke oever.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Grondverwerving; • uitwerking cultuurhistorische dimensie; • voorbereiding uitvoering (beoogde oplevering jaar is 2011). 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	Hangt samen met bovengenoemd doel ad 1. Beplanting wegen, erven, dorpen en bedrijven			
	Baten				
	Saldo				
<i>Wat zijn de risico's</i>	Begin 2010 is er duidelijkheid over de grondverwerving.				
<i>Wat is onze rol</i>	Trekker				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, waterschap, provincie en omwonenden.				

Ad 4. Ondersteuning Stichting landschapsbeheer Flevoland

<i>Wat willen we bereiken</i>	Ontwikkelen van activiteiten voor behoud, beheer en ontwikkeling van natuur en landschap in Flevoland.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Er is een meerjarenovereenkomst (tot en met 2013) afgesloten. In deze overeenkomst zit tevens de bij motie besloten uitbreiding van de subsidie t.b.v. de organisatie van het vrijwilligers netwerk voor akker- en weidevogels.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	533	754	258	330
	Baten	-474	-604	-219	-259
	Saldo	59	150	39	71
<i>Wat zijn de risico's</i>	Geen				
<i>Wat is onze rol</i>	Subsidiënt				
<i>Met wie werken we samen</i>	LBF				

Ad 5. Cultuurhistorie en archeologie

<i>Wat willen we bereiken</i>	Beleefbaar maken van archeologie en cultuurhistorie, de realisatie van een landschapskunstwerk.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Ondersteunen projecten om cultureel en archeologisch erfgoed zichtbaar en beleefbaar te maken. Voorbereidingen treffen voor een landschapskunstwerk in de Noordoostpolder.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	Hangt samen met bovengenoemd doel ad 4. Ondersteuning			

	Baten	Stichting landschapsbeheer Flevoland
	Saldo	
<i>Wat zijn de risico's</i>	Vertraging in de uitvoering door onvoorziene factoren.	
<i>Wat is onze rol</i>	Aanjager	
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, terreinbeheerders, waterschap, NLE, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.	

2.5 Landbouw

Hoofddoelstellingen

Flevoland zet in op de verdere ontwikkeling van een breed assortiment marktgevraagde land- en tuinbouwproducten en wil een vooraanstaande rol spelen bij de innovatie van productie en verwerking van agrarische producten. De landbouw in Flevoland is duurzaam, heeft perspectief en wordt maatschappelijk gewaardeerd.

Het bereiken van deze doelstellingen hangt voor een belangrijk deel af van de ondernemers zelf. De provincie en haar gebiedspartners laten nieuwe ontwikkelingen over aan de markt en het bedrijfsleven, maar willen wel een rol spelen in het scheppen van randvoorwaarden waarbinnen deze ontwikkelingen kunnen plaatsvinden.

De drie belangrijkste onderdelen binnen dit thema zijn:

1. Verbeterde ruimtelijke structuur;
2. Pilots agrobiodiversiteit en duurzaam bodemgebruik;
3. Stimuleren concurrentiekracht en duurzame landbouw.

Ad 1. Verbeterde ruimtelijke structuur

<i>Wat willen we bereiken</i>	In 2010 tot kavelruil van 300 ha en 300 ha in 2011 te komen.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	De Dienst Landelijk Gebied doet onderzoek naar de haalbaarheid en financiering van Kavelruil. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek, zal de provincie een of meerdere projecten financieren en uitvoeren. Daarnaast zullen individuele kavelruilen en andere projecten die zich aandienen door de provincie in behandeling worden genomen.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	1.517	2.316	1.517	1.517
	Baten	-1.392	-2.191	-1.392	-1.392
	Saldo	125	125	125	125
<i>Wat zijn de risico's</i>	Tav verbeterde ruimtelijke structuur is het risico dat de combinatie van kavelruil met andere doelen niet haalbaar blijkt.				
<i>Wat is onze rol</i>	Regisseur				
<i>Met wie werken we samen</i>	DLG, agrariërs, makelaars				

Ad 2. Pilots agrobiodiversiteit en duurzaam bodemgebruik

<i>Wat willen we bereiken</i>	Circa 60 deelnemers te hebben die met actief randenbeheer aan de slag zijn. Daarnaast willen we ca. 75 kilometer akkerranden aanleggen en in stand houden.
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	De begeleidingsgroep zet haar werkzaamheden voort. De concrete activiteiten bestaan uit het doen van onderzoek, het geven van voorlichting en het begeleiden van het project Actief Randenbeheer Flevoland.

<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	324	324	324	302
	Baten	-215	-215	-215	-215
	Saldo	109	109	109	87
<i>Wat zijn de risico's</i>	Beperkt als gevolg van meerjarigheid van projecten.				
<i>Wat is onze rol</i>	Initiator, financierder.				
<i>Met wie werken we samen</i>	LTO-Noord, agrariërs				

Ad 3. Stimuleren concurrentiekracht en duurzame landbouw

<i>Wat willen we bereiken</i>	Het stimuleren van concurrentiekracht en duurzame landbouw.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	In 2010 worden verschillende projecten die in 2009 of al eerder zijn beschikt voortgezet in samenwerking met gebiedspartners. Daarnaast worden enkele nieuwe projecten gestart.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	147	126	102	62
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	147	126	102	62
<i>Wat zijn de risico's</i>	De risico's zijn beperkt omdat het veelal om meerjarige projecten gaat.				
<i>Wat is onze rol</i>	Initiator, financierder.				
<i>Met wie werken we samen</i>	Diverse organisaties in de agrarische sector, Stichting Biologische landbouw Flevoland, WUR-PPO.				

2.6 Water

Hoofddoelstellingen

De doelen van het waterbeleid zijn gericht op waterkwantiteit (het voorkomen van overlast door overschot of tekort aan water en waterkwaliteit (gericht op een goede ecologische toestand voor alle wateren ongeacht de bestemming (zoals genoemd in het Nationaal Bestuursakkoord Water NBW-actueel en de Kaderrichtlijn Water KRW). Het watersteem moet in 2015 op orde zijn voor wat betreft wateroverlast en drooglegging. De doelen m.b.t. waterkwaliteit, i.e. het voldoen aan de Europese norm, moeten uiterlijk in 2027 gerealiseerd zijn. De provincie heeft ambities om al in 2021 aan deze norm te voldoen. Deze doelen wil Flevoland bereiken door duurzame en robuuste watersystemen te (laten) ontwikkelen en behouden met inbegrip van het grondwater. Er wordt gebruik gemaakt van kansen die de watersystemen bieden voor verschillende functies. Het KRW (Kader Richtlijn Water) einddoel in Flevoland is om 40% van alle oevers in de provinciale vaarwegen natuurvriendelijk in te richten. De totale opgave is echter groter. Deze wordt door het Waterschap verzorgd en maakt daarom geen onderdeel uit van deze begroting.

De belangrijkste onderdelen binnen dit thema zijn:

1. Natuurvriendelijke oevers;
2. Stimuleren overige KRW-projecten.

Ad 1. Natuurvriendelijke oevers

<i>Wat willen we bereiken</i>	<p>Het watersysteem in Zuidelijk en Oostelijk Flevoland voldoet na afronding van de lopende projecten aan de doelen met betrekking tot natuurvriendelijke oevers.</p> <p>In de Noord Oost polder wordt gestart met aanleg natuurvriendelijke oevers in provinciale vaarten.</p>				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • In 2010 wordt de inrichting van de Lage Vaart tussen de Swiferringweg en het Wisentbos afgerond. De voorbereidende werkzaamheden voor de inrichting van de natuurvriendelijke oevers in de Noord Oost Polder starten; • met voorbereidende werkzaamheden voor de aanleg van 29 kilometer natuurvriendelijke oevers in provinciale vaarten. 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	751	1.683	1.383	1.383
	Baten	0	-1.064	-1.064	-1.151
	Saldo	751	619	319	232
<i>Wat zijn de risico's</i>	<p>Natuurvriendelijke oevers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grondverwerving is een belangrijk aandachtspunt en naar verwachting complex; • Op sommige locaties is het bestaande gebruik van de oever moeilijk te combineren met een natuurvriendelijke inrichting, waardoor het aanleggen van 29 km uiteindelijk niet haalbaar kan blijken; • Het is moeilijk om een geschikte locatie te vinden om te kappen bomen te herplanten. <p>Bovenstaande risico's resulteren in hogere aanlegkosten voor natuurvriendelijke oevers, waardoor de kans ontstaat dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn.</p>				
<i>Wat is onze rol</i>	Opdrachtgever				
<i>Met wie werken we samen</i>	Waterschap, gemeenten, terreinbeherende organisaties, Domeinen, Rijkswaterstaat, agrariërs, overige grondeigenaren.				

Ad 2. Stimuleren overige KRW projecten

<i>Wat willen we bereiken</i>	<p>In 2010 wordt door de gebiedspartners gestart met de uitvoer van het project Grondwater Schoon. In 2011 wordt het project Grondwater schoon uitgevoerd.</p>				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<p>Mbt het project 'Grondwater schoon' is contact is gezocht met groepen agrariërs die bereid zijn deel te nemen aan een project om de grondwaterkwaliteit voor bestrijdingsmiddelen te verbeteren. De provincie ondersteunt onder meer de monitoring van het grondwater.</p> <p>Met de synergiegelden worden tien projecten uitgevoerd. Het gaat daarbij onder andere om de aanleg van natuurvriendelijke oevers, het vervangen van gemalen en het realiseren van waterpartijen. Ook de provinciale doelstelling 'Natuurvriendelijke oevers' wordt deels met synergiegelden gerealiseerd.</p> <p>Daarnaast worden synergiegelden bestemd voor realisatie van tien projecten, waarvan vijf in het landelijk gebied.</p>				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	nbn	nbn	nbn	nbn
	Baten	nbn	nbn	nbn	nbn
	Saldo	nbn	nbn	nbn	nbn

<i>Wat zijn de risico's</i>	Onder meer het risico op vertraging is aanwezig. Deels wordt dit veroorzaakt doordat het project een neventaak kan zijn voor de uitvoerende organisatie.
<i>Wat is onze rol</i>	Coördinator
<i>Met wie werken we samen</i>	Onder andere agrariërs.

2.7 Leefbaarheid

Hoofddoelstellingen

Flevoland zet zich in voor een toename van de leefbaarheid op het platteland in 2015, met name voor ouderen en jongeren. Het doel is om het behoud en de ontwikkeling van de sociale en economische vitaliteit van de leefgemeenschappen in het landelijke gebied van Flevoland te stimuleren. Het einddoel is het realiseren van in totaal 30 projecten, waarvan 5-6 multifunctionele voorzieningen.

Kleinschalige economische versterking

<i>Wat willen we bereiken</i>	Toename van de leefbaarheid op het platteland in 2015, met name voor ouderen en jongeren.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Dit doel zal (groten)deels worden gerealiseerd via de Leader-aanpak. Van projecten die binnen de leaderaanpak passen wordt bekeken of deze wenselijk zijn. Doel is 4-5 projecten te starten in samenwerking met groepen uit het gebied.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	75	75	0	0
	Baten	-50	-50	0	0
	Saldo	25	25	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Door de Bottom-up in de Leader aanpakwerkwijze kan projectinitiatie veel tijd kosten.				
<i>Wat is onze rol</i>	Initiator				
<i>Met wie werken we samen</i>	MKB, ondernemers, gemeenten, dorpsverenigingen, woningbouwcoöperaties.				

<i>Wat willen we bereiken</i>	Bijdragen aan de realisatie van 5-6 multifunctionele centra in het landelijk gebied.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Kleine MFC's worden via Leader gerealiseerd. Een financiële bijdrage in de realisatie van het MFC Biddinghuizen en Cultuurplein/MFC Emmeloord. Verlenen van eenmalige bijdragen in de voorbereidingskosten van MFC's.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	540	530	530	490
	Baten	-360	-350	-350	-350
	Saldo	180	180	180	140
<i>Wat zijn de risico's</i>	Door de Bottom-up in de Leader aanpakwerkwijze kan projectinitiatie veel tijd kosten.				
<i>Wat is onze rol</i>	Initiator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gemeenten, dorpsverenigingen, woningbouwcoöperaties.				

2.8 Milieu

Hoofddoelstellingen

1. Uitvoeringsprogramma klimaat

De agrarische sector in Flevoland heeft zich in het verleden bewezen als de drijvende kracht achter de razend-snelle ontwikkeling van windenergie in Flevoland. Dat heeft Flevoland gemaakt tot een van de koplopers op het gebied van duurzame energie. Ons doel is om die positie te behouden en versterken.

Naast windenergie biedt bio-energie en groene grondstoffen een nieuwe economische kans voor de agrarische sector om hieraan bij te dragen. De Provincie heeft in haar strategische visie 'Werk maken van duurzame energie' aangegeven deze innovatieve ontwikkeling te ondersteunen. Hierbij houden we nadrukkelijk rekening met de discussie over 'Food or Fuel' en de bijzondere kwaliteiten van het landelijk gebied.

2. Bodemkwaliteit

In het kader van het betrekken van milieu en duurzaamheidsaspecten bij ruimtelijke gebiedsontwikkeling worden een aantal pilots uitgevoerd. Hierbij wordt bodeminformatie verzameld die wordt ingezet bij het maken van gebiedsvisies.

Ad 1. Uitvoeringsprogramma klimaat

<i>Wat willen we bereiken</i>	Verduurzaming van de energie-infrastructuur van bestaande en nieuw te vestigen glastuinbouw in en om Luttelgeest en Ens.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Een netwerk is geformeerd waarin projectvoorstellen worden voorbereid en kennis wordt uitgewisseld. Dit heeft onder meer betrekking op collectieve duurzame energie systemen.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	40	40	40	40
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	40	40	40	40
<i>Wat zijn de risico's</i>	Mogelijk blijken investeringen te hoog voor glastuinders waardoor de projecten niet doorgaan. Dit risico lijkt beperkt door de stijgende gasprijzen.				
<i>Wat is onze rol</i>	Aanjager en facilitator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Glastuinders, LTO glaskracht, gemeente NOP, OMFL.				

Ad 2. Bodemkwaliteit

<i>Wat willen we bereiken</i>	Bodemaspecten betrekken bij ruimtelijke en gebiedsontwikkelingen				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Uitvoer van twee bodempilots.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	130	130	130	40
	Baten	-65	-65	-65	-14
	Saldo	65	65	65	26
<i>Wat zijn de risico's</i>	Richtlijnen van VROM waaraan de pilots moeten voldoen.				
<i>Wat is onze rol</i>	Initiator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Gebiedspartners				

2.9 Leader

Leader is onderdeel van het provinciaal Meerjarenprogramma Landelijk Gebied (p-MJP). Leader richt zich op het in sociaal en economische opzicht (kwalitatief) ontwikkelen en vernieuwen van het landelijk gebied. Veel waarde wordt gehecht aan samenwerken en aan het versterken van het organisatievermogen van de lokale gemeenschap. De Leader-projecten zijn verdeeld over een groot aantal themaonderdelen van het p-MJP, maar betreffen met name 'Bevorderen leefbaarheid' en 'Toeristisch-recreatieve faciliteiten' en 'Kleinschalige economische ontwikkelingen'.

<i>Wat willen we bereiken</i>	Het in sociaal en economische opzicht (kwalitatief) ontwikkelen en vernieuwen van het landelijk gebied op de thema's 'Bevorderen leefbaarheid', 'Toeristisch-recreatieve faciliteiten' en 'Kleinschalige economische ontwikkelingen'.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	De provincie zet met name in op het werven van nieuwe projecten die zich lenen voor de Leader aanpak. Daartoe wordt intensief contact onderhouden met bewonersgroepen, maatschappelijke organisaties, gemeenten en individuele burgers. Tien projecten worden uitgevoerd. Daarnaast worden ongeveer 10 nieuwe projecten beschikt. Deze projecten dragen allen bij aan de thema's 'Bevorderen leefbaarheid', 'Toeristisch-recreatieve faciliteiten' en 'Kleinschalige economische ontwikkelingen'. Daarnaast wordt gestart met de uitvoer van het project 'multifunctioneel centrum Tollebeek'.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	1.405	1.172	1.223	1.289
	Baten	-988	-929	-1.079	-1.113
	Saldo	417	243	144	176
<i>Wat zijn de risico's</i>	Omdat voor een bottom-up benadering is gekozen worden de projecten geïnitieerd door bewoners, die dit op vrijwillige basis doen. Hierdoor komt het voor dat veel tijd nodig is voor een projectidee uitgekristalliseerd is. Ook is het mogelijk dat projectideeën uiteindelijk niet tot uitvoer komen.				
<i>Wat is onze rol</i>	Facilitator				
<i>Met wie werken we samen</i>	Bewonersorganisaties, ondernemers, gemeenten.				

2.10 POP Technische bijstand

Hoofddoelstellingen

1. Nationaal Netwerk

Het thema bestaat uit het doorontwikkelen van het bestaande netwerk plattelandontwikkeling naar het nationaal netwerk voor het platteland in Nederland en het ondersteunen hiervan. Binnen de kaders van de EU-verordening 'Plattelandontwikkeling (1698/2005) is het een verplichting om een nationaal netwerk Platteland tot ontwikkeling te brengen. Dit netwerk heeft als doel de bij de plattelandontwikkeling betrokken organisaties en overheidsdiensten bijeen te brengen zodat samenwerking, kennisuitwisseling en integrale afstemming wordt gestimuleerd.

Beoogde nationale streefwaarden van dit project tot en met 2013 zijn:

- 60 workshops, conferenties etc.;
- 6 nieuwe samenwerkingsverbanden;
- 18 brochures (oplage 1500 ex.);
- 200 hits per dag op de website;
- 30 netwerkbulletins (oplage 1000 ex.).

Elk jaar zal het netwerk een werkplan maken dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het Comité van Toezicht POP2. Het netwerk organiseert conferenties, seminars, workshops etc. Het brengt brochures, netwerkbuletin uit en maakt een website. De provincie neemt deel aan het netwerk en draagt bij in de kosten met provinciaal geld.

2. Evaluatie en overige Technische Bijstand

Landelijk wordt er periodiek evaluaties uitgevoerd waarbij het gehele POP wordt geëvalueerd. Deelname aan deze midterm review en eindevaluatie zijn verplicht. Het doel is om noodzakelijke prioriteitswijzigingen door te voeren en zo bij te dragen aan verbetering van de functionaliteit van het POP.

Daarnaast kunnen wij eigen acties ontplooiën op het gebied van Technische Bijstand (bv specifieke POP2-communicatie, functioneringskosten LAG) met als doel de uitvoering van Leader/POP te ondersteunen

Ad 1. Nationaal Netwerk

<i>Wat willen we bereiken</i>	Door middel van deelname aan het Nationaal Netwerk haar standpunten en zienswijze in te brengen.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	Deelname aan het Netwerk en bijdragen aan de ondersteuning.				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Mbt de deelname aan het Netwerk Platteland is het risico aanwezig dat de belangstelling voor de activiteiten vanuit de Netwerk partners achterblijven waardoor minder kennis verspreid wordt dan wenselijk.				
<i>Wat is onze rol</i>	Medefinancierder				
<i>Met wie werken we samen</i>	De LAG (Leader); Netwerk Platteland.				

Ad 2 Evaluatie en overige Technische Bijstand

<i>Wat willen we bereiken</i>	Technische ondersteuning van p-MJP, in het bijzonder bijdragen aan een adequate evaluatie van het p-MJP.				
<i>Wat gaan we daarvoor doen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Deelname aan de landelijke Midterm review; • De aanbevelingen uit de Midterm review zullen in 2011 uitgevoerd worden; • Voor alle jaren van de looptijd van het POP-programma geven wij ondersteuning aan de LAG (Leader). 				
<i>Welke middelen zijn hiermee gemoeid</i>	(x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
	Lasten	0	0	0	0
	Baten	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	0
<i>Wat zijn de risico's</i>	Een risico tav de Midterm review is dat iedere provincie haar eigen traject doorloopt, waarna het moeizaam blijkt de verschillende rapportages op te tellen om het beeld voor Nederland te kunnen geven.				
<i>Wat is onze rol</i>	Financierder				
<i>Met wie werken we samen</i>	Alle betrokken partijen bij het p-MJP: Gemeenten, particuliere aanvragers, stichtingen, verenigingen, De LAG (Leader).				

C. Relatietabellen speerpunten onderling

Bijdragen aan doelstellingen van andere speerpunten

Speerpunten	IFA	Schaalsprong Almere	Provinciaal MJP (p-MJP)	Markermeer/IJmeer	Luchthaven Lelystad	Oostvaarderswold	Noordelijk Flevoland
IFA		8			6	5	
Schaalsprong Almere	8			1 2	6	5	
Provinciaal MJP (p-MJP)						3	4
Markermeer/IJmeer		1 2			1		
Luchthaven Lelystad	6	6		1			
Oostvaarderswold	5	5	3				7
Noordelijk Flevoland			4			7	

Speerpunten

1. Raambesluitvorming (Rijksbesluiten Amsterdam-Almere-Markermeer) en vervolg daarop (relatie is afhankelijk van besluit). Mogelijkheid afstemming inbreng Rijksstructuurvisie.
2. Mogelijkheden voor ontwikkeling in en aan het Markermeer en IJmeer zijn afhankelijk van realisatie toekomstbestendig ecologisch systeem. Hierover zal samen opgetrokken worden richting Rijk en Regio.
3. Een groot deel van de beschikbare gelden in het p-MJP is bestemd voor verwerving van gronden t.b.v. de robuuste verbinding in het OostvaardersWold; middelen vanuit p-MJP worden gebruikt voor de aanleg van recreatieve fietsroutes in het OostvaardersWold.
4. Vanuit het p-MJP wordt gewerkt aan het creëren van de randvoorwaarden voor economische ontwikkeling (aantrekkelijke leefomgeving).
5. Het OostvaardersWold is een onderdeel van de nieuwe groen-blauwe structuur voor Almere en Zuidelijk Flevoland. Vanuit het investeringsprogramma Flevoland- Almere (IFA) worden gelden beschikbaar gesteld voor de versterking van de groen blauwe structuur.
6. In het kader van 100.000 banenplan is de ontwikkeling van bedrijventerreinen bij de Luchthaven Lelystad van belang.
7. Het beschikbaar houden en verwerven van ruilbedrijven Noordelijk Flevoland t.b.v. Oostvaarderswold.
8. De IFA doelstellingen en speerpunten op het vlak van voorzieningen, economie, infrastructuur en groen blauw hebben een sterke relatie met toekomstige ontwikkeling van Almere in het programma van de Schaalsprong.

Relaties met de andere speerpunten

Speerpunt	Omschrijving relatie
p-MJP	<ul style="list-style-type: none"> • Een groot deel van de beschikbare gelden in het p-MJP is bestemd voor verwerving van gronden t.b.v. de robuuste verbinding in het OostvaardersWold; • Middelen vanuit p-MJP worden gebruikt voor de aanleg van recreatieve fietsroutes in het OostvaardersWold.
IFA	Het OostvaardersWold is een onderdeel van de nieuwe groen-blauwe structuur voor Almere en Zuidelijk Flevoland. Vanuit het Investeringsprogramma Flevoland - Almere (IFA) worden gelden ter beschikking gesteld voor de realisatie van OostvaardersWold.

D. Relatietabel themaonderdelen en speerpunten Omgevingsplan en p-MJP

Themaonderdelen uit de Themahoofdstukken	5.4 Natuur- en landschapsbeleid	x	x	x	x	x	x	x
	5.3 Milieu		x		x			x
	5.2 Water	x	x	x	x		x	x
	5.1 Duurzame ontwikkeling	x	x	x	x			x
	4.6 Ruimtelijke planning		x	x	x	x	x	
	4.5 Wonen	x		x				
	4.4 Omroep Flevoland	x			x	x		x
	4.3 Cultuur	x		x				x
	4.2 Sport	x		x				
	4.1 Zorg en sociale kwaliteit	x	x					x
	3.4 Europese programma's 2007-2013	x			x			x
	3.3 Landbouw en visserij				x			x
	3.2 Toerisme en recreatie		x		x		x	x
	3.1 Werken en ondernemen	x	x		x	x		
	2.2 Wegen en vaarwegen		x		x		x	x
	2.1 Mobiliteit, verkeersveiligheid en openbaar vervoer	x	x		x	x	x	x
	1.3 Onderwijs	x	x					
1.2 Jongerenbeleid		x						
1.1 Jeugdzorg	x	x						
	IFA							
	Schaalsprong							
	Noordelijk Flevoland							
	Markermeer/IJmeer							
	Luchthaven							
	Oostvaarderswold							
	Speerpunten							
								p-MJP

PARAGRAFEN

1 LOKALE HEFFINGEN

Algemeen

De provincie Flevoland kent één algemene heffing (belasting) en drie bestemmingsheffingen:

1. opcenten Motorrijtuigenbelasting (MRB);
2. leges;
3. grondwaterheffingen;
4. nazorgheffing gesloten stortplaatsen.

Hieronder worden deze heffingen toegelicht en wordt ingegaan op het gevoerde beleid en de gehanteerde tarieven.

1. Opcenten motorrijtuigenbelasting

Op grond van de Provinciewet heffen de provincies een opslag (opcenten) op de motorrijtuigenbelasting. Het Rijk stelt hiervoor de maximale hoogte vast, die jaarlijks wordt aangepast in verband met loon- en prijsontwikkelingen. Daarbinnen bepaalt de provincie zelf het tarief. Met ingang van 1 april 2010 is het maximum aantal provinciale opcenten door de staatssecretaris van financiën verhoogd van 111,9 naar 116,7.

Voor Flevoland bedraagt het tarief met ingang van 1 april 2010 75,7 (was 71,6 in 2009) De onbenutte belastingcapaciteit bedraagt circa € 28,0 mln.

Ten opzichte van 2009 is er sprake van een stijging met 2,1 opcenten in verband met loon- en prijsontwikkelingen (3,0%) en een extra verhoging met 2 opcenten (2,7%) ten behoeve van het Infracfonds. De geraamde MRB-inkomsten bedragen in 2010 € 50 mln.

In de meerjarenraming is uitgegaan van een groei van het wagenpark (in omvang en gewicht) van 1,5 % in 2011 en 2% in volgende jaren. Bovendien wordt jaarlijks uitgegaan van een bijstelling van het tarief in verband met loon- en prijsontwikkelingen (voorlopige aanname 2% per jaar).

Na 2010 is geen verdere verhoging van het aantal opcenten voorzien ten behoeve van het Infracfonds.

2. Leges

De provincie heft leges voor diverse diensten en documenten. Bij de tariefstelling zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- de leges voor drukwerk zijn gebaseerd op de variabele kosten (papier, kopiekosten en porti);
- de leges voor vergunningen, ontheffingen en dergelijke zijn gebaseerd op het gemiddelde tijdsbeslag dat met het verlenen hiervan is gemoeid, vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief van de daarmee belaste medewerkers.

De tarieven worden jaarlijks aangepast in verband met loon- en prijsontwikkelingen.

In verband met de overdracht van grondwatertaken aan het waterschap per 1-1-2010 (vergunningverlening voor grondwateronttrekking, met uitzondering van drinkwater, grote industriële onttrekkingen en WKO) zal de legesverordening worden aangepast.

3. Grondwaterheffing

De provincie belast het onttrekken van grondwater aan de bodem vanaf 20.000 m³. Het tarief is enerzijds gebaseerd op een raming van de lasten van het grondwaterbeheer op langere termijn en anderzijds op een inschatting van het volume van de jaarlijkse grondwateronttrekkingen. De hoogte van de heffing wordt in 2009 geëvalueerd en indien nodig aangepast.

Het tarief bedraagt sinds 1993 € 1,71 per 100 m³. Voor 2010 en volgende jaren wordt uitgegaan van een belastbare onttrekking van circa 28,4 mln. m³, leidende tot een geraamde opbrengst van circa € 486.000. Voor zover de uiteindelijke opbrengst uit de grondwaterheffing afwijkt van de daaraan jaarlijks toerekenbare kosten, wordt het verschil toegevoegd of onttrokken aan de voorziening grondwaterbeheer. Deze voorziening had op 31 december 2008 een werkelijke omvang van € 879.000.

4. Nazorgheffing

De provincie heeft te maken met drie vuilstortplaatsen, te weten: Het Friese Pad (Emmeloord), Braambergen (Almere) en Zeeasterweg (Lelystad). De provincie heeft een 'eeuwigdurende' nazorgplicht voor vuilstortplaatsen die zijn gesloten (afgedicht). Hiervoor is een bedrag nodig: het zogenaamde doelvermogen. De stortplaatsexploitanten dragen de lasten via een jaarlijkse nazorgheffing. Deze heffing wordt door de provincie in een fonds - het Nazorgfonds - gestort. Het is de bedoeling dat het fonds op het moment dat de vuilstortplaats wordt gesloten voldoende groot is om eeuwigdurend het onderhoud aan de stortplaats te kunnen bekostigen.

De hoogte van de nazorgheffing is afhankelijk van het benodigde doelvermogen en de beleggingsresultaten van het Nazorgfonds. De nazorgheffing kan op elk moment door Provinciale Staten worden aangepast. Het doelvermogen voor de stortplaatsen Het Friese Pad en Braambergen is in 2009 opnieuw berekend op basis van de bestaande nazorgplannen. De huidige berekening gaat uit van een benodigd doelvermogen voor Het Friese Pad van circa € 6,1 mln. op 1 januari 2010; voor Braambergen is dit circa € 9,6 mln. op 1 januari 2013. Het benodigde doelvermogen voor Het Friese Pad wordt definitief vastgesteld na de technische eindinspectie van de stortplaats en het vaststellen van het nazorgplan in 2009.

Voor Braambergen is het doelvermogen per 1 januari 2013 berekend op circa € 9,6 mln. Aan exploitant Afvalzorg wordt verzocht een gewijzigd nazorgplan in te dienen op basis waarvan het doelvermogen en de heffing worden berekend.

Voor de heropende stortplaats Zeeasterweg is in 2009 een nazorgplan ingediend op basis waarvan het doelvermogen en de nazorgheffing worden vastgesteld. De gewijzigde nazorgheffing kan dan vanaf 2010 (na aanpassing van de heffingsverordening) worden geïnd.

Overzicht Tarieven

Lokale heffingen		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Opcenten MRB	Op hoofdsom tarief MRB per 1-4-1995	67,4	71,6	75,7	77,2	78,7	80,3
Leges	Divers	divers	divers	divers	divers	divers	Divers
Grondwaterheffingen	Per 100 m ³	1,71	1,71	1,71	1,71	1,71	1,71
Nazorgheffing	Friese Pad + Braambergen	546.000	541.000	529.000	529.000	529.000	529.000

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de lokale heffingen bestaat er geen mogelijkheid tot kwijtschelding. De legesverordening kent een zogenaamde hardheidsclausule. Hierin is geregeld dat het college van Gedeputeerde Staten tegemoet kan komen aan onbillijkheden van overwegende aard, welke zich bij de toepassing van de verordening kunnen voordoen.

Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de tarieven van de provinciale belastingen en heffingen zich verhouden tot de tarieven in de andere provincies.

Vergelijking tarieven	Opcnten MRB (1 april)			Grondwaterheffing (per 100 m ³)
	2009	2010 (voorlopig)	Stijging in %	
Flevoland	71,6	75,7	5,73%	1,71
Groningen	79,1	79,1	0,00%	2,00
Friesland	80,4	81,7	1,62%	1,13
Drenthe	81,0	82,3	1,60%	1,04
Overijssel	78,5	79,7	1,53%	1,36
Gelderland	82,7	82,7	0,00%	1,30
Utrecht	72,6	72,6	0,00%	1,05
Noord-Holland	67,9	67,9	0,00%	0,81
Zuid-Holland	95,0	95,0	0,00%	1,13
Zeeland	69,3	69,3	0,00%	2,50
Noord-Brabant	71,6	71,6	0,00%	1,90
Limburg	80,4	80,4	0,00%	1,13
Gemiddeld	77,5	78,3	1,01%	1,42

Voor de vergelijking tussen de provincies zijn de opcenten MRB en de grondwaterheffing relevant vanwege de omvang en/ of de hoogte van de heffing. De diensten waarvoor leges worden gevraagd (zoals toezending drukwerk, ontheffingen en vergunningen) en de heffingsgrondslag verschillen tussen de provincies, waardoor een directe vergelijking niet zinvol is. Gelet op het specifieke karakter van de nazorgheffing is een vergelijking met andere provincies niet zinvol.

De geraamde tarieven per provincie voor de MRB (per 1 april 2010) lopen uiteen van 67,9 tot 95,0. Flevoland heeft naar verwachting per 1 april 2010 het op 4 na laagste tarief.

Met betrekking tot de grondwaterheffing lopen de tarieven van de provincies uiteen van € 0,81 per 100 m³ tot € 2,50 per 100 m³. Het tarief in Flevoland bedraagt € 1,71 per 100 m³, waarmee Flevoland van laag naar hoog gerangschikt de negende plaats inneemt. De hoogte van de uiteindelijke opgelegde heffing is overigens niet alleen afhankelijk van de hoogte van het tarief, maar ook van een mogelijke minimum bedragen en vrijstellingen. In Flevoland is geen minimum bedrag vastgesteld en zijn onttrekkingen kleiner dan 20.000 m³ grondwater vrijgesteld van de provinciale grondwaterheffing. Per jaar worden circa 20 aanslagen grondwaterheffing opgelegd.

Vertaling van de lokale heffingen in de begroting

Lokale heffing (X € 1.000)	Rekening 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Meerjarenbegroting		
				2011	2012	2013
Opcnten MRB	43.745	47.500	50.000	51.750	53.820	55.970
Leges	122	115	203	203	203	203
Grondwaterheffing	566	487	487	487	487	487
Nazorgheffing	546	541	529	529	529	529
Totaal	44.979	48.643	51.219	52.969	55.039	57.189

2 WEERSTANDSVERMOGEN

2.1 Algemeen

De provincie Flevoland loopt bij de realisatie van de beleidsdoelstellingen en de bedrijfsvoering risico's. Het weerstandsvermogen geeft aan hoeveel financiële ruimte de provincie heeft om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid bijgesteld moet worden en/of dat doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd.

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door twee aspecten:

1. de weerstandscapaciteit; de financiële buffer om risico's structureel of incidenteel te kunnen opvangen;
2. de risico's; de kans op het optreden van ongewenste gebeurtenissen met een nadelig financieel gevolg.

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de gekwantificeerde risico's. Naarmate de weerstandscapaciteit toeneemt in verhouding tot de risico's is er sprake van een groter weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt als een getal, zijnde de weerstandscapaciteit gedeeld door de gekwantificeerde risico's.

2.2 Beleid inzake risicomanagement

Risicomanagement is het systematisch en regelmatig onderzoek doen naar de risico's, de formulering en implementering van een beleid, waarmee deze risico's tegemoet worden getreden. Hierdoor worden onzekerheden tijdig ingeschat en worden passende maatregelen genomen, zodat:

- de gebeurtenis zoveel mogelijk wordt voorkomen (helemaal voorkomen is vaak niet mogelijk of onevenredig duur);
- de gevolgen van de gebeurtenis beperkt worden.

Wanneer de kansen en gevolgen van de verschillende risico's in kaart gebracht zijn, komt het risicoprofiel van de organisatie naar voren. Dit laat zien hoeveel risico een organisatie wenst te lopen op welke gebieden en welke beheersmaatregelen er genomen zijn of genomen kunnen worden.

Kwaliteitsverbetering

In 2008 en 2009 heeft een kwaliteitslag plaatsgevonden ten aanzien van de risico-inventarisatie. Tot 2008 was de inhoud van de inventarisatie vooral toegespitst op risico's die operationeel van aard zijn. In 2008 is de focus verlegd van operationele naar strategische risico's. Aan de hand van de vastgestelde programmadoelstellingen in de programmabegroting zijn in 2008 en 2009 de strategische risico's geïnventariseerd (welke gebeurtenissen kunnen het realiseren van de doelstellingen mogelijk bedreigen). Voor 2010 zijn tegelijkertijd met het bepalen van de programmadoelstellingen, de risico's die het behalen van de doelstellingen bedreigen, in beeld gebracht. Hiermee is een volgende stap gezet met de invulling van het in 2008 vastgestelde beleid, 'Visiedocument Risicomanagement'.

De provincie Flevoland wil risicomanagement verder vormgeven op een moderne en integrale wijze. Uitgangspunt hierbij is dat risicomanagement niet een jaarlijks eenmalige inventarisatie is, maar een manier waarop het management continue naar zaken kan kijken. Dit betekent niet dat de provincie geen enkel risico meer loopt, maar zal met name het risicobewustzijn en hoe vanuit die bril naar zaken gekeken kan worden, bevorderen. Het is zaak dat risicomanagement zodanig in de organisatie wordt ingebed, dat het als afwegingskader bij projecten en het realiseren van beleidsdoelstellingen dient. Doel is te groeien naar een model waar de basis voor risicomanagement op orde is. Dit zal op een gefaseerde wijze plaatsvinden.

2.3 Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit betreft het vermogen om calamiteiten en financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van bestaande taken. Dit vermogen is het geheel van middelen en mogelijkheden binnen de financiële positie van de provincie die zij als 'vrij aanwendbaar' wil aanmerken. Het gaat dus om vrij aanwendbare middelen waar geen enkele verplichting tegenover mag staan en mogelijk alsnog te genereren (onbenutte) inkomsten.

Overeenkomstig de BBV maakt de provincie bij de opbouw en samenstelling van de weerstandscapaciteit onderscheid tussen incidentele en structurele componenten. De incidentele (i.c. éénmalig) weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserves en stille reserve. Voor de algemene reserve geldt dat slechts die reserves meegeteld mogen worden voor zover zij vrij besteedbaar zijn of waarvan de bestemming zonder financieel gevolg kan worden gewijzigd. De stille reserves kunnen echter alleen dan pas worden meegeteld als ze op korte termijn gekapitaliseerd (verkocht) kunnen worden, zonder dat de uitoefening van de taken en activiteiten daar hinder van ondervindt.

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit onbenutte belastingcapaciteiten (structureel) en begrotingsruimte (structureel).

Componenten weerstandscapaciteit (raming X € 1.000)		Rekening 31-12-2008	Prognose 31-12-2009	Prognose 31-12-2010	
Incidenteel	Algemene reserve	9.373	10.468	9.918	
	Bestemmingsreserves (vrije)	21.940	17.953	23.397	
	Stille reserves ²	Aandelen ³	2.796	0	0
Totaal incidenteel		34.109	28.421	33.315	
Structureel (jaarlijks)	Onbenutte belastingcapaciteit	Motorrijtuigen- belasting	26.600	27.100	28.000
	Onvoorzien		600	600	600
Totaal structureel		27.200	27.700	28.600	
Totaal	generaal	61.309	56.121	61.915	

De verwachting is dat de incidentele weerstandscapaciteit per ultimo 2009 afneemt met ca € 6 miljoen en weer stijgt ultimo 2010 met € 5 miljoen. Deze afname is vooral toe te schrijven aan een daling van de omvang van de stille reserves (verkoop aandelen Nuon en Essent) en een terugloop van de vrij besteedbare ruimte in de bestemmingsreserves, met name de reserve co-financiering Zuiderzeelijn. In het hoofdlijnenakkoord is opgenomen dat bij niet doorgaan van de Zuiderzeelijn de gespaarde co-financieringsmiddelen worden verdeeld over de ontwikkeling van Noordelijk Flevoland, mobiliteitsprojecten in midden Flevoland en de as Almere-Amsterdam. De structurele weerstandscapaciteit is ultimo 2009 licht toegenomen met € 0,5 miljoen, vooral als gevolg van een toename van de niet benutte belastingcapaciteit.

² In 2004 is de marktwaarde van de aandelen Afvalzorg bepaald op € 11,2 mln. Doordat de aandelen echter niet op korte termijn zullen worden verkocht, is dit bedrag niet bij de stille reserves meegenomen (conform BBV richtlijnen).

³ Door de verkoop van de aandelen Nuon en Essent zijn de stille reserves van aandelen als nihil opgenomen.

2.4 Risico's bepalend voor benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen is het nodig alle risico's in beeld te hebben die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de balans of de financiële positie van de provincie Flevoland. Omdat veel van de in de Programmabegroting 2010 geïdentificeerde risico's daaraan niet voldoen zijn deze zaken buiten deze weerstandsparagraaf gehouden.

Van materiële betekenis zijn die risico's die voor de provincie substantiële negatieve financiële gevolgen kunnen hebben, waarbij gedacht kan worden aan gevolgen van minimaal € 1 miljoen incidenteel en € 250.000 structureel per risico. Hoewel de nadruk ligt op de strategische risico's is een aantal grotere operationele risico's opgenomen in het overzicht.

Hierna worden de specifieke risico's van materiële omvang vermeld, waarvoor geen verzekeringen zijn afgesloten en waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd. Voor een logische aansluiting bij de begroting is het risico-overzicht ingedeeld naar de thema's. Naast de actuele risico's uit voorgaande jaren is een aantal nieuwe risico's opgenomen.

Overzicht specifieke risico's met financiële gevolgen *)

(Thema-)doelstelling	Risico	Financiële impact (X € 1.000)
Thema 1: Jongeren		
Alle kinderen die recht op jeugdzorg hebben krijgen de jeugdzorg tijdig, doelmatig en doeltreffend	De realisatie van deze doelstelling vereist een adequate financiering van de jeugdzorg door het Rijk. De commissie Financiering Jeugdzorg krijgt haar advisering voor 2010 niet rond. Dat betekent dat de provincie hier een risico loopt € 6 mln. minder te ontvangen en dus zorg te moeten afbouwen. Dat kan niet per direct. Als het aan de orde is moet hiervoor een afbouwplan komen. Tegelijkertijd is het aannemelijk dat de provincie bij herverdeling weer meer geld gaat krijgen. Het zou zonde zijn als we de recent gerealiseerde residentiële plaatsen (€ 1 mln.) zouden gaan afbouwen. Daarom is door de Staten 1 miljoen uit de autonome middelen beschikbaar gesteld in 2010 en 2011. Hiermee is het maximale risico verminderd naar 5 miljoen.	5.000
Een breed aanbod aan hoger onderwijs in Flevoland	Twee risico's doen zich voor: 1 Het bedrag dat de provincie beschikbaar stelt blijkt gaande de rit niet toereikend voor de realisatie van een brede Hogeschool; 2 Gaande de rit blijkt de brede Hogeschool niet realiseerbaar en het door de provincie geïnvesteerde budget levert geen resultaten op. Afhankelijk van de besluitvorming over de Hogeschool wordt de risicoparagraaf nader uitgewerkt.	p.m.
Thema 2: Verkeer van mensen, producten en diensten		
Toerekening van BTW in relatie tot de BDU	De provincie analyseert, in overleg met het ministerie, of de huidige systematiek die wordt	p.m.

(Thema-)doelstelling	Risico	Financiële impact (X € 1.000)
	gehanteerd voor de verrekening van compensabele BTW op uitgaven voor provinciale infrastructurele projecten vanuit de BDU past binnen de recent gewijzigde regelgeving.	
Aanbesteding OV : OV budget	De laatste jaren is ervaring opgedaan met concessies. De verwachting is dat de concessies die in 2010 en daarna moeten worden aanbesteed duurder zijn dan aanvankelijk geraamd. Als oorzaken zijn te noemen een gewijzigde marktsituatie die waarschijnlijk invloed heeft op de marktwerking en een verwachte algemene kostenstijging.	500
OV chipkaart invoering	Bij het invoeren van een nieuw systeem is er altijd onzekerheid over hoe de reiziger zich gaat gedragen. Dit heeft een navenant effect op de opbrengsten.	p.m.
Thema 3: Economie en arbeidsmarkt		
Uitvoeren van EPD 2000-2006 met Europese Structuurfondsgelden: Onderdeel EFRO	Nadelige beslissing voor Provincie Flevoland door EC inzake de terugbetaling van gelden. Gemiste kans: Mogelijke gevolg is het moeten terugbetalen van 3,3% (2,4 miljoen EFRO) die nog niet zijn uitgegeven.	2.400
Uitvoeren van EPD 1994-1999	Drie risico's doen zich voor: 1 Nadelige beslissing EC voor Provincie Flevoland inzake de toepassing/interpretatie van de 5% co-financieringsregeling FIOV gelden. Mogelijk gevolg is het niet ontvangen van € 0,9 mln. FIOV gelden; 2 Nadelige beslissing Raad van State voor Provincie Flevoland en/of de Minister van EZ blijkt niet aansprakelijk te zijn inzake claim van FlevoHerb BV. Mogelijk gevolg is het moeten betalen van de claim van € 3,5 mln.; 3 Voor de afronding van de programma's uit de periode 1994-1999 is circa € 1 mln. gereserveerd in de reserve 'cofinanciering EU-projecten 1994-1999'. Op basis van de nu bekende gegevens is de verwachting dat dit budget toereikend moet zijn voor het afdekken van de risico's.	900 3.500 1.000

Thema 5: Duurzaamheid, klimaat, water en natuur		
De hoeveelheid in Flevoland opgewekte duurzame energie moet in 2013 voorzien in minimaal 60 procent van de totale Flevolandse energiebehoefte (exclusief het energiegebruik voor transport)	Missen van € 0,6 mln. subsidie van het Rijk.	600
Milieuhandhaving zo efficiënt en effectief mogelijk uitvoeren	Milieuhandhaving zonder verhaalsmogelijkheid. Provincie moet de kosten van een sanering betalen.	1.000
Milieuvergunningverlening en -handhaving conform geldende wetgeving	Schadeclaims van bedrijven bij het niet verlenen van een vergunning of gedoogbeschikking, schadeclaims van bedrijven naar aanleiding van handhavingacties zoals bestuursdwang en dwangsommen (voor zover niet gedekt door de verzekering).	p.m.
Thema 6: Bestuur en algemene dekkingsmiddelen		
De provincie wil een zichtbare en betrouwbare dienstverlener zijn.	Burgers en bedrijven verwachten naast balie- en persoonlijke contacten de mogelijkheid om digitaal producten en diensten af te nemen van de overheid. Er komen diverse wettelijke vereisten en gewenste veranderingen op de provincie af op het terrein van e-dienstverlening en e-overheid.	1.400
Rekeningrijden	Vanwege het invoeren van rekeningrijden is vanuit het Rijk het initiatief genomen om de motorrijtuigenbelasting af te schaffen. Onderzoek naar alternatieven voor inkomsten generatie door provincies zijn in onderzoek en in onderhandeling. Beheersmaatregel: Nieuwe basis voor te heffen belasting zal waarschijnlijk niet vervoersgerelateerd zijn. Overige opties zijn in onderzoek. Kans dat geen alternatief wordt gevonden is klein.	p.m.
Effect financieel-economische crisis	Als gevolg van de financieel-economische crisis zijn er de volgende risico's: <ul style="list-style-type: none"> de groei van het wagenpark blijft achter bij de verwachting voor 2010, hetgeen nadelige effecten heeft voor de inkomsten uit de opcenten MRB. In de begroting is rekening gehouden met een lagere groei, maar een verdere vermindering is niet uitgesloten. Daarnaast is de mogelijkheid aanwezig dat het Rijk besluit een grote categorie milieuvriendelijke auto's volledig vrij te stellen van MRB. Met de effecten van een dergelijke maatregel is geen rekening gehouden De verwachte dividenden over 2010 worden lager dan verwacht i.v.m. de economische crisis. Er is een structureel lagere rente dan waarmee in de begroting rekening is 	1.000

	gehouden. Hierdoor vallen de rente inkomsten tegen.	
BTW-compensatiefonds	Met de Belastingdienst heeft afrekening plaatsgevonden van het BTW-compensatiebedrag tot en met 2006. Voor de recentere jaren is een dergelijke regeling niet gemaakt en dit zal mogelijk in 2010 moeten plaatsvinden.	200
Algemene uitkering Provinciefonds	De provincie Flevoland houdt in 2010 rekening met een in het verleden reeds besloten korting van € 3 miljoen voor de jaren 2009-2011. Momenteel wordt met het Rijk gediscussieerd over de omvang en de verdeling van het Provinciefonds. Het Rijk wil vanaf 2011 de provincies korten en dreigt het fonds met € 300 miljoen te verlagen. Dat zou voor het jaar 2011 een dubbele bezuiniging betekenen. De provincies zijn het over de omvang en het moment van de korting oneens met het kabinet. Een tweede discussie wordt gevoerd over de verdeling van het Provinciefonds over de verschillende provincies. De uitkomsten van beide trajecten zijn onzeker.	p.m.
Speerpunten		
OostvaardersWold	De financieringsafspraken met één of meerdere partijen kunnen niet volledig worden vastgelegd in de realisatieovereenkomst. Dit kan consequenties hebben voor de fasering van het project. Het bestemmingsplan, of een ander gepland product, is niet tijdig gereed.	0
Besluitvorming Rijk luchthaven Airport	Er is een kans - schatting 25% - dat de Schiphol Group ondanks afspraken over een gefaseerde ontwikkeling niet investeert in de luchthaven. Een dergelijke ontwikkeling heeft effecten op diverse beleidsterreinen: het banenplan schaa sprong (de ontwikkeling van de luchthaven is een van de 5 speerpunten in dit plan); de gebiedsontwikkeling Larserpoort via Omala (deze wordt vertraagd, hetgeen met renteverliezen gepaard gaat). Daarnaast ontstaat imagoschade.	500
p-MJP	EHS: beheerkosten hoger dan aangenomen	
Totaal maximaal geldgevolg grootste risico's		18.000
Bedrijfsvoeringrisico's *2)	Naast de hierboven vermelde specifieke risico's zijn er nog de normale bedrijfsvoeringrisico's (zoals brand, stroomuitval, ziekte, integriteit, juridische geschillen) die zich jaarlijks kunnen	1.000

	voordoelen. In totaal is hiervoor een bedrag van € 1 mln. opgenomen.	
Totaal maximaal geldgevolg alle risico's		19.000

- *1) Risico's die geen direct (groot) gevolg hebben, zijn niet opgenomen in dit overzicht.
- *2) Naast de hierboven vermelde specifieke risico's zijn er nog de normale bedrijfsvoeringsrisico's (zoals brand, stroomuitval, ziekte, integriteit, juridische geschillen) die zich jaarlijks kunnen voordoen. In totaal hebben we hier een bedrag van € 1.000.000 voor opgenomen.
- *3) Naast de genoemde risico's heeft de provincie een drietal geldleningen gegarandeerd tot een totaalbedrag van bijna € 7,5 miljoen. Het betreft leningen aan het Erfgoedcentrum (€ 3,8 miljoen), de stichting ROC (€ 2,2 miljoen) en de stichting Groenfonds (€ 1,5 miljoen) (standen per 1 januari 2009). Op dit moment is er geen reden deze garanties als risicovol te beoordelen en is hiervoor geen risico opgenomen.

2.5 Beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit

De wijze waarop en de volgorde waarin de diverse componenten van de weerstandscapaciteit zullen worden ingezet, indien de risico's daadwerkelijk tot financiële lasten leiden, zullen afhankelijk zijn van de aard (incidenteel of structureel) en omvang van de lasten. Omdat daarvoor een begrotingswijziging nodig zal zijn, wordt dit uiteindelijk door Provinciale Staten bepaald.

Hieronder volgt een vergelijking tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit.

Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 61.915.000
Benodigde weerstandscapaciteit	€ 19.000.000

In het bedrag voor de benodigde weerstandscapaciteit is geen rekening gehouden met de p.m. posten. Vanaf de begroting 2011 geldt de lijn dat p.m.-posten in de weerstandsparagraaf niet meer voorkomen.

3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

3.1 Algemeen

De provincie is verantwoordelijk voor het aanleggen, beheren en onderhouden van wegen en vaarwegen, inclusief bruggen, via- en aquaducten, sluiscomplexen, verkeersregelininstallaties, openbare verlichtingsinstallaties, etc. Deze infrastructuur is van de provincie en vormt de 'kapitaalgoederen'. Daarnaast bezit de provincie onroerend goed in de vorm van het provinciehuis in Lelystad en de gebouwen waarin de provinciale vestigingen zijn gehuisvest in Emmeloord, Dronten en Zeewolde (Stichtse brug).

Kapitaalgoederen worden gedurende een bepaalde periode gebruikt; dit is de levensduur van het goed. Gedurende de levensduur dient onderhoud te worden uitgevoerd om het kapitaalgoed zodanig in stand te houden, dat het kapitaalgoed veilig en ongestoord gebruikt kan worden en kapitaalvernietiging wordt beperkt. Voor ieder kapitaalgoed wordt van te voren een gewenst onderhoudsniveau (staat) bepaald.

3.2 Wegen en Vaarwegen

De instandhouding van het provinciale wegen en vaarwegennet wordt gewaarborgd door alle tot het wegen en vaarwegennet behorende componenten op goede wijze te beheren, exploiteren en te onderhouden.

Ten aanzien van het wegennet houdt dit in het op tijd uitvoeren van onderhoud aan de verhardingsconstructies, de civiele kunstwerken (bruggen, viaducten, duikers en (fiets)tunnels) de wegmarkering, de bermen, de beplantingen, het wegmeubilair (openbare verlichting, verkeersregelininstallaties, ANWB-bewegwijzeringsborden, RVV-bebording en het meubilair ten behoeve van het openbaar vervoer). Daarnaast zijn een adequate gladheidbestrijding en het voeren van een goed publiekrechtelijk (wegenverkeerswet) en privaatrechtelijk beheer van provinciale eigendommen langs/in provinciale wegen ook belangrijke aspecten om het provinciale wegennet op goede wijze te kunnen beheren, exploiteren en in stand te houden op het gewenste kwaliteitsniveau.

De exploitatie en beheer van het vaarwegennet omvat naast het zorgdragen voor vastgestelde vaarwegprofiel ook het op tijd uitvoeren van onderhoud aan de sluiscomplexen, de oevers, inclusief de aanwezige oevervoorzieningen zoals steigers, loswallen en servicepunten. Uiteraard draagt ook hier het voeren van een goed publiekrechtelijk en privaatrechtelijk beheer van provinciale eigendommen langs/in de provinciale vaarten bij aan het op goede wijze beheren, exploiteren en in standhouden op het gewenste kwaliteitsniveau van het provinciale vaarwegennet.

In de bouwstenen worden de uitgangspunten (kwaliteitsniveaus) met betrekking tot het beheer, de exploitatie en de instandhouding van het wegen- en vaarwegennet voor tenminste vijf jaren vastgelegd. De huidige bouwstenen zijn eind 2006 vastgesteld voor de periode 2008-2012. In 2009 is een notitie vastgesteld over de openbare verlichting langs provinciale wegen.

Aan de hand van de in de bouwstenen geformuleerde uitgangspunten en op basis van inspecties van de werkelijke situatie worden ieder jaar de onderhoud programma's opgesteld, waarbij de beschikbare financiële middelen de randvoorwaarde vormen met betrekking tot de omvang van de onderhoudsprogramma's.

Er is sprake van verschillende soorten onderhoud; jaarlijks en niet-jaarlijks onderhoud. Het niet-jaarlijks onderhoud (niet regulier) bestaat uit klein onderhoud (gemiddeld om de 3 tot 5 jaar uitgevoerd) en groot onderhoud (gemiddeld om de 10 tot 20 jaar). Onder het jaarlijks onderhoud (regulier) wordt bijvoorbeeld verstaan het dichten van gaten in wegen, het maaien van bermen of het vervangen van kabelwerk in de huisvesting. Een voorbeeld van niet-jaarlijks onderhoud is het vernieuwen van een gehele deklaag van een weg. Het jaarlijks onderhoud is opgenomen in het programmaplan onder het programma 'Instandhouding Wegen en Vaarwegen'; het niet-jaarlijks onderhoud gaat ten laste van de voorziening 'Niet jaarlijks Onderhoud Wegen en Vaarwegen'.

Wegen

Verhardingen

Het onderhoud aan de verhardingsconstructies is erop gericht om het in de bouwsteen 'verhardingen' vastgestelde kwaliteitsniveau te handhaven. Dit houdt in dat de verkeersveiligheid voldoende wordt gewaarborgd, doordat nergens veiligheids- en aansprakelijkheidsnormen worden onder- of overschreden. Ook ligt het rijcomfort op een aanvaardbaar niveau en wordt overal tijdig het noodzakelijk zogeheten structureel onderhoud uitgevoerd. Door dit laatste punt is de instandhouding van de constructies voor langere tijd zeker gesteld (duurzaamheid). Er wordt echter geen conserverend onderhoud uitgevoerd, waardoor er sprake is van een geringe kapitaalvernietiging. Aangezien toonbaarheid geen issue is, zullen op bepaalde plaatsen schades of reparatieplekken zichtbaar zijn.

Wegbermen

Het onderhoud van de wegbermen geschiedt aan de hand van een hiertoe opgesteld bermbeheer plan. Het plan voorziet in een maaieregime afgestemd op de in een berm aanwezige vegetatie. Het doel hiervan is een vershraling van de bermen, waardoor het afkomend maaisel wordt beperkt en het aantal vegetatiesoorten toeneemt.

Het slootbeheer is gebonden aan de Keur van het Waterschap Zuiderzeeland. De Keur bevat onder andere eisen ten aanzien van het onderhoudsniveau en onderhoudstijdstip.

Gladheidbestrijding

De gladheidbestrijding heeft tot doel het (zoveel mogelijk preventief) bestrijden van gladheid op de wegen en fietspaden. De wegbeheerder heeft namelijk een wettelijk vastgelegde inspanningsverplichting om bij optredende gladheid de weg zo goed mogelijk bereikbaar te houden. Voordat natte weggedeelten gaan opvriezen wordt een preventieve strooiactie uitgevoerd. Bij sneeuwval wordt een sneeuwbestrijding actie uitgevoerd. Het aantal strooi beurten varieert per jaar sterk en bedraagt gemiddeld 31 preventieve strooiacties en 7 sneeuwbestrijdingacties. In de zogenaamde kwakkelwinters, met temperaturen rond het vriespunt, worden de meeste strooiacties uitgevoerd.

Civiele Kunstwerken

Het onderhoud van de kunstwerken is erop gericht om het in de bouwsteen 'civiele kunstwerken' kwaliteitsniveau te handhaven. Dit houdt in dat wordt voldaan aan de randvoorwaarden veiligheid en beschikbaarheid. Er worden geen onderhoudsacties opgenomen ten aanzien van het onderhouden van onderdelen van kunstwerken. In plaats hiervan worden de betreffende onderdelen alleen periodiek vervangen. Bij dit niveau kan aan de overige randvoorwaarden zoals toonbaarheid, duurzaamheid en bruikbaarheid van de kunstwerken niet worden voldaan. Een kortere levensduur van de kunstwerken wordt geaccepteerd als gevolg van dit minimale onderhoudsniveau.

Openbare verlichting en Verkeersregelinstallaties

Het onderhoud van de aan de openbare verlichting en de verkeersregelinstallaties is erop gericht om het aantal storingen en uitval tot een minimum te beperken, opdat de veiligheid van de weggebruikers voldoende is gewaarborgd. Het onderhoud van portalen, masten, uithangers, lantaarns en dergelijke wordt beperkt tot het hoogst noodzakelijke (corrosie bestrijden, controle op materiaalmoetheid) en een vervanging aan het eind van de technische levensduur. In het kader van het koploperschap wordt er de komende twee jaar extra verlichting vervangen en dimbaar gemaakt om energie te besparen en CO₂ reductie te behalen.

Bij de automaten van de verkeersregelinstallaties (VRI) is niet de technische levensduur bepalend, maar het feit dat de fabrikanten maar voor een beperkte tijd garanderen dat reserveonderdelen verkrijgbaar zijn. Waar mogelijk worden bij de VRI- installaties LED-verlichting aangebracht in plaats van de traditionele gloeilampen. Deze investering verdient zich binnen een paar jaar terug doordat wordt bespaard op energiekosten (LED's gebruiken veel minder energie) en op de kosten voor de jaarlijkse vervanging van de lampen. Deze actie wordt in 2010 afgerond.

Beplanting

Het onderhoud van de beplanting, zijnde bomen en singels, is erop gericht om het eindbeeld te realiseren. Dit eindbeeld is voor de bomen en de singels beschreven in de bouwsteen 'Beplantingen'. Voor de duurzame instandhouding van de boombeplantingen is het boomvervanging plan opgesteld. Een deel van het budget wordt ingezet voor het onderhoud van de sierbeplanting in de rotondes.

Jaarlijks wordt ook een zogeheten zorgplichtinspectie uitgevoerd bij circa 1/3 deel van het totale bomenbestand. Hierbij wordt de vitaliteit van de bomen langs de wegen door externen gecontroleerd, zodat voorkomen wordt dat de bomen gevaar opleveren voor de weggebruikers.

Vaarwegen

Vaarten

Voor de vaarten zijn scheepvaartprofielen vastgesteld uitgaande van de maatgevende scheepsafmetingen (vermeld in de landelijk gehanteerde CVB Richtlijnen) en de maximale invaardiepte bij de sluisen. In de Flevolandse vaarten is het leggerprofiel (profiel benodigd voor de waterafvoer) echter vrijwel overal dieper dan het scheepvaartprofiel. In 2004 is in bestuurlijk overleg overeengekomen dat het Waterschap voortaan het baggerwerk in de vaarwegen op zich gaat nemen en dat de provincie afhankelijk van haar verantwoordelijkheden 20% van de kosten voor het achterstallig baggeronderhoud draagt. In 2009 zijn de eerste locaties gebaggerd.

Oeverbescherming

Voor de oeverbescherming is met het waterschap afgesproken dat ook daar gekomen gaat worden tot een verdeling van de kosten en de uitvoering daarvan. Onderhandelingen hierover hebben nog niet tot concrete resultaten geleid. Bij de oeverbescherming komen we nu in een onderhoudsintensieve periode terecht waarbij veel oeverbeschermingen dienen te worden vervangen doordat in het verleden grote trajecten ineens zijn aangelegd. Intentie is natuur- en milieuvriendelijke alternatieven toe te passen, op de locaties waar dat mogelijk is, voor de aanwezige verticale oeverbescherming.

Sluiscomplexen

Alle sluisobjecten worden onderhouden op een niveau waarbij de veiligheid en bruikbaarheid zijn gegarandeerd. Door middel van grote en kleine onderhoudswerkzaamheden wordt de veiligheid en de bruikbaarheid gegarandeerd en vindt instandhouding van de complexen plaats op een niveau waarbij niet of nauwelijks kapitaalvernietiging optreedt.

Alle sluisen hebben een waterkerende functie. Aangezien deze functie van essentieel belang is voor de veiligheid van het achterliggende gebied wordt deze functie met enige regelmaat getoetst.

Op termijn wordt op afstand bediend. In 2010 worden hiervoor de eerste maatregelen getroffen, waarbij een glasvezelverbinding wordt gerealiseerd tussen de diverse objecten en toekomstige centrale bedieningslocatie.

3.3 Provinciehuis

Provinciehuis

In 2009 is het MeerJarenOnderhoudsPlan (MJOP) voor de periode 2009 tot en met 2012 vastgesteld. Met dit plan wordt gewaarborgd dat het gebouw, de daarin aanwezige installaties en apparatuur op een goede wijze beheerd, geëxploiteerd en onderhouden worden. In het plan zijn een 4-tal zaken geïnventariseerd namelijk het jaarlijks onderhoud, het niet-jaarlijks onderhoud, de vervangings-investeringen en de benodigde financiële middelen.

Het jaarlijks onderhoud is nodig om de bedrijfszekerheid van het gebouw en de installaties te waarborgen, de veiligheid te kunnen garanderen en de uitstraling van het gebouw in stand te houden. Dit onderhoud wordt uitgevoerd om te voldoen aan regelgeving (bijv. ARBO en NEN) en verzekerd te zijn van ondersteuning van de leverancier (bijv. garantiebepalingen).

Het niet-jaarlijks onderhoud betreft het niet reguliere en groot onderhoud. Dit onderhoud omvat bijv. het schilderwerk, vervanging verlichtingsarmaturen, zonwering, dakbedekking e.d. De uitvoering vindt gemiddeld om de 5 tot 20 jaar plaats.

In het MJOP zijn ook de vervangingsinvesteringen meegenomen. Het gaat hierbij om uitgaven die noodzakelijk zijn zodra de levensduur van apparatuur of installaties verstreken is. De hiervoor geldende termijnen zijn vastgelegd in de Financiële verordening provincie Flevoland 2003. Voorbeelden hiervan zijn de vervanging van de audiovisuele installaties, meubilair, apparatuur voor de postkamer en keukenapparatuur.

3.4 Financiële consequenties van het onderhoud

Zoals eerder is vermeld bestaat het onderhoud uit jaarlijks onderhoud en niet jaarlijks onderhoud. De lasten van het jaarlijks onderhoud zijn opgenomen in de exploitatiebegroting als onderdeel van de totale lasten van de programma's. In de productenraming zijn deze bedragen nader uitgesplitst naar de diverse onderhoudscomponenten. Het niet jaarlijks onderhoud wordt rechtstreeks bekostigd uit daarvoor gevormde voorzieningen. Hieronder wordt inzicht gegeven in de daarmee gemoeide bedragen en de ontwikkeling van de onderhoudsvoorzieningen.

Jaarlijks onderhoud (ten laste van de programma's)

Jaarlijks onderhoud (x € 1000)	2010	2011	2012	2013
Jaarlijks onderhoud Landwegen	8.441	9.197	8.441	8.441
Jaarlijks onderhoud Vaarwegen	3.555	3.615	3.224	3.224
Jaarlijks onderhoud Provinciehuis	1.547	1.547	1.547	1.547

Niet jaarlijks onderhoud (ten laste van de voorziening)

Niet jaarlijks onderhoud (x € 1000)	2010	2011	2012	2013
Niet jaarlijks onderhoud wegen	6.575	5.445	6.540	5.050
Niet jaarlijks onderhoud vaarwegen	2.085	1.705	1.750	1.800
Niet jaarlijks onderhoud Provinciehuis	28	99	181	37

Reservering niet jaarlijks onderhoud (ten laste van de programma's)

Voor een goed beheer van kapitaalgoederen zijn onderhoudsplannen noodzakelijk, waarin een berekening is gemaakt van de toekomstige onderhoudslasten. Omdat de lasten van het niet jaarlijks onderhoud ongelijk gespreid zijn in de tijd, worden hiervoor jaarlijks bedragen toegevoegd aan een voorziening. Het niet jaarlijks onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van deze voorzieningen gebracht. Over een langere periode gerekend horen toevoegingen en onttrekkingen aan de voorzieningen aan elkaar gelijk te zijn.

Toevoegingen NJO voorzieningen (x € 1000)	2010	2011	2012	2013
Voorziening NJO Landwegen	5.279	5.279	5.279	5.279
Voorziening NJO Vaarwegen	1.316	1.301	1.474	1.474
Voorziening NJO Provinciehuis	0	250	250	250

Ontwikkeling stand voorziening niet jaarlijks onderhoud

Stand NJO voorzieningen per 31/12 (x € 1000)	2010	2011	2012	2013
Voorziening NJO Landwegen *	5.684	5.518	4.257	4.486
Voorziening NJO Vaarwegen *	2.426	2.022	1.746	1.420
Voorziening NJO Provinciehuis	837	988	1.057	1.270

* In de stand van de voorzieningen NJO landwegen en vaarwegen zijn niet opgenomen de oormerken voor respectievelijk de eventuele overdracht van de Waterlandseweg en het baggerplan.

4 FINANCIERING

Algemeen

De Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO) en de ministeriële Regeling Uitzetting Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO) stellen voorwaarden aan het financieringsgedrag van provincies. Deze regeling is vertaald in het door Provinciale Staten vastgestelde Treasurystatuut. De financieringsparagraaf geeft inzicht in treasuryfunctie van de provincie. Treasury is gericht op de financiering van de activiteiten die binnen de provincie worden uitgevoerd ter realisatie van het beleid en de bedrijfsvoering. De belangrijkste activiteit van de treasury is het uitzetten van overtollige of het aantrekken van benodigde middelen. De basis hiervoor is een globale liquiditeitsplanning voor de korte en de lange termijn.

In 2009 zijn wijzigingen aangebracht in zowel FIDO en RUDDO. In het licht van de recente ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt is hierbij de aandacht in het bijzonder uitgegaan naar de beheersing van risico's bij het uitzetten van gelden.

In het uitzettingsbeleid van gelden wordt door de provincie, vanuit haar publieke functie, mede de MVO-performance (maatschappelijk verantwoord ondernemen) van financiële ondernemingen meegewogen.

Algemene ontwikkelingen

De internationale conjunctuur heeft vanaf eind 2008 een snelle verslechtering laten zien, hetgeen in 2009 tot een economische krimp heeft geleid. Dit heeft geresulteerd in een aanzienlijke daling in de korte en (in mindere mate) de lange rente. Voor 2010 wordt ten opzichte van 2009 uitgegaan van een licht herstel. Voor zowel de korte als de lange rente wordt een marginale tot lichte stijging verwacht. Voor de berekening van de rente inkomsten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Rente	< 1 jaar (benchmark: 3 mnd euribor)			> 1 jaar (benchmark: 10 jaar staatsrente)		
	realisatie		voorspelling	realisatie		voorspelling
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Nederland	4,1%	2,6%	1,4%	4,2%	4,0%	4,2%
Gehanteerd in de begroting	n.v.t.	2,5%	1,3%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

(Bronnen: CEP,DNB, Euribor-rates.eu en Atrivé)

De in de begroting gehanteerde rente voor uitzettingen < 1 jaar wijkt af van de benchmark, omdat niet alle uitzettingen exact voor 3 maanden worden uitgezet. Een deel van de middelen wordt op de rekening courant aangehouden voor dagelijkse betalingen. De rentevergoeding op de rekening courant saldi ligt lager dan de rente van een 3-maands deposito. Gelet op het toenemend verschil tussen de rentevergoeding over uitzetting met een looptijd > 1 jaar en de rente over uitzettingen < 1 jaar zal in 2010 worden bezien of er weer middelen met een looptijd van > 1 jaar worden uitgezet.

Treasury beleid

Algemeen

Als gevolg van investeringen in grote projecten zal de beschikbare hoeveelheid liquide middelen de komende jaren naar verwachting dalen. Het schatten van de renteopbrengst in de toekomst is altijd speculatief en afhankelijk van de feitelijke ontwikkeling van de rentestand en de liquiditeitsomvang.

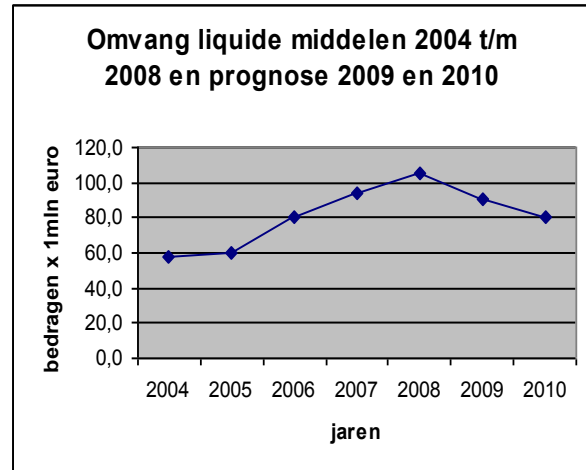
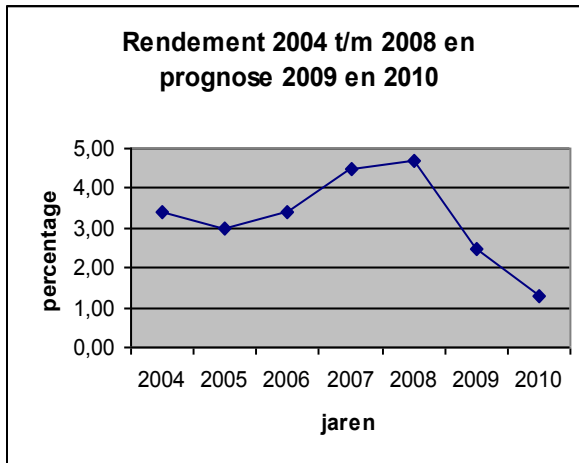
Voor de inschatting van het rendement over 2010 zijn de volgende aannames gedaan:

- de gemiddelde omvang van de liquide middelen in 2010 bedraagt € 80 mln;
- dit bedrag bestaat volledig uit provinciale middelen en geen Europese gelden, omdat de EU-declaraties achteraf plaatsvinden;
- de rentevisie voor 2010 is dat 1,3% rendement wordt gemaakt voor uitzettingen korter dan 1 jaar.

Op grond van deze aannames wordt voor het jaar 2010 uitgegaan van een gemiddeld rendement van circa 1,3% over een verwachte gemiddelde liquiditeitsomvang van € 80 mln. resulterend in ruim € 1,01 mln. rente inkomsten. Het aandeel van de BDU-middelen als onderdeel van de liquiditeitsomvang bedraagt € 37 mln.

Uitgaande van een verwachte gemiddelde liquiditeitsomvang van € 80 mln. in 2010, heeft een afwijking van de rente met 1% een verandering van € 0,8 mln. in de rente-inkomsten tot gevolg.

Een afwijking van de liquiditeitsomvang met € 10 mln. heeft - bij een veronderstelde rentestand van 1,3% - een effect van € 0,13 mln.

Risicobeheer

Het vigerende beleid in de provincie Flevoland geeft aan dat prudent wordt omgegaan met de financiële middelen. Er worden geen gelden aangetrokken om deze tegen een hoger rendement uit te zetten (bankieren), wat blijkt uit het feit dat er geen vlottende of vaste schulden in combinatie met liquide middelen zijn (deposito's en een positief rekening courant saldo). In het treasury statuut worden vier risico's onderkend, waarbij de volgende maatregelen zijn getroffen:

Risico	Omschrijving	Maatregel
Renterisico	de kans dat rentewijzigingen nadelige financiële gevolgen hebben.	Kasgeldlimiet (< 1 jaar): 7% van de omvang van de begroting 2010 = € 16,3 mln. Kasgeldruimte (€ 96,3 mln.): gemiddelde omvang vlottende middelen (€ 80 mln.) plus kasgeldlimiet (€ 16,3 mln.) Renterisiconorm (> 1 jaar): niet van toepassing, omdat geen geld wordt geleend
Koersrisico	de garantie dat de hoofdsom in stand blijft gedurende de looptijd van de uitzetting	Alleen geld uitzetten in vastrentende waarden (zoals obligaties, deposito's en rekening courant tegoeden)
Krediet risico	de kans dat een debiteur de hoofdsom niet terugbetaalt als gevolg van betalingsproblemen en/ of een faillissement	Alleen geld uitzetten bij Nederlandse overheden met een solvabiliteitsratio van 0%, financiële instellingen binnen de EMU (in landen die beschikken over een AAA-rating) met minimaal een A-rating, waarbij per bank een maximum is gesteld afhankelijk van de rating, looptijd en de totale hoeveelheid middelen en financiële ondernemingen met ten minste een A-rating. Hierbij geldt dat de rating door ten minste 2 erkende ratingbureaus moet zijn gegeven.
Liquiditeit risico	de kans dat er op korte en/ of lange termijn te weinig liquide middelen voorhanden zijn om te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen	Uitgaven en inkomsten zoveel mogelijk op elkaar afstemmen (planning), positief saldo rekening courant als buffer en geld gepland uitzetten

Uitvoering treasurybeleid

Provincie financiering (lange termijn)

De omvang van de benodigde middelen is afhankelijk van het inkomsten- en uitgavenpatroon in de komende jaren. Investerings in grote projecten als Oostvaarderswold, OMALA en de Hogeschool Almere zijn aanleiding voor het opstellen van een lange termijn investerings- en financieringsplan voor de grote investeringsprojecten tot 2030. Hieruit kan blijken dat op enig moment in de nabije toekomst gezocht moet worden naar andere financieringsbronnen.

Kasbeheer (korte termijn)

Op korte termijn worden overschotten uitgezet in kortlopende deposito's (looptijd varieert van 1 tot 12 maanden). Hierbij wordt er voor gezorgd dat periodiek geld vrijvalt om eventuele afwijkingen van het gemiddelde uitgavenpatroon te kunnen opvangen. De rentevergoeding van de middelen op de rekeningen-courant is ongeveer gelijk aan de daggeldrente.

5 BEDRIJFSVOERING

5.0 Algemeen

De ambities van de provincie Flevoland kunnen enkel worden gerealiseerd als kan worden beschikt over een goed ingerichte bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering betreft de sturing en beheersing van alle bedrijfsprocessen. *Sturing* staat voor het optimaal organiseren van de inzet van mensen, middelen en (kapitaal)goederen die nodig zijn voor de uitvoering en voor het initiëren van processen en activiteiten. *Beheersing* omvat het toezien op de uitvoering en zondig bijsturen. In deze bestuursperiode staat de uitvoering van het Omgevingsplan centraal. Dit betekent een omslag van beleid naar uitvoering en dat heeft onder meer betekenis voor het organiseren van de inzet van mensen en middelen. Daarnaast dienen de bedrijfsprocessen effectief, efficiënt en conform de geldende wetgeving te worden ingericht. Het doel hiervan is om maximale capaciteit (o.a. tijd en geld) beschikbaar te hebben voor de uitvoering van de programma's. Dit vertaalt zich in de volgende doelstellingen voor de bedrijfsvoering:

- doeltreffend (effectief): de maatschappelijke effecten bereiken die beoogd zijn;
- doelmatig (efficiënt): de gewenste prestaties en beoogde maatschappelijke effecten realiseren met een zo beperkt mogelijke inzet van middelen;
- rechtmatig: handelen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

De onderwerpen worden per thema geordend. Dit vloeit logisch voort uit het beginsel dat we integraal en verbindend willen werken. De onderscheidende thema's zijn:

- verbindend sturen;
- werken in de matrixorganisatie;
- investeren in goed werkgeverschap;
- waarborgen van kwaliteit.

5.1 Verbindend sturen

De provincie wil maatschappelijke effecten bereiken. Welke dat specifiek voor 2010 zijn, staat omschreven in de eerste hoofdstukken van deze begroting. Deze maatschappelijke effecten moeten veelal bereikt worden door en in samenwerking met andere partijen. Voor de provincie staat daarom het mobiliseren van de juiste partijen centraal, de zogenaamde maatschappelijke coalitievorming. Hierbij past verbindend sturen; verbinden met de omgeving en met klanten en het verbinden van medewerkers aan de missie en de cultuur van de organisatie. De provincie wil het verbindend sturen verder ontwikkelen en borgen in de organisatie. Belangrijke competenties zijn daarbij: politiek-bestuurlijke sensitiviteit, integraal werken, strategische advisering, transactionele vaardigheden (communicatie, onderhandelen, beïnvloedingsvaardigheid, samenwerkingsvaardigheden, coalities sluiten, etc.) en ondernemend gedrag.

In 2009 zijn het gewenste imago, de kernwaarden en het corporate credo van de provincie vastgesteld. In 2010 zullen deze uitgangspunten op zodanige wijze in de organisatie verankerd moeten worden, dat ze de essentie vormen van onze identiteit. Dat betekent dat deze uitgangspunten richtinggevend moeten worden voor al ons handelen, zowel naar collega's als naar externen, en onze besluitvorming. Doel hiervan is dat de kwaliteit van de producten en diensten die de provincie levert op den duur een herkenbaar en gewenst effect hebben op het beeld dat de buitenwacht van ons heeft.

Wat we daarvoor gaan doen

In het kader van het organisatieontwikkelingsprogramma wordt een gezamenlijk implementatieplan opgesteld voor de verankering van het gewenste imago, de kernwaarden en het credo als corporate uitgangspunten voor de organisatie. Na vaststelling van dit plan wordt in 2010 met de uitvoering ervan gestart.

Met het project de Cultuurbrug 2008-2011 wordt het verbindend werken verankerd in de provinciale organisatie. Ook in 2010 staat het maatschappelijk coalities sluiten centraal; welke zijn dit en welke rollen en resultaten passen hierbij? Vervolgens worden de wegen en middelen verder verkend om verbindend tot maatschappelijke coalities te komen. Dit moet ertoe leiden dat medewerkers in projecten en programma's voldoende toegerust zijn om, in samenwerking met het bestuur en externe partijen, duurzame maatschappelijke coalities tot stand te brengen.

5.2 Werken in de matrixorganisatie

Van de provincie wordt een regisserende en coördinerende rol verwacht vanuit een integrale benadering. De provinciale organisatie werkt hieraan vanuit een matrixorganisatie. We realiseren provinciale doelstellingen vanuit lijnafdelingen én vanuit projecten en programma's. Hierbij maken de projecten en programma's gebruik van de capaciteit uit de lijnafdelingen.

In een matrixorganisatie is het van belang dat de posities, rollen en verwachtingen voor alle betrokkenen helder zijn. Hieraan hebben we inhoud gegeven door dit één van de onderwerpen van het organisatie ontwikkelprogramma te maken. Onder het actiepunt 'uitkristalliseren van de onderscheiden posities en rollen' wordt hieraan gewerkt.

Naast duidelijke posities, rollen en verwachtingen is een goede afstemming tussen lijnafdelingen en projecten en programma's noodzakelijk. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door een nieuwe systematiek van afdelingsplannen in te voeren. Hierdoor richt de ambtelijke organisatie zich eenduidig op de doelstellingen van de organisatie zoals vastgelegd in o.a. het hoofdlijnenakkoord en de programmabegroting. Doordat doelen en activiteiten concreet worden uitgewerkt in de afdelingsplannen is tevens duidelijk welke verantwoordelijkheid een afdeling, project of programma neemt. Tot slot wordt de capaciteitsvraag duidelijk doordat afdelingen, projecten en programma's met hetzelfde format werken en zij dit onderling met elkaar afstemmen.

Wat we daarvoor gaan doen

Het actiepunt 'uitkristalliseren van de onderscheiden posities en rollen' gaan we voortzetten zodat voor alle betrokkenen de onderscheiden posities, rollen en verwachtingen helder zijn. De leidinggevenden en enkele (project-/programma)medewerkers hebben reeds deelgenomen aan de managementgame 'Geluk in de matrix'. De simulatie maakt de effectiviteit van houding en gedrag zichtbaar. Met dit inzicht gaan we verdere concrete acties uitzetten.

De samenwerking tussen de lijn en projecten en programma's gaan we verbeteren door de organisatie aan te passen aan de veranderende omgeving. Omdat de provincie blijvend geconfronteerd zal worden met complexe taakstellingen is project en programmamanagement geen tijdelijke ingreep. Het moet zodanig worden ingericht dat het de gehele organisatie ook duurzaam versterkt. Het gaat er om een evenwicht te bereiken tussen afdelingen en projecten en programma's. Deze projecten en programma's zijn vaak meerjarig van aard. Gebleken is dat onze huidige wijze van informatievoorziening hier nog onvoldoende op aansluit. Deze aansluiting zullen wij in 2010 verder verbeteren.

De nieuwe, uniforme systematiek van afdelingsplannen gaan we in 2010 organisatiebreed introduceren. Deze systematiek zorgt ervoor dat er resultaatgericht gewerkt gaat worden en dat de sturing (op o.a. capaciteit) door afdelingen, projecten en programma's verbetert. In aansluiting hierop zal ook de financiële informatievoorziening aan het management worden geoptimaliseerd.

5.3 Investeren in goed werkgeverschap

Binnen de provincie, als kennisintensieve organisatie, maken de medewerkers het verschil. Bestuurlijke ambities zijn alleen te realiseren als medewerkers die ambities kunnen vertalen naar aansprekende resultaten. Dit vereist een goede medewerker op de juiste plaats in de organisatie. Dat begint bij de instroom van medewerkers. Op de krappere wordende arbeidsmarkt wordt het steeds moeilijker om medewerkers te werven. De provincie wil zich onderscheiden van andere werkgevers door goed werkgeverschap. Investeren in goed werkgeverschap betekent niet alleen zorgen voor een aantrekkelijk en gevarieerd arbeidsvoorwaardenpakket, maar ook voldoende opleidings- en ontwikkelingsmogelijkheden bieden.

De provincie stimuleert medewerkers ook zelf verantwoordelijkheid te nemen voor hun ontwikkeling en loopbaan. De werkzaamheden van de provincie, die divers zijn qua inhoud en niveau, bieden al veel mogelijkheden om zich bij de uitvoering van reguliere en projectmatige werkzaamheden te ontwikkelen. Het is van belang de persoonlijke ontwikkeling een belangrijk onderdeel te laten zijn van het planningsgesprek met de leidinggevende.

De provincie wil tevens de inzetbaarheid en mobiliteit van medewerkers vergroten, door instrumenten als opleidingen, functiewisselingen en loopbaanbegeleiding.

Wat we daarvoor gaan doen

Om goede medewerkers op systematische wijze te werven, met grotere kans op succes, zullen wij op de arbeidsmarkt communiceren op basis van een plan. Deze werkwijze wordt ondersteund, onder meer door de inzet van een ontwikkelde vacaturesite. Daarnaast profileert de provincie zich als aantrekkelijke werkgever bij potentiële kandidaten uit nieuwe doelgroepen. Het diversiteitbeleid/ talent management wordt verder vorm gegeven.

De arbeidsvoorwaarden van de provincie worden opnieuw bekeken en daarbij worden de huidige Individuele Keuzemogelijkheden Arbeidsvoorwaarden Provincies (IKAP) meegenomen. Indien nodig wordt een nieuw aanbod ontwikkeld. Bijzondere, zeer onderscheidende faciliteiten zoals de sportregeling voor medewerkers, worden verder ontwikkeld en eventueel voortgezet.

Het niveau van de arbeidsomstandigheden is een aspect van goed werkgeverschap. Daarom zal ook in het komende jaar hier regelmatig onderzoek naar worden gedaan. Op basis hiervan kan preventiebeleid worden ontwikkeld.

Het opleiden en ontwikkelen van medewerkers is essentieel voor het functioneren van de provincie. De provincie blijft investeren in medewerkers door gerichte opleidingen aan te bieden en medewerkers de mogelijkheid te geven aan opleidingen deel te nemen. Daarnaast wordt de interne mobiliteit gestimuleerd. Leidinggevendenden worden geadviseerd en ondersteund in het voeren van planningsgesprekken. Nieuw is de implementatie van de “leeromgeving”. Deze omvat een werkwijze die stimuleert en borgt dat medewerkers het geleerde in een training, cursus, of opleiding in de dagelijkse praktijk kunnen doorontwikkelen.

Strategische personeelsplanning wordt (via pilots) ontwikkeld en uitgevoerd. De provincie reikt in eerste instantie de gewenste ontwikkelrichting aan, zodat de medewerkers op basis daarvan hun ontwikkelpad kunnen uitzetten. Daarnaast helpt strategische personeelsplanning leidinggevendenden om te beschikken over de juiste medewerker op de juiste plaats op het juiste moment in de organisatie.

5.4 Waarborgen van kwaliteit

De provincie wil doelmatig, doeltreffend en rechtmatig operen. De verbetering van de kwaliteit van de organisatie krijgt op diverse wijzen vorm.

In de eerste plaats wil de provincie in haar dienstverlening professioneel zijn en voldoen aan haar eigen normen zoals verwoord in het *kwaliteitshandvest*. Kwaliteitsmanagement betreft het continue streven naar de optimalisering van de dienstverlening; hoe zijn de werkprocessen georganiseerd, waar zitten de grootste afbreukrisico's en hoe brengen we die risico's terug tot een acceptabel niveau? Voldoen we aan de relevante regelgeving? Hoe zorgen we er voor een lerende organisatie te zijn en blijven? De digitalisering van onze dienstverlening is volop in ontwikkeling. Met name door samenwerking met andere overheden zullen onze afnemers de komende jaren verbeteringen ervaren. In het vervolg wordt op het Bedrijfsinformatieplan dieper ingegaan. Ook een goede benchmark helpt om de kwaliteit van de organisatie te beoordelen. Dit instrument neemt in belang toe. De vergelijking tussen provincies biedt inzicht in wat onze organisatie presteert (www.watdoetjeprovincie.nl).

Een andere methode om te weten waar de provincie staat op dit terrein en welke verbeteringen wenselijk zijn is periodiek onderzoek uitvoeren. De provincie heeft hiervoor een aantal onderzoeksinstrumenten:

- de auditfunctie, die binnen de organisatie onderzoeken doet;
- periodiek beleidsevaluaties (de zogenaamde 217A onderzoeken) voor Gedeputeerde Staten;
- onderzoeken uitgevoerd door de Randstedelijke Rekenkamer en de accountant voor Provinciale Staten;
- beleidseffectonderzoeken door de Provinciale Staten.

In 2010 willen wij meer gestructureerd volgen hoe aanbevelingen uit eerdere onderzoeken zijn opgepakt door de organisatie. Daarbij betrekken wij ook oordelen en aanbevelingen uit niet-periodieke onderzoeken en evaluaties van derden b.v. Inspectie Jeugdzorg.

Risicomanagement is een belangrijk onderdeel van het kwaliteitsmanagement. Risicobewustzijn ('risk awareness') leidt tot beheersing en aanvaarding van bepaalde risico's ('risk appetite') is. Door het risicomanagement te ontwikkelen tot een structureel onderdeel van integraal management draagt het bij tot betere borging, in aanvulling op de periodieke risico-inventarisatie.

De organisatie wil de informatievoorziening de komende jaren verbeteren en versterken. Het Bedrijfsinformatieplan (BIP) is daarvoor opgesteld en kent een meerjarig uitvoeringsprogramma. De nadruk ligt op de ontwikkeling van producten die wettelijk moeten worden ingericht. Daarnaast is de behoefte groot aan een verbetering van het huidige Management informatiesysteem.

Wat we daarvoor gaan doen

Bedrijfsinformatieplan (BIP)

De provincie Flevoland voert het programma BIP uit. Het programma ondersteunt de organisatie bij het helder krijgen van producten en diensten, het op orde brengen van de bedrijfsprocessen en daarop volgend, een adequate informatievoorziening en technische infrastructuur. Leidend voor de uitvoering is de Referentie-architectuur van de provincie Flevoland, die uitgaat van het Omgevingsplan en het Hoofdlijnenakkoord. In 2010 heeft de provincie de beschikking over een actuele producten en dienstencatalogus. Deze catalogus is bedoeld om aan de burgers en bedrijven van Flevoland inzicht te bieden in wat er van de provincie kan worden verwacht.

De beleidsafdelingen zijn in staat om de taken, die de wet hun oplegt, uit te voeren dankzij een adequate ondersteuning op het gebied van technische infrastructuur en informatievoorziening. De projecten uit het bedrijfsinformatieplan richten zich in deze fase alleen op de wetgevende taken van de provincie, of geven vervolg aan de afspraken gemaakt in convenanten, afgesloten in IPO verband. In 2010 wordt (digitale) ketensamenwerking met de andere bestuurslagen uitgebreid.

5.5 Auditfunctie

De auditfunctie wordt kwalitatief en kwantitatief versterkt. Een meerjarig auditprogramma wordt opgesteld, dat aansluit bij de voornemens van de Randstedelijke Rekenkamer. Audits worden gedifferentieerd ingezet, en op basis van het jaarlijkse auditplan uitgevoerd. Inzet voor (de Veranderfunctie voor) het Bedrijfsinformatieplan wordt mogelijk. Ook worden stappen gezet zodat audits de organisatie kunnen versterken en zorgen dat bedrijfsprocessen beter “in control” komen. Ook de monitoring van eerdere onderzoeken wordt ter hand genomen.

Waar mogelijk wordt samengewerkt met derden met als doel schaalvoordelen te halen, kennis uit te wisselen en de kwaliteit van de auditfunctie te vergroten.

Beleidsevaluatie

In 2010 wordt een 217A onderzoek uitgevoerd. Over de daaruit naar voren komende aandachtspunten zal gerapporteerd worden en de verbeterpunten worden waar relevant opgepakt.

Burgerjaarverslag

In de eerste helft van 2010 brengt de Commissaris van de Koningin het Burgerjaarverslag uit over 2009. Ook dit jaar biedt het Burgerjaarverslag inzicht in de prestaties en verbetermogelijkheden van de organisatie. Beschreven wordt in welke mate de provincie haar normen uit het kwaliteitshandvest heeft gehaald en op welke punten verbeteringen gewenst worden. Zichtbaar is tevens op welke wijze de burger betrokken is bij beleidsontwikkeling van de provincie. Overigens overweegt het kabinet de verplichting van een burgerjaarverslag af te schaffen. Ook zonder een wettelijke verplichting wil de provincie zich blijven verantwoorden naar de burger.

In de jaarplannen van de afdelingen besteden de integraal managers aandacht aan de verbeterpunten. Daardoor verbetert de organisatie met als resultaat een verbeterde dienstverlening. Monitoring en stimulering van de verbeterplannen krijgt in 2010 aandacht.

Continuïteitsmanagement

In 2009 is gestart met de opstelling van een continuïteitsplan Griepvloed. De organisatie moet voorbereid zijn op de mogelijkheid dat zich een griepvloed voordoet. Doordat medio 2009 de griepvloed een feit was zijn en worden diverse maatregelen voorbereid en geïmplementeerd. Daarbij wordt uitgegaan van het scenario dat de griepvloed voor 30% uitval van personeel zorgt. Eventuele maatregelen worden de komende jaren uitgevoerd worden.

Beleid en verantwoording

Hoewel de P&C instrumenten Programmabegroting en Voor- en Najaarsnota naar het oordeel van Provinciale Staten sterk zijn verbeterd is doorontwikkeling wenselijk. Op alle sturingsniveaus kunnen verbeteringen worden aangebracht. De P&C-cyclus kan worden vereenvoudigd en nog beter afgestemd op het juiste sturingsniveau. De komende maanden wordt het verbeterprogramma geformuleerd en in 2010 en de jaren daarna gerealiseerd. Gekozen wordt voor een systematische aanpak met een op de maat van Flevoland opgebouwd huis van "planning en control" (of "beleid en verantwoording"). Ook risicomanagement maakt onderdeel uit van dit programma. 'Best practices' van andere overheden worden bij de opzet en invoering hierin opgenomen, mede via intensivering van kennisuitwisseling. Uiteraard worden dwarsverbanden aangebracht met het Bedrijfsinformatieplan en met de organisatieontwikkeling. Er wordt tevens een start gemaakt met de doorontwikkeling van de beleids- en verantwoordingscyclus. Het aangrijpingspunt daarvoor ligt in de Lange Termijn Agenda van Provinciale Staten.

Rechtmatigheid

Overheidsgeld dient doelmatig besteed te worden; goederen en diensten worden in de juiste prijs/prestatieverhouding aangeschaft. Hierbij dient rechtmatig te worden gehandeld, in overeenstemming met het eigen beleid en de (Europese) wet- en regelgeving. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid wordt geëvalueerd en op basis van de punten die hier uit naar voren komen wordt het beleid bijgesteld. Tevens wordt het beleid indien nodig aangepast aan de nieuwe wet- en regelgeving (ontwerp Aanbestedingswet).

Duurzaam inkopen

Op 2 juli 2009 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het voorstel voor een aangepast criteriapakket voor Duurzaam Inkopen. Een projectgroep van MW en WVV is in samenwerking met de inkoopadviseur van FZ in 2009 begonnen aan de implementatie en zal in 2010 hieraan verder gestalte geven.

5.6 Rekenkamer en accountant

De Randstedelijke Rekenkamer is onafhankelijk en stelt, gehoord hebbende de programmaraad, haar eigen onderzoeksprogramma op. Het programma van 2010 is bekend:

- reserves en voorzieningen;
- wachtlijsten Jeugdzorg;
- monitoring eerdere onderzoeken.

De accountant zal ook in 2010 de jaarrekeningcontrole en een interim-controle, waaronder de salariscontrole, uitvoeren.

De aanbevelingen uit een onderzoek van Randstedelijke worden in een plan van aanpak uitgewerkt. De komende maanden wordt onderzocht hoe eerdere aanbevelingen zijn geïmplementeerd door de organisatie. Het zelfde vindt plaats met de bevindingen van de accountant uit voorgaande jaren.

Risicomanagement

Het visiedocument Risicomanagement is de basis voor de verdere ontwikkeling en implementatie van risicomanagement. Vanaf 2009 wordt het risicomanagement ingebed in de reguliere beleids- en verantwoordingscyclus, en de planning en controlcyclus. Zowel bij de besluitvorming vooraf, als bij de verantwoording achteraf is er een risicoparagraaf. Met als resultaat dat alle betrokkenen gemeenschappelijke beelden en verwachtingen hebben icomanagement. En dat het een structureel en vanzelfsprekend onderdeel is van de sturing en beheersing van de organisatie.

Zaaksgewijs/zaakgericht werken

Bij het inrichten van de dienstverleningsprocessen en de informatiehuishouding moet aansluiting gevonden worden bij de interne organisatieontwikkeling en de externe ontwikkelingen zoals benoemd in het BIP. Dat wil ook zeggen dat procesgebonden informatie in samenhang gemaakt en gepresenteerd moet worden. Daartoe zal, mede op basis van een vooronderzoek in 2009, de kennis en vaardigheden evenals de inrichting van het digitaal zaakgericht werken in de organisatie verder ontwikkeld worden.

Samenwerking Lelystad

In juni 2009 hebben de directieteams van de gemeente Lelystad en de provincie ingestemd met het aangaan van nauwere samenwerkingsverbanden op het gebied van ICT. In dat kader zullen in 2010 de in de tweede helft van 2009 verder uitgewerkte onderwerpen van samenwerking in uitvoering worden gebracht. Het betreft samenwerking op het gebied van computeruitwijk, helpdesk ICT, logisch en technisch databasebeheer en informatiebeveiliging. Door samenwerking op deze gebieden zal de inzet van personeel efficiënter kunnen plaatsvinden, kennis gedeeld kunnen worden en contracten met derden tegen betere condities kunnen worden afgesloten.

Informatiebeveiliging

De provincie zal in het kader van het NUP en het BIP haar diensten meer via het internet en in samenwerking met andere overheden gaan aanbieden. Bovendien zullen er ook meer ICT-faciliteiten vanaf willekeurige locaties buiten het provinciehuis aan de medewerkers van de provincie worden aangeboden. Daarmee wordt informatiebeveiliging van steeds groter belang. In 2010 zal de functie van beleidsmedewerker informatiebeveiliging zijn ingevuld en zal het informatiebeveiligingsbeleid van de provincie vorm krijgen. Dit zal in nauwe samenwerking met de gemeente Lelystad geschieden.

Werkplekinrichting en Tijd- en PlaatsOnafhankelijk Werken (TPOW)

Onze organisatie zal de komende tijd gaan groeien. Daar alle werkplekken reeds bezet zijn noodzaakt ons opnieuw naar ons huisvestingsconcept te kijken.

Nu al kan worden gesteld dat gezien de ruimtenood in enige mate niet aan werkplekindeling is te ontkomen. In 2010 zal de herinrichting van de ICT-werkplekken van de provincie worden afgerond. Hierbij zal optimaal o.a. mobiel werken optimaal worden gefaciliteerd voor die medewerkers die vaak van werkplek wisselen, intern en extern. Extern zal dit worden gefaciliteerd door een bredere inzet van TPOW in 2010.

Service Level Agreements

De medewerkers van de provincie maken bij de uitvoering van hun werkzaamheden gebruik van diverse faciliteiten op het terrein van informatievoorziening en informatietechnologie.

De beschikbaarheid en betrouwbaarheid van en de dienstverlening met betrekking tot die faciliteiten zijn daarmee relevante factoren in de ondersteuning van de werkprocessen.

In dat kader zal, op basis van een vooronderzoek in 2009, een Service Level Agreement (SLA) worden ontwikkeld, waarin heldere afspraken worden gemaakt met de organisatie over ondermeer de uitgangspunten, de kwaliteit, de wijze van uitvoering en de voorwaarden van de dienstverlening.

6 VERBONDEN PARTIJEN

6.1 Algemeen

Algemeen

Verbonden partijen zijn publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een bestuurlijke band houdt in dat invloed op het beleid en de bedrijfsvoering kan worden uitgeoefend door het bezit van een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Een financiële band betekent dat aan de verbonden partij financiële middelen ter beschikking zijn gesteld of dat de provincie financieel verantwoordelijk is voor de verbonden partij.

Beoordelingskader verbonden partijen

Sinds 2008 beschikt de provincie Flevoland over een Nota verbonden partijen. In december 2008 stelde Provinciale Staten na een onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer omtrent verbonden partijen het 'Beoordelingskader verbonden partijen' vast. Deze nota beoogt transparantie te geven in de keuzes die bij de vele aspecten voor het al dan niet aangaan of aanhouden van een verbonden partij een rol spelen.

Ontwikkelingen gedurende het begrotingsjaar

Begin 2009 is de provincie Flevoland een deelneming aangegaan met NV OMALA, de Ontwikkelingsmaatschappij Airport Lelystad Almere. De verwachting is dat de provincie in het najaar van 2009 zal toetreden aan OMALA fase 2. Dit is de fase dat de gronden daadwerkelijk worden aangekocht, bouwrijp worden gemaakt en weer worden verkocht. De provincie dient op dat moment een extra aandelenkapitaal te storten van 3,33 miljoen euro.

Deelnemingen

Gewenste effecten met betrekking tot de deelnemingen:

- nutsbedrijven (Essent, NUON, Vitens, Friese Pad en Afvalzorg): tarieven voor de burgers, kwaliteit van de dienstverlening. Provincie Flevoland beoogt met haar deelnemingen in Nuon, Essent en Vitens de energietarieven respectievelijk watertarieven voor de burgers, alsmede de kwaliteit van de dienstverlening te bewaken. De invloed van de provincie is evenredig aan het percentage van de aandelen die zij bezit (0,02% Essent, 0,04 % Nuon en 0,08 % Vitens);
- nazorgfonds: een gemiddeld doelrendement van in ieder geval 5,06% (over 30 jaar) over het belegde vermogen;
- ontwikkelingsmaatschappij Flevoland: aantal (met succes afgeronde) projecten, spin-off van projecten in termen van geacquireerde bedrijvigheid en werkgelegenheid, naamsbekendheid, mate van kennisverspreiding;
- Omala: het ontwikkelen van een bedrijventerrein rondom Lelystad Airport;
- Bank Nederlandse gemeenten: goed advies en dienstverlening tegen een concurrerende prijs. Daarnaast geven de aandelen een prima rendement.

Samenwerkingsverbanden

Gewenste effecten met betrekking tot de samenwerkingsverbanden:

- Interprovinciaal overleg: mate van kennisuitwisseling, mate van invloed op Rijksbeleid, gezamenlijke visievorming, oplossen gezamenlijke knelpunten;
- Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen: kwaliteit en hoeveelheid aangeleverde gegevens;
- BonRoute: Kwaliteit afwikkeling verkeer en vervoer, investering in projecten, mate van invloed op Rijksbeleid, gezamenlijke visievorming, oplossen gezamenlijke knelpunten;
- Openbaar lichaam Erfgoedcentrum Nieuw Land: mate waarin een breed scala aan doelgroepen is geïnformeerd over het cultureel erfgoed van Flevoland middels tentoonstellingen, bezoek aan studiecentrum en raadplegen van archieven.

6.2 Overzicht verbonden partijen

- Essent NV, Arnhem

Openbaar belang

Het belang van de provincie Flevoland in Essent is historisch gegroeid via het voormalige belang in EDON. In de 1^e helft van 2009 is de splitsing en verkoop van Essent-productie en leveringsbedrijf (plb) voorbereid en geëffectueerd. De Provincie Flevoland heeft hierbij haar 0,0216% belang, ter waarde van ongeveer 2 mln Euro, in Essent-plb verkocht aan RWE. Hiernaast blijft Flevoland, conform de ‘splitsingswet’, aandeelhouder in het netwerkbedrijf van Essent, Enexis. Ook blijft Flevoland voorlopig aandeelhouder in het milieubedrijf van Essent, tot hier een geschikte koper voor is gevonden.

Als onlosmakelijk deel van de verkoop van Essent is Flevoland deelnemer geworden in tijdelijke BV's; betrokken partijen die nu en in de toekomst bij de verkoop en continuïteit noodzakelijk zijn.

Wijze van participatie

De deelneming betreft 32.331 aandelen Essent van € 1.

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	5.253 mln.	5.175 mln.	3.414 mln.	3.396 mln.
Vreemd vermogen	1.186 mln.	724 mln.	2.839 mln.	2.051 mln.
Nettoresultaat	997 mln.	956 mln.	761 mln.	525 mln.
Ontvangen dividend	176.000	211.000	57.000	37.000

- NV NUON, Amsterdam

Openbaar belang

Het belang van de provincie Flevoland in NUON is historisch gegroeid. In de 1^e helft van 2009 is de splitsing en verkoop van NUON-productie en leveringsbedrijf (plb) voorbereid en geëffectueerd. De Provincie Flevoland heeft hierbij haar 0,046% belang, ter waarde van ongeveer 4,6 mln Euro, in NUON-plb verkocht aan Vattenfall. Hiernaast blijft Flevoland, conform de ‘splitsingswet’, aandeelhouder in het netwerkbedrijf van NUON, Alliander. Ook heeft Flevoland voor tenminste 4 jaar zitting in de stichting “NUON Energy Public Assurance Foundation”. Deze stichting richt zich o.a. op het behoud van de NUON-kantoren in Nederland, behoud van de naam NUON gedurende 4 jaar na verkoop, bewaken van de duurzaamheidsstrategie en het bewaken van de leveringszekerheid.

Als onlosmakelijk deel van de verkoop van NUON is Flevoland deelnemer geworden in tijdelijke BV's; betrokken partijen die nu en in de toekomst bij de verkoop en continuïteit noodzakelijk zijn.

Wijze van participatie

De deelneming betreft 63.202 aandelen à € 5 nominaal.

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	6.270 mln.	5.657 mln.	5.167 mln.	4.718 mln.
Vreemd vermogen	1.221 mln.	1.312 mln.	3.431 mln.	3.773 mln.
Nettoresultaat	765 mln.	1.14 mln.	764 mln.	1.138 mln.
Ontvangen dividend	212.000	150.000	149.000	55.000

- **NV Afvalverwerkingsbedrijf Het Friese Pad**

Openbare taak

Het zekerstellen van toekomstige stortcapaciteit en het beheersbaar houden van de bijbehorende toekomstige milieuconsequenties tegen maatschappelijk acceptabele kosten. Het afvalverwerkingsbedrijf heeft haar stortactiviteiten gestaakt en houdt zich nu met de afwerking bezig.

Wijze van participatie

De deelneming betreft 510 aandelen à € 45,38 (51% van het totale aandelenkapitaal), nominale waarde bedraagt € 23.143.

Aandeelhouders

Gemeente Urk: 24,5%

Gemeente Noordoostpolder: 24,5%

Provincie Flevoland: 51,0%

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	4.114.000	8.031.000	9.993.000	10.092.000
Vreemd vermogen	9.254.000	11.170.000	11.979.000	12.183.000
Nettoresultaat	1.084.000	4.538.000	401.000	788.000
Toegekend dividend	2.550.000	2.550.000	255.000	255.000

In 2009 is het dividend over 2008 uitgekeerd. Na afronding van het sluitingsprotocol conform de Wet Milieubeheer in 2009 kan de NV 2009 worden opgeheven, waarbij het resterende vermogen als liquidatiedividend aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd.

- **Afvalzorg Holding NV**

Openbaar belang

Het zekerstellen van toekomstige stortcapaciteit en het beheersbaar houden van de bijbehorende toekomstige milieuconsequenties tegen maatschappelijk acceptabele kosten.

Wijze van participatie

De deelneming betreft 7.000 aandelen à € 200 (10% van het totale aandelenkapitaal), de nominale waarde bedraagt € 1.400.000.

Aandeelhouders

Provincie Flevoland 10,0%

Provincie Noord-Holland 90,0%

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	41.954.000	42.163.000	42.035.000	46.602.000
Vreemd vermogen	108.708.000	114.396.000	121.920.000	118.391.000
Nettoresultaat	6.791.000	7.127.000	7.000.000	11.598.000
Ontvangen dividend	PM	700.000	1.159.800	800.760

Op de aandeelhoudersvergadering van 20 mei jl. is de jaarrekening 2008 vastgesteld. Het besluit over de voorgestelde winstbestemming (waarbij € 125.000 dividend toekomt aan Provincie Flevoland) is echter aangehouden, zodat deze nog niet bekend is.

- **Nazorgfonds gesloten stortplaatsen provincie Flevoland, Lelystad**

Openbare taak

De wetgever heeft in het kader van de nazorgverplichting in de Wet Milieubeheer voor de na 1 september 1996 gesloten stortplaatsen aan het nazorgfonds rechtspersoonlijkheid toegekend. Het nazorgfonds is verantwoordelijk voor het beheer van de gelden die ten behoeve van de nazorg door de stortplaatsexploitanten worden opgebracht en de financiering van de eeuwigdurende nazorg van de gesloten stortplaatsen.

Ontwikkelingen in 2008

Het negatieve bedrijfsresultaat over 2008 bedraagt € -1.115.000 en is een gevolg van het verschil tussen de gecalculerde beleggingsopbrengst (5,06%) enerzijds en de gerealiseerde beleggingsopbrengst (0,00%) anderzijds. Het gecumuleerde negatieve resultaat tot en met 2008 bedraagt € -1.737.000.

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	-1.737.000	-622.000	-432.000	-193.000
Vreemd vermogen	14.387.000	13.214.000	12.094.000	11.001.000
Resultaat	-1.115.000	-190.000	-239.000	249.000

In 2009 wordt het benodigd doelvermogen voor de stortplaatsen herberekend. Het negatief eigen vermogen van het Nazorgfonds wordt verrekend met de aanwezige voorzieningen voor nazorg en de op te leggen nazorgheffingen (die voor Braambergen van 2010 tot 2013 wordt geheven en voor Het Friese Pad in 2010 als eindheffing wordt opgelegd).

- **Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland, Lelystad**

Openbare taak

Sinds mei 2004 is de Ontwikkelingsmaatschappij Flevoland (OMFL) actief. Doel van de OMFL is het bevorderen van investeringen en werkgelegenheid. De kerntaken van de OMFL zijn:

- de ontwikkeling van thematische bedrijvenparken en -centra/ incubators;
- projectmanagement en uitvoering;
- acquisitie en economische gebiedspromotie;
- participaties (MKB Fonds en Technofonds).

Met ingang van 2007 is de OMFL tevens verantwoordelijk voor de toeristische promotie van Flevoland. Deze taak wordt uitgevoerd door een aparte businessunit, Toerisme Flevoland genaamd, die volledig is geïntegreerd in de OMFL. TF wordt apart door de provincie gesubsidieerd voor deze activiteit en heeft een eigen raad van advies.

De OMFL heeft drie (juridisch onafhankelijke) dochters: het MKB Fonds, het Technofonds en BV Management MKB Fondsen. Het MKB Fonds, waarvan naast de OMFL 4 banken aandeelhouder zijn, participeert in startende en groeiende MKB-ondernemingen. Het Technofonds, waarvan 4 gemeenten tevens aandeelhouder zijn, houdt zich bezig met de kapitaalverstrekking aan startende en groeiende MKB-ondernemingen met een technologische invalshoek. De Beheer Flevoland Participaties BV voert de directie over beide participatiefondsen. De provincie bezit 100% van de aandelen van de OMFL.

De OMFL is voortgekomen uit de in 1996 opgerichte Holding Flevoland BV.

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	7.704.300	6.088.000	2.666.000	2.771.000
Vreemd vermogen	1.045.700	244.000	3.151.000	2.542.000
Nettoresultaat	11.400	1.155.000	11.000	66.000

- **OMALA NV/CV**

Openbaar belang

OMALA is een samenwerkingsverband tussen 3 overheidspartijen die op privaatrechtelijke basis een voortvarende ontwikkeling van het bedrijventerrein rondom Lelystad Airport -en daarmee de gewenste ontwikkeling van de werkgelegenheid- in de regio tot stand zal brengen.

Wijze van participatie

De deelneming betreft vanaf begin 2009 1.000 aandelen à € 25 (33,33% van het totale aandelenkapitaal), de nominale waarde bedraagt € 25.000.

Aandeelhouders:

Provincie Flevoland	33,33%
Gemeente Almere	33,33%
Gemeente Lelystad	33,33%

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	180.182	0	0	0
Vreemd vermogen	68.768	0	0	0
Nettoresultaat	-282.318	0	0	0
Ontvangen dividend	Geen	0	0	0

De verwachting is dat de provincie in het najaar van 2009 zal toetreden aan OMALA fase 2. Dit is de fase dat de gronden daadwerkelijk worden aangekocht, bouwrijp worden gemaakt en weer worden verkocht. De provincie dient op dat moment een extra aandelenkapitaal te storten van 3,33 miljoen euro. Ook de gemeente Almere en Lelystad zullen dan ieder 3,33 miljoen euro aandelenkapitaal storten.

- **NV Bank voor Nederlandse Gemeenten, 's-Gravenhage**

Openbaar belang

BNG draagt bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger door haar financiële dienstverlening aan overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en nut.

De provincie bankiert met een bankinstelling die goed advies en dienstverlening verleent en voldoet aan de hoogste rating (AAA).

Daarnaast geven de aandelen een goed rendement.

Wijze van participatie

De deelneming betreft 75.250 aandelen à € 2,50 nominaal. De voorlopers van deze aandelen zijn in 1990 aangekocht voor een totale verkrijgingprijs van € 571.962.

Aandeelhouders

O.a. provincies en gemeenten.

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	1.979 mln.	2.053 mln.	2.576 mln.	3.145 mln.
Vreemd vermogen	99.386 mln.	90.549 mln.	87.520 mln.	88.526 mln.
Nettoresultaat	158 mln.	195 mln.	199 mln.	311 mln.
Ontvangen dividend	131.700	810.000	856.000	175.000

- **InterProvinciaal Overleg (IPO), Den Haag**

Openbare taak/belang

De twaalf provincies werken samen in het Interprovinciaal Overleg (IPO), teneinde de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

Het IPO behartigt de belangen door regelmatig te overleggen met onder andere de verschillende overheden en maatschappelijke organisaties. Daarnaast vervult het IPO een platformfunctie door gelegenheden te creëren kennis en ervaringen uit te wisselen, gezamenlijke standpunten te bepalen en initiatieven te ontplooiën. Bovendien ondersteunt het IPO de provincies bij het uitvoeren van verschillende taken.

Het IPO is actief op terreinen als milieu, landbouw, natuur, zorg, cultuur, sociale vraagstukken, ruimtelijke ordening, economie, mobiliteit en Europa.

Veranderingen in de participatie

Geen.

Deelnemers

Alle provincies.

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	905.000	447.000	325.000	598.000
Vreemd vermogen	11.670.100	10.352.000	6.669.000	14.584.000
Nettoresultaat	905.000	861.000	846.000	395.000

- **Fonds BONRoute (Stichting)**

Openbare taak/belang

Het bevorderen van een goed functionerend verkeer- en vervoersysteem in de Noordvleugel van de Randstad. Gewenste effecten: kwaliteit afwikkeling verkeer en vervoer, investering in projecten, mate van invloed op Rijksbeleid, gezamenlijke visievorming, oplossen gezamenlijke knelpunten.

In 2008 zijn vijf projecten medegefinancierd door Bonroute: Internetaanpak busstation P&R Almere 't Oor, Aanpassing rotonde Buitenring-Thijssenweg, Aanpassing Tussenring-Buitenhoutsedreef en Tussenring Mondriaanweg/Vrijheidsdreef, Filedetectie/groene golf Hogering Almere en Aanpassing Waterlandseweg-Kemphaanweg.

Wijze van participatie

Gedeputeerde Dijkstra is lid van de Raad van Aangeslotenen. In het fonds Bonroute is door diverse overheden € 260.966.323 gestort. De provincie Flevoland heeft € 2.268.901 ingebracht.

Deelnemers

In Bonroute zijn de volgende overheden vertegenwoordigd: de provincie Noord-Holland, het Regionaal Orgaan Amsterdam (ROA), de gemeente Amsterdam, Rijkswaterstaat directie Noord-Holland, de provincie Flevoland, gewest Gooi- en Vechtstreek en de gemeenten Aalsmeer, Almere, Amstelveen, Beemster, Diemen, Haarlem, Haarlemmermeer, Landsmeer, Purmerend, Uithoorn, Wormerland, Zaanstad en Zeevang. De Gedeputeerde Verkeer en Vervoer van de Provincie Noord-Holland, Cornelis Mooij, is voorzitter.

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	134.318.797	123.118.000	104.580.000	118.634.000
Vreemd vermogen	752.120	438.000	196.000	382.000
Nettoresultaat	10.887.333	8.296.000	-14.250.000	1.695.000

- **Stichting Landelijk Meldpunt Afvalstoffen, Den Haag**

Openbare taak

Via de LMA verkrijgt de provincie gegevens omtrent binnenlandse transporten van gevaarlijk afval, scheepsafval en bedrijfsafval met het oog op handhaving, beleid en vergunningverlening. Het doel van het LMA is om informatie te beheren en te verstrekken van deze transporten.

Wijze van participatie

In de Raad van Toezicht zijn alle provincies vertegenwoordigd. De gedeputeerde Milieu vertegenwoordigt de provincie Flevoland.

Deelnemers

Alle provincies.

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	4.081.000	3.944.000	4.085.000	3.935.000
Vreemd vermogen	932.000	636.000	472.000	1.165.000
Resultaat	-160.000	-141.000	-76.000	-777.000

- **Vitens NV, Utrecht**

Openbare taak

Als aandeelhouder van Vitens NV, het waterleidingbedrijf in onze provincie, is de provincie uit eerste hand geïnformeerd over eventuele (beleids)voornemens van het bedrijf. Ook kan de provincie samen met andere aandeelhouders invloed uitoefenen op het beleid van Vitens NV. De provincie is op grond van de Grondwaterwet beheerder van het grondwater. De informatie kan worden gebruikt om het beheer van het zoete grondwater in Zuidelijk Flevoland, dat de belangrijkste bron is voor de drinkwatervoorziening in Flevoland, beter vorm te geven.

Wijze van participatie

De deelneming betreft 4.316 aandelen à € 1 nominaal.

Deelnemers

Provincies en gemeenten in Flevoland, Friesland, Gelderland, Utrecht, Overijssel en een aantal gemeenten in Drenthe en Noord-Holland.

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	342.100.000	361.400.000	353.800.000	nb
Vreemd vermogen	1.296.100.000	1.299.700.000	1.356.000.000	nb
Resultaat	28.600.000	42.100.000	62.900.000	nb
Ontvangen dividend	13.033	0	0	0

- **Openbaar lichaam Erfgoedcentrum Nieuw Land (gemeenschappelijke regeling)**

Openbaar belang

Op 1 januari 2004 is de gemeenschappelijke Regeling Erfgoedcentrum Nieuw Land opgericht. Aan deze gemeenschappelijke regeling nemen de volgende partners deel:

- Ministerie van OCW;
- gemeenten Lelystad, Dronten, Urk en Zeewolde;
- Waterschap Zuiderzeeland;
- Stichting Nieuw Land;
- Stichting voor het Bevolkingsonderzoek in de Drooggelegde Zuiderzeepolders.

Bij de gemeenschappelijke regeling is gekozen voor een openbaar lichaam met een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Doel van de gemeenschappelijke regeling zoals blijkt uit artikel 2 van deze regeling en toelichting is tweeledig:

- a. het gezamenlijk behartigen van de belangen van de deelnemende overheden op grond van de Archiefwet;
- b. het bewerkstelligen van andere werkzaamheden die niet alleen betrekking hebben op Archiefwet.

Financiële gegevens

Het bruto resultaat bedroeg in 2008 € 101.674. Aan de reserves is 127.000 toegevoegd zodat het netto resultaat - € 25.326 bedraagt.

Nieuw Land heeft in 2009 een subsidie van € 1.634. 210 van de provincie ontvangen voor diverse activiteiten die passen binnen de doelstellingen en een bedrag van € 356.400 voor kosten van rente en aflossing van een lening van Nieuw Land.

Financiële gegevens	31-12-2008	31-12-2007	31-12-2006	31-12-2005
Eigen vermogen	1.223.800	1.405.000	1.687.000	1.568.000
Vreemd vermogen	7.527.000	9.128.000	9.355.000	9.123.000
Nettoresultaat	-25.300	0	129.000	3.000

7 GRONDBELEID

Paragraaf Grondbeleid Programmabegroting 2010

In het najaar van 2009 wordt de Nota Grondbeleid van de Provincie Flevoland vastgesteld. In deze nota worden de kaders geschets waarbinnen het provinciale grondbeleid zich dient af te spelen. Daarmee geeft de nota een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in deze begroting en een aanduiding van de wijze waarop de provincie het grondbeleid uitvoert.

De provincie voert grondbeleid enerzijds als grondeigenaar en grondbeheerder (taakgebonden grondbeleid) en anderzijds als gebiedsontwikkelaar (gebiedsgericht grondbeleid). In beide gevallen is het grondbeleid een instrument om provinciaal beleid te realiseren en geen doel op zich.

Het *taakgebonden grondbeleid* van de Provincie Flevoland is gericht op de realisatie van nieuwe, dan wel de aanpassing van bestaande, provinciale infrastructuur. Het *gebiedsgerichte grondbeleid* van de Provincie Flevoland is gericht op het realiseren van provinciale strategische doelen, zoals vastgelegd in het omgevingsplan. Uitgangspunt is dat per ontwikkelingsproject zal worden bezien welk grondbeleidsinstrumentarium daartoe zal worden ingezet.

Op basis van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) kan de provincie sinds 1 juli 2008 gebruik maken van een aantal nieuwe planologische bevoegdheden, zoals het vaststellen van een provinciale verordening, een provinciaal inpassingsplan (= bestemmingsplan) of een provinciaal projectbesluit.

Naast deze nieuwe planologische bevoegdheden heeft de provincie met de komst van de nieuwe Wro eveneens de beschikking gekregen over een aantal nieuwe grondbeleidsinstrumenten. De provincie Flevoland beschouwt de regeling van de bouwgrondexploitatie waaraan - op basis van de nieuwe Wro - hetzij via het private spoor van het sluiten van een exploitatieovereenkomst hetzij via het publieke spoor van de vaststelling van een exploitatieplan bepaalde eisen kunnen worden gesteld, in eerste instantie als een verantwoordelijkheid van gemeenten. Indien het provinciale belang dit vereist kan - met instemming van Provinciale Staten - van dit uitgangspunt worden afgeweken.

Met het provinciale grondbeleid beoogt de provincie tegen aanvaardbare prijzen tijdig gronden beschikbaar te krijgen of te laten krijgen voor de realisering van door haar beoogde ruimtelijke doelen. Aanvaardbare prijzen zijn in de regel marktconforme prijzen, waarbij de provincie in overleg met andere overheden zodanig opereert dat marktverstoringen (prijsopdrijving) zoveel mogelijk worden voorkomen. Hiertoe zijn voor de te realiseren ecologische hoofdstructuren aankoopstrategieplannen vastgesteld.

Aangezien de Provincie Flevoland zelf geen grondexploitaties voert, kan in deze begroting niet worden ingegaan op prognoses van resultaten van grondexploitaties, onderbouwing van winstnemingen, noch op beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Voor een gebiedsgericht project als het OostvaardersWold zet de Provincie Flevoland wel grondbeleidsinstrumentarium in, maar voert zij geen grondexploitatie. Vanuit haar rol als gebiedsregisseur draagt zij echter wel bij aan het project, door onder meer de kosten voor het planontwikkelingsproces op zich te nemen.

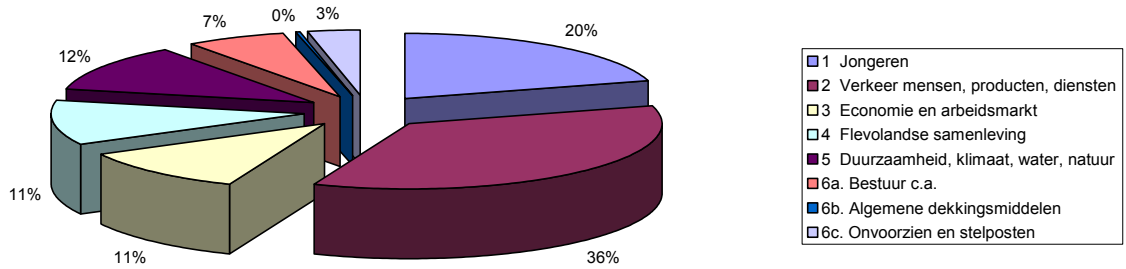

IV

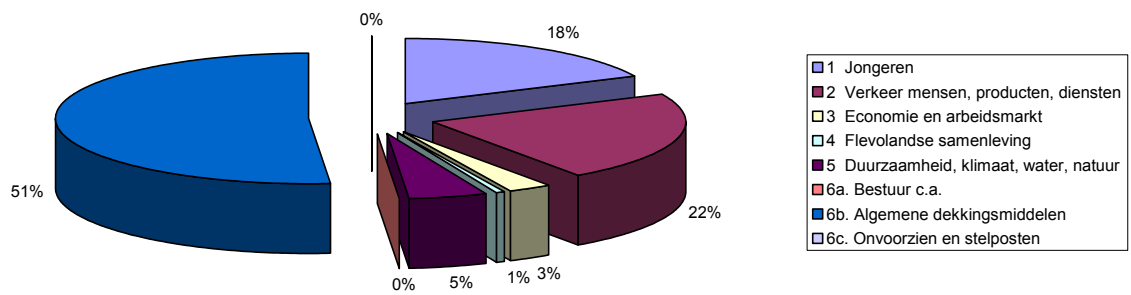
FINANCIËLE BEGROTING

lasten per thema 2010

baten per thema 2010

1 Overzicht baten en lasten

1.1 Algemeen

Het overzicht van baten en lasten geeft een totaal inzicht in de financiële consequenties van het voorgenomen beleid. Het saldo van de baten en lasten van de programma's, de algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en de stelposten vormt het resultaat voor bestemming. Vervolgens vinden er mutaties (toevoegingen en onttrekkingen) aan de reserves plaats, waarna het resultaat na bestemming zichtbaar wordt. Dit resultaat is nihil.

In de toelichting worden ten eerste de belangrijkste - financieel technische - uitgangspunten beschreven die gehanteerd zijn in de begroting. Bovendien worden de baten, de lasten en de saldi in het meerjarenperspectief gepresenteerd. Ten slotte wordt ingegaan op de incidentele baten en lasten en de bijdrage aan het EMU-saldo.

1.2 Overzicht baten en lasten 2010

Het overzicht is op themaniveau. De thema's zijn verdeeld in themaonderdelen. Uitgangspunt is dat Provinciale Staten de baten en lasten op het niveau van themaonderdeel autoriseren.

Saldo lasten en baten per thema	Lasten 2010	Baten 2010	Saldo 2010
1. Jongeren	43.490	-38.419	5.071
2. Verkeer mensen, producten, diensten	75.616	-47.551	28.065
3. Economie en arbeidsmarkt	23.141	-6.209	16.932
4. Flevolandse samenleving	23.605	-1.336	22.269
5. Duurzaamheid, klimaat, water, natuur	24.502	-10.461	14.041
6. Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	21.423	-109.798	-88.375
Saldo voor bestemming	211.176	-213.773	-1.997
Saldo mutatie reserves	20.697	-18.700	1.997
Saldo na bestemming	232.472	-232.472	0

Toelichting baten en lasten

Uitgangspunten voor de begroting

Rekenvariabelen

De baten, de lasten en de financiële positie voor 2010 (en 2011 t/m 2013) zijn geraamd op basis van de huidige inzichten en de voorspellingen over de toekomstige jaren.

Rekenvariabelen	2010	2011	2012	2013
Loon- en prijsontwikkelingen:				
Goederen en diensten (inkoop)	0,0%	1,75%	1,75%	1,75%
Subsidies (instellingen)	3,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Rente:				
Uitzettingen (korter dan 1 jaar)	1,3%	1,3%	1,3%	1,3%
Bespaarde rente nieuwe investeringen	5,0%	5,0%	5,0%	5,0%

In de meerjarenraming 2011 - 2013 zijn de ramingen met het prijspeil van 2010 opgenomen en is een stelpost meegenomen voor loon- en prijsontwikkelingen.

(Kosten)doorbelasting

De programmabegroting bevat alle (directe) baten en lasten die rechtstreeks ten gunste of ten laste van een programma komen. Het betreft hier de programmalasten en -baten en de kapitaallasten (rente en afschrijvingen). Daarnaast zijn in de programmabegroting de apparaatlasten opgenomen; dit zijn de lasten van de bedrijfsvoering, die met behulp van 'kostendoorbelasting' zijn toegerekend aan de programma's.

Het betreft hier:

1. salariskosten (inclusief alle bijkomende sociale lasten);
2. overige apparaatskosten (alle overige kosten van de bedrijfsvoering minus de opbrengsten van de bedrijfsvoering).

Voor de kostendoorbelasting wordt gebruik gemaakt van:

1. de FTE verdeling: per medewerker wordt geraamd hoeveel tijd (in 0,1 FTE) aan een bepaald programma of bedrijfsvoeringproduct zal worden gewerkt. Hierbij wordt rekening gehouden met de totale salarislasten van een medewerker;
2. de oppervlakte verdeling: per afdeling wordt geraamd hoeveel vloeroppervlak er gebruikt wordt (waarna de oppervlakte per medewerker en per programma wordt bepaald);

Eerst wordt van het totaal van de salariskosten een deel rechtstreeks toegerekend aan de programma's (directe salarissen). De salarissen die betrekking hebben op de bedrijfsvoeringproducten (indirecte salarissen) en de overige kosten van de bedrijfsvoering (zoals huisvesting, automatisering, etc.) worden vervolgens- op basis van de FTE verdeling en de oppervlakteverdeling- over de programma's verdeeld.

1.3 Detaillering baten en lasten in meerjarenperspectief

Saldo lasten en baten per thema	Rekening 2008	Begroting 2009 na wijziging	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
1 Jongeren	5.411	7.195	5.071	5.000	3.924	3.924
2 Verkeer mensen, producten, diensten	27.427	28.593	28.065	28.553	27.552	28.553
3 Economie en arbeidsmarkt	17.163	20.315	16.932	12.034	11.725	11.015
4 Flevolandse samenleving	20.119	24.772	22.269	21.994	21.713	21.628
5 Duurzaamheid, klimaat, water, natuur	13.640	15.222	14.041	14.039	13.773	13.789
6 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	-81.761	-86.253	-88.376	-91.681	-92.734	-93.030
Saldo voor bestemming	1.999	9.845	-1.997	-10.062	-14.047	-14.121
Saldo mutatie reserves	-1.999	-9.845	1.997	10.062	14.047	14.121
Saldo na bestemming	0	0	0	0	0	0

Lasten per thema	Rekening 2008	Begroting 2009 na wijziging	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
1 Jongeren	41.256	44.863	43.490	43.419	42.343	42.343
2 Verkeer mensen, producten, diensten	59.671	74.205	75.616	74.649	71.307	66.496
3 Economie en arbeidsmarkt	42.138	38.593	23.141	17.863	15.621	14.331
4 Flevolandse samenleving	22.397	27.562	23.605	23.404	23.273	23.171
5 Duurzaamheid, klimaat, water, natuur	23.662	39.352	24.502	25.623	24.294	22.639
6 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	21.872	21.385	21.423	19.426	20.542	22.505
Totaal lasten	210.998	245.960	211.776	204.384	197.380	191.484

Baten per thema	Rekening 2008	Begroting 2009 na wijziging	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012	Begroting 2013
1 Jongeren	-35.846	-37.668	-38.419	-38.419	-38.419	-38.419
2 Verkeer mensen, producten, diensten	-32.244	-45.612	-47.551	-46.097	-43.755	-37.943
3 Economie en arbeidsmarkt	-24.976	-18.277	-6.209	-5.829	-3.896	-3.317
4 Flevolandse samenleving	-2.279	-2.790	-1.336	-1.410	-1.560	-1.543
5 Duurzaamheid, klimaat, water, natuur	-10.021	-24.130	-10.461	-11.584	-10.521	-8.850
6 Bestuur en algemene dekkingsmiddelen	-103.634	-107.637	-109.798	-111.106	-113.276	-115.534
Totaal baten	-208.999	-236.115	-213.773	-214.446	-211.427	-205.605

Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten zijn inkomsten of uitgaven die drie jaar of minder in de begroting worden vermeld; structurele baten en lasten komen ieder jaar opnieuw terug. Het inzicht in de incidentele baten en lasten is van belang voor de beoordeling van de financiële positie.

De mutaties in de meerjarenraming geven een indicatie van de incidentele baten en lasten.

Thema	Omschrijving	2010	2011	2012	2013
1. Jongeren					
	Jeugdzorg	1.000.000	1.000.000	0	0
	Project Leef met Stijl	30.000	0	0	0
	Hogeschool van Amsterdam	126.662	56.294	0	0
Totaal thema Jongeren		1.156.662	1.056.294	0	0
3. Economie en Arbeidsmarkt					
	Mobiliteitscentrum	250.000	250.000	0	0
Totaal thema Economie en Arbeidsmarkt		250.000	250.000	0	0
4. Flevolandse samenleving					
	Sportstimulering	150.000	150.000	0	0
	Jeugdsportfonds	50.000	50.000	0	0
Totaal thema Flevolandse samenleving		200.000	200.000	0	0
5. Duurzaamheid, klimaat, water en natuur					
	Zonnecollectoren	25.000	0	0	0
Totaal thema Duurzaamheid, klimaat, water en natuur		25.000	0	0	0
6. Bestuur en algemene dekkingsmiddelen					
	Verkiezingen	0	350.000	0	0
	Viering 25 jaar provincie Flevoland	350.000	100.000	0	0
	Imago-onderzoek	45.000	0	45.000	0
	Bijdrage aan ministerie van LNV	3.000.000	3.000.000	0	0
	Cofinanciering Zuiderzeelijn	1.058.000	0	0	0
	Reserve Strategische- en Ontwikkelingsprojecten	-126.662	-56.294	0	0
	Cofinanciering EU-projecten 00-06	-2.520.000	0	0	0
	Cofinanciering Zuiderzeelijn	-2.667.000	-2.667.000	0	0
Totaal thema Bestuur en algemene dekkingsmiddelen		-860.662	726.706	45.000	0
Eindtotaal		771.000	2.233.000	45.000	0

1.4 Bijdrage EMU-saldo

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de collectieve sector (Rijk, mede-overheden en sociale fondsen). Over de hoogte van het EMU-tekort zijn binnen Europa afspraken gemaakt die zijn neergelegd in het Verdrag van Maastricht en het Stabiliteits- en Groeipact. Zo mag het EMU-tekort van een land niet boven de 3% van het Bruto Binnenlands Product uitkomen, omdat een groter tekort kan leiden tot een hogere rente of inflatie.

Om het EMU-saldo van de collectieve sector te kunnen bepalen zijn medeoverheden verplicht in hun begroting aan te geven welk effect hun begrotingsramingen hebben op het totale EMU-saldo.

Het EMU-saldo wijkt af van het begrip exploitatiesaldo waarmee gemeenten en provincies werken. Het verschil zit onder meer in een andere behandeling van onder meer investeringen, afschrijvingen en voorzieningen. De verwachte bijdrage van Flevoland aan het EMU-saldo voor 2009 kan worden berekend op € 2,1 mln. nadelig. Het verwachte EMU-saldo voor 2010 is nadeliger dan het saldo voor 2009. Dit komt vooral door hogere betalingen ten laste van voorzieningen.

Bijdrage aan EMU-saldo 2008-2010 (bedragen x € 1.000)

	Rekening 2008	Begroting 2009	Begroting 2010
exploitatiesaldo voor mutaties reserves (- = tekort)	1.539	779	1.997
+ afschrijvingen t.l.v. exploitatie	5.271	5.921	6.173
+ dotaties aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	6.996	7.165	6.955
- investeringen vaste activa	-10.340	-5.481	-6.271
+ bijdragen van derden in investeringen	2.766	54	9
- betalingen t.l.v. voorzieningen	-6.606	-7.855	-10.598
Bijdrage aan EMU saldo (- =tekortverhogend)	-374	583	-1.735

2 Uiteenzetting financiële positie

2.1 Algemeen

Dit hoofdstuk beschrijft allereerst de uitgangspunten en uitkomsten van de begrotingsvoorbereiding. Vervolgens wordt meer gedetailleerd ingegaan op een aantal specifieke onderdelen (zoals investeringen, reserves en voorzieningen). Ten slotte biedt dit hoofdstuk inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie voor 2010 tot en met 2013 (meerjarenraming).

2.2 Financiële gevolgen voor 2010 bestaand en nieuw beleid

Uitgangspunten en uitkomsten begrotingsvoorbereiding

De begroting 2010 is gebaseerd op de volgende informatie:

- het door Provinciale Staten behandelde financiële beleidskader 2009;
- de uitkomsten van de Algemene Beschouwingen in juni 2009;
- de effecten van de junicirculaire Provinciefonds 2009;
- het Bestuursakkoord rijk-provincies 2008-2011;
- nieuwe inzichten, ontstaan na de Algemene Beschouwingen.

Financieel beleidskader en algemene beschouwingen

Het financiële beleidskader 2010-2013, dat door Provinciale Staten is behandeld tijdens de algemene beschouwingen in juni 2009, is gebruikt als basis voor het opstellen van de begroting. Dit financiële kader was sluitend in die zin dat er ruimte beschikbaar was voor beleidskeuzes. Tegenover deze ruimte waren diverse voorstellen gepresenteerd, die in totaliteit de beschikbare beleidsruimte overstegen. In financiële zin was het beeld als volgt.

	2010	2011	2012	2013
Ruimte voor nieuw beleid	3.555	3.225	6.180	6.180
Voorstellen voor keuzes	- 4.420	- 3.570	- 2.095	- 2.075
Saldo	- 865	- 345	4.085	4.105

Tijdens de Algemene Beschouwingen zijn geen nadere keuzes gemaakt; wel is een aantal moties aangenomen waaraan directe financiële consequenties zijn verbonden. De dekking hiervoor is op dat moment niet aangegeven.

Het betreft hier de volgende moties:

Aangenomen moties met financiële gevolgen (x € 1.000)	2010	2011	2012	2013
F Zonnecollectoren asbestdaken	-25	0	0	0
H Startersbeleid	-400	-400	-400	-400
H Besparing begrotingsonderdeel Economische zaken	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
P Luchthavenconferentie	-50	0	0	0
V Jeugdzorg: project Leef met Stijl	-30	0	0	0
Totaal directe financiële gevolgen aangenomen moties	-505	-400	-400	-400

Aan de hand van het financiële kader 2010 en de aanvaarde moties zijn de begrotingsramingen verder uitgewerkt. Daarbij zijn nieuwe inzichten betrokken.

Nieuwe inzichten begrotingsvoorbereiding

Bij de verdere uitwerking van de begrotingsramingen voor 2010 hebben zich enkele grote afwijkingen voorgedaan ten opzichte van het financiële kader, zoals dat in juni 2009 was vastgesteld.

Opcenten Motorrijtuigenbelasting

Uit het voertuigenoverzicht voor de motorrijtuigenbelasting (per 1 juli 2009) is gebleken dat de jaarlijkse groei van het aantal auto's over het afgelopen jaar is teruggelopen naar 0,7% per 1 juli 2009. In de voorafgaande drie jaren bedroeg de groei gemiddeld zo'n 5% per jaar. In het financieel kader 2010-2013 was rekening gehouden

met 3% groei per jaar. De nieuwe inzichten en de verwachtingen voor de komende jaren leiden ertoe dat de geraamde inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting (MRB) fors zullen achterblijven bij de aannames in het financieel kader.

Daarnaast is eerder besloten de opcenten voor de MRB vanaf 2008 met 2, 4 en 6 opcenten te verhogen ten behoeve van het infrafonds. De dotatie aan het infrafonds - zoals nu opgenomen in de meerjarenbegroting - is gebaseerd op te lage voertuig aantallen omdat in de afgelopen jaren de groei van het aantal voertuigen hoger was dan de geraamde 3%.

	2010	2011	2012	2013
Lagere inkomsten uit opcenten MRB	- 1.763	- 2.601	- 3.249	- 2.452
Te lage raming toevoeging infrafonds	- 519	- 589	- 668	- 749
Saldo	- 2.282	- 3.190	- 3.917	- 3.201

Junicirculaire Provinciefonds

Op basis van de junicirculaire 2009 is er sprake van een hogere Provinciefondsuitkering voor 2010 en volgende jaren. Deze verhoging houdt vooral verband met de definitieve opbrengsten uit de opcenten motorrijtuigenbelasting in Flevoland en de overige provincies over 2008. Deze opbrengsten zijn mede van invloed op de hoogte van de Provinciefondsuitkering voor 2010. Omdat het verschil in groei tussen Flevoland en de overige provincies minder groot was dan aangenomen, heeft dit een positief effect op de Provinciefondsuitkering voor Flevoland.

	2010	2011	2012	2013
Hogere inkomsten Provinciefonds	356	507	880	1.147

Dividendinkomsten Afvalzorg

Voor de komende jaren is het dividend mede afhankelijk van rente- en beleggingsopbrengsten van Afvalzorg Holding NV. Door de huidige marktomstandigheden is het moeilijk een harde schatting te geven. De verwachting is echter dat het jaarlijkse geraamde dividend in de komende jaren lager zal uitkomen. Voorlopig is uitgegaan van een terugval met € 200.000.

Rentebaten/Rentetoevoeging BDU

In het financieel kader was de rente op uitstaande gelden reeds verlaagd op basis van de toen geldende verwachtingen. Met de huidige inzichten blijkt dat het rente percentage verder is gedaald waardoor deze aanname mogelijk toch nog te optimistisch is. Daarnaast is de verwachting dat het saldo van uitstaande gelden in 2010 gaat dalen door investering in grote projecten. Om die reden is een verdere verlaging van de verwachte rentebaten in 2010 met € 240.000 doorgevoerd. Daar staat tegenover dat als gevolg van de lage rentestand de verplichte rentetoevoeging aan de nog niet bestede BDU-middelen circa € 300.000 lager uitkomt dan in het kader was voorzien. Per saldo is er dus voor 2010 een positief effect van € 60.000

De verwachtingen voor 2011 en verder zijn niet bijgesteld ten opzichte van de kadernota omdat onduidelijk is hoe de rente zich op de langere termijn gaat ontwikkelen.

BDU Verkeer en vervoer

Een deel van ontvangen BDU-middelen wordt besteed aan provinciale projecten. De lasten van de provinciale projecten worden netto (dus zonder BTW) geraamd, terwijl de BTW wel als last aan de BDU wordt toegerekend. Omdat de inzet van BDU-middelen voor provinciale projecten in 2010 circa € 1,8 mln. hoger is dan waarvan in het kader was uitgegaan, ontstaat er een voordeel van circa € 340.000 in de exploitatie. Voor 2011 en 2012 is er eveneens een voordeel; voor 2013 treedt een nadeel op ten opzichte van het kader.

Uitvoering Groene Wetten

In het financieel kader is rekening gehouden met extra lasten in verband met noodzakelijke formatie-uitbreiding op een aantal terreinen. Eén van de formatievoorstellen betreft vier fte voor de handhaving van de zogenaamde 'Groene wetten'. De dekking van deze formatie-uitbreiding was niet goed verwerkt in het financieel kader 2010-2013.

De noodzakelijke formatie-uitbreiding voor de 'Groene wetten' is een gevolg van de Natuurbeschermingswet die in 2005 van kracht werd. De provincies kregen toen extra middelen om de taakuitbreiding te financieren, welke -in afwachting van een nader voorstel- zijn toegevoegd aan de algemene middelen. Deze algemene middelen zijn vervolgens structureel ingezet voor dekking van andere doeleinden. Hierdoor is sprake van een tekort van € 231.000.

Nettering budget bodemsanering

De Rijksbijdrage voor bodemsanering is met ingang van 2008 genetteerd. Voorheen werden de baten inclusief BTW ontvangen, terwijl de lasten exclusief BTW waren. Nu worden de baten exclusief BTW ontvangen, wat

voor 2010 een nadelig verschil oplevert van € 116.000 in 2010 en € 75.000 in latere jaren. Tegelijkertijd met de nettering van de Rijksbijdrage (lagere baten) is de uitkering uit het Provinciefonds verhoogd.

In de 2^e begrotingswijziging van 2009 zijn de effecten voor 2009 verwerkt. Het structurele effect van de lagere Rijksbijdrage is toen niet verwerkt in de meerjarencijfers, terwijl de hogere algemene uitkering wel structureel was meegenomen.

Omala

In het financieel kader was voor de deelname aan Omala een p.m. post opgenomen. Naar huidige inzichten zullen de lasten voor de provincie de komende jaren zo'n € 80.000 bedragen. Het gaat hierbij om de (rente)kosten van de deelneming, waartegenover de eerste jaren nog geen (dividend)inkomsten worden verwacht.

Ruimte nieuw beleid 2012 e.v.

In het financieel kader was nog niet expliciet rekening gehouden met een ruimte voor nieuw beleid voor de nieuwe college/staten-periode. Op basis van de omvang van het nieuwe beleid in de huidige college/staten-periode wordt met een bedrag van € 4,5 mln. per jaar rekening gehouden.

Stelpost loon- en prijscompensatie

In het financieel kader was nog geen berekening opgenomen voor de stelpost loon- en prijsontwikkeling in 2013. Het bedrag voor 2012 was in eerste instantie geëxtrapoleerd. Op basis van de lagere inflatieverwachtingen kan de stelpost voor 2013 worden verlaagd met circa € 600.000.

Overige mutaties

Tenslotte zijn er nog diverse mutaties van geringere omvang alsmede enkele mutaties met een technische achtergrond, zoals de herberekening van kapitaallasten op basis van de gerealiseerde c.q. verwachte voortgang van investeringen. Deze mutaties hebben ook een effect op de begrotingsruimte 2010 en volgende jaren

Verwerking nieuwe inzichten in begroting 2010

Op basis van de bovenbeschreven ontwikkelingen met betrekking tot de opcenten motorrijtuigenbelasting en het Provinciefonds en rekening houdend met de aangenomen moties, is het volgende financiële beeld ontstaan.

	2010	2011	2012	2013
Saldo financieel kader 2010-2013	- 865	- 345	4.085	4.105
Effect aangenomen moties	-505	-400	-400	-400
Lagere inkomsten uit opcenten MRB	-1.763	-2.601	-3.249	-2.190
Hogere toevoeging aan Infrafonds	-519	-589	-668	-749
Hogere uitkering Provinciefonds	356	507	880	1.147
Lagere dividendinkomsten Afvalzorg	-200	-200	-200	-200
Rentebaten/rentetoevoeging BDU	60	p.m.	p.m.	p.m.
BTW-voordeel besteding BDU	340	860	520	-370
Uitvoering Groene Wetten	-231	-231	-231	-231
Nettering bodemsanering	-116	-75	-75	-75
Omala	-70	-80	-80	-80
Ruimte nieuw beleid 2012 e.v.	0	0	-4.500	-4.500
Stelpost loon- en prijsontwikkeling	0	0	0	600
Overige mutaties	13	0	19	-46
Saldo	-3.500	-3.154	-3.899	-2.989

Er is dus sprake van omvangrijke tekorten in 2010 en volgende jaren. Om deze tekorten te verkleinen is ervoor gekozen om voor 2010 geen loon- en prijscompensatie door te voeren op de budgetten voor goederen en diensten; dit levert een structurele besparing op van € 620.000. Voorts is op nieuw gekeken naar de onontkoombaarheid van de formatie-uitbreidingen zoals deze in het financieel kader waren voorgesteld. Dit heeft ertoe geleid dat er 3 fte's zijn geschrapt, wat een besparing oplevert van € 180.000

In de programmabegroting 2010 zijn de moties F (zonnecollectoren asbestdaken) en V (Leef met Stijl) verwerkt. Motie H (startersbeleid) is in samenhang gebracht met de extra middelen, die al in de Kadernota 2010-2013 waren opgenomen voor beroepsonderwijs, scholingsoffensief en mobiliteitscentrum. Deze reeds opgenomen middelen zullen voor € 300.000 per jaar worden benut voor de uitvoering van motie H. Hierdoor is het extra beslag van € 400.000 per jaar -zoals opgenomen in de motie- vervallen. Voorts zal het eenmalige bedrag van € 50.000 dat was gemoeid met motie P (Luchthavenconferentie) worden opgevangen binnen de beschikbare middelen voor het speerpunt Luchthaven.

Daarmee kan het hierboven gepresenteerde begrotingsaldo voor 2010 en volgende jaren worden teruggebracht, zoals hieronder aangegeven.

	2010	2011	2012	2013
Oorspronkelijk saldo na nieuwe inzichten	-3.500	-3.154	-3.899	-2.989
Beperking loon en prijscompensatie	620	620	620	620
Beperking formatie-uitbreiding	180	180	180	180
Andere dekking moties H en P	450	400	400	400
Herzien Saldo	-2.250	-1.954	-2.699	-1.789

Oplossing resterende tekorten 2010-2013

Voor de dekking van de resterende tekorten is een onderscheid gemaakt tussen het tekort voor 2010 en de tekorten voor de jaren 2011 en volgende.

Tekort 2010

De begroting 2010 is sluitend gemaakt door een aantal toevoegingen aan reserves en voorzieningen te beperken. Deze beperking wordt voor 2010 verantwoord geacht. Het betreft hier:

a: beperking toevoeging reserve Zuiderzeelijn

Nadat duidelijk was geworden dat de Zuiderzeelijn niet zal worden aangelegd, is afgesproken om de reserve te laten doorgroeien tot € 24 mln. en dit bedrag te verdelen over 3 componenten: de ontwikkeling van Noordelijk Flevoland, mobiliteitsprojecten in Midden Flevoland en de as Almere-Amsterdam. Bepaald is dat per aandachtsgebied een bedrag van € 8 mln. beschikbaar moet worden gesteld.

De stand van de reserve bedraagt per 1 januari 2009 ruim € 21,3 mln. Inclusief de voorgenomen dotaties in 2009 en 2010 (beide € 1,6 mln.) zou het saldo van de reserve uitkomen op ruim € 24,5 mln. Dit betekent dat de dotatie in 2010 € 542.000 lager kan zijn.

b. Niet jaarlijks onderhoud Provinciehuis

Op basis van het dit jaar opgestelde meerjaren onderhouds- en investeringsplan voor het Provinciehuis kan geconstateerd worden dat de lasten van het niet jaarlijks onderhoud de eerstkomende jaren beperkt zullen zijn. De voorziening had op 1 januari 2009 nog een omvang van € 1,2 mln. Om die reden kan de geraamde toevoeging aan de onderhoudsvoorziening van circa € 450.000 in 2010 achterwege blijven.

c. Toevoeging reserve IFA

In het convenant IFA is afgesproken om in 3 tranches (2006-2010: € 35 mln, 2011-2015: € 35 mln en 2016-2020: € 30 mln.) in 15 jaar in totaal € 100 mln. te investeren in Almere. In de periode 2006-2008 is inmiddels € 22,972 mln. gestort in de reserve. In 2009 wordt € 6,5 mln. gestort, zodat dan in totaal € 29,5 mln. beschikbaar is. In totaal zijn voor € 21 mln. verplichtingen aangegaan. Van deze verplichtingen is in totaal € 9,5 mln. overgemaakt naar Almere. De verwachting is dat de verslechterde economie leidt tot vertraagde opstart en uitvoering van de beoogde projecten.

Gelet op deze omstandigheden wordt een beperking van de toevoeging aan de reserve IFA met bijna € 1,3 mln. verantwoord geacht.

Met deze drie mutaties is de begroting voor 2010 reëel sluitend.

Tekort 2011 e.v.

Voor de jaren 2011 en verder wordt eerst de uitkomst van het advies van de Commissie Stuivering over de herverdeling van het Provinciefonds afgewacht; dit advies wordt eind 2009 verwacht. Gelet op het eerdere advies van de Raad voor de financiële verhoudingen van april 2009 mag verondersteld worden dat deze herverdeling voor Flevoland positief zal uitpakken. Vooruitlopend op de herverdeling is € 5 miljoen extra opgenomen voor 2010 en 2011 conform de harde afspraken in IPO-verband. Deze meeropbrengst is doorgetrokken naar 2012 en 2013. Afhankelijk van de mate en het tempo waarin een herverdeling van het Provinciefonds zal plaatsvinden, zal begin 2010 een afweging worden gemaakt voor het sluitend maken van de begrotingsjaren 2011 en verder. Op dit moment is volstaan met een stelpost nog te genereren middelen/te realiseren ombuigingen ter grootte van de geraamde tekorten in die jaren.

Volledigheidshalve wordt in dit verband nog opgemerkt dat in de begroting vanaf 2010 ook reeds rekening is gehouden met stelposten voor nog te realiseren structurele besparingen op inhuur (€ 500.000) en onderzoek en advies (€ 450.000).

Financiering

In de financieringsparagraaf zijn het beleid en de verwachtingen ten aanzien van renteontwikkeling en liquiditeitsomvang uiteengezet. Op grond daarvan zijn de volgende aannames voor de begroting 2010 gedaan: De gemiddelde omvang van de liquide middelen in 2010 bedraagt € 80,0 mln.

De rentevisie voor 2010 is dat 1,3% rendement wordt gemaakt voor uitzettingen.

Op grond van deze aannames wordt voor het jaar 2010 uitgegaan van ruim € 1 mln. rente inkomsten.

Jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen

Het is voorgeschreven om specifiek inzage te geven in lasten waarvoor geen voorziening is genomen, vanwege het gelijkmatige karakter van het uitgavenpatroon. Het betreft hier het vakantiegeld.

Jaarlijks terugkerende verplichtingen (X € 1.000)	2010	2011	2012	2013
Vakantiegeld	1.480	1.480	1.480	1.480
Totaal	1.480	1.480	1.480	1.480

Het jaarlijks geraamde bedrag betreft het in dat jaar uit te keren vakantiegeld. Hiervan heeft 7/12 deel betrekking op opgebouwde rechten in het voorafgaande jaar en 5/12 op aanspraken in het lopende jaar. De overige aanspraken van het lopende jaar worden in het daaropvolgende jaar geraamd en verantwoord.

Investerings in vaste activa

In de staat van activa bestaan de vermeerderingen uit de investeringen. De verminderingen betreffen de afschrijvingen en bijdragen van derden.

Activa (X € 1.000)	Prognose 2009				Raming 2010		
	Begin-Saldo	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Eind-saldo	Vermeer-deringen	Vermin-deringen	Eind-saldo
Vaste activa met economisch nut							
Steunpunten	551	0	11	540	0	12	528
Provinciehuis	17.240	50	867	16.424	0	852	15.572
<i>Bedrijfsgebouwen</i>	<i>17.791</i>	<i>50</i>	<i>877</i>	<i>16.964</i>	<i>0</i>	<i>864</i>	<i>16.100</i>
<i>Technische installaties, automatisering en meubilair</i>	<i>8.708</i>	<i>3.503</i>	<i>2.773</i>	<i>9.438</i>	<i>2.014</i>	<i>2.619</i>	<i>8.833</i>
Vaste activa met maatschappelijk nut							
Verhardingen (wegen, fietspaden)	24.064	13.486	7.039	30.511	4.257	2.476	32.292
Kunstwerken (bruggen, sluisen)	1.073	0	70	1.003	0	74	930
Wegverlichting	1.286	300	81	1.505	0	86	1.419
Gronden en terreinen	70	0	0	70	0	0	70
<i>Grond-weg en waterbouwkundige werken</i>	<i>26.493</i>	<i>13.786</i>	<i>7.190</i>	<i>33.090</i>	<i>4.257</i>	<i>2.635</i>	<i>34.712</i>
Materiële vaste activa	52.992	17.339	10.840	59.491	6.271	6.188	59.645
Verstrekte geldleningen	544	2.000	11	2.532	0	9	2.523
A aandelen en deelnemingen	1.242	0	201	1.040	0	0	1.040
Bijdragen eigendom derden	199	0	52	148	0	55	93
Financiële vaste activa	1.985	2.000	264	3.721	0	65	3.656
Totale vaste activa	54.976	19.339	11.104	63.212	6.271	6.183	63.300

Toelichting bij de investeringen in vaste activa in 2010

De investeringen bedragen in 2010 circa € 6,3 mln., waarvan circa € 4,2 mln. betrekking heeft op de verhardingen. De projecten waarop deze investeringen betrekking hebben worden beschreven in het PMIT.

Daarnaast zijn automatiserings-(vervangings)investeringen voorzien tot een bedrag van circa € 1,7 mln. De daling ten opzichte van 2009 in het investeringsniveau wordt vooral veroorzaakt door de minder investeringen in verhardingen.

Mutaties in reserves

In 2010 nemen de reserves per saldo toe met circa € 2 mln. Tegenover een totale toevoeging van € 20,7 mln. staan onttrekkingen van € 18,7 mln. Een detaillering per afzonderlijke reserve is opgenomen als bijlage. De voornaamste toevoegingen en onttrekkingen in 2010 betreffen:

A: toevoegingen reserves 2010

Investeringsimpuls Flevoland Almere (IFA)	€ 6,9 mln.
Omgevingsplan	€ 3,5 mln.
Strategische en ontwikkelingsprojecten	€ 2,3 mln.
Infrafonds	€ 3,7 mln.
EU-projecten	€ 1,9 mln.
Zuiderzeelijn	€ 1,1 mln.
Personele fricties	€ 1,1 mln.
Overig	€ <u>0,2 mln.</u>
Totaal	€ 20,7 mln.

B: onttrekkingen reserves 2010

IFA	€ 5,1 mln.
Algemene reserve	€ 0,6 mln.
Omgevingsplan	€ 3,5 mln.
Strategische en ontwikkelingsprojecten	€ 0,2 mln.
EU-projecten	€ 5,5 mln.
Zuiderzeelijn	€ 2,6 mln.
p-MJP	€ 1,0 mln.
Overig	€ <u>0,2 mln.</u>
Totaal	€ 18,7 mln.

Voor nadere informatie over het doel van de diverse reserves wordt verwezen naar de nota reserves en voorzieningen, die in oktober 2007 door Provinciale Staten is vastgesteld.

Hieronder is een clustering van de mutaties in de reserves naar thema opgenomen.

Reserves naar thema (x € 1.000)	Prognose 2009				Raming 2010		
	Begin Saldo	Bij	Af	Eind saldo	Bij	Af	Eind saldo
<i>Bestuur en algemene dekkingsmiddelen</i>	58.159	11.968	17.217	52.910	8.083	7.962	53.031
<i>Jongeren</i>	242	0	0	242	0	0	242
<i>Verkeer van mensen, producten en diensten</i>	1.412	2.124	440	3.096	3.669	0	6.765
<i>Economie en arbeidsmarkt</i>	35.862	8.460	14.388	29.934	8.824	10.621	28.137
<i>Flevolandse samenleving</i>	1.582	171	405	1.348	121	116	1.353
<i>Duurzaamheid, klimaat, water en natuur</i>	830	0	117	713	0	0	713
Totaal reserves	98.087	22.723	32.567	88.243	20.697	18.699	90.241

Mutaties voorzieningen

In 2009 loopt de omvang van de voorzieningen terug met € 0,7 mln. Dit wordt veroorzaakt doordat de onttrekkingen aan de voorzieningen voor niet jaarlijks onderhoud hoger zijn dan de toevoegingen. Hieronder zijn de voorzieningen geclusterd naar thema. Een detaillering per afzonderlijke voorziening is opgenomen als bijlage. De vermeerderingen gaan via de exploitatie (lasten van het begrotingsjaar), de verminderingen gaan grotendeels rechtstreeks via de voorzieningen en lopen dus niet via de begroting van baten en lasten. Bij het vormen van de voorziening wordt namelijk al de besteding ervan in latere jaren geautoriseerd.

De voornaamste toevoegingen en onttrekkingen hangen samen met (de egalisatie van kosten van) het niet jaarlijks onderhoud aan landwegen en vaarwegen.

In 2010 loopt de omvang van de voorzieningen verder terug, vooral doordat het jaarlijkse onderhoud hoger zijn dan de toevoegingen.

Voor nadere informatie over het doel van de diverse voorzieningen wordt verwezen naar de nota reserves en voorzieningen, die in oktober 2007 door Provinciale Staten is vastgesteld.

Hieronder is een clustering van de mutaties in de voorzieningen naar thema opgenomen.

Voorzieningen naar thema (x € 1.000)	Prognose 2009				Raming 2010		
	Beginsaldo	Bij	Af	Eindsaldo	Bij	Af	Eindsaldo
Niet jaarlijks onderhoud:							
<i>Verkeer van mensen, producten en diensten</i>	11.064	6.671	7.560	10.175	6.595	8.660	8.110
<i>Bestuur</i>	1.227	0	362	865	0	28	837
Totaal niet jaarlijks onderhoud	12.291	6.671	7.922	11.040	6.595	8.688	8.947
Overige voorzieningen uit eigen middelen:							
<i>Duurzaamheid</i>	879	95	150	824	95	300	619
<i>Bestuur</i>	2.718	360	0	3.078	149	0	3.227
Totaal overige voorzieningen uit eigen middelen	3.597	455	150	3.902	244	300	3.846
Totaal voorzieningen	15.888	7.126	8.072	14.942	6.839	8.988	12.793

Meerjarenraming 2010 - 2013

Vaste activa 2010 - 2013

Activa (* 1000 euro)	Raming saldi 31 december			
	2010	2011	2012	2013
Vaste activa met economisch nut				
Steunpunten	528	515	502	486
Provinciehuis	15.572	14.719	13.867	13.015
<i>Bedrijfsgebouwen</i>	<i>16.100</i>	<i>15.235</i>	<i>14.369</i>	<i>13.502</i>
<i>Technische installaties, automatisering en meubilair</i>	<i>8.833</i>	<i>9.402</i>	<i>8.874</i>	<i>8.199</i>
Vaste activa met maatschappelijk nut				
Verhardingen (wegen, fietspaden)	32.292	34.863	35.310	34.598
Kunstwerken (bruggen, sluisen)	930	852	770	683
Wegverlichting	1419	1.330	1.235	1.136
Gronden en terreinen	70	70	70	70
<i>Grond-weg en waterbouwkundige werken</i>	<i>34.712</i>	<i>37.115</i>	<i>37.385</i>	<i>36.487</i>
Materiële vaste activa	59.645	61.751	60.628	58.188
Verstreckte geldleningen	2.523	2.518	1.846	1.175
A aandelen en deelnemingen	1.040	1.040	1.040	1.040
Bijdragen eigendom derden	93	62	29	12
Financiële vaste activa	3.656	3.620	2.916	2.227
Totale vaste activa	63.300	65.371	63.544	60.415

Vaste activa 2010 - 2013

Opmerkingen met betrekking tot de standen van de activa 2010 tot en met 2013:

De omvang van de totale materiële vaste activa daalt licht in de komende jaren, wat inhoudt dat de netto investeringen lager worden dan de afschrijvingen op bestaande investeringen. Voor de bedrijfsgebouwen en technische installaties is er na de afronding van de verbouwing van het Provinciehuis sprake van een teruglopende boekwaarde, in de weg- en waterbouw is sprake van een lichte toename.

Reserves 2010 - 2013

Reserves naar thema (x € 1.000)	Raming saldi 31 december			
	2010	2011	2012	2013
<i>Bestuur en algemene dekkingsmiddelen</i>	53.031	51.733	54.340	56.941
<i>Jongeren</i>	242	242	242	242
<i>Verkeer van mensen, producten en diensten</i>	6.765	10.804	14.922	19.121
<i>Economie en arbeidsmarkt</i>	28.137	35.452	42.767	50.082
<i>Flevolandse samenleving</i>	1.353	1.359	1.365	1.371
<i>Duurzaamheid, klimaat, water en natuur</i>	713	713	713	713
Totaal reserves	90.241	100.303	114.349	128.470

De reserves nemen op begrotingsbasis toe van circa 90 mln. in 2010 tot 127 mln. in 2013. Het overgrote deel van deze groei zit bij de thema's Bestuur (€ 3 mln.), Verkeer c.a. (€ 15 mln.) en Economie en arbeidsmarkt (€ 21 mln.). Deze groei wordt vooral veroorzaakt door:

- geraamde toevoegingen aan de reserve strategische en ontwikkelingsprojecten van in totaal circa € 5 mln. (thema Bestuur) en onttrekkingen aan de reserve Zuiderzeelijn van € 3 mln.;
- geraamde toevoegingen aan de reserve Infrafonds, waartegenover nog geen uitgaven zijn geraamd, omdat er nog geen bestedingsplan is vastgesteld (thema Verkeer c.a.);
- geraamde toevoegingen aan de reserve IFA van in totaal circa € 24 mln., waartegenover op dit moment nog geen uitgaven staan op grond van de nu bekende projecten (thema Economie c.a.).

Voorzieningen 2010- 2013

Voorzieningen (x € 1.000)	Raming saldi 31 december			
	2010	2011	2012	2013
Niet jaarlijks onderhoud:				
<i>Verkeer enz.</i>	8.110	7.540	6.003	5.906
<i>Bestuur</i>	837	988	1.057	1.270
Totaal niet jaarlijks onderhoud	8.947	8.528	7.060	7.176
Overige voorzieningen uit eigen middelen:				
<i>Duurzaamheid</i>	619	414	509	604
<i>Bestuur</i>	3.227	3.376	3.525	3.674
Totaal overige voorzieningen uit eigen middelen	3.846	3.790	4.034	4.278
Totaal voorzieningen	12.793	12.318	11.094	11.454

De omvang van de voorzieningen vertoont een lichte daling in de komende jaren. Dit impliceert dat de toevoegingen aan de voorzieningen iets lager zijn dan de onttrekkingen. Dit doet zich vooral voor bij de voorzieningen voor wegen en vaarwegen.

V

BIJLAGEN

A. Aanvaarde moties algemene beschouwingen juni 2009

	Inhoud	Directe financiële consequenties	Verwerking in de begroting
B	Inzicht niet wettelijke taken	Geen	
C	Transparantie in besluitvorming	Geen	
E	Overleg Friesland, Groningen, en Rijk inz. Gezamenlijke aanpak vervoermodaliteit	Geen	
G	Natuurlijke leefomgeving	P.M.	
H	Startersbeleid	€ 400.000 structureel	€ 300.000 structureel verwerkt in begroting 2010; Thema 3. Economie en arbeid
F	Zonnecollectoren asbestdaken	€ 25.000 incidenteel in 2010	Verwerkt in begroting 2010 Thema 5 Duurzaamheid, klimaat, water, natuur
J	Brugbedieningen	P.M.	
I	IJsselmeeralliantie	P.M.	
N	Stimuleren biologische landbouw en veehouderij	Geen	
P	Luchthavenconferentie	€ 50.000 incidenteel in 2010	Verwerkt in begroting 2010, ten laste van speerpuntbudget
V	Jeugdzorg: project Leef met Stijl	€ 30.000 incidenteel in 2010	Verwerkt in begroting 2010 Thema 1 Jongeren
U	Zonne energie	P.M.	

B. Overzicht reserves

thema's	prognose 2009				raming 2010				raming 2011				raming 2012				raming 2013					
	Begin- saldo	bij	af	Endsaldo	bij	af	Endsaldo	bij	af	Endsaldo	bij	af	Endsaldo	bij	af	Endsaldo	bij	af	Endsaldo			
Bestuur																						
	A001 Algemene Reserve	12.911	3.295	5.738	10.468	0	550	9.918	550	200	10.268	0	10.268	0	0	10.268	0	0	10.268	0		
	B003 Personele Fictiekosten	533	1.100	367	1.266	1.100	57	2.309	1.100	29	3.380	1.100	4.480	1.100	0	4.480	1.100	0	5.580	1.100	0	
	B009 Ontwikkelings/Strategische projecten	17.025	2.600	3.953	16.672	2.300	172	17.800	1.700	101	19.399	1.700	21.079	1.700	20	22.779	1.700	20	24.479	1.700	20	
	B016 Co-financiering Zuiderzeelijn	21.342	1.600	2.667	20.275	10.588	2.667	18.666	0	2.667	15.999	0	15.999	0	0	15.999	0	0	15.999	0	0	
	B019 Risico Kapitaalverzekering	2.756	0	0	2.756	0	0	2.756	0	0	2.756	0	2.756	0	0	2.756	0	0	2.756	0	0	
	B025 Omgevingsplan Flevoland	892	3.149	3.970	131	3.514	131	3.383	2.305	2.305	131	2.305	131	2.305	2.305	2.305	2.305	2.305	2.305	2.305	2.305	131
	B027 p-M.P. Landelijk Gebied	2.555	112	487	2.168	111	1.002	1.289	0	1.651	-362	-362	0	-362	27	200	-362	112	291	-714	112	291
	B028 GO-gelden	145	112	95	162	0	0	162	0	0	162	0	162	0	0	162	0	0	162	0	0	162
		98.759	11.968	17.217	92.910	8.083	7.962	93.031	5.655	6.953	51.733	5.132	2.925	54.340	5.217	2.616	56.341	5.217	2.616	56.341	5.217	2.616
	Jeugd	242	0	0	242	0	0	242	0	0	242	0	242	0	0	242	0	0	242	0	0	242
	Verkeer van mensen, goederen en diensten	242	0	0	242	0	0	242	0	0	242	0	242	0	0	242	0	0	242	0	0	242
	Economie en arbeidsmarkt	1.412	2.124	440	3.096	3.669	0	6.765	4.039	4.039	10.804	4.118	14.922	4.118	0	14.922	4.118	0	19.040	4.118	0	19.121
	1.412	2.124	440	3.096	3.669	0	6.765	4.039	4.039	10.804	4.118	14.922	4.118	0	14.922	4.118	0	19.040	4.118	0	19.121	
	1.009	0	0	1.009	0	25	984	0	0	984	0	984	0	0	984	0	0	984	0	0	984	
	12.869	0	3.950	8.919	0	2.520	6.399	0	0	6.399	0	6.399	0	0	6.399	0	0	6.399	0	0	6.399	
	1.347	0	339	1.008	32	400	640	18	0	658	18	676	18	0	676	18	0	694	18	0	694	
	3.569	1.960	3.107	2.422	1.900	2.578	1.744	1.900	2.578	10.666	1.900	2.578	3.888	1.900	2.578	3.888	1.900	2.578	3.888	1.900	2.578	
	17.068	6.500	6.992	16.576	6.892	5.098	18.370	7.975	0	26.345	7.975	34.320	7.975	0	34.320	7.975	0	42.295	7.975	0	42.295	
	35.862	8.460	14.388	29.934	8.824	10.621	28.137	9.893	2.578	35.452	9.893	42.767	9.893	2.578	42.767	9.893	2.578	50.082	9.893	2.578	50.082	
Flevolandse samenleving	510	33	177	366	33	40	399	33	39	353	33	347	33	39	347	33	40	340	33	40	340	
B008 Monumentenzorg	1	63	105	-41	13	76	-104	13	76	-167	13	-230	13	76	-230	13	75	-232	13	75	-232	
B010 Projecten Wonen Wezijn Zorg	467	75	50	492	75	0	567	75	0	642	75	717	75	0	717	75	0	792	75	0	792	
B011 Sportaccommodaties c.a.	604	0	73	531	0	0	531	0	0	531	0	531	0	0	531	0	0	531	0	0	531	
	1.582	171	405	1.348	121	116	1.353	121	115	1.359	121	1.365	121	115	1.371	121	115	1.377	121	115	1.377	
Duurzaamheid, klimaat, water en natuur	830	0	117	713	0	0	713	0	0	713	0	713	0	0	713	0	0	713	0	0	713	
B021 Co-financiering SCB	830	0	117	713	0	0	713	0	0	713	0	713	0	0	713	0	0	713	0	0	713	
	830	0	117	713	0	0	713	0	0	713	0	713	0	0	713	0	0	713	0	0	713	
Totaal themareserves	98.087	22.723	32.557	88.243	20.697	8.639	90.241	19.708	9.646	100.303	19.264	5.218	114.349	19.430	5.309	128.470	19.430	5.309	128.470	19.430	5.309	

C. Overzicht voorzieningen

thema's	bedragen x 1000 euro	prognose 2009		raming 2010		raming 2011		raming 2012		raming 2013	
		Begin-saldo	bij	af	Eindsaldo	bij	af	Eindsaldo	bij	af	Eindsaldo
Niet jaarlijks onderhoud											
Verkeer van mensen, goederen en diensten											
	V013 NJO wegen	7.196	5.279	5.495	6.980	5.279	5.445	5.518	5.279	6.540	4.257
	V014 NJO vaarwegen	3.868	1.392	2.065	3.195	1.301	1.705	2.022	1.474	1.750	1.746
	V011 NJO provinciehuis	1.227	0	362	865	0	28	837	250	181	1.057
	Totaal niet jaarlijks onderhoud	12.291	6.671	7.922	11.040	6.830	7.249	8.528	7.003	8.471	7.060
Overige voorzieningen uit eigen middelen:											
Duurzaamheid	V005 Grondwaterbeheer	879	95	150	824	95	300	414	95	0	509
Bestuur	V015 Pensioen/uitkeringen GS	2.468	150	0	2.618	149	0	2.816	149	0	3.065
	V018 Rechten van personeel derden	220	0	0	220	0	0	220	0	0	220
	V035 Oninbare vorderingen	30	210	0	240	0	0	240	0	0	240
	Totaal overige voorzieningen uit eigen middelen	3.597	455	150	3.902	244	300	3.790	244	0	4.034
Totaal themavoorzienten		15.888	7.126	8.072	14.942	6.839	8.988	12.793	7.247	8.471	11.094
						7.074	7.549	12.318	7.247	8.471	11.094
									244	0	4.278
									7.247	6.887	11.454

D. Lijst gebruikte afkortingen

AER	Assemblee Europese Regio's
AGU	Almere-Gooi-Utrecht (verkennde studie)
AMK	Algemeen Meldpunt Kindermishandeling
AmvB	Algemene Maatregel van Bestuur
ANWB	Algemene Nederlandse Wielrijders Bond
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BART	Beleids- en Actieprogramma Recreatie en Toerisme
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BDU	Brede doeluitkering
BIP	Bedrijfsinformatieplan
BJZ	Bureau Jeugdzorg
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BPV	Bestuurlijk Platform Visserij
BRZO99	Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999
BTW	Bruto Toegevoegde Waarde
BV	Besloten Vennootschap
CBR	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen
CAH	Christelijke Agrarische Hogeschool
CBIN	Commissariaat voor Buitenlandse Investing in Nederland
CEP	Centraal Economisch Plan
Colo	Samenwerkingsverband van kenniscentra
CRAAG	Corridors Regio Amsterdam, Almere, en 't Gooi
CROL	Commissie Regionaal Overleg Lelystad Airport
CVB	Commissie Vaarwegbeheerders
CWI	Centrum Werk en Inkomen
DLG	Dienst Landelijk Gebied
EC	Europese Commissie
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EMU	Economische en Monetaire Unie
EPD	Enkelvoudig Programmerings Document Flevoland
EU	Europese Unie
EVF	Europees Visserij Fonds
FES	Fonds Economische Structuurversterking (nationaal)
FIOV	FinancieringsInstrument voor de Oriëntatie van de Visserij
FTE	Fulltime-equivalent
GAAF	Gemeenschappelijk Actieprogramma Aansluiting Flevoland
GBP	Geomatica Business Park
GGZ	Geestelijke GezondheidsZorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GVV	Gemeentelijke Visie op Vestigingslocaties
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
HO	Hoger Onderwijs
IAK	Integraal Afsprakenkader Almere 2030'
ICT	Informatie- en Communicatie Technologie
IFA	Investeringsimpuls Flevoland Almere
IKAP	Individuele Keuzemogelijkheden Arbeidsvoorwaarden Provincies
ILG	Investeringsbudget Landelijk Gebied
INTI	International New Towns Institute
IPO	Inter Provinciaal Overleg
JJI	Justitiële Jeugd Inrichting
KRW	Europese Kaderrichtlijn Water
KvK	Kamer van Koophandel

LAG	Lokale Actiegroep Leader Flevoland
LBF	Landschapsbeheer Flevoland
LED	Light Emitting Diode
LMA	Landelijk Meldpunt Afvalstoffen
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LvDO	Leren voor Duurzame Ontwikkeling
LTO	Land- en tuinbouworganisatie
MBG	MilieuBeschermingsGebied
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
MFC	Multifunctioneel Centrum
MJOP	Meerjarenonderhoudsprogramma
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
mKBA	Maatschappelijke Kosten-Baten-Analyse
MRA	Metropoolregio Amsterdam (vml Noordvleugel)
MRB	Motorrijtuigenbelasting
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
NFP	Nieuw Flevolands Peil
NJO	Niet Jaarlijks Onderhoud
NLE	Nieuwland Erfgoedcentrum
NLR	Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium
NOC/NSF	Nederlands Olympisch Comité / Nederlandse Sport Federatie
NV	Naamloze Vennootschap
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OM	Openbaar Ministerie
OMALA	OntwikkelingsMaatschappij Almere Lelystad Airport
OMFL	Ontwikkeling Maatschappij Flevoland
OPFII	Omgevingsplan 2006
OPV	Operationeel Programma Visserij
OP-West	Operationeel Programma voor Landsdeel West
OV	Openbaar Vervoer
P&C	Planning & Control
PCC	Provinciaal Coördinatiecentrum
PCP	Provinciaal Coördinatieplan
PKB	Planologische Kern Beslissing
PMIT	Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur en Transport
p-MJP	provinciaal Meerjaren Programma (Landelijk Gebied)
POP2	Provinciaal Ontwikkelings Programma (onderdeel van p-MJP)
PPA	Provinciaal Platvorm Arbeidsmarkt
PRES	Platform Regionaal Economische Samenwerking
PS	Provinciale Staten
PUEV2	Provinciaal uitvoeringsprogramma externe veiligheid 2006-2010
P4	Samenwerkingsverband tussen de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland
RAAM	Rijksbesluiten Amsterdam Almere Markermeer
RADI	Regiegroep Accelereren door Innovatie
RBML	Regelgeving burgerluchthavens en militaire luchthavens
R&D	Research en development
Rfv	Raad voor de Financiële Verhoudingen
RITP	Regionaal Innovatie- en Technologieplan
RMC	Regionale Meld- en Coördinatiefunctie Voortijdig Schoolverlaten
ROA	Regionaal Orgaan Amsterdam
ROC	Regionaal OpleidingsCentrum
RVV	Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens
RWS	RijksWaterStaat
Saal	Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad (Openbaarvervoer)
SAW	Stads Auto Weg
SAWA	Strategic Alliance for integrated Watermanagement Actions

SEVIII	Structuurschema Elektriciteitsvoorziening
SFB	Steunfunctie Flevolandse Bibliotheken
SG	Schiphol Group
SGB	Subsidieregeling Gebiedsgericht Beleid
SIS	Stateninformatiesysteem
SKOR	Stichting Kunst in Openbare Ruimte
SLA	Service Level Agreement
SMB	Strategische Milieu-effectenbeoordeling
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ministerie van
TBES	Toekomstbestendig Ecologisch Systeem
TF	Toerisme Flevoland
TMI	Technologische Milieu Innovatieregeling
TMIJ	Toekomstagenda Markermeer-IJmeer
T&R	Toerisme en Recreatie
UPR	Urgentie Programma Randstad
USP	Unique Selling Point
UWV	Uitvoeringsinstituut WerknemersVerzekeringen
VIGEP	Verbindingsoefening tussen Gemeenten en Provincies
VNK	Veiligheid Nederland in Kaart
VMBO	Vorbereidend Middelbaar Beroeps Onderwijs
VRI	VerkeersRegelInstallatie
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VVN	Veilig Verkeer Nederland
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wet FIDO	Wet financiering decentrale overheden
WKR	Wet Kwaliteitsbevordering Rampenbestrijding
WV21	Waterveiligheid 21 ^{ste} eeuw
WO	Wetenschappelijk Onderwijs
n-WRO	Nieuwe Wet ruimtelijke ordening
WTC	World Trade Center
ZLF	Zelfstandigen Loket Flevoland